

Lapunk mai száma 48 oldal, ára 4000 korona.

DEBRECZENI

FÜGGETLEN UJSÁG

Péntek
1925 december 25.

Felelős szerkesztő: Farkas Lajos. — Szerkesztőség: Nappal: Piac-utca 34. Telefon: 10-20. Éjjel: Piac-u. 49. Telefon: 18. Kiadó-hivatal: Piac-utca 49. Telefon: 18. sz.

ARA:
1500
KORONA

Kiadó: Hegedűs és Sándor Irodalmi és nyomdai rt. Előfizetési ár: 1/4 évre 420,000 K, 1/2 évre 210,000 K, 1/1 évre 105,000 K, 1 óra 35,000 K. Külföldre a kétszerese.

Debreczen.
XXIII. évf. 292. szám

Karácsony kötelezése.

Irta: **dr. Baltazár Dezső** püspök.

Az emberi természet alapvető jellemét képezi az, hogy mindent a jogok oldaláról szeretünk tekintetbe venni. A gyermek még az eszmélet lángjának kigyulta előtt kezd vágni és kapkodni minden után, ami homályos tekintetének szűk körén belül esik. Az eszmélet éledő világánál minden felderült, táguló környezetben igényének és jogának kibővülését látja s ami szemének szájának megtetszik, amire akár öntudatos, akár öntudatlan vágya reá vetődik, lebeszélhetetlenül követeli magának egész a földhöz verődő méregig, vagy a keserves sirás legfelső fokáig.

Ezt az alaptermészetet, amelynek állati alapozottsága kétségtelen, igyekezik mérsékelni, pallérozni, jog és kötelesség egyensúlyának vonalára reá szelidíteni a nevelés, az okosság és észszerűség, tudomány és tapasztalat segítségével haszonelvi alapon s igyekezik az Isten törvényének grádicsain mind feljebb emelni lelki, erkölcsi, tökéletesíteni a vallás, a feláldozás fokáig. A keresztyén vallásnak épen az a leggyönyörűbb alap gondolata, alapigazsága, hogy mindent az Istennek köszönhetünk, ennél fogva vele szemben semmi jogunk, semmi követelésünk nincsen, hanem tisztán és egyedül kötelességünk. Igen merevnek s mindenestre egyoldalúnak látszik ez a tétel; de tényleg így igaz és a mérlegnek ez az állása van lelki javunkra.

Igy fagy reá a dicsekedés a haszontalan szájra; így hullanak le a fenhordott homlokokról az ötletesség s pénzen vásárolt magasztaltatás csinált virágai; így tördelőznek bele a maguk fogyatékos erején kapaszkodó kezekbe a felfelé irányzott létra fogai; így hull le üres fejeikről az üveggyöngyökkel tüzdelt talmi arany korona.

De így fordul a figyelem arra is, hogy Istennel szemben csupán kötelességeink lévén, miképen teljesíthetjük azokat. Karácsony Krisztusa erre röviden így felel: „*Legyetek tökéletesek, miként a ti menyei Atyátok tökéletes*“. Mintha csak egy fényes csillagot dobnának a pince nyirkos zugában csomóba gyűlt penész bogarak közé s mintha csak napfény lámpást vágnának a bagoly és denevérhadak szemébe: úgy hat Jézusnak ez a parancsa a nyomorult emberekre.

Se a tudásunk, se a bölcsességünk, se hatalmunk, se a szentségünk nem lehet olyan tökéletes, mint az Istené. Egy van, amiben hozzá hasonlók lehetünk s ez

a szeretet. „*Az Isten úgy szerette a világot, hogy egyszülött fiát adta azért*“. Az egyszülött fiu pedig úgy szerette az Atyát, hogy halálig engedelmes volt hozzá s úgy szerette az embereket, hogy életét adta oda értük. Ime tehát előttünk van, miként s hol lehet megkezdeni a tökéletesség parancsának teljesítését. Aldozattal, a szeretet terén.

Amit az Isten áldozatul kíván, az nem érték; még ha az egész életünket értjük is alatta. Hiszen az egész élet nyomorúság, fáradság és bűn. Az az áldozat, amit Isten Jézus által kíván tőlünk, ebben foglalható össze, hogy „*tagadjuk meg magunkat*“. Vagyis tagadjuk meg magunkban mindazt, hagyjuk ki a lényegünkből, vessük ki az életünkből mindazt, ami fordítottja a Jézus lényegének és életének. Vagy pozitíve kifejezve, szeretet tartalmával töltjük meg a lényünket és az életünket. „*Arról ismerlek meg benneteket, hogy az én tanítványaim vagytok, ha egymást szerítitek*“: mondja a Mester.

Karácsony a szeretet ünnepe a szeretet kötelezésével. Ez a kötelezés nemcsak a családi életre szól. Egy kicsit nagyon is tulterjed azon a fénykörön, amit a Karácsonyfa gyertyái révedezve behintenek. Kiterjed a városra, társadalomra, országra, az egész világra, el egészen az ellenség szeretéséig, amit az ó-szövegséggel egyértelműen Jézus is tanított, sőt e tanításának igazságát is betöltötte.

Haragvó, gyűlölködő, vádaskodó, rágalmazó, üldöző, kergető, verekedő, kinzó és öldöklő emberek nem keresztyének és keresztyének egyaránt! nézzétek meg csak egy percre magatokat az ellenséget is szeretni tanító s parancsoló karácsonyi jelentőség tükörében! Nézzétek meg társadalmi vezérek, politikai korifeusok, faji elmélet megtévedt törvénykezői, egyházak felkent papjai, befeketített képű farizeusok; aztán szörnyedjétek el a képettektől, amit a tökéletes szeretet tükörében mutat! Szégyenüljétek meg önön magatok előtt! És aztán kezdjétek tanulni a keresztyénség abc-jét, amelynek még az első betűjéig sem jutottatok el! Esméljétek arra, hogy csak kötelességek teljesítése töltheti meg keresztyén tartalommal az életeteket. A szeretet kötelességének teljesítése; amely nélkül meszelt fal vagytok, belül sárral.

Munkaszünet karácsony Ünne- pén és 29-én, vasárnap

Az a körülmény, hogy karácsony ünnepe ez évben péntek és szombatra esik, a munkaszünet kérdésében némi bizonytalanságot kellett. A kétségeket növeli az, hogy karácsony ünnepe közvetlenül vasárnap követi. Tájékoztató céliből közli érdekelttségével az Iparkamara, hogy karácsony első napján teljes munkaszünet van. Karácsony második napján, szombaton, az üzletek, tekintettel a rá következő vasárnapra, egész napon át nyitva tarthatók, vagy akinek vallásos érzése úgy diktálja, zárva is tarthatja üzletét. Vasárnap a rendes vasárnapi munkaszüneti rendelkezések vannak érvényben, tehát az élelmi cikkeket árusító üzleteken kívül egyéb üzletek zárva tartandók.

A borbély és fodrász karácsony első napján déli 12 óráig nyitva tarthat, ettől kezdve karácsony második napján, szombaton délig zárva köteles tartani az üzletét s karácsony második napján, szombaton déltől vasárnap délig ismét nyitva tarthat. Vasárnap déltől hétig délig, úgy mint rendesen, szintén zárva tartandók a fodrász-műhelyek.

A rendőrség kezére kerül a Csanak cég sikkasztó pénz- táros kisasszonya

Nagy feltűnést keltett a múlt évben az a vakmerően végrehajtott sikkasztás, melyet a Csanak cég pénztáros kisasszonya követett el. Este üzletzárás előtt pár perccel elhagyta az üzletet és a pénztárból kivett hatmillió koronával elutazott Debrecenből. A cég feljelentésére a rendőrség erélyes nyomozást indított, de nem sikerült a sikkasztó pénztáros leány nyomába jutni. A napokban a rendőrségnek tudomására jutott, hogy a sikkasztó leány, Rákosi Gizella, Pécsen lakik és sikerült megtudni a pontos lakcímét is. A rendőrség távirati uton intézkedett, hogy a pécsi rendőrség elfogja a leányt és Debrecenbe szállítsa. Rákosi Gizella meglehetősen kalandos életet élt és a rendőrség megállapítása szerint nem kevesebb, mint 19 álnevet használt. A legismertebb álnevei: Szalontai Juliska, Rehák Mariska, Szántó Gizella. A pécsi rendőrség a debreceni rendőrség megkeresésére még az ünnepek alatt letartóztatja Rákosi Gizellát és azonnal Debrecenbe fogják szállítani.

**Kötött zsemperruhák
kosztümök**

VARGA

Budapest,

Kossuth Lajos-u. 11.
és
Koronaherceg-u. 6.

Vevő nélkül zajlott le a debreceni keres- kedők hajdan élénk karácsonyi vására

A vállalkozási tevékenység az országban még most sem indult meg, nem javulnak a munka és kereseti viszonyok és egyre nő a munkanélküliek amugy is ijesztően nagy száma. Az ipar és kereskedelem tovább pang és egyelőre javulásra, olcsóbbodásra alig van kilátás. A helyzet az, hogy egyaránt panaszok dikk munkaadó és munkás, egyik sem találja meg a számítását. A napokban sorra jártuk a város nagyobb üzleteit, melyeket az előrelátó kereskedői gondosság telezsufolt portékával. Meg akarunk győződni arról, hogy milyen az emberek vásárlási kedve a karácsonyi ünnepek előtt.

— A forgalom — mondta az egyik divatkereskedő — változatlanul rossz, sőt a közönség vásárlóképessége lényegesen gyengébb, mint a tavalyi karácsonyi vásárnál. A hölgyek alig vásárolnak és

tíz nő közül három minden komoly szándék nélkül nézeget az árut, öt mintát kér, kettő pedig kiegészít.

Ezt úgy kell értelmezni, hogy a régi ruha egyes részeit kárpótolja és így készíti egy új kosztümöt. Ilyen esetben bizony nagyon nehéz üzletet csinálni, mert a vevő tíz üzletet is végigjár, míg a megfelelő színű és minőségű anyagot megtalálja.

— Nagy baj az, hogy mostanában mindenki azt hiszi, hogy az új évben olcsóbban lehet majd vásárolni és ezért a legutolsó pillanatra hagyja a vásárlást. Olcsóbbodás pedig nem lesz, mert

a külföldi gyárosok egy garassal sem adják olcsóbban az árut, mint fél évvel ezelőtt

s ráadásul a textilárut rettenetesen megdrágítja a vám. Nagyon sok gyakran használt cikknél a vám ugyanannyi, mint az áru értéke. Ez pedig azt jelenti, hogy a magyar kereskedő a külföldivel szemben százszázalékkal drágábban kénytelen adni ugyanazt a cikket. A vám átlagban 30—40 százalékkal drágítja meg a külföldről behozott szövetet és ezt az árat a közönség nem bírja. Ezek az okai annak, hogy karácsonyi vásárról alig lehet beszélni.

— Nálunk csak áru van, de vevő nincs — panaszodik egy férfidivatkereskedő. — A mi szakmánkban még rosszabb a helyzet, mint a nőidivatkereskedőknél. A nők ugyanis mégis csak fényűzőbbek és jobban öltözködnek. A férfiak alig vásárolnak és ha bejönnek is az üzletbe, pár százezer koronás vételnél egy óráig alkudoznak.

A téli szezon a tavalyinál kedvezőtlenebb,

az emberek ma már könnyebben jutnak ki külföldre és ott jóval olcsóbban szerzik be azt a pár ruhadarabot, melyre szükségük van. Minden bajt a vámnak köszönhetünk, mert ha azt leszállítanák, már helyreállna az áruk egyensúlya és nem volna érdemes a közönségnek külföldön vásárolni az árut. Ilyen magas vámok és közterhek sehohol nincsenek a világon és nincs kereskedő, aki sokáig bírja a horribilis terheket. Ha a közönség vásárlóképe nem javul, a kereskedők meg fogják enni a saját raktárakat.

A vaskereskedéseknek a legjobb vevő; a gazdálkodók és iparosok. Most azonban nekik sincs pénz.

zök. Órák telnek bele, míg egy vevő bemegy a boltokba.

A pénztelenség olyan nagyarányú, hogy még a nagyobb gazdaságok is kénytelenek hitelet igénybe venni a vásárlásoknál. A kisvagyoni gazdálkodó feléje se néz a boltok és a régen elhanyagolt szerszámai szedi össze, hogy a kovács tegye használható állapotba. Az árnál jelentősebb változás nem történt és nincs is kilátás se áremelkedésre, se ársérésre. A gazdálkodók, akik pár éve egyre-másra vásároltak, ma már teljesen elhagyták a vasas boltokat és így azok forgalma nagyon megcsappant.

Nincs pénz s ezért romlik az izlés — mondja egy háztartási cikkeket árusító üzlet tulajdonosa.

— A jobb emberek is az olcsó, durva árut keresik és ez eltávolodást jelent attól a finomult izléstől, mely a középosztály szobáit régen olyan barátságossá, kellemessé tette. Nincs az embereknek pénzük az ötvenezer koronás kávéfűzdsára és a kecses csészek helyét lassan eloglalja a durva, bögreszerű vásári áru. Nincs pénz a beszerzésre és még az 5000—6000 koronás vizes poharakat is darabonként veszik. Szerviszeket alig vásárolnak, mert egy-két milliót csak igen kevés ember tud kiadni értük. A házasságok alkalmával vásárolni szokott díszes házfelszerelési holmik ideje lejárt. Praktikus, olcsó portékát vesznek helyette és így szürkül, durvul az izlés. A nagy pénzhány a magyarázata annak, hogy az izléses portéka helyét elfoglalja a háztartásokban a parasztáru. A forgalom valamivel emelkedett, az ünnepekre mégis vásárolnak az emberek, igaz, hogy nem úgy és nem azt, mint régen.

A cipőüzletekben is szomorú a helyzet,

nincs forgalom és nincs, aki vásárolja a szép báli cipőket. A boldogabb években — mondja az egyik cipőáruház vezetője — alig tudtuk ilyenkor kiszolgálni a vevőket. Az ünnepekre mindenki új cipőt vásárolt, amit aztán a bálokon viselt el. Az üzlet forgalmán alig látszott meg az ünnep, a díszes, drágább cipőket, melyeket meglepetésül szántak a hölgyeknek, ma már nem veszik. Örülünk, ha eladhatjuk a „szolid, tartós és mégis csinos” cipőket. A tartós, kemény hidedeg egy kis forgalmat csinált ugyan a hócipőkben, de ez édeskeves ahhoz képest, amit egy cipőáruháznak el kellett volna érni az ünnepek előtti napokban.

Az élelmiszeres üzletek érzik meg a legkevésbé a rossz viszonyokat.

Az élelmiszerekre mégis elsősorban van szükség. Az ünnepeket megelőző napok, mint egy jónevű nagykereskedő mondja, kimutathatólag emelték

az üzletek forgalmát. A két napos ünnepi ebédre és lakomákra hozták a cukrot, diót és csemegéket, melyeket máskor nem igen vásároltak ilyen nagy mennyiségben. Az ünnep azonban mégsem olyan, mint régen volt. Szegényebbek lesznek az ebédek; hozzáértő ember könnyen megállapíthatja ezt a vásárolt áruk minőségéből. Az emberek spórolnak a pénzzel, ez meglátszott a vásárlásokon és az idei karácsony ünnepekor korántsem használnak ez a háziasszonyok például cukorból annyit, mint a régi jó időkben.

A pénztelenség legjobban meglátszik a játékaáruházak forgalmán.

Régebben már december elején megkezdődtek a bevásárlások és elindultak a szülők, hogy összevásárolják mindazokat az apró-cseprő dolgokat, amelyekkel annyi örömet, boldogságot lehet szerezni a kicsinyeknek. A régi jó világ még mindig nem tért vissza — mondja az egyik kereskedő — és a forgalom közel se jár ahoz, amit a régi jó években értünk el. Hiába van itt az ünnep, ha az embereknek nincsen pénzük. Máskor egymás kezéből vették ki a játékokat, most pedig mennél gyorsabban igyekeztek letenni, hogy valami módon meg ne találják venni. Sorba nézték a tartós, pompás külföldi játékaáru és végül is egész olcsó tucatárúnál ragadtak meg. A vám annyira megdrágítja a szép játékok árát, hogy nem tudák megfizetni és így az idei karácsonyokon is le kell mondanunk a szegény gyermekeknek azokról a pompás játékeszközökről, amelyekkel a boldogabb évek gyermekei játszottak karácsony ünnepén.

A hólabdázó titkos irodája a Csapó uccán

A debreceni rendőrségre a napokban bizalmas feljelentés érkezett, hogy Sinágel Mihály kereskedő, aki ellen már több ízben érkezett feljelentés hólabdaüzérkedés miatt, ismét folytatja az üzérkedést és a Csapó uccán tart fenn egy titkos irodát, melyben három alkalmazottal intézi a szelvényterjesztés és árusztás ügyét. A detektívek a feljelentés alapján megkezdtek a nyomozást és rajtaütöttek a titkos irodán épen akkor, mikor a legjavában intézték az ügyeket. A detektívek lefoglalták a nyomtatványokat és beszállították a rendőrségre. A hólabdázással Sinágel meglehetősen nagy forgalmat ért el és jól fizette azt a három alkalmazottját, akik az ügyek intézésében segítettek neki. A szelvényeket nemcsak Debrecenben terjesztették, hanem elkerültek azok még a Dunántulra is.

INGYEN RÁDIÓ!!

nem létezik, de ha

NEUMANN NÁNDOR

festékküzetében (Csapó-utca 8. sz.) legalább

100,000 korona

értékig vásárol, Ingyen kap egy Diák-sorsjegyet, melynek első főnyereménye 12 vagon buza, — második főnyereménye 1 teljesen felszerelt 6 üléses új túra-automobil, harmadik főnyereménye egy 4 üléses teljesen felszerelt új automobil. Ezenkívül sok számos értékes nyeremény.

Egy újabb bitelezési család miatt eljárás indult Juhász Erzsébet ellen

A debreceni rendőrség a napokban letartóztatta hitelezési család miatt Juhász Erzsébet debreceni lakost, aki ellen már többször folyt eljárás hasonló ügyekben. A legutolsó feljelentést Juhász Erzsébet ellen Tózsér Károly tette, akitől néhány millió koronát ravasz mesével csalt ki. Tózsér feljelentése szerint Juhász Erzsébet, mikor a kölcsönfelvétel ügyében elment hozzá, azt adta elő, hogy neki az egyik debreceni malomnál 60 millió koronás követelése van és a malom már át is adott neki 20 millió koronát. A további 40 milliót a malom azonban még nem folyósította és ezért pert indított a malom ellen. Juhász Erzsébet meg is nevezte azt az ügyvédet, akit ügyének képviselőjével megbízott. Tózsér nagyobb biztonság okáért elment az ügyvédhez és megkérdezte, hogy megbízta-e Juhász Erzsébet a pör vitelével. Az ügyvéd kijelentette, hogy a megbízást ugyan még nem kapta meg, de már járt nála Juhász Erzsébet s tárgyalta vele a per megindításáról. Tózsér ezek után gyanútlanul átadta a 60 millió koronát Juhász Erzsébetnek akitől aztán hiába követelte vissza. Mikor említette, hogy legalább azt a 20 millió koronát adják át a kölcsön felében, melyet már megkapott a malomtól, Juhász Erzsébet kielentette:

— A pénz már nincs a kezem között, mert egy gyilkosság gyanújába került ismerős fiatalemberért tettem le kaució felében a bíróságnál.

Mikor kiderült a turpisság, Tózsér feljelentést tett Juhász Erzsébet ellen, aki ellen az eljárást a rendőrség meg is indította. A nyomozás során Juhász Erzsébet részben beismerő vallomást tett és a kihallgató rendőrfogalmazó előtt drámai jeleneteket rögzített.

— A pénzt én vissza tudtam volna fizetni — mondta — ha egy kicsit türelmesen várt volna. Minek hurokolnak így meg és miért tesznek tönkre?

Juhász Erzsébetre a nyomozás folyamán kiderült még egy bűncselekmény. Megállapítást nyert ugyanis, hogy egyik Jókai ucai ismerősétől arany ékszereket vett át azzal, hogy azokat az ékszerészhez viszi, a ki olesó áron tisztítja és javítja. Az ékszereket azonban többszöri felvilágosításra sem vitte vissza és nem tudta megmondani annak az ékszerésznek a nevét sem, akinek állítólag átadta az ékszereket. A rendőrség a nyomozást tovább folytatja Juhász Erzsébet ügyében.

SZABADALMAT

megszerez, értékesít minden államban, „Felvilágosító Utmutatóját” díjtalanul küldi

ÁRON és MOLNÁR

szabadalmi iroda

Budapest, VIII., József-körut 9.

ENYHE, BIZTOS, GYORS
CSOKOLÁDÉS MASHAJTÓ
DARMO
ÓVAKOZUNK AZ UTÁNZATOKTÓL

Tisztázódott a felsőjózsi rejtélyes haláloset ügye

Megirtuk, hogy a debreceni ügyészségre a felsőjózsi csendőrség jelentést tett egy titokzatos haláloset ügyében. A falu egyik jómódu családjának 16 éves fia, Hankovszky Pál ugyanis rejtélyes körülmények közt meghalt és alapos volt a gyanu arra, hogy bűncselekmény áldozata lett a fiatal Hankovszky. Preineszberger Jenő dr. vizsgálóbíró szerdán kiutazott Felsőjózsiára a vizsgálat megejtésére és intézkedett, hogy a boncolást tartásuk meg. A kihallgatások során elhang-

zott vallomások és a boncolás adatai alapján megállapítást nyert, hogy bűncselekmény nem forog fenn, csupán csak egy véletlen szerencsétlenség, mely a halált előidézte. Hankovszky Pál ugyanis a takarmányműhelyben a tengeridarállóval dolgozott és a daráló hajtókarját egy erős lendítés után elengedte úgy, hogy a nehéz vaskar a gyomrának vágódott és olyan erős ütést mért rá, hogy a 16 éves fiu az ütésbe belehalt.

A pályázatok nagyrésze beérkezett a betöltésre kerülő városi állásokra

Mint megirtuk, Debrecen város törvényhatósági bizottsága december 29-én részleges tisztútitást tart. A betöltendő állásokra már eddig is sokan beadták pályázatukat a főispáni hivatalba.

A főigvezői állásra dr. Vársáry István és dr. Vargha Elemér, árvaszéki elnöknek dr. Tóth Emil, ülnököknek dr. Szabó Elek, dr. Kiss Sándor és dr. Veress Géza, tanácsnoknak dr. Baila Bertalan és dr. Tatay Zoltán pályáznak.

Elsősztályu aligvezői állásra: dr. Tatay Zoltán, dr. Veress Géza és dr. Balogh Sándor, másodosztályu aligvezői állásra dr. Joó István, dr. Veress Géza, dr. Orosz Árpád, dr. Várady Sándor, dr. Balogh Sándor és dr. Reke Gusztáv, első és másodosztályu fogalmazói állásra dr. Csóka László, dr. Poroszlav László, dr. Szabó Gyula, dr.

Bodnár József, dr. Dömsödy Imre, dr. Való Antal, dr. Kupinszky Sándor, dr. Pálffy Zoltán, dr. Guttenhuber Henrik, dr. Szegedy Lajos, dr. Laczkó József, dr. Reke Gusztáv és dr. Csorba Antal adták be pályázatukat.

A tisztiorvosok közül a külsőségre a belsőségre pályáznak dr. Balkányi Emil és dr. Berényi István, az üresedésben lévő két tiszti orvosi állásra pedig dr. Szaplonczay Gyula, dr. Trocsányi Béla, dr. Korpássy László, dr. Mayer Elek, dr. Salánky József és dr. Széll Kálmán.

Tiszti ügyészek dr. Des Combes Emil, dr. Ménes Lajos, dr. Kertész Endre és dr. Barna László pályáznak, a válogatói gépészeti állásra pedig Vass Sándor és Osváth István adták be pályázatukat.

Egy munkácsi gyermekrablás drámai epilógusa 15 év után

Munkács, december 24. Mintegy tizenöt esztendővel ezelőtt történt, hogy Stegmann munkácsi divatárkereskedő felesége, kisleányával együtt nyaralt Zánkán, egy felvidéki kis fürdőben. Az öt éves leányka egy napon eltűnt az anvja mellől és dacára minden kétségbeesett keresésnek, nem tudtak nyomára találni.

A megrabolt és sokat szenvedett asszony az eseményektől megzavartva, — melankóliába esett.

A lassankint feledésbe borult tragédiának különös filmdrámába illő epilógusa azonban csak most történt meg az elmúlt napokban. Egy fiatal cigányleány beállított Stegmannéhoz az elrabolt gyermeként és kérte az asszonyt, fogadja vissza gyermekének.

A cigányleány különös jövedeleiből felszakította a régi sebeket Stegmanné szívében. A szerencsétlen asszony rémülten nézte a leányt, akin persze nyoma sem látszott már annak,

hogy uricsaládból való.

A cigányleány váltig erősítgette, hogy ő a tizenöt évvel ezelőtt elrabolt lány, a cigányok elmondták neki a rénes történetet, az asszony azonban az erőszakoskodó leányban sehogyszem tudta felismerni elveszett gyermekét és sirógörcsöt kapott.

Az ismerősök is azon a véleményen vannak, hogy az egész furfangos cigánytrükk, de a titok fátyolát ma már nem lehet fellebbenteni.

Rádió Társaság alakul Debrecenben

A rádiórendelet megjelenése óta egyik város a másik után alakítja meg a rádió-klubokat. Tudomásunk szerint Szegeden, Miskolcon már működnek is az új rádió egyesületek, amelyek az amatőrök és a rádióvilág között összekötő kapcsul szolgálnak.

Debrecen város rádió amatőrei körében is lázas munka folyik a debreceni Rádió Társa-

Ügyeljen bevéssárlásainál

védjegyünkre!

FRANCK-kávének nincsen párja, A nagy világot bejárja.

D. 177 O. 25 I. — V. 10.

ság megalakításán. Egy szűkebbkörű előkészítő bizottság az előmunkálatokkal és tárgyalásokkal már annyira előre haladt, hogy e hó 30-án, szerdán délután a váróháza kistanács-termében alakuló közgyűlést tart. A Debrecenben alakuló Rádió Egyesület magában foglalja a tiszántuli részt és „Keletmagyarországi Rádió Társaság” címen fog működni Debrecen központtal.

A megalakuló egyesület célja lesz a rádiótechnika meghonosítása terjesztése, népszerűsítése, fejlesztése és tudományos művelése. Előadások, tanfolyamok rendezése, amatőröknek szakszerű utbiztatások nyújtása s a rádiótechnika terén a mindenkori újabb vívmányok megismeretése és népszerűsítése. — Megalakulás és berendezkedés után esténként a tagok és azok családtagjai részére rádiókoncerteket fognak rendezni. Érdeklődőknek felvilágosítással szolgál Szegedy Gyula, a világitási vállalat mérnöke. Rózsa ucca 3. sz.

Karácsonyi ünnepély a rendőrségi fogdában

A debreceni rendőrségi fogdában csütörtökön délelőtt megható karácsonyi ünnepély zajlott le, melynek rendezését Maar Margit tanárnő intézte. A fogdában összezsufolt páriákat, jórészt hajléktalan csavargókat könnyekig meghatotta a mindenkire egyformán kiterjeszkedő szeretetnek a megnyilvánulása, amely fehér kalácshoz, karácsonyi cukorhoz juttatta azokat, akik még csak remélni sem merték, hogy nekik is lesz karácsonyi ünneptük. Testben, lélekben le rongyolódott, elhasznált emberek keservesen sirtak, mikor a jótékony kezek átadták az ünnepi hófehér kalácsot. Bizony sokan voltak a szegények közt olyanok, akiknek hófehér kalács, de még fehér kenyér sem volt hónapok óta a kezében.

A törvényszék fogházában is hasonló módon rendeztek karácsonyi ünnepélyt azoknak, akiket elzártak attól, hogy családi körben ünnepeljenek a karácsony ünnepén.

Hunyadi János

természetes kecsérvíz, székrekedésnél, emésztési zavaroknál
gyors, biztos, enyhe hatású.

Krisztus-legendák

A vallásos érzés melege s a mindent átfogó szeretet sugárzik abból a két kötetből, amelyben Bészler Anna és Székely Andor foglalták össze Krisztus legendáikat s amelynek immár a második kiadása jelent meg karácsonyra.

A legendák középpontjában mindenütt a názáreti Jézus fel-séges alakja áll s Ő köré szövődnek azok a történetek, amelyekben eleven erővel nyilvánul meg a világot átforgató tanítási alapja; a szeretet. A szeretet mindenek felett való hatalmát állítják a szerzők az előtérbe legendáikban s ennek a hatalomnak a hirdetésére talán soha nagyobb szükség nem volt, mint a gyűlöletben tobzó mátkorban. Ha semmi más érdemük nem volna is a szerzőknek, mint az, hogy Jézust, a megváltó szeretetet igyekeztek közelhozni az emberekhez, munkájuk már akkor is dicséretes. Sz. Bészler Anna és Székely Andor azonban egyéb jeles kvalitásokat is mutatnak munkájukban. Elsősorban áhítatos fantáziát, amely a különösen nehéz műfaj szépségeinek kihozására képessé teszi őket s az elemelvédeknek azt a tisztaságát, amely a hitet erősíteni és ébreszteni tudja. A legendák mind egységes levezetői, emelkedettek és alázattal fogják körül a Mester alakját s megírásuk is jeles kézséget mutat.

Sz. Bészler Anna és Székely András Krisztus legendái kétségtelenül a javához tartoznak ennek a műfajnak; erre bizonyosság az is, hogy a műből rövid időn belül a második kiadás került a könyvtárcsára s bizonyos, hogy ez is olyan kapós lesz, mint az első.

Debrecenben keresnek egy Munkásról szökött rabot

A debreceni rendőrségre a munkácsi rendőrkapitányságtól csütörtökön délelőtt egy cseh nyelvű értesítés érkezett, mely szerint a munkácsi fogház épületéből vakmerő módon megszökött egy Sermány Ferenc nevű betonmunkás, aki különböző bűncselelmények miatt hosszabb fogházbüntetésre volt elítélve. Sermány a lepedőjéből kötelet csavart, azon leereszkedett a fogházból és a csatornákon át kiszökött a városba. A szökött rab társainak vallomása szerint Sermány előre készült a szökésre és napokig reszelte az ablak vasrácszatát, míg a keresztvasakat ki tudta a helyük-ből mozdítani. Sermány mint társainak mondta, Debrecenbe jött, mert ismerős a viszonyokkal. Debrecenben ugyanis hosszabb ideig volt mint betonmunkás alkalmazva. A debreceni rendőrség a cseh rendőrség értesítése alapján megindította a nyomozást a szökött rab felkutatására és végigjárták a város minden büntanyáját, kétes hírű vendéglőjét, szállodáját, de a nyomára még eddig nem akadtak.

A költő Debrecenben

Száz és huszonöt esztendeje annak, hogy viszontagságos vándorlás után egy lélekben meggyötört, testben elcsigázott fiatal ember érkezett a lomhán terpeszkedő Debrecenbe. Vajon mit érezhetett, mikor annyi év múltán újra csak fölmeredt elébe a veres torony és a torony tövében egy ósdi és erős épület: az ő elüldözött mostoha-anya, a kollégium? Vajon mit érezett, mikor annyi év múltán újra végigpillantott a vályog-házak nádfödélén, mikor csizmája ugra torokig merült a Piac uca ismerős sárába? Nem így képzelte ő ezt a visszatérést, mikor megcsufoltatva, de mégis büszke daccal elhagyta Debrecen. Gondolt rá bizonyosan akkor is, hogy visszajön ő még ide. Visszajön, de előtte sebes heroldként szárnyai majd a hir, homlokai körül a költői dicsőség glóriája ragyog és a hajdani kicsapott diák ellenségei hajlongva udvarolnak a legnagyobb magyar poétának. — Nem így lett: bujdosva jött haza és beteg, de mégis csüggedetlenül. Hiszen tarsolyában kincseket hozott, édes és hervadhatatlan illatu dalokat. És szívében még nagyobb kincset rejtgetett: a lángelme királyi önértetét. A mostohaanya, a kollégium nem fogadta hódolattal, de féltő szeretettel várja édesanyja. Annak szűk hajlékába menekül és ír és él tovább, „egy nádas házból szorult kozmopolitá”, ír a XX. vagy XXI. századnak, amikor igazán magyar lesz a magyar. Ir és küzködik, ír és szenved, ír és reménykedik, ha legalább megérné, hogy munkáit kinyomathassa, hogy zsenijének lefojtott lángját meglobogtassa a világ előtt. Ir és sorvad Debrecen gyilkos porában, ír pusztuló tudóval és elpusztíthatatlan öntudattal, mert hajdokolva is tudja, hogy a jövő az övé.

Még nem telt el száz év s már szobra állott Csokonainak Debrecenben. Mire a XX. század beköszöntött, ő már régen ott ragyogott a legnagyobb magyar nevek között. Megváltozott a világ és benne Debrecen. De vajon igazán megváltozott-e?

Csokonai sohasem jutott Pozsonynál tovább, az ő szívében csak költői ábránd lehetett a vágy, meglátni napnyugatot. A nádas házból csak lelke szállhatott el a szentelt ligetkig, hol a magános sétáló: Rousseau, álmodozott. A XX. század debreceni költőjét már gyorsan látja a szépség és szerelm királyi városát, hallhatja a világ szívének lüktetését. Milyen gyönyörűsége, milyen fájdalmas érzés, ha keletiek nyugaton járnak! — Párisba rohanni! De hát visszafelé Párisból Debrecenbe! Mikor hazajön a XX. század poétája, mikor megáll kövezetlen uccája ősi porában, mikor koporsó fedeleként borul fölébe szűk szobájának alacsony mennyezete, tehet-e másként, mint hogy sirva boruljon rozoga íróasztalára?

Sírhat már, dalolhat már, zengheti Gábor anygalként az isten tárogatóját, szólhat csodaverte nyelveken, — hiába! Már itt van, már benneragadt a debreceni sárban, próbáljon azután felrepülni porlepte szárnyaival. Igen, a por, a gyilkos debreceni por megüli nemcsak a tüdőt, hanem a szívet is. A debreceni költőt is lassan-lassan betemeti. És amíg Pesten forr és lázong az irodalmi élet, új és új költőirányok új és új szépségek felé törnek utat, ő csak ül itthon elfeledve, mint gyermek, akit kihagytak a játékból társai. Így lesz belőle helyi nagyság, városunk büszkesége, félreismeret lángelme, egyszerűen vidéki költő.

Bizony ez a költő sorsa még ma is Debrecenben. És hiába vádoljuk a bűnös Budapestet, a pesti irodalmi klikket, amely elnyomja a vidéki tehetségeket. Ezek a pesti írók, ezek a fővárosi nagyságok vidékiek s nem utolsó sorban debreceniek. Debrecenben kezdte a pályáját maga Ady Endre, itt élt és írt Tóth Árpád, hogy csak a legnevezetesebbeket említsem. De mindenki, aki itt élt, újságot írt, ügyvédkedett, jól vagy rosszul ment a sora, ha költői tehetőséget tudott magában, börtönnek érezte Debrecen, eivágyott belőle s csak akkor bontotta ki szárnyait, ha a fővárosba jutott. Sokat beszélünk decentralizációról s elfelejtjük, hogy ez az irodalmi decentralizáció személyileg már megvolt Debrecenben. Hiszen itt élt egy Oláh Gábor, egy Tóth Árpád, egy Nagy Zoltán, három elsőrangú ereje az új magyar költészetnek. Ha ekkor nem született Debrecenben egy irodalmi központ, egy irodalmi folyóirat, amely ezt a nevet igazán megérdemli, akkor Debrecenben kell valami hibának lenni. Ne keressük most, hol ez a hiba. Talán nem kis részben ottan van, hogy nincs bennünk elég őszinteség megvallani a szomorú igazságot. Az igazságot, hogy költőnek lenni Debrecenben ma is

traédia, hogy az igazi nagy tehetőség ma sem tehet okosabbat, mint ha menekül innen Budapestre. Igen, csak ezen a sokat bántott, ezen az idegen lelkűnek csufolt Budapestén virulhatnak és virulhatnak ki a magyarság legigazabb értékei. Adynak, Móricz Zsigmondnak, Babits Mihálynak Budapestre kellett jutnia, hogy szavuk országra szóljon s egykor talán világra zengjen. A költő Debrecenben csak egy kallódó érték, amelyet a nemzet számára jó, ha egy hálás utókor meg fog menteni.

Miért van ez így, talán beszéljünk róla máskor. Föltérni egy titkolt, de fájdalmas sebet, ez már magában is egy lépés a gyógyulás felé.

Kardos Pál.

Igmándy Miklós: Valóságok

Meghatóan finom hangulatu verses-könyvet bocsátott ki most tulzottan szerény kiállításban a Hajduvidéki Nyomdávalal Hajdunánáson. A versgyűjtemény a költő, Igmándy Miklós Valóságok címen összefoglalt verseinek része, amelyet „A haza” alcím alatt ad a kötet. A költemények tárgyára utalás ez, a szép szelid, de néha lelkesen kemény hangú költemények tárgyára, amely minden vonatkozásban csak a haza.

Az előző szerint a versek nem tartoznak a mai irodalomhoz, aktualitásukat csak a haza mai állapota adja meg. Igaza van Igmándy Miklósnak, ezeknek a helyenként hibátlan költői szépségben ragyogó verseknek semmi közük a ma csaknem mindig hamisan fortisszimót zengő hazafias költészetéhez. Nincs közük, csak azokhoz a hazafias versekhez, amelyekben annyira élő, annyira természetes a hazafias érzés, mint Igmándy Miklóseban. Semmi dagály, semmi hazafiaskodás. Igmándy Miklós költő, akinek nem kell felvenni hazafias hangot, mert magától értetődően, szívből fakadóan énekel verseiben a hazafiaság.

Forma tekintetében erős Igmándy Miklós, ereje azonban nem a modern versé. Szíve a mult század végére vonja vissza, ahonnan azonban friss, életszagu virágokat hoz olvasóinak. Igen sok verse érték, maradandó s szelid lírája sokáig visszamegy a kötet olvasójának szívében. A kötet a Hegedűs és Sándor irodalmi és nyomdai Rt. könyvkereskedésében rendelhető meg.

— A Debreceni Munkás-Ott-hon Szövetkezet 1925 december hó 25-én, (karácsony első napján) a Munkás-Otthonban szépségversennyel és konfetti csatával egybekötött nagy táncestélyt rendez, melyre a t. közönséget tisztelettel meghívja a rendezőség. Belépő-díj személyenként 20.000 korona a vígjalmi adóval együtt. Kezdeté este 8 órakor, vége reggel 4 órakor.

Karácsonyra
több ezer méter selyem, szövet, barchet,
karton, sefir, vászon
MARADÉKOT
a vég áránál 33%-kal olcsóbban elad
Króh-áruház
Debrecen, Degenfeld-tér és Bádógos-utca sarok.

KARÁCSONYRA és UJÉVRE
alkalmi palackos boreladás
VÁCI PÜSPÖKI BÉRPINCE Rt. BORAI
palackonként: 20.000.— kor.
CSANAK JÓZSEF K. RT.
Telefon 70. Plac-u. 51.

5 órai tea
táncsal

Karácsony mindkét napján
és vasárnap délután
a Bika Üvegszarnokában
American Jazz-Band zene-
kar szolgáltatja az első-
rendű tánc zenét
Rendes kávéházi árak!
Belépődíj nincs!

Magoss György dr. polgármester Debrecen jövő évi építési programjáról

A Dmke-épület átvételétől függ a program nagyrészének megvalósítása — Leányinternátus lesz a Dmkében — A polgármester Debrecenben is hóforrás után akar furatni

Abban a nagy építőmunkában, amelynek célja az, hogy Magyarország fogvasztó és termelő képességének helyreállításával visszazerezzük azt a szintvonalat, amelyen Magyarország kulturális szempontból Kelet Európában elfoglalt. — óriási nagy fontosságú részük van a magyar városoknak. És a magyar városok közt is első helyen kell állania Debrecennek, amely most Magyarország első vidéki városa. Az erőszakos határokhoz való közelfekvése, az a helyzet, amelyet Kelet és Északkelet-Magyarországon elfoglalt, arra kötelezik, hogy a rekonstrukciós munkából orozslánrészt vállaljon. Gazdasági erőink érvényrejuttatása, kulturális fölényünk déli és keleti szomszédainkkal szemben, biztosítják nekünk a jogot mindama reményeknek valóra válására, amelyet jövőnkben csonkítatlan hazánk helyreállítása iránt szívünkben táplálunk.

Ma, amikor még a közszellem ideig-óráig megtűri egy numerus clausus kultuszminisztert, miniszterelnököt és kormányt, kulturfőlnyűnket különösen bizonyítanunk kell, ám bizonyos, hogy ezek is el fognak tűnni az idők tengerében. E reakciós sötét politikai korszakban sem színtelhet azonban az alkotó munka s különösen nem a magyar városok részéről, amelyeknek minden politikán felül szöbb és magasabb hivatásuk van.

Debrecen tagadhatatlanul megértette a hivatás, a kötelesség parancsoló szavát és cselekszi azt az alkotó munkát, amelyre az országnak és lakosságának szüksége van. Elsősorban szükséges a lakosságnak erőhöz juttatása a háboru és a háboru után következő nagy vérveszteség után, mert a lakosság jóléte a közjóléte is.

Egy esztendő zárul le most és az új évvel új kötelességek tolnak előtérbe Debrecen életében. Ez új kötelességek előírta új feladatok felől folytatott beszélgetést munkatársunk Magoss György polgármesterrel, aki a következőkben vázolta a megvalósítandó feladatok és terveit:

Építeni! Építeni!

— A reánk kövekező esztendőben első sorban és főképen építenünk kell és építenünk fogunk, amivel kettős célt akarunk szolgálni. Egyik cél szociális és közgazdasági. És ez az, hogy nemcsak több munkaalkalmat teremtsünk és iparosainkat, a munkás osztályt keresethez juttassuk, ami természetesen éreztetni fogja jó hatását a kereskedelmi téren és más osztályok életében is. A másik cél az, hogy lakásokat teremtsünk és segítsünk a nyomászó lakásinségen.

— Sainos, terveink zavartalan kivétel gátoló körülmé-

nyek is akadályozzák, amelyeknek elhárítására minden erőnkkel igyekezünk s egyes kormánytényezőkön mulik, hogy azok el is háruljanak. Itt a Dmke épület visszazállására gondolok. Tóth Lajos államtitkár még a múlt nyáron határozott ígéretet tett, hogy a Dmke-t már szeptemberre rendelkezésünkre boesátja a kultuszkormány. Ebből azonban nem lett semmi. Most azután, amikor legutóbb az egyetemi építőbizottság tárgyalásai alkal-

ienforgó nagy érdekre tekintettel úgy folytassák az egyetemi építkezéseket, hogy a tanárokat elhelyezhessék és mi a Dmkéhez idejekorán hozzájuthassunk.

— Ismétlem a lakásinség enyhítése szempontjából is nagyfontosságú kérdés ez reánk nézve, de nagyfontosságú a közérdek ama nézőpontjából, hogy ha korán megkezdhetjük építkezéseinket, már a kora tavaszi időben a munkások százai juthatnak keresethez. Magán építke-

Ezért is feltétlenül építkezünk a tavasszal.

— A vágóhidon már folynak az építkezések, ugyancsak építkezni fogunk a szennyvízszűrőtelepen, ahol a gazdaságot is rendbehozzuk, hogy az minél előbb jól jövedelmezővé váljék, míg az építkezéseket el nem végezzük, alig lehet erre számítani.

— Sainos pénz hiányában a legközelebbi jövőben — kivéve a laktanya építkezési munkákat, amelyek szintén milliárdokat emésztenek föl és amelyeket szukcesszive folytatunk — további építkezésekre nincs kilátás.

Parkirozás. Városszépítés

— Nagy gondot akarok fordítani a város szépítésére, a parkirozásra. A jövő tavasszal elsősorban a régi közkörház előtt lévő teret akarom parkiroztatni és rendbehozatni. Azután rendeztetni fogom a nagyerdői parkot. Ennek a munkálatai azonban természetesen nem szoríthatók egy esztendő programjának keretei közé. Rendbehozatjuk a Petöfi-téren lévő népkertet és mihelyt a Fűvészkert uccai építkezéssel készen leszünk, itt is parkirozni fogunk.

— A Hortobággal kapcsolatosan ez idő szerint közelebbi terveink nincsenek. Némi kis építkezést folytatunk ott is, de ez teljesen jelentéktelen dolog.

Artézi kút a városban vagy a Nagyerdőn

— Volna egy szép tervem, amelynek megvalósítása nagy dolog lenne. És pedig fürdőkutak, mély furású artézi kutak létesítése. Arra gondolok, hogy esetleg a városban, vagy a Nagyerdőn 1000 méter mély vagy ennél mélyebb furású kutat csináltatnánk. Lehetetlennék tartom, hogy a hajduszoboszlói melegvíz forrás pártját itt meg ne tudnánk lelteni. És ha erre a célra pénz állana a város rendelkezésére, azonnal meg is furatnám ezt a kutat. Ugy gondolom, hogy Debrecen földje is ugyanaz a tengerfenék volt, mint Hajduszoboszló. Idők folyamán azonban az a különbség állott elő, hogy a homok itt jobban felhalmozódott. Arra is gondoltam, hogy Hajduszoboszló városával megállapodást létesítenék olyan célból, hogy a hajduszoboszlói hőforrás vizét vezetnék Debrecenbe. A hajduszoboszlói 75 Celsius-fok melegen előtörő forrásvíz Debrecenbe vezetve itt még mindig 35 fok meleg lenne. Azonban ez költségesebb lenne, mint ha magunk furatnánk kutat, én hiszem, teljes sikerrel. A város jobban járna a saját kuttal, amelyet másfél milliárddal meg lehet csinálni.

Lehet-e segíteni az iparon és kereskedelmen?

Arra a kérdésre, vajon van-e a polgármesternek a legközelebbi időkre szóló programja-

DR. MAGOSS GYÖRGY polgármester

mával az államtitkár ismét Debrecenben járt, azt az ígéretet tette, hogy 1926. február elsejére üritik ki a Dmkét. Alig utazott el és ért Budapestre, értesített bennünket, hogy a Dmkét nem tudják február elsején átadni, mert ott még mindig lakik két egyetemi tanár, akiket csak május 1-én tudnak elhelyezni és így a Dmkét május elseje előtt nem tudják viszszaadni a városnak.

— Ez ellen az elhatározás ellen felirtunk a kultuszminiszterhez és elmondtuk, hogy ez a körülmény egész jövő évi építési programunkat felborulással fenyegeti, mert építési programunk legnagyobb részét arra alapítottuk, hogy azoknak a telkeknek az épületeiben levő lakóinkat, amelyeken építeni akarunk, épen a Dmkébe akarjuk elhelyezni. Kértük is tehát erre való hivatkozással a kultuszminisztertől, hogy február elsejére üritse ki nekünk a Dmkét. Azt hiszem azonban, hogy legjobb lesz, ha magánlevélben fogom megkérni Tóth Lajos államtitkárt, hogy a

zés alig van s így ha mi nem tudunk idejekorán építkezni, az építőmunkások elvesztik az év nagy részét, amely alkalmas lenne az építésre.

Az építési program

— Programunkban van a Déri-muzeum építése, amelynek előmunkálatait a vállalkozó már megkezdte s amelyet tavasszal, mihelyt az időjárás azt megengedi, teljes erővel folytatunk. Tervbe vettük az iparostanonciskolának a Burgundia és Csapó ucca sarkán való felépítését, a Szentanna ucca és Batthyány ucca sarkán a bérpalota és a Fűvészkert uccán a városi bérház építése. De hogy ezekhez a munkákhoz hogyan kezdhettünk hozzá idejekorán — sainos — nem tudom, épen amiatt, hogy a Dmke épülete nem áll rendelkezésünkre. A Szentanna uccai és Csapó ucca-Burgundia uccai telkeinken levő házainkból a lakókat ki kellene helyezni, de sainos nincsen hova. Kivétel a Fűvészkert uccai építés, mert itt senkit sem kell kilakoltatnunk,

ban olyan terv, amelynek keresztülvételével a szinte elbírhatatlan bajokkal, nehézségekkel küzdő debreceni kereskedelmen és iparon segíteni lehetne. *Magoss György dr.* a következőket mondta:

— Sajnos, az iparon és kereskedelmen való segítségre más eszköz és mód nem áll rendelkezésünkre, mint az, hogy fozszirozzuk az építkezéseket és így az iparosokat és munkásokat keresethez juttatjuk, fogyasztóképességüket növeljük és így közvetve a kereskedelmen is segítünk.

— Meg kell még említenem,

hogyan jövöre teljes erővel folytatjuk a kövezési programunk végrehajtását.

Népjóléti intézmények, leányinternátus a Dmkeben

— Ha ősszel készen leszünk az építkezéssel és ismét ki tudjuk írítani a Dmke épületét, akkor azt teljesen *népjóléti és kulturális célokra rendezzük be.* Ott akarom elhelyezni a népjóléti intézményeket; a népjóléti hivatalt, a népkönyvtárat, a csecsemő és angyavédelmi intézetet. Itt szeretném elhelyez-

teni a leányinternátust is. A *leányinternátus* ügye a legkétségbeesettebb helyzetben van. Valóban kétségbeesett helyzet az, amelyben a leányközépiskolák tanulójának és főiskolák hallgatójának elhelyezésének ügye van. A fiukat még csak tudjuk valahogy elhelyezni, de a vidéki leányok teljesen magukra vannak hagyva a valósággal veszelvnek kitéve.

— Sok minden más terv és gondolat él bennem, amely Debrecen előre haladását szolgálja, azonban *mindenhez idő és mindenhez pénz kell.*

Posch Dezső.

asszony karián egy kis gyerekekkel. Szenes Zsigmond megállítja, megkérdi beteg-e gyerek, megfordul visszamegy a Miklós uccai rendelőbe, magával viszi az asszonyt, gyermeket s megvizsgálja. Igaz, így lehet csak olyan eredményeket elérni, amilyeneket elér a debreceni Stefánia szövetség. Neki köszönhető legnagyobb részben hogy a szövetség évenként száz és száz magyar embert ment meg a jövő évtizedeknek. Mélységes hála és minden elismerés megilleti ezért ezt a kitünő embert.

A tejkonyha

A Stefánia Szövetségnek legutóbb sikerült megszereznie a Szentanna ucca 33. számú telket és házat, ahol most Biró Jenő egy régi tervét, egy igen fontos intézményt akar megvalósítani. Ez a terv egy modern tejkonyha berendezése. — Ez az anya- és csecsemővédelmet szolgálja. — A tapasztalatok kézzelfoghatóan bizonyítják, hogy a tejkonyha egyik legerősebb fegyver a csecsemőhalandóság ellen folytatott küzdelemben.

A propaganda és a tanító munka erejével már elért annyit az anya- és csecsemővédelem, hogy — — —

az anyák megkezdik a szoptatást.

De — sajnos — az anyák tudatlansága következtében egyrésztől, másrésztől a gazdasági és szociális viszonyok, a szegénység rettentő nyomása alatt az anya kénytelen munkába menni és legtöbbször olyan munkába, amely mellett lehetetlen csecsemőjét tovább szoptatni. Hiába, a szegénység, a nyomorúság nagy baj, nagy betegség, kegyetlen gyilkos. Ha pedig más munkába állott az anya, a nehéz munka, a rossz táplálkozás, a gyenge test és minden, amit a szegénység nyomorúságként, bajként, gyilkos kórként a szegényre tud rakni, elapasztja az anya tejét. És nem tud táplálni már azért sem. Ezen a bajon akar segíteni a tejkonyha. Hiszen

a vegyesen és mesterségesen táplált csecsemők táplálkozási zavaraik okozzák a nagy csecsemőhalálozást.

Ez ellen csak úgy lehet védekezni, ha ezeket a szerencsétlen anyákat hozzásegítjük ahoz, hogy gyermekeiket az egészség követelményei szerint tudják táplálni, vagy valamely szervezet ezt a helyes táplálkozást a helynyérkereső anya helyett végzi.

Ennek célja a tejkonyha.

Emellett arra törekszik a Stefánia Szövetség vezetősége, ami végcélja a csecsemőhalandóság ellen folytatott küzdelemnek, hogy

természetes uton táplálhassák a csecsemőt.

Igy alkalmat kell szerezni az anyának, hogy maga szoptasson. Ez azonban sajnos majdnem elérhetetlen utópia. Hol tudjuk legyőzni a szegénységet, ezt a mindent lenyűgöző, rettentő erős ellenséget. Addig is legsürgősebb szükségnek tartja a szövetség vezetője, hogy napközi otthonokkal csecsemő otthonnal, anya otthonnal segítsen a bajokon.

A társadalomnak e nagy és minden felül álló feladat teljesítésében, amelynek segédeszközeit ez idő szerint az állam és város adja a maga korlátozott lehetőségei szerint, részt kellene venni teljes erővel és teljes szeretettel és megértéssel.

A debreceni Stefánia Szövetség a magyar anyák és csecsemők megmentésének munkájában

Négy százhetvennyolc csecsemőt mentett meg egy év alatt a szövetség munkája — Tejkonyhát nyit a Stefánia Szövetség

A magyar nemzet jövőjének megmentése és megerősítése érdekében folytatott nagy küzdelemben az első helyek egyikén harcol a Stefánia Szövetség, amelynek áldásos és jelentős munkájáról és elért nagy eredményeiről a közönség alig tud valamit s így értékelni sem tudja azt a nagyszerű teljesítményt, amit a Stefánia Szövetség nyújt. Szociális intézményekben oly szegény országunkban az embervédelmi intézkedések hiánya, néposztályaink szegény rétegeinek magára hagyottsága, a reánk szakadt gazdasági nyomorúságok, a megélhetési óriási nehézségek és a bajokban elfásult emberek tudatlansága voltak azok az együtthatók, amelyeknek eredményeképpen

satnya, elcsigázott szülőktől egyrészt csenevész gyermekek származtak, másrészt a temetők apró kis sírokkal teltek meg.

Ezeket a bajokat akar — még a szűkre szabott lehetőségek keretén belül is — segíteni a Stefánia Szövetség akkor, amikor védelmébe veszi az anyát és a csecsemőt, a kisdéd korban is. Felvilágosít, nevel, táplál, gyógyít. Embereket ment meg, generációkat tesz egészségessé, az eljövendő nemzetet menti meg. Ezt teszi a debreceni Stefánia Szövetség is, amelynek munkájáról itt szó lesz és amelynek eredményeiről, hogy fogalmat alkothasson az olvasó, álljon itt egyelőre csak az az egy felvilágosító adat, hogy a debreceni Stefánia Szövetség csupán az elmúlt évben és csupán a csecsemőknél 478 életet mentett meg.

A szövetség munkája

A debreceni Stefánia Szövetség Debrecenben négy védőintézetet tartott fenn az idén. Egyet a Miklós uccán, egyet a munkáspénztár helyiségeiben, egyet az ispotályi telepen, az egyház épületében, egyet a műhelytelep épületében, amelyet e célra a MÁV. engedett át. Ezekben a védőintézetekben mindennap, az előre meghatározott időben orvosok állanak rendelkezésre, akik ingyen rendelkeznek. Összesen nyolc orvos működik.

A hétezer nyilvántartott csecsemőt tízezer védőnő látogatja állandóan. A védőnők Bókay tanár tanfolyamán egy éven át szakszerű kiképzést

nyertek és nem műkedvelők, hanem hivatásos szakértők. A védőnő a meglátogatott családban megvizsgálja az anyát és a csecsemőt. Ha a csecsemőnél valami zavart, rendellenességet állapít meg, amit talán a tudatlan anya észre sem tud venni, a gyermeket azonnal beküldi a védőintézetbe, ahol orvosi vizsgálatban, gyógykezelésben, orvosszerben részesül. Meg kell állapítani, hogy

a debreceni csecsemővédelem szerencsére olyan védőnőket és orvosokat vallhat magáénak, akik tudás, lelkiismeretesség és az ügy szeretete tekintetében az első sorokban állanak.

Hogy e szép tulajdonságok kell, hogy munkájukat irányítsák, bizonyítja az, hogy az orvosok 600.000—800.000 koronás évi tiszteletdíjakat, a védőnők nehéz és nagy munkájukért havi egymillió—1.300.000 korona fizetést kapnak.

A védőnő azonban nemcsak a csecsemőt vizsgálja meg, hanem ama körülményeket is, amelyek közt a csecsemő van. És ezeken a körülményeken igyekszik azután a Szövetség javítani. Ad csecsemőkezelést, tejet, segélyt, fűtőanyagot, élelmiszert. Ha szükséges, elhelyezi az anyát és a csecsemőt, az anya részére állást, foglalkozást szerez s törvénytelen gyermek esetében erkölcsi védelmet is nyújt az anyának. A védőnő igyekszik kipuhatolni, ki a gyermek atyja s igyekszik az apát rászorítani a gyermek tartásához való hozzájárulásra.

A szövetség munkájának eredményei

A Szövetség munkáját csak az tudja értékelni igazán, aki azt közelről szemléli, azt a gyönyörű szép tevékenységet, amely minden frázisos nemzetmentő munkánál különb, nagyobb, eredményesebb és igazabb fajvédelem és nemzetvédelem. — azonban talán számokkal is meg lehet némileg világosítani e nagyszerű munka eredményeit.

Addig, amíg a Stefánia Szövetség meg nem kezdte Debrecenben áldásos működését, a csecsemők 37—38 százaléka halt meg, tehát minden ezer csecsemőből 370—380. Azóta, amióta a védőintézetek fennállnak és a csecsemők egy nagy része a szövet-

ség gondozása alatt áll, e gondozás alatt álló csecsemők halálozási arányszáma maximálisan 12,5 százalék, vagyis minden ezer gyermek közül a nem gondozott csecsemőkkel szemben, akiknél a halálozási arányszám ma is 37—38 százalék. — 25 százalékos ment meg, tehát ezer gyermekből 260 gyermeket.

Igy mentett meg a Szövetség 1924-ben 478 csecsemőt.

Egy év alatt gondozásba vett a védőintézet 3180 gyermeket. Az orvosi rendelésben megfordult 9721 gyermek és csecsemő, akik részére 13453 esetben adott rendelést az orvos. Várandós nő gondozás alatt állott 657. A védőnők meglátogattak 499 várandós nőt, 1844 gyermekágyast, látogatást tettek csecsemőknél 10.582, kisdédknél 10.767 esetben, tehát 23.693 látogatást tettek.

A segélyezések

A Szövetség rengeteg csecsemőkezelésén kívül kiadott 463 ruhasegélyt, 1377 esetben tejet és egyéb élelmiszert, 15 esetben fűtőanyagot és 179 esetben egyéb segélyt.

A védőnői iroda elhelyezett 114 anyát és csecsemőt; 59 anyának foglalkozást keresett, 32 esetben erkölcsi védelem ügyében eljár.

A szövetség vezetői

Nem lehet e gyönyörű eredmények mellett anélkül elmenni, hogy munkatársaik mellett meg ne emlíkezzünk a a szövetség két kiváló emberéről. Az egyik az adminisztratív vezető, Biró Jenő a népjóléti hivatal igazgatója. Csupa lelkesedés az ügy iránt, mozgékonyság, tervezettség és törhetetlen kitarás az egész ember, aki egy-egy elért sikeren valósággal diadalmas örömben uszik. A másik ember, aki valósággal áldása a szövetségnek és a kisgyermekeknek, Szenes Zsigmond dr. orvos, aki mint kiváló gyermekorvos, de mint nagyszerű, melegsívű kultúremler is — ismétljük — áldása ennek az ügynek. Jól ismerik őt már a szegények. Akárhányszor megtörténik vele, hogy a hosszú rendelési idő után sietve megy egyéb dolgait végezni, vagy pihenni a fárasztó, tömeges rendelés után, már az ucca végén van, amikor szembejön vele egy szegény, rongyos

Nagy karácsonyi árleszállítás a Kuczik Gábor Utóda
hentesüzleteiben Rózsa-utca 2., Simonffy-utca 2.

Az ékszerész is... abból él, hogy ráfizet

Senkinek sem kell ékszer s már a közönségtől sem lehet vásárolni — A falu erősen tartja a megvásárolt drágaságokat

Azt hiszem, mindenkinek feltűnik, aki a debreceni ucca kirakatai előtt néha-néha megáll s szeret benézni a kirakatok mögé: a debreceni ékszerészboltok mindig üresek. Ezelőtt gyakran megesett, hogy az uccáról szemlélődő előtt vette el a kirakatba belülről nyúló kéz épen a „kinézést” ékszert, vagy csecsebecsét, ma nem fordul elő ilyesmi. Régen sok embernek volt szokása a kirakatablakon keresztül megnézni, kik vásárolnak ékszert, — nekem is. Ma ugyan hiába leskelődik bárki, nincs ékszervásárló, nincs arra vállalkozó sem, aki akár véteknyszer nélkül megtekintsen ékszert. A nők irigykedő sóvárgással a férfiak busz lemondással rúzzák a briliáns függőt és az arany cigarettatárcákat, nincs aki akár a kezébe is venné a megkívánt ékszert. Miért fájdítsa meg az ember még jobban a szívét?

A debreceni ékszerészek kirakatait hetenkint rendezik újra és újra, de mindig ugyanazok az ékszerek sorakoznak más és más sorrendben s az eladatlan fekvő ékszerek láttára mindennap újra és újra felbukkan a drágaságok szemlélői előtt a kérdés:

ugyan miből élnek a debreceni ékszerészek?

A kérdést tisztázni az egyik előkelő Piac uccai ékszerboltba mentem be.

— Ríportot akarok írni, — mondtam, — arról, hogy...

— Arról, hogy meghaltunk, — vágott közbe a kereskedő. — Kérem, szerkesztő ur, rosszat ne írjon rólunk, halottakról semmit, vagy jót.

— Legalább azt mondja el kérem, — kérdeztem, hogy haltak meg és mikor? Azt hiszem ez érdekelné a publikumot s magának a szakmának ugyebár ugysem árt?

— Nem árt és egész bizonyosan nem használ. A helyzet a háború előtt s a háború alatt az volt, hogy a középosztály s később egyre inkább a vagyonos polgárság vásárlásaiból élt az ékszerész. A háború végén s azóta bevonult vásárlók körébe és pedig igen jelentős számban a falu népe is. Aztán megszűnt a tözsdéi konjunktúra, az új gazdagok kimaradtak s a régiek is kezdtek óvatosabbak lenni, visszautálni a tökére, amelynek könnyen szétfutó voltára személtető példákat szolgáltat a tözsdékrach. Az intelligencia már régebben kimaradt, tehát

egyedül a föld, a falu népe maradt győztesen a porondon s vásárolta a nyakláncokat, függőket, briliáns-gyűrűket.

— Az ékszerész még meg tudott ezekből élni, de katasztrófális helyzetbe került, amikor a falusiak, a földbirtokosok is kezdtek elmara-dozni. Nemsokára aztán egyáltalán nem keresett fel bennünket falusi vásárló s ezzel teljesen megállott az üzlet.

— És mit adnak el mégis?

— Néha-néha egy-egy pár jegy-gyűrűt, evőkészletet, ilyesmit. Szóval Vénus istenasszony táplál még bennünket, de igaz, hogy olyan só-vány kosztal, amelytől akár éhen is halhatunk. Képzeld el, hogy az a kevésszámú, nagyjából dublé jegy-gyűrű mekkora forgalmat jelenthet?

Az evőkészletekben is takarékos mindenki. Csak a legszükségesebbeket vásárolják.

— És a vásárlásokból nincs valami jövedelem.

— Amit mi vásárolunk? Nagyon minimális.

— Kik adtak el, melyik osztály adott el ékszereket?

— Mindenki megfordult itt. Előbb eladta, amije volt az intelligencia, aztán a tözsdén letört újgazdagok. A föld, az igaz, keveset hozott vissza. Ott, falun megtartják az egyszer megvásárolt holmit. Vigyáznak rá. Mi nem is várjuk bizony vissza a porté-

kát. A vásárláson nem, az eladáson keres az ékszerész.

— S a karácsonyi vásár?

— Ugyan, szóra sem érdemes.

— Miből élnek hát?

— Abból, hogy fogyasztjuk tőkén-get, Abból, hogy ráfizetünk.

Ime, tehát *ők is abból élnek, amiből mi mindnyájan, akik szintén ráfizetünk. Ki pénzével, ki munkájával, ki egészségével. Valamivel mindenki ráfizet, mert a megélhetéshez pont annyi kell még. De meddig tart a pénz és az egészség?* (brtl.)

Eiffel-torony

I.

Szent ez az óriás és tiszta vastorony, mely messze testtel áll a tarka városon, mely magas nyakkal és vas daccal fekeléllik az égbe, hol csak a villanyhullámok érik, — alatta, óh alatta, mint ezerkaru kláris, nevet, rohan, kiáll, zeng a világba Páris, alatta a szivárvány minden színében játszó élet leng a kövön, mint széles harci zászló, alatta vad jajok és vidám kacajok százezerbillentyűs zongorája zajog, s más toronyok, ezereken, istenes és harangos torkukat látják, hogy még egy hangot a hangos légbé hajtsanak — ez, roppant kapcsaival némán s meredten a lágy azúrba nyilall, hogy rácsain a lépelt ég rongyai kilógnak, ha veri karsu szárnya a sebes rádióknak.

II.

Szegény agyunkban is, mit végzetek cibálnak, sokszor öröm poroz, többször bal túlkü bánat, melynek tolongó s minden Párisnál lázasabb uccái közt zengő vérszajnádk ránganak, olykor sejtek meleg méhéből felre meg egy öntudatlan és létova lendület, mely aranyhalmokon s vértócsákon keresztül röntgensugár gyanánt a lég térbe kirezdül, gyorsan simítja még fák és felhők csodáit, de nagy, isteni röple messzebb célpontba vágyik, s összebb-összebb simul s mindig hatalmasabb lévvel s tudattal a kéklő magasba csap — olykor a záporos és piszkos gond alatt kikél és égbe kél a lizsla Gondolat, vastábat megveti az alacsony poron oly büszkén s biztosan, mint egy Eiffel torony!

NAGY ANDRÁS.

Amor Militans

Milyen szeretet az, mely a gyűlöletre is ragyog? Én nem úgy szeretek, mint a nap, mert én ember vagyok. Szeressen a nap unalmas és egyenlő szeretettel, költse ki a jó csiráját, s mit a vad gonosz vetelt el, szeressen, aki akar, mint vén papok s professzorok, kiknek megcsiszolt szerelme mindig s egyaránt forog, én ember vagyok: szívem van, de csak egyik oldalon, s mint kaszáknak harcoss éle, éltet ad és öl dalom!

Mert nagyon jók voltak a Jók! és nagyon is kevesek! és sokan voltak a rosszak! és nagyon is sebesek! és mire nehézmogásu lusta pillánk felriadt, egy mocsár lett drága kertünk, és a kék vizek alatt aknát dugdostak, és régi, szép városaink felett barbár bombák dobtak, s belénk löttek a gazemberek, és sötét szájjal szaváltak és sötét szívvel gyűlöttek, egy fűszálat nem neveltek, öltek és mindig csak öltek.

Testvéreim! akik eddig egyedül és álmag bolyongtatok lágy mezőkön s hűvös árnyu fák alatt, és ti, kiket a homályos műhelyek mord füstje lep, koldusok, költők! szemünket kivázza a gyűlölet! A csatornákból, miket mi azért ástunk, hogy a szennyviz városainkból lefolyjon, s ne álljon a tereken — hisz várost, teret és csatornát, mindent a mi jó karunk, a mi jó agyunk teremtet, és még többet akarunk! —

a csatornákból visítva felszállott a gyűlölet, s hungorog ronda csapaja uccáink uccáink lett, még térdünkig ér csupán ma, holnap — már a holnapot meg nem érik, hogyha sulgos öklünk agyukba csapott, hogyha végre a fertőzött utakat és tereket irgalmatlanul bedöngi a nagy Tank, a Szeretet — jénje előtt megállani az éj férgé hogy merne? Szeretet szűz lovagjai! vesszen a gaz! fegyverbe!

NAGY ANDRÁS.

Villanylámpák egymás között

*

(A Nagytémpjom előtti tér még fényárban uszít, minden piszok, minden kis szemét meglátszik. A Hatva-utca és a Kálvin-tér felé büszkén, hajthatatlanul mereven és gögösen áll két nyulánk, elegáns villamos oszlop. Fejüket, amelyet ide-oda himbálnak a Nagytémpjom körül soha sem szűnő csuf széiben, magasan hordják, bizonyára azért, hogy csak a felsőbb régióknak adják sugaraikat. De hiába, mégis sugárözön jut le a földön mászkáló emberekhez is. Istenem, milyen világosságot terjeszthetnek ezek oda-fömm az ismeretlen magasságban! A két villamos oszlopon a két fel, a két villamos lámpa egyet-egyvet pislog a széiben. Álmosak. Nem csoda, már későre jár. Hogy egészen el ne aludjanak, beszélgetni kezdenek. A beszélgetés elég hangos, mindenki meghallhatná. De ilyenkor csak szegény újságírók botorkálnak az utcán, szellemi erejükre és előlegtörmelékükre támaszkodva. Így csak ezek hallgatják és jegyzik buzgón a párbeszédet. Ez az itt következő és ilyen párbeszéd, amelyet a jezett két villamos lámpa folytat. Jelezzük őket JOBB UR-nak és BAL UR-nak.)

JOBB UR (Álmoságában nagyot pislant. Másodpercekig sötét van. — Egyet lógat a fején, fölneáz a háromszögbeli toronyóra.) Ah, ah! Mindjárt öt óra. Van szerencsém, kedves Bal ur. Ön is álmos?

BAL UR: Van szerencsém, kedves Jobb ur. Bizony, nagyon álmos vagyok már. Gondolja el, tegnap délután négy óra óta izzunk.

JOBB UR: Beszéljessünk kissé, talán akkor nem alszunk el. Ha nincs ellene kifogása?

BAL UR: Oh kérem. Nagyon szívesen.

JOBB UR: Már régen szerettem volna Öntől megkérdezni, mi van ott Önnek a háta mögött? Már igyekeztem sugaraimmel oda behatolni, de nem sikerült.

BAL UR: Nem tudom egészen bizonyosan, de azt hiszem, valami utca. Hallomáshól tudom, hogy arra is emberek laknak, sőt, hogy több utca is van arra. Egyszer egyik sugaramat elküldtem, nézze meg mi van arra, de nem jutott el csak az első gázlámpáig. Ott egészen beleveszett a sötétségbe. Eltévedt. Nagyon megijedt és visszavért. Ez a sugaram beszélt is a gázlámpával és kérdezte tőle, hogy mi van ott. A gázlámpa mondta el, hogy ott utcák is vannak és emberek is laknak. Arra a kérdésre, hogy ő mit keres itt, azt felelte, hogy őt azért állították oda, hogy holdfényes estén szaporítsa az árnyékokat. Ugye érthetetlen rendeltetés? Azt is mondtotta ez a gázlámpa, hogy ő nyáron alszik. Este 9 órakor még világos van. A közbeeső időre nem érdemes világítani. Télen meg befagy a vezetőke s akkor meg nem tud világítani. De hát Önön túl mi van? Talán ott is utcák és emberek?

JOBB UR: Igen. Én is kiküldtem egy sugaramat s az utbaeső villamos lámpáktól sorra kérdeztem, mi van, hogy van ott. Az a félfomályos valami ott a Péterfia-utca, amely később teljesen sötét utcákba nyílik jobbra-balra. Ezekben már nem volt a sugaram. Megkísérelte ugyan, de beleütközött a legkeményebb, áttörhetetlen sötétségbe, majd a szemefényét ütötte ki. Erre itt van a Darabos-utca. Ide nem mert bemenni a

sugaram. Azt mondja, annyit látott, hogy, mint fekete kárpit, a sötétségnek egész halmái meredeznek ott. De látott egy embert, aki bele, mert menni a sötétségbe. De csakhamar esés zaját, majd valami erősebb emberi hangot hallott, amely majd a kövezetet, majd a világitást emlegette igen barátságosan.

BAL UR: Mit gondol, miért van ez így.

JOBR UB: Nem tudom bizonyosan. De valamit hallottam arról, hogy ennek valami morális célja van. Az ugyanis, hogy az emberek ne járják el az igazságot.

BAL UR: Lehet. De ez a kérdés még előttünk is sötétben maradt, mert úgy látszik abba a sötétségbe, ahol erre a felelet rejlik, még mi sem tudunk bevilágítani. De jó éjszakát. Jön az emberem, aki lecsavar. Menjünk aludni. (hó)

Helga hajára

*Királyibb Körmöc aranyánál
És Párizs selyménél simább,
Lengőbb, mint a tavaszi felhő
És tündébb mint a délibáb.*

*Keletnek minden büve, bája
Hév illatában ott remeg,
Arany hullámu déli tenger
Arany nap csókjától meleg.*

*Ha szivhatnám csóklázás ajkkal
Ez illatot, mely szívig ég —
Boldog Ikarusz, szárnysegetten,
Ha e habokba hullanék.*

*De esitt te, esitt te balga vágyam,
Mit kívánsz, több mint isteni,
E fürtök selymét sohse fogják
Kéjes kezek érinteni.*

*Arany felleg: feléje forró
Sohajt sodor száz férfi-szál
S ez élő kínes halálós olló
Hideg acél-ajkára vár.*

POGÁNY PÁL.

Tulzsufolt raktár miatt
akarácsonyi

**leszállított
árakból**

ujabb 25 százalék
engedményt adunk.

Velourköpeny legujabb fazon
végig bélelve
690 ezer K

Velourköpeny végig bélelve,
gallér, közelő
prémeze
915 ezer K

Seal elektrik bunda
2 millió 900 ezer K.

100 darab szezonból visszamaradt
tisztá gypajuruha eladása de-
cember 24-ig
190.000 K-tól

Rózsa ár uház
Alföldi palota.

A debreceni kutyák purgatóriumában

A debreceni kutyák purgatóriuma a monostorpályi ut sorompójának közelében fekszik és közönségesen sintételepnek hívják ma is, holott a vezetője már nem főintér, vagy gyepmester, hanem ennél sokkal szebb címet kapott a város nemes tanácsától: közegészségügyi rendészeti végrehajtó. A fővégrehajtó becsületére legyen mondva, nem az ő hibája, vagy keményszívűsége, hogy a telep purgatórium. Annak kell lennie szükségképpen, hiszen voltaképpen megfigyelő, elkülönítő telep, tehát börtön azoknak a szegény kutyalelkeknek, akik odakerülnek. A négy fal elzárta előlük a világot, amely nagy, szabad és szép az ő szemükben, hiszen jószágos és szerető isten uralkodik benne, gazdájuk, akihez a hűség nem terhes, nehéz kötelesség, hanem a kutya szívének önkénytelen parancsa. Négy fal keskeny és rideg közvévé szűkül a világgal s a kutya minden gyönyörűsége ki van zárva ebből a közből: a szabadság és a gazda.

Ne mondja senki, hogy van ennél nagyobb fájdalom is, a lelkes ember bánata. Igen, van, de meghatóbb nincs. A sintételep megfigyelőjének bánatos, síró hangjai megfogják mindenkinek a szívét, akit valaha szeretett egy hű, kedves állat, akinek térdére fektette a fejét és boldogságtól fátyolos szemmel szemébe nézett egy kutya. Akit szeretett kutya valaha, az megérti a megfigyelő foglyainak fájdalmát, akik elől eltűnt az, ami életükben legszükségesebb, kenyérnél is kívánatosabb: a gazda.

Nem képzelődés, komoly valóság, hogy a telep rabjainak ugatásából világosan ki lehet érteni panaszkodásukat. Amint az ember benyit az egyik megfigyelő ajtaján, egyszerre öt-hat torok ugató hangjai fogadják. Az első pillanatra éles benyomás rögzíti meg, hogy az ugatás nem az ellenségeskedés, hanem a meglepetés és a vágyakozás hangja. A szemben levő fal mellett sor ketrec huzódik végig, benne a rabok, a veszett kutya marást kapott ebek. Csak két kuvasz van közöttük, a többi fajkutya, ez a kettő tanyán esett verekezésbe veszett kutyával. Most kilencven napi vizsgálati fogság vár rájuk. Ha ez alatt nem tör ki rajtuk a veszettség, mehetnek vissza a tanyára, a boldog, szabad világba. De milyen hosszú ez a három hónap, mindig ketrecben, az eget sohase látva, szabad levegőt sohase kóstolva. Mindazáltal ők a legkevésbé hangosak a társaságban. Kíváncsian állanak ketrecükben egymás mellett és tágranyított szemmel bámulnak rám. Szűken táplált tanyai kutyák, egyelőre még hallatlan meglepetés nekik a rendes, fényűző koszt. Mindennap húst kapnak, esett állatok húsát főzik meg a kutyáknak a telepen és ezért meg vannak elégedve. A fajkutya olthatatlan sóvárgása a szabadság után nem bántja őket, legálább is egyelőre nem. Amint végigmegyek a kamrán, egyre fokozódó, jóindulatu kíváncsisággal néznek. Ugy bámulnak, úgy ülnek, olyan szembe-küldő kíváncsisággal nézik minden mozdulatomat, hogy egészen olyanformák, mint egy tanyai ember pár. Ha bemegy a fényes városi vendéglőbe és tágranyított szemmel, meghatott kíváncsisággal nézi az életet.

A másik ketrecben, szomszédjukban fekete farkaskutya huzódik meg. Egészen a sarokba préselte magát, meggörbített gerincén felborzolódik a szőr, dühösen morog. Megkérdezem vezetőmet:

— Beteg talán?

— Dehogy — nyugtatja megborzongó kíváncsiságomat. Csak nagyon vad. Alig tudtuk behozni, a gazdájának is neki akart menni. Ugy tudtuk betenni a kocsiba, hogy a gazda 7 éves kislánya fogta meg. Annak engedelmességet. Mást nem szeret, nem tűr meg maga körül.

Óvatosan nyulok a veszettkutyamarta farkas felé, szelid szóval próbálom hatni rá — még beljebb szorul a fal felé és vicorítva huzza fel az innét!

A cella többi lakója nem tulságosan érdekes. Csak egy van a tekintetükben: könyörgés. Ugy néznek, amikor végigmustrálom őket, mintha a szabadítójukat várnák. Alázatosan kínálják magukat, farkasóváva esengenek egy tekintetért, simogatásért és szinte kimondja mindez a könyörgő szót: „Szereitek, szolgáljak, vigy el innét!”

A megfigyelő másik épülete nem ketreces, hanem valaha istállónak szánt helyiség. Még a jászok is ott vannak, hozzájuk láncolják a kutyákat. Ez azonban nem lehet kellemetlen, a lánc ad annyi szabadságot, mint a ketrec s egy nagy előnye van a padlatnak, nincs betonnal leöntve. Nem olyan rideg a szalmával letakart föld, mint a beton s a jászok alatt is megkaporodhatik a nagy hidegtől reszkető kutya.

Itt különben már a szabadsághoz közel lévő kutyák vannak. Az egyik farkas, játékos kedvvel kelletti magát, két lábát előre feszítve, fejét hátra-szegve néz rám, várakozással szemében. Megfigyelési ideje letelt, rég szabad lehetne, de a gazdája nem jött érte s most eladó. Szinte kínálkozik. Egész bizonyosan tudja, hogy eladó.

A másik komondor. Újévkor szabadul, neki akkor telik le a kilencven napja. Kedveskedve törlészkedik a lábához és simogatásra nyújtja fel a fejét.

Négy hete van hátra a cella harmadik lakójának. Foxterrier, minden izma külön mozog, amikor hizelegve nyújtja felém a lábát.

Megható, hogy milyen jók, milyen kedvesek mind, mennyire szeretik az embert, hogy vágnak társasága, simogatása után. Minden pillantásuk ők hűséget ígérő.

Amíg a harmadik megfigyelőbe megyünk át, tájékoztatást kapok, hogy élnek a kutyák. Rendes kosztot kapnak, többnyire húst. De a szabadba egyszer sem szabad nekik kimenni a megfigyelés tartama alatt. Jól is érzik magukat, csak egy baj van, a hideg. A cellák egyrésze betonnal van leöntve s a beton rettenetesen hideg, hiába van fölötte pár marék szalma. Az ablakon, az ajtó réssein vígan dudál be a szél és ömlik a hideg a tető felől is, amelyet már nem fed el padlás. Ha a hideg ellen meg akarnak védeni a kutyákat, ez volna az első feladat, rendes padot tapasztatni a zárkák fölé. Ezzel aztán el is lehetne intézni azt, amin segíteni lehet, mert gyökeresen kellene átfó málni az egész intézményt, ha börtönileg el akarnak venni.

— És mit csinálnak azzai a kutyával, amelyiken kitér a veszettség?

— Lebunkózzuk.

Felborzong a kérdés:

— Ez, ugy-e veszélyes?

— Dehogy. Vannak itt fertőtlenítő szerek.

— És mi lesz azokkal a kutyákkal, amelyeket az uccán fognak meg s amelyekért nem jönnek el?

— Lebunkózzuk.

— Hány kutyát egy évben?

— Most a nyári ebzárlat alatt ötszázon felül volt a számuk. Ennyi majdnem minden esztendőben. Öt-hat száz körül mozog.

A kutyák nagy vágyakozása a szabadság után, könyörgése, már eddig is jobban meghatott, semhogy vágyakoztam volna még egyet felizgatni a szabadság reménységével. Idegenkedtem, nem akartam megnézni a harmadik zárkát. De a vezető biztatott:

— Ezt tessék megnézni. Nagyon szép állat.

Benyitottunk hát s az első neszére a nyíló ajtóhoz az eddigieknél is forróbb vágyakozást eláruló ugatás fogadott. Hatalmas farkaskutya, fekete, volt a szín egyik oldalához láncolva. Egyedül az egész színben, vadul rángatja a nyakára feszülő láncot, teli torokkal boldogan ugat, pillanat alatt szanaszét szórta már az aláhintett szalmát. Nyöszörögve, lecsukódó szemmel huzódik hozzám, amint közel lépek, haldokolva megnyugvással tolja egész fejét a kezembe, a karom alá. Felgaskodik, első két lábával átölel, hol az egyik, hol a másik kezemhez tolja a boldogság egy hisztérikus kitörésében fejét. Tagolatlan nyögése, jajongása szinte beszéd. Érzik, hogy küzködik a merev gége, mintha értelmes, modulált hangot akarna kihozni. Nem lehet hallni, megmagyarázni, könnyekig meghatott. Mért nem lehet azonnal elvinni, kiszabadítani ezt a tuláradó szívű, kedves kutyát?

— Huszonegy napi megfigyelés alatt van, — hangzik a felvilágosítás. — Megharapott egy postást, az jelentette fel s ezért kapott vizsgálati fogságot.

— Hogy hívják?

— Nem tudom.

Simogatva csábítom a kutyát, kedveskedő szavakkal. Amint az első nyugodt pillanata következik, sietve ott hagyom. Azonnal felhangzik utánam a keserves, síró, visszahívó ugatás, a fájdalomnak szinte könnyesen őrgöngyö kitérése. Nem, nem tudom hallgatni, gyorsan a szánkó felé, röptesen megint vissza a városba s ennek a sok szenvedésnek csak az emléke maradjon meg. De amíg a szánkóhoz érek, amíg pár száz lépésnyire fut a teleptől, még mindig vibrál a dobhártyámon az ugatás, a Fekete Farkas kétségbeesésének éneke, amellyel siratta a gazdát, az embert, az eltávozott boldogságot. (bp)

Nyugalmozott főtisztviselőkből alakult

„Tűz”

fűtőanyag kereskedelmi vállalat
DEBRECEN,
Kálvin-tér 19. sz., I. 22. ajtó
(Püspöki-palota, Nagytemplom felől oldalán)
Telefon: 353. sz.

ÁRAI:

hasáb fa . . 40,000
apritott fa . 50,000
porosz szén 93,000
„ bányakosz 95,000

Áraink hazaszállítva forgalmi adóval együtt értendők.

Saját érdekében kísérelje figyelemmel szállító szekerünket, hogy önmaga győződhessen meg árunk kiváló minőségéről.

A huszéves debreceni városi muzeum néprajzi gyűjteménye páriját ritkítja egész Európában

A Löfkovits Arthur által adományozott gyűjteményből Zoltai Lajos és Ecsedi István európai nivóju intézményt fejlesztettek — Huszonötezer tárgy kiállítási hely hiányában a pincében és padláson van elraktározva

Csöndben, jubileumi üdvözlések és kincseinek dicsekvő feltárása nélkül ünnepelte most jubileumát Debrecennek egy nagyszerű kulturális intézménye: a városi muzeum. Csokonai házában székelve, csodálatosan elszigetelődött valahogyan ez a ragyogó gyűjtemény a mindennapi élet liktetése elől. Nem ér ott hozzá hang, látogató alig koptatja küszöbét, mintha Debrecenben a kultúra iránt való vágyat és fogékonyságot szinte kiölte volna a súlyos esztendő robotja. Talán nagyobb ünneplésben lett volna része a muzeumnak, ha nem érkezik ebben az évben Debrecenbe a Déri-muzeum. Mindenképpen megbecsülendő, óriási értékű gyűjtemény ez is, de mégsem érthető és helyesíthető a városi muzeum mellőzése, hiszen a Déri-gyűjteményhez ma már igenis hozzámérhető az a százmilliárdos értékű, nagyszerű gyűjtemény, amely Debrecen város tulajdona s amelynek alapját 20 év előtt szintén egy nagylelkű adomány vetette meg. Ha hivatalos ünneplés nem volt is, mi nem felejtkezünk el a jelentős jubileumról s a debreceni városi muzeum nagyértékű ritkaságainak, unikumainak, kincseinek propagálására, működése kulturális jelentőségének elismerésére és ünneplésére álljon itt ez az írás.

A debreceni városi muzeum husz évvel ezelőtt 1905-ben alakult a lelkes, kitünő műgyűjtő **Löfkovits Arthur által nagylelkűen adományozott nagyobb tárgyi és pénzbeli adományokból** és kezdetben csak nagyon szerény keretek közt indult fejlődésnek, gyűjteményét főleg adakozás útján gyarapította. Az alakulás utáni években a muzeum csak az egyik szárnyát foglalta el a Hatvan uccai Csokonai-háznak, de most már a gondos vezetés és lelkiismeretes gyűjtés révén oda fejlődött, hogy a gyűjteményeknek a felét sem tudják megfelelő hely hiányában kiállítani és

milliárdokat érő gyűjtemények hevernek elraktározva a szűknek bizonyult épület pincében és a padlásán.

A Csokonai-ház minden tenyérnyi helyét felhasználták, az udvari és a régi ház széles verandája is zsúfolva van muzeális értéket képviselő tárgyakkal. Husz évi szorgos gyűjtés után elérte a muzeum azt, hogy az ország legértékesebb és legnagyobb vidéki muzeuma lett, a néprajzi osztálya pedig olyan gazdag és tökéletes, hogy páriját ritkítja egész Európában.

A muzeum alapításának első éveiben a város az egyik hivatalnokát, Péter Gábort bízta meg a muzeum ügyeinek intézésével. A muzeum élére később Zoltay Lajos, akkor alveváltáros

került és ettől az időtől kezdve rohamos fejlődésnek indult a muzeum. A páratlan ambícióju, tudós Zoltay kezdte meg a gyűjtést a vidéken és az ő irányítása mellett kezdtek meg az ásatásokat, melyek révén anynyi értékes lelet birtokába jutott a muzeum. Zoltay Lajos Péter Gáborral együtt felkutatva az elpusztult falvak romjait, feltárta azokat az ős halmokat, melyeknek belseje ősrégi temetkezési helyeket rejtgetett. Ebben az időben Zoltay fáradhatatlan agitációjának eredményeképpen a közönség is ritka megértésre mutató lelkesedéssel karolta fel a muzeum ügyét; egyre-másra

hatása hamarosan meglátszott a muzeumon, melynek gyűjteményei évről-évre szaporodtak. Dr. Ecsedi István a saját költségén kalandozta be hónapokon át az alföld vidékeit és szorgalmasan gyűjtögette azokat a tárgyakat, melyek most nagy értékei a muzeumnak, Zoltay Lajos pedig sokszor nap-szamosok nélkül a saját munkáját fektette az ásatásokba, melyek révén milliárdos kincsekkel lett gazdagabb a debreceni muzeum. Az önzetlen és kitartó munka eredménye lett az, hogy 1915-ben, amikor a Magyar Nemzeti Muzeum felügyelete mellett rendezték a muzeum anyagát, **35.000 tárgyat vehettek leltárba.** A 35.000 tárgyból 25.000 darabot a pincébe és a padláson kellett elraktározni, mert kiállításukra nem volt hely. A rendezés után a városi muzeum a vidék legtanulságosabb és legértékesebb muzeuma lett.

szoktól szerzett meg a muzeum. Ezek a halászati eszközök már régen kimenek a használatból és csak az unokák kegyelete mentette át azokat a rég letűnt időkől. A vessző varsák és a 200 méter hosszú véges horgok változatai például sehol másutt nem találhatók meg, csak a debreceni muzeumban.

Nagy kincsei a muzeumnak a szíiai pásztorkodásra vonatkozó tárgyak,

melyek felülmúlják még az európai muzeumokét is; bőrtömölök, melyek a régi ázsiai nomád pásztorkodás késő emlékei, az anatóliai pásztor bánvélző, díszesen faragott pálcikái remekei a pásztor népművészetnek. A képzőművészetnek értékes tárházát nyújtják a bőrdíszítések, a szíronnyal való kötés. A rozmaring, tulipán s a magyar szent korona csodás gazdagságu változataira akadni a gyűjteményben. A vésés és faragás

Bronzkori urnák és ételtartó edények urnasirokból. Egyekről.

hordta be a muzeális értékkel bíró debreceni vonatkozású tárgyakat s a régi debreceni családok értéket emléktárgyaikat, feltékenyen őrzött műkincseiket bízták a muzeumra. Az adományok révén különösen sok, a szabadságharcra kapcsolatos tárgy került a muzeum birtokába.

A Magyar Nemzeti Muzeum ajánlatára 1911-ben dr. Ecsedi Istvánt, a magyar népelet európai hírű kutatóját nevezte ki a város a muzeumhoz. Ekkor osztották a muzeum anyagát két részre,

dr. Ecsedi a néprajzi osztály vezetését vette át, míg a történelmi osztály élén Zoltay Lajos maradt. A két kiváló erő munkájának

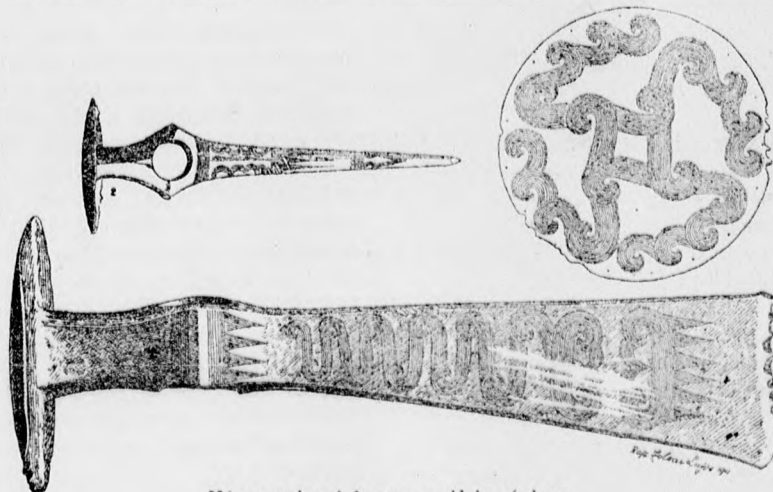
A muzeum néprajzi osztálya a legnagyobb az egész országban;

a hortobágyi, debreceni és Tiszavidéki gyűjtemények páratlanul gazdagok. Az ősfoglalkozások, halászat, vadászat és földművelésre vonatkozó tárgyak, a puska nélküli, ősi vadászat és halászat eszközei mind megvannak és olyan gazdag változatban hogy nincs párjuk Európában. A muzeumnak a néprajzi osztálya ebben a tekintetben jóval gazdagabb a Magyar Nemzeti Muzeum néprajzi osztályánál. Különösen nagy értékei a néprajzi osztálynak azok az ezideig még ismeretlen halászati eszközök, melyeket dr. Ecsedi István a régi mocsarak és vadvizek mentén lakó halá-

csodái azok a sótartók, ivóütlök és beretvás dobozok, melyeket a pusztai fiai készítettek és díszítettek. A pásztor népművészet legszebb alkotásaiból, a karikás otorból páratlan gyűjtemény van a muzeum birtokában. Az egyszerű, nyersbőrből készült, durván összefont karikástól megvan a művészi kivitelű, gyönyörű intarziás nyelű karikásig minden változat. A néprajzi osztályban ki vannak állítva a debreceni fogatoknak ma már kiveszében levő fajtái és ott láthatók azok a hámok és lószerszámok, melyek a régi híres debreceni szíjgyártó cég alkotásai. A debreceni kismesterségek készítményei közt a bundavarró szücsök, szűrszabók és fazekasok díszítő művészetének ritka szép példányait őrzik a muzeum. Több százéves, fekete nádudvari edények, a fazekas mesterség remekei sorakoznak az állványokon, a debreceni pipás céhek több, mint ötvenfajta mintája van kiállítva és a régi népviselet és régi pásztorhangszerekből álló gyűjtemény is nagy értéke a néprajzi osztálynak.

Az ősrégészeti és történelmi osztálynak is igen gazdag a gyűjteménye.

A város környékén és a megyében végzett ásatások nagyon szép eredményeket hoztak. Kőkorszakbeli edények, agyagból formált istenszobrok, tűzkutyák

Vámospercsi bronz csákányfokos.

és más ritka és értékes tárgyak kerültek a muzeum birtokába. Rendkívül érdekes az a bronzkori temető, melyet sértetlenül ástak ki és eredeti helyzetében állítottak ki. A muzeumnak a bronzkorszakból való gyűjteménye igen gazdag: nem kevesebb, mint 150 díszes urna, csákány, kard és serleg van kiállítva. Ezeknek nagyrésze a Halápról s Hajdusámsonból került elő, az urnák nagyrészt pedig az egykori őshalmokból ásták ki. Van a muzeum birtokában egy bronz kard, amely az ősi iráni gravírozó művészetnek valószínű remeke. A pazar díszítésű bronz kardnak nincs párja az egész országban. A népvándorláskori gyűjtemény anyagát abból a 300 felásott sírből szerezték, amelyeket Zoltay Lajos fedezett fel Hajdumegyében. Az avar korszakból is vannak a

Ursztali pohár, XVII. század első feléből. A hajdusoboszlói ref. egyházé. A városi muzeumban.

muzeumnak értékes tárgyai, több nyeregcsatt és kengyel. A honfoglaláskori leletek már nem ilyen gazdagok, mert a honfoglaláskori magyarság csak a későbbi időben telepedett meg ezen a vidéken. A török korszak azonban már nagyon gazdag. Ritka okiratok, fegyverek vannak itt őrizetben, melyek mind a törökvilág emlékei.

A muzeum pénzgyűjteménye nagyon értékes és párlát ritkítja a maga nemében.

Az első királytól kezdve ugyanis megvan minden fajta arany és ezüstpénz és érem. A régi ékszergyűjtemény is nagyon értékes, különösen az utóbbi időben gyarapodott meg. A Dobozy temető hordásánál ugyanis felszínre kerülnek azok az arany és ezüst ékszereket, melyek remekei az akkori ötvös-művészetnek.

A városi muzeumhoz tartozik a képtár és könyvtár is.

A képtár anyagának nagyrészt a Szépművészeti Muzeumtól kapta Debrecen. A képtár óriási értéket képvisel, a híres mesterek képei közt szerepel a többek közt Munkácsynak több képe és Szinyei-Merse is. Az újabb debreceni festők is helyet foglalnak a képtárban, több értékes képpel. A képtár jelenleg az egyháztéri elemi iskola 5 termében van elhelyezve.

A muzeumhoz kapcsolt Közművelődési Könyvtár az első az egész országban, ami a forgalmat illeti. Nyilvános olvasója állandóan telve van és a kölcsönzőjéből is annyi könyvet hordanak ki, hogy statisztikai kimutatás szerint nincs az országnak még egy olyan könyvtára, mely olyan forgalmat ért volna el, mint a debreceni. A városi könyvtár egyébként egyetlen olyan könyvtára az országnak, ahol nem kell fizetni használati díjat a kikölcsönzött könyvekért. Mindenki díj nélkül viheti haza a könyveket és csak biztosítékként kell letenni minimális összeget, jelenleg 50.000 koronát, amit visszakarap az illető, ha kilép a kölcsönzők sorából.

Debrecennek ez a három kulturintézménye virágzó fejlődésben van és remélhetőleg nem sokára elfoglalhatja helyét abban a kulturpalotában, melyben a Déri-muzeum is elhelyezkedést fog találni. A városi muzeum, melynek értéke hozzávetőlegesen 100 milliárd korona, nem fog beolvadni a Déri-muzeumba, hanem attól különválasztva kezelik, mint debreceni gyűjteményt s az új palotában ki lehet majd állítani azokat a tárgyakat is, amelyeket most megfelelő hely hiányában a pincékben kellett elraktározni.

Bence Mihály.

TIKKASZTÓ LÉG.

— Richard Dehmel. —

Tombult az égből fénye folyton,
Szobám fölött dagadva, fojtón
Függtek fakószin fellegek.
Amott a kőrís lassu-tomhán
Egyet csavart nagy asszu lombján
S egy kis levél-pár ellebeg.

Szobámban, mintha néma, tikkadt
Sir térge pergettene, tikk-takk,
Az álmos óra zsongva járt.
S hallottam, halkán, tul az ajtón
Zendülni vékonyan és sohajton
Egy zongordót.

Rámsulyosult a pala égből,
Játszott a Kedves, dala mély volt
S én láttam őt a falon át.
Tombolt a szél a tompa lobbán,
Nyögött az ón lég ontva jobban
Hevét, porát.

A sápadó, kisirt kezeccskék
A hangot lankatag keresték,
Ott ült s egy dalt dudolt,
Amellyel egykor, szüz arám,
Szerelmes álmodt füze rám; —
Hangjában halk bu volt.

A tüledt felleg egyre tomhább,
A fáradt dallam egyre tompább,
Éles meg tompa, mint a kés;
S a régi daltól két kis árva
Gyermekhang sirdogált ki fájva —
S most végre: villám s dörrenés.

Kardos László műfordítása.

„Az kik szánkázásban maguk kedvét akarván tölteni“ Debrecen város Tiszteletes Tanácsa 1638-ban a két ajtaju fogházba és kalodába zárással büntette a luxusszánkázást

A tél legkellemesebb sportjáról lesz itt szó, amelyet még a lusta emberek is szeretnek, a szerelmesek sportjáról, akik egymáshoz simulva szívesen tesznek meg hosszú utakat a majdnem hangtalanul sikló szánkón a vas-tag, prémes hótól szelid ívekben hajló ágak alatt: a szánkázásról. A mostani tél vidám lovagjai, akik lehetőleg kart karba öltve szerelmének szívük hölgyével szánkázni, míg a takaró alatt bizalmas érintkezést keresnek a szerelem örök magnetizmusa által vonzódo térdek, nem is sejtik, hogy

valamikor nem lehetett ilyen boldog biztonságban szánkózni a szerelmes pároknak Debrecenben.

Valamikor tilos volt könnyű hajlású szánkóba fogni a lovakat a debreceni polgároknak s szórakozást keresni a hideg tében. Ugy tartották akkor, hogy erkölcsösebb behuzódni mélyen az alacsony, de kitűnően fűthető szobákba s a szánkó élvezete csak a legalsóbb néposztályok előjoga kellett, hogy maradjon e szigorú felügyelet miatt. Komoly ügyben volt szabad csak szánkóra ülni a debreceni polgárnak, akkor, ha utazott, akkor ha terhet szállított a keményre fagyott havon.

A városi levéltár egy ócska jegyzőkönyvében találtam rá Debrecen város Tekintetes Tanácsának arra a határozatára, amely tiltotta a szánkó élvezetét. Persze, hogy nem abban az időben hozták ezt a határozatot, amikor már nyílt fürdőben együtt fürödhetett férfi és nő, nem a simmi és fox bluz korában, hanem egy sokkal szigorubb erkölcsi felügyelet valló korban, mikor még a csokolózást is szabályozta a Tekintetes Tanács — feleség és férj között is — és amikor bűn volt például muzsikálni az esztendő bizonyos napjain, sőt hetekben: 1638-ban.

A Tekintetes Tanács 1638 január 28-án tartott ülésében tárgyalta a szánkaügyet,

amely bizonyára már előbb is szőnyegen foroghatott, hiszen állítólag már egy ízben intézkedett a szánkózók megbüntetésének ügyében a tanács. A fennmaradt jegyzőkönyv a következőket tartalmazza a nevezetes tanácsülésről:

„Az szánkózók ellen való dekrétuma az Tiszteletes Tanácsnak.“

„Az kik szánkázásban maguk kedvét akarván tölteni, deprehdittanak, mindazokkal egyetemben, kik az szánon lesznek, az két ajtaju fogházban vettessenek és 15 napig ott tartassanak. Az templom előtt való kalodában is egy vasárnapon legyenek.“

Nem mondhatni, hogy valami enyhe büntetés. Nem tartozhatott akkoriban sem kellemes és kívánatos dolgok közé a fogház, pláne a „két ajtaju“, azt se lehet viszont mondani, hogy túlságosan szórakoztató lett volna a kalodában ülni a templom előtt egész vasárnapon csikorgó hidegben. Annak, hogy végrehajtották-e a büntetést, a következő két év jegyzőkönyveiben nincs nyoma, valószínű, hogy senki sem tartotta a szánkázás élvezetével egyenlő értékűnek az érte járó 15 napot, no meg a kalodát. A tanács merőben sportellenes magatartású határozatának így bizonyosan fogantatja lett.

A szánkázásról egyéb határozatot

nem találtam a jegyzőkönyvekben való felszínes kutatás után, de Konez Ákos, egykori főlevéltáros, a jegyzőkönyvek szorgalmas buvárlója talált még egy nyomot a szánkózás megtiltása tekintetében. Kár, hogy még hozzávetőleg sem említi meg, hogy mikor volt érvényben az ő általa említett tilalom, amely viszont jóval enyhébb a fent idézettnél. Egyik, a debreceni büntetésekről szóló monografiájában a következőket írja Konez Ákos a szánkázási tilalomról:

„Egyidőben szigorúan tiltották a szánkózást,

6 furattal büntetvén azokat, akik szánkózni merészeltek.

Megokolását ezen tilalomnak nem olvastam, máig sem tudom, csak sejtetni merem, hogy az azon időben vasalatlan talpu szánkó a szűk uccákon faroltak és szerencsétlenségeket okoztak.“

A furatos tudvalevően lapátalekű, kívájt ütőszerszám volt. Akkoriban használták a deszre itélt delikvens megbüntetésére.

Abból, hogy Konez Ákos nem tud világosan következtetni a tiltó ok tekintetében, világosan látszik, hogy nem ismerte az 1638. évi, szigorú tilalmat. Sejtése ugyanis nem áll meg, rácsafól az általam idézett dekrétum e kitétele: „szánkázásban maguk kedvét akarván tölteni.“ Világos tehát, hogy a szánkázás tekintetében nem a szánkón utazás, vagy teherszállítás, hanem a luxusszánkózás, vagy sport-szerű szánkózás ellen volt kifogása a tanácsnak. Abban a szigorú erkölcsi felügyeleti korban nem lehetett kedvére talán a tanácsnak a hideggel is dacoló fiatalok csengő-bongós szánkózása fel és alá a város uccáin. Viszont az is lehetséges, hogy a Konez által említett praktikus szempont is közrejátszott. A szánkók farolása és túlságosan sebes száguldozása nem lehetett inyére a tanácsnak, veszedelmet is okozhatott s az említett erkölcsi szemponttal együtt mindenképpen rászolgált a kiadott tilalomra, — persze, hogy abban az időben. Bizonyos azonban, hogy

a szánon való utazást nem tiltotta meg a tanács, sem a teherszállítást.

Hiszen az akkori idők kriminális utalás jóformán csak télen lehetett utazni, amikor viszont tulnehéz lett volna a szekér. Ilyen módon valószínűleg ki is játszotta a Tiszteletes Tanács tilalmát a temperamentumos ifjúság. Hiszen elég volt a szánkózás szabadságának biztosítására, ha nem a városban le és fel, hanem egyenesen egy-egy tanárra, vagy a legközelebbi faluba szánkóztak. Viszont a tanács ezzel el is érte a célját, nem okozott botrányt a szánkók száguldozása és a közlekedés biztonságának megóvása is sikerült. (11.)

ELSŐ HÓ.

— Christian Morgenstern. —

A háttér ezüst-szürkés,

Kilép belőle

Egy óz negédesen

S a frissen hullott havon fürkészt,

Nagy-óvatosan lépdegél előre

S eszembe jutsz Te, Édesem!

Kardos László műfordítása.

Nyiregyháza erős léptekkel halad a fejlődés felé a súlyos gazdasági helyzet ellenére is

A nyiregyházi polgármester Nyiregyháza, Debrecen és Miskolc kulturális és gazdasági együttműködéséről — Nyiregyháza olcsóbb külföldi kölcsönt kap, mint Debrecen kapott — 12,000 vagon burgonya van elvermelve Szabolcs megyében

Csonkamagyarország tiszántúli részének gazdasági érvényesülése előtt van egy hatalmas akadály, amelyet eddig nem is láttak meg — igen kevés kivétellel — a Tiszántul vezetésére hivatottak. A tiszántúli öntudat hiánya ez. Nem lekiécsinylendő tényezője egy-egy vidék boldogulásának az érdek-öntudat. Erőt és pedig hatalmas erőt képvisel az, hogy a Dunántul minden egyes lakosa tisztában van azzal, hogy neki, mint például Pécs polgárának érdeke Szombathely gyarapodása s a szombathelyi polgár viszont az ő boldogulását viseli szívében. Minden ország egyes vidékének erős boldogulni, gazdagodni, kulturában mélyülni akarásából tevődik össze az az egész ország érdeke s így nem lehet vitás, hogy a Tiszántulnak szüksége van a tiszántúli érdeköntudat kialakulására. — Egvenként, szétforgácsolva az összesség nem lekiécsinylendő erejét, igyekeznek most boldogulni Tiszántul városai és megyéi s Debrecen úgy nem talál támogatót a maga érdekeinek védelmében, mint akár Karcag, vagy Nyiregyháza s így nem lehet csodálkozni a tárgyilagossá szemlélőnek, ha

nem érvényesülnek az országos politikában a Tiszántul gazdasági és kulturális szempontjai kellőképpen.

A lokálpatriotizmus teljes hiányát megsínyli a Tiszántul területe, mint ahogy élő és minden pillanatban működni kész öntudatának mérhetetlen hasznát látja például a Dnántul. A háboru, az ország feldarabolása előtt talán nem volt érezhető a tiszántúli öntudat hiánya. Az élet lassabb iramban folyt akkor Magyarországon s a Duna — Tisza közének lakosságával közös érdekeinek védelmében együtt dolgozhatott Tiszántul. A trianoni határok azonban elvágták az érdekkapcsolatokat igen sok szálát s külön gazdasági egységgé választották Tiszántult, amely különállásában értékes támogatást talál a Bodrogköz s Borsodmelye ide gravitálásában, amely területek eddig a felsőmagyarországi érdekszférában keresték gazdasági és kulturális gyarapodásukat. Csak idő kérdése ilyenformán, hogy mikor ébred az egysévé tartozás tudatára ez a gazdaságilag egysévé tartozó terület s mikor keresi boldogulását közösen, megszervezve a tiszántúli érdeköntudatot.

De eddig ez az öntudat még nincs meg. Semmi sem bizonyítja ezt jobban, mint éppen Nyiregyháznak és Debrecennek viszonya, amelyen érdemes alaposan gondolkodni, ami a vonat Nyiregyháza felé robog a Debrecenből elindulóval. Amíg egymást váltják fel a termékeny mezők s Debrecen és Nyiregyháza érdekszférájának határa felé közeledik, világosan meg kell látnia a szemlélődő-

nek, hogy milyen lazák azok a kapcsolatok is, amelyek ezeket a vidékeket gazdasági centrumokhoz kötik. Hát még a két város, Nyiregyháza és Debrecen viszonya!

Debrecen többet és szorosabban érintkezik például Szegeddel, mint Nyiregyházzal s Miskolccal, vagy Budapesttel közvetlenebb Nyiregyháza kapcsolata, mint a közelében élő Debrecennel.

Pedig mindkettőjük érdeke volna a közös működés! Debrecen összeköttetései és Nyiregyháza szinte mohó fejlődni törekvése

kerülgetni a dolga után sietőnek az uccán. Mindenki siet, mintha megbecsülnék az idő értékét. És valahogy nagyobb sülusu itt minden, mint ahogy Nyiregyháza mai lakosainak száma után következtetni lehetne. Nem, mintha kész, kiépített volna a város, hatalmas bérházakkal szegélyezettek volnának terei és uccái. Hanem, mert látszik, hogy

a várost úgy építették, rendezték, hogy nagyvárosi palotáknak, bérházaknak megfelelő keretük legyen a tereken és uccákon.

Dr. BENCs KÁLMÁN kormányfőtanácsos, Nyiregyháza polgármestere.

és élénk kezdeményező készsége mindkét városnak nagy hasznára válna.

Az első pillanatra szembeötlő Nyiregyháza az a fejlődni kész nagy csoport ember áll, mint az alföld többi, nehézszerű, lassu életű városaiban. Ételkebb a tempója a város életének s ez színesíti, változatosá teszi az ucca képét. Itt bizony alig kell

A vasutól befelé még meglesi az embert a villanyos ösdi formája, de a mindenütt fákkal szegélyezett, parkokat átszelő uccák képe feledtetni egy-kettőre az öreg járművet. A kép minniút színes, eleven, egyre változó s így történik, hogy minden érkező nagyobbnak véli Nyiregyházát, mint amilyennek várta. Kevés alföldi városról lehet elmondani ezt.

A polgármester a legnépszerűbb ember Nyiregyházaán

A hatalmas frontot adó városháza előtt tipikus nyiregyházi kép fogad. A front közpő, kiugró részének árkádjai alatt nagy csoport ember áll, beszélget, vitatkozik. Mintha olyan élénk lenne a város közléte, hogy itt várják a híreket. Csakugyan így van-e, vagy egyszerűen csak dolguk van az álldogálóknak a városházán s az idézés órájára várnak, ezt egvelőre nem döntheti el az idegen. Egy fontos tapasztalatot azonban szerez: Nyiregyházaán rendkívül népszerű ember lehet a polgármester. Bencs Kálmán kormányfőtanácsos, meit maide nem minden csoportban órála folvik a beszéd:

— Tegnapelőtt jött haza a polgármester.

— Balatonfüredről jött a miniszterek fogadására.

— Fenn volt tegnap?

— Mikor jön már a polgármester?

Mindenki róla beszél itt, mintha csak az ő látására gyülekeztek volna az árkádok alá. Aki

nem restel utána nézni, megálapíthatja, hogy a beszélgetésből leszürt tapasztalat való.

Bencs Kálmán polgármester nemcsak népszerű ember, hanem vezér, korlátlan bizalom letéteményese, a legnépszerűbb polgára Nyiregyházaán.

Amit ő mond, az már annyi, mintha meg is történt volna s a városházi ellenzék is meghajlik előtte. Olyan ellenzékét ugyan, amilyen neki van, pénzen is meg lehetne venni. A Korona diszes éttermében, vagy a kávéházban, a színházban minden szem arra fordul, ahol megjelenik s a szavának mindig annyi súlya van, mint amikor a polgármesteri székben ül. És azt is mindenki elismeri, hogy megérdemli ezt a dicséretet. Nyiregyházát biztos kezekkel vezető a fejlődés utján s a város pénzügyi dolgaiban ugyanaz a lelkiismeretesség jellemzi, amely szociális és kulturális téren állandó haladásra ösztökéli. Nincsen olyan dolog, amely elkerülne

figyelmét, ha legkisebb vonatkozásban van Nyiregyházzal. Az első pillantásban mindent ebből a szempontból értékel.

Bencs Kálmán polgármester Nyiregyháza multjáról és jövőjéről

Valóságos lelkesedéssel beszél előttem a nyiregyházi polgármester városának fejlődéséről és a jövőről, amely egyre fényesebbnek és szebbnek bontakozik ki a nyiregyháziak előtt.

— A város. — kezdte a polgármester. — a trianoni béke következtében hiheletlenül fellendült, bár azelőtt is élénk volt kereskedelmi élete, hiszen a Galiciába vezető vasúti vonalak itt összpontosulnak. Most azonban megnövekedett forgalma a határmenti községek és területek idekötése révén. Kétségtelen az is, hogy

Szabolcs megye Csonkamagyarország leggazdagabb vármegyéje. Itt van az ország kincseshányája, amely helyettesíti a régi Bánátot.

Érthető így, hogy Nyiregyháza erőteljes tempóban fejlődött a háboru előtt is. 140 év munkája az, amit itt lát. Most aztán, hogy érdekszférája jelentősen megnövekedett, még erősebb lépésekkel halad a fejlődés felé a város.

— Amit én az előbb elmondtam a vidéki városok és speciálisan a Tiszántul együttműködésére vonatkozólag, azt teljes mértékben osztom. Magyarországon

nagyon szomorú helyzetet teremtett az, hogy minden vidéki város a saját politikáját csinálja, a mellette lévő város életével nem törődik.

Holott éppen ellenkezően, a városoknak erős együttműködést kellene csinálniuk, szoros kapcsolatot teremteni meg egymással. Hogyha problémáikat közösen és vállalva igyekeznek megoldani, sokkal nagyobb erőt képviselhetnek, mint így, elkülönítettségükben. Van ugyan most is egy szövetségük Magyarországi vidéki városainak, de ezt nem tartom megfelelőnek erőteljes várospolitikai akciók véghezvitelére. Mai összetételében a városok szövetsége nem képes teljesíteni hivatását.

— A mi feladataink? Elsősorban a vízvezeték és a csatornázást akarjuk megoldani és meg is oldjuk rövid időn belül. A második sürgős problémánk a vasútépítési politika körébe tartozik, ma meglévő kisvasutunk mintájára ide akarjuk kapcsolni a magunk periferiáit, amelyek ma vasut híján más városok felé gravitálnak. Van aztán még egy speciális feladatunk: a város kereskedelmi élete olyan felett, hogy két nagy szállodánk szüknek bizonyult az átutazók befogadására. A város feladata, hogy egy új, hatalmas, modern szállót építsen Nyiregyházaán.

— A köztetelő, a kötelező ravatalozás kérdése szintén aktuális s a legrövidebb időn belül megoldásra kerül.

— Ezekkel egyidejűleg megkezdődik a város területén lévő kulturális intézmények létesítése és létesítése. Ezt is elvégezzük rövidesen.

— A város az amerikai kölcsönt nem vette fel, mert annak feltételeit nem tudta érdekeivel összeegyeztetni.

Tulságosan drága volt a kölcsön. Óriási lekötöttséget jelent és nem is adott volna elég tőkét a szükséges intézmények létesítésére. Ha mi 25 évre lekötjük magunkat ezzel a kölcsönrel, nem tudunk közben pénzt felvenni s így megállt volna 25 évre a város fejlődése. Kölcsönre azonban szükségünk van s kapunk is, de másutt. Tárgyalásokban vagyunk már és elárulhatom, hogy

előnyösebb kölcsönt kapunk annál, amelyet a kormány a magyar városok részére közvetített.

Igaz, hogy ennek oka az is, hogy azóta olcsóbb lett a pénz s így a mi feltételeink előnyösebbé egyszérvé ennek is köszönhető.

Nyiregyháza polgármestere, aki nagy lendülettel beszélt nekem a város fönt vázolt programját, a szociális kérdések, a nyiregyházi gazdasági viszonyok megvilágítására tért most át.

— A szociális viszonyokban a depresszió — tekintettel arra, hogy Nyiregyházát par excellence östermelő lakosság lakja, — nem annyira érezhető, mint

Együttműködésre kéri Benes polgármester Debrecen város közönségét

Az interjú végén Benes polgármester ismét visszatért a Tiszántul együttműködésének gondolatára, amellyel — látott — nem először, nagy szeretettel foglalkozott.

— Bizony, — mondta, — nagyon szükséges volna a Tiszántul együttműködés. Különösen adva van itt

három, egymás közelében fekvő város együttműködése: Debrecen, Nyiregyháza és Miskolc.

Magam is nagyon kíváncsi vagyok tartani, hogy ez a három város *ul'is* és *szociális poli iká-jában összefogjon*. Hogy az én részemről nem frázis ez a kijelentés, azt bizonyítja, hogy magam is tettem kezdeményező lépést ilyen tekintetben. A zenei kultúra volt ennek a kísérletnek a terepuma és sikerült a kapcsolatot megtalálnom a debreceni zenekedvelők körével, sikerült kivívni, hogy jövőre közösen állítsák össze hangversenyeiket Debrecen, Nyiregyháza, Miskolc zeneértői. Meg lehetett volna már ebben az évben csinálni, de Miskolc most le van kötve. Jövőre kivihető lesz az egész koncepció.

— Nagy örömmre szolgál, hogy az ön lapja után köszönetet mondhatok Debrecen publikumának azért a támogatásért, amelyvel tervemet felkarolták.

A debreceni publikum megérté-

másutt. Természetes azonban, hogy a lakosság egyéb rétegeiről is igyekeztünk gondoskodni és

sikerült 2—2 évre egy-egy állami építkezést meg is kapnunk. A pénzügyi palota és a rendőrségi palota ezek s építésük jelentékeny mértékben enyhíti a munkanélküliséget.

De nem tévesztjük szem elől a szociális helyzettel összefüggő közegészségügyi kérdések rendezését sem. Így foglalkozunk a *tuberkulózis leküzdésével* is. Természetesen nem szanatóriumot építünk, vagy klinikát, mert pénzünk nincs ma elég, hanem *olcsóbb eszközökkel iparkodunk* jelentős eredményeket elérni.

Most, a legrövidebb idő alatt erdei iskolákat építünk fel 100—150 tanuló számára, ahová a tuberkulózisra hajlamos gyermekeket küldjük.

Az első osztálytól kezdve az ötödikig tanul itt a tbc-re hajlamos gyermek s *csak teljes meggyőződése után kerül vissza szüleihez*. A kérdés előkészítés alatt van s a magunk erejéből megépítjük az iskolát. Olvas-tam, hogy Debrecenben is élnek *érdeklődés tárgya a tuberkulózis kérdése* és magam is

rendkívül örömmel vettem kézhez Geszti József dr.-nak, az Augusztus-szanatórium igazgatójának a debreceni lapokban közölt nagyszerű tanulmányát Debrecen tuberkulózis kérdéséről. Az ott levont tanulságokat mi a magunk körében igyekezzük értékesíteni.

seért, figyelméért igazán *hálás vagyok*. Különösen *Márk Endre udvari tanácsos urban találom támogatóra, akinek nagy érdeme a terv keresztülvitele*.

Remélem, hogy a zenei kultúra, a zene szeretete kíméltíti a megértést a három város polgársága között.

— Örömmel olvastam arról is, hogy Debrecenben ismét *szobakerült a Tiszántul csatorna terve*, amely létérdekünk nekünk is. Ezzel kapcsolatban arra

kérem Debrecen közvéleményét, ne gondoljanak a csatorna kérdésnek mi nélkülünk való megoldására.

Vegyük figyelembe azt, hogy támogatónak olyan *óriási gazdasági és kulturális tényezőket kapnának meg, mint Szabolcs-vármegye, amely nélkül úgy sem igen lehet dűlőre vinni ezt az ügyet*. Szabolcsmegyéből a termények felvitele az ország szívébe, onnan pedig a különböző iparcikkek lehozatala halhatlan forgalmat biztosít. Mondtam már, hogy Szabolcsmegye Csonkamagyarország élesztára s mint ilyen, hatalmas gazdasági tényező. *Igyekezzék Debrecen közvéleménye megtalálni a megértés utját ezzel a tényezővel*. Mibenünk megvan a megértés és a jóakarát s nem látnak akadályt annak, hogy *közösen oldjuk meg a csatorna kérdését*.

A burgonya és a káposzta alacsony ára és értékesítési lehetőségének hiánya a főoka a Nyírség súlyos gazdasági válságának

Benes Kálmán kormányfőtanácsosnak, a nyiregyháziak kitűnő polgármesterének lendületes beszéde, önbizalma és minden pillanatban megnyilvánuló tennivágyása az egész várost jellemzik. Látható lépten, nyomon, megkezdett építkezéseken és épen hogy kész házakon, hogy itt igenis *hatalmas iramban haladnak a fejlődés felé* és minden percet felhasználnak arra, hogy új és új állomásaira iussanak a város fejlesztésének.

Még most is állandó ez a tennivágy, amikor pedig

súlyos gazdasági válság győzri a Nyírséget,

a dusan termő Kanaán. Nem azért, mintha nem termett volna dusan az áldott szabolcsi homok, nem, mintha a burgonya, vagy a káposzta, vagy a rozs, Szabolcs speciális terményei nem ontották volna vagonszámra a gazdának aranyat érő terményt. Nem ez a válság oka, hanem az, hogy *a termés már nem ér aranyat*. *A terményárak hihetetlen alacsony volta juttatta válságba a szabolcsi gazdát* s vele együtt mindenkit, aki közvetve mégis csak a földből él, az ügyvéd, az orvost, kereskedőt, bankot, iparost, mindenkint. Arról, hogy milyen súlyos a válság, az egyik legnagyobb nyiregyházi pénzügyésznek, a Nyiregyházi Takarékpénztár Egyesületnek rokonszenves főtisztviselője, *Mát-ray Gyula igazgatóhelyettes* tájékoztatót az alábbiakban:

— A Nyírség valóban rendkívül súlyos válságban szenved, — mondta az igazgatóhelyettes, — és igaz, hogy ennek a válságnak egyáltalán nem a termés silánysága az oka. Az első ok a rozs árának alacsony volta. Rozs igen nagy tételekben kerül ki a Nyírségből s ebben az esztendőben is szépen termett. Az alacsony ár miatt azonban a gazdák nem tudják értékesíteni termésüket s így nem tudnak pénzhez jutni.

— Azonban ennél az oknál súlyosabban esik a mérlegbe a burgonya és a káposzta, a Nyírség két speciális termelési cikkének árzuhanása.

Mindkettőben szokatlanul jó termés volt ebben az esztendőben, de mindkettőnek az ára olyan alacsony, hogy a *termelési költségnek csupán egy hányadát téríti meg*. A burgonya ma 10 százalékát sem éri meg an-

Nagy az adó és magas a kamat

— Ezekhez járultak a *hihetetlenül magas adók és a rendkívül kamatterhek*. Ezek mellett igen jó termés kellett volna hogy legyen s a gazdák még jó termés, jó árak mellett sem tudtak volna miattuk hasznot elérni.

Adó és tartozások kamata ma nemcsak, hogy elviszik a Nyírség termését, hanem adósságok nagy terhét rakják a birtokokra.

— Ezt aztán tessék végignézni az egész gazdasági életben. A rossz terményárak miatt a gazdatársadalom nem tudja az

nak, amit a múlt évben ért. Talvány például a finom nyírségi rózsaburgonyát igen könnyen el lehetett helyezni 20—30 millióért vagononként, ma pedig nagyon nehézkesen megy az elhelyezés 3 millió koronáért is. Ugyanígy áll a káposzta. Nagy gazdaságokban abban a hiszemben vették fel a nyáron és a tavaszon 100—120 millió kölcsönt munkabérekre, hogy könnyedén kifizetik majd nagyszerűnek ígérkező káposzta termésükből. A helyzet azonban úgy alakult, hogy *kétszeresét kapták annak a termésnek, amit vártak s mégsem elég az egész termés értéke a kölcsön, a termelési költség kifizetésére*. Ma például épen itt volt egy ügyfelünk, akinek 170 vagon káposztája termett. Terméséből 300—400 millió korona bevételt remélt s az árak alacsonyvága miatt 100 milliót is alig bírt belőle kihozni.

— Hiába volt jó tehát a káposzta és a burgonya termés, ha az értékesítés jóformán lehetetlen.

— Az értékesítési lehetőség hiányát elsősorban az okozza, hogy külföldre nem tudunk exportálni semmit,

hiszen például a csehekhez sem szabad bevinnünk egyetlen vagon burgonyát sem. Így a termelő kénytelen volt a neki aranyat érő terményt elvermelni és a tavasztól várni az értékesítési lehetőségek megnyílását. *Szabolcsmegyében normális termés mellett 12000—15000 vagon burgonya szokott megteremni*. A mostani termés legalább ennyit s az ősz, az értékesítés igazi idője alatt alig került valami ebből az óriási mennyiségből piacra.

— A harmadik csapás a borkrach.

Nálunk rendkívül erős szőlőtermelés van, *gazdáink között igen sok van, ki 50—60 hektárral holdon termel szőlőt*. Egyes vidékeken igen rossz volt a termés, azok a gazdák, akik holdanként 5—6 milliót költöttek rá a szőlő megmunkálására, alig kaptak többet holdanként 5—6 hektoliter musnával, aminek az értéke nem több egymillió koronánál. De azokon a helyeken sem járt sokkal jobban a gazda, ahol a termés kitűnő volt. A borárak olyan alacsonyak, hogy a jó termést adott területek gazdái sem tudták kihozni földjeikből a termelési költségeket.

orvost, az ügyvédet, az iparost fizetni, a kereskedőtől nem tud vásárolni és végül nem tudja fizetni adóssága kamatait, nem tud törleszteni. A bank nem kap betéteket, emiatt nem tudja olcsón kihelyezni a kölcsönöket, nem tud könnyű kölcsönöket adni, ami ismét áthárul az iparosra, a kereskedőre és a szabad pályákon működő intellektuellékre.

Van Nyiregyháza olyan ügyvéd, akinek 1—2 milliárdos követe- lése van ügyfelektől s elcsúszott tőlünk vesz fel nagy nehézségek

között 20—30 milliót, amivel Irodáa személyzetét kiülthesse.

Nincs meg tehát a pénz rendes, egészséges körforgása. Nincs egészséges hitelélet, mert nincs pénz.

— Hogy mi menthéné meg nehéz helyzetében a Nyírséget? A gazdatársadalom már veszedelmesen kezd eladósodni. *okvetlenül szükséges volna már a tavaszon normális érlelési lehetőségekre*, hogy piacra dobhassa elvermelt termését, szükségse lenne normális bor és burgonya árakra. De ezenkívül olcsó hitel is kell a gazdának s elengedhetetlen követelmény az adóterhek, a kamatteher csökkentése. Így talán kiheverné egy-két év alatt a Nyír ezt a csapást, amely most zúdult rá.

Kodolányi János: „Börtön”

Nem regény Kodolányinak ez a könyve, amint hogy nem annak készült a „Szép Zsuzska” sem. Kodolányi János valószínűleg a tájképeknek s intérierőknek még egész sorozatát fogja megalkotni, míg elérkezik a nagy, teljes kompozíciókig. Vagy talán el sem juthat odáig, hiszen a mai idők zavaros kifératlansága nem alkalmas az Eposz megszületésére és hol vagyunk még attól a perspektívától, amely a regényíró részére szilárd szempontokat adhat?

Kodolányi megbirkózik a legnehezebb feladatokkal: mostani kis regényének tárgyát is a háború utáni falu társadalmi életéből meríti. Ha eredetiségéről a mai fiatal író-generációban szó lehet, úgy elsősorban Kodolányi Jánost illeti meg ez a jelző. Valóban, egyelőttünk teljességgel ismeretlen területét tárja fel a „magyar ugarnak”. Ady Endre hatása alól, — mint legnagyobbaink, — ő sem tudja kivonni magát, a tragikus meglátás fantáziájának komor színei bizonyítják, hogy Ady költészetét ő is maradéktalanul felszívta magába. Szavai, mondatainak összefűzése hirdetik azonban erős és elszakíthatatlan kapcsolatát a magyar néppel; nemcsak tárgyát veszi onnan, egyénisége gyökerezik ott. Stílusa, komponáló ereje drámai. Plasztikusan tud pár odavetett szóval jellemzést adni, sose felesleg. Jelenetei irapásnak, akár a parasztházba tért vendég-urakat, akár pedig az öreg parasztasszonyok gyülekezését írja le. A regény egy ilyen jelenete önmagában is kerek, egész novellát alkot, amelynek megvan a drámai esztanója. Teljesen kifejlődött drámai fantáziára vall például a regénynek az a jelenete, amelyben Nagy Varga Jánosné halálát írja le. Nem időzik azzal, hogy Zola módjára teljes rajzát adja a kísértő körülményeknek, vagy Flaubert szerint anatómiai képet fessen a halálról és ilymódon kelte fel olvasójában a borzalomnak azt az érzését, amelyet a halál fizikai jelenléte mindenkién kivált; Kodolányi János úgy szcenirozza az eseményt, hogy a mulatságból gyanúlanul hazatérő Juli, Nagyné lánya, szokása szerint gyanútlanul odafekszik anyja mellé az ágyba s a halott hideg érintéséből tudja meg, hogy mi történt. Nem kevésbé irapás a ló-jelenet. Találhatóbb jellemzését alig adhatta volna Kodolányi a magyar parasztnak, a gyarapodni vágyó gazdának, mint mélységes ragaszkodását a jószághoz, amely szeme előtt nő fel és legfőbb büszkesége. Ezért aztán elhiszük, hogy Nagy Varga János, a

zord és könyörtelen apa, zokogva borul döglött lovára. Bravurososan festi le a szociális különbség okozta viszonyt abban a jelenetben, ahol Nagy Varga János beszélget, majd összevész az idegen fuvarossal, aki az úri vendégeket hozta házába. Epizód figurái mind élnek; még az erdőtanácsost sem tudjuk elfelejteni, pedig az csak a regény végén egy pillanatra bukkan fel.

Egy darab nyers élet képe a „Börtön”, még pedig szomorú és esett életé, amelyet szigorú logikával vezet az író a szükségszerű öngyilkosságig. Világnezet tekintetében Kodolányi regényei eddig csak negatívumot szolgáltattak; de vajjon kibontakozott-e egy-egy elbeszéléséből Gorkij, Gogoly, Turgenyev teljes pozitív élet

szemlélete?! Nagy Varga Dezsőben azonban már felcsendül a nagy felelet: ő már gépeket, modern birtok-reformot, szociális állameszméket emleget s ha csak egy pillanatra is: megkapja lelkét a „Másképen lesz ho'nap” ígéje. Akinek kétségei vannak Kodolányi hitvallását illetően, az vesse össze a „Szép Zsuzskát” a „Börtön”-nel. Az egyikben a szegény falusi kurtizán élete, a másikban a gazdag polgáré perog le előttünk. Az egyik egész életét a szerelemre, a másik vagyonszerzésre tette fel. Mindkettőt eléri végzeté. Zsuzskát is. Varga Jánost is a falu rothasztja meg. Csak, hogy Varga János egyesíti magában a falu minden bűnét, fonákságát és ha Zsuzska a falu prostituáltja és mint ilyen: typos, akkor Varga János a

falu maga. Elsorvad mellette az a csenevész jószág mind, ami még ki tudott virágozni abban a fojtó és romlott levegőben, amit a falu áraszt. Elsorvad Dezső ágaskodó jobb érzése, el a feleségéé, akit már halála előtt eltemetett a saját közönye. De épen ez a vigasztalan igazság az erkölcsi tartalom Kodolányi regényeiben. Mert abban, aki ilyen következetes energiával, ennyi plaszticitással, tisztá, salakmentes eszközökkel tud kemény és vigasztalan igazságokat mondani, abban a *Hit* fanatikus ereje dolgozik. Aki nem ezt érzi a „Börtön” olvasása után, az hiába vette kezébe Kodolányi János könyvét, amely a meg nem alkuvó, becsületes magyar emberek számára íródott.

F. Á.

A pénztelenség és huszonkétféle adó súlya alatt haldoklik az egykor mámoros debreceni éjszakai élet

A braganzai herceg, az első debreceni autótulajdonos és Eszterházy Pál gróf, a békebeli debreceni éjszaka hősei

— Azt mondja Ön, hogy haldoklik a debreceni éjszakai élet? Dehogy. Meghalt az régen, amit itt lát, az már csak a sírhely, ahova néha-néha ellátogat egy-két gyászoló, akinek kedves halottja a fényes, vidám debreceni éjszaka. Nem sok igazság, hanem százszázalékos igazság van abban, amit a kávéosk és vendéglősök sirnak: nem sokáig bírjuk már a nehéz harcot a rossz konjunktúrával.

— Hogy miért rossz a konjunktúra, azt igazán nem kell ismét elmondanom. Azért rossz, amiért a kereskedelemnek és minden iparágak rossz. *Nincs az embereknél pénzük*. Nehéz az élet és a kávéház, meg a vendéglő szinte elérhetetlen luxus annak a társadalmi osztálynak, amely eddig fentartotta ezt az iparágat. Arról nem is beszéllek, hogy

hiányoznak, elveszték a nagy mulatók, a pezsgő angró fogyasztói, a cigányozó urak.

Visszahúzódtak ők is. Ugy látszik, senkinek sem fenéki tejfel az élet.

Szomoruan néz maga elé az egyik nagy debreceni kávéház tulajdonosa, akivel beszélgetek a debreceni éjszakaról, az elmúlt nagy mulatásokról. Nehéz gond felhőzi arcát s csiggett fényvesztett a tekintete, amint körül néz a teremben. *Negy asztalnál ülünk, nem többen, mint tizenkét vendég. Feketekávé és két üveg bor az egész konzum*, saját töltésű rizling. A pincérek unottan állanak, a zenekar beszélget: egy debreceni kávéház szerda éjszakája. Pedig szerda még jó nap. Hétfőn már ilyenkor nyitva sincs a kávéház.

— Augusztus még elég jó hónap volt, — mondja magában számítgatva kávéház tulajdonosa. — Már csak azért is, mert legalább volt remény, hogy jobb lesz a szeptember és az október, ez a két hónap, amikor rendszeresen megindul az éjszakai élet. *Didkók jönnek be*, ugyebár, s a kísértőkel jó falusi bankók. *Megnyitlik a színház* s udvarlók és színésznők, meg színészek felkeresik a lokálokat, már csak azért is, hogy megismerkedjenek a várossal. Mindebből a reményből azonban alig vált valóra valami. Szeptemberben csakugyan mutatkozott némi biztató kezdet, de

októberben leégett minden debreceni kávéosk és vendéglős.

Napról-napra üresen állottak a kávé-

házak és a vendéglők és könyvekből mutathatom ki, ha akarja, hogy *nem vettük be azt, amit kiadtunk*. Nem jött be a puszta házbér, személyzet és zene fizetése a bruttó bevételből, nem számítva azt, hogy a konyha és pince költségeit a magunk zsebéből kellett fizetnünk. Novemberben az októberi bruttónak alig több, mint felét vettük be és december ennél is rosszabb volt, ami természetes, hiszen a publikum ilyenkor a karácsonyra spórol. *Talán, talán lesz valami a farsangon*. Ki tudja? Épen ideje lenne, hogy kihúzzon bennünket a sárból valami. Hihetetlen összegeket tesz ki az, amit ráfizettünk az utolsó hónapokban.

— És a délután, az uzsonnai kávé?

— Ugyan, kérem. A délutánból nem lehet megélni. Az uzsonna és az ebéd utáni fekete annyi az üzemben, mint a háztartásban a só, fűszer, főzelék. A kenyert és a húst, meg néhanapján kalácsot az éjszaka adja. A debreceni éjszaka pedig meghalt. Ki tudja feltámad-e valaha? Engedik-e vajton, hogy feltámadjon, az óriási adók, amelyek közül most is, a rossz üzletmenet mellett is mintegy huszonkétfelét fizetnek a debreceni kávéosk. Adót kell fizetnünk a nagy veszteségek után, amelyek nap-nap után, ki-méletlen következetességgel zudulnak reánk.

A régi debreceni éjszaka

Hej, másként volt mindez régen, békeben, a duspénzü huszártisztek aranykorában, amely egyúttal a debreceni éjszaka aranykora volt. Micsoda mulatásokat csaptak akkoron békés polgárok, diákok is, akiknek az Arany Bika kávéháza volt a törzstanújuk s akik szeptemberben, vagy ünnep után zizegő ötförintosokkal — azt mondják a régi lumpok, hogy a legszebb zene volt a világon a régi bankiégyek azóta elnémult susogása — vagy kövér ötkoronásokkal degeszedő pénztárcák tartalmát szórták a cigány ölébe egy-egy éjszakán. Hát még a *tiszturak*, minden békebeli *kislány álmai*, a *gavalléria és a nobilis gondolkodás mintaképei*! Minden debreceni huszárezred nyoma ott van a debreceni éjszaka történetében, fel vannak írva a régről maradt kávéosk, a pincérek emlékezetében tetteik, amelyek sohasem voltak közönségesek és durvák, minden erőteljes kedélyességük és néha szertelen könnyelműségük ellenére sem. Lehetett nevetni, megbotránkozni, gyönyörködni, vagy elkedvetlenedni irigységében a józan és irigykedő polgárnak ezek felett a virtusok felett, de egyet sohasem tagadhatott el: úri módon voltak téve.

A vendéglők és kávéházak élete mégis két éra alatt volt a legragyogóbb. Mindkettő a 7-es huszárok nagy-szerű ezredéhez fűződik: a braganzai és az Eszterházy-éra.

A *braganzai herceg* nemcsak arról nevezetes, hogy a régi, nemes, magyar gavallérok módjára lángoltatta föl és ékesítette fényessé a debreceni éjszakát, hanem arról is, hogy **neki volt az első autója Debrecenben.**

A mai sportfiatok és austrodaimlerek tulajdonosai bizonyára lemosolyognak azt a meglehetősen otrómba, német gyártmányú gépet, amely rendőri figyelmeztetésnek fittyet hányó gyorsasággal szelte át a debreceni uccák portól sűrű levegőjét és *hires volt Püspökladányig goromba berregéséről, nagy erejéről*. De akkor hihetetlen szenzáció volt ez, hiszen még Pesten is megfordultak egy-egy automobil után. Mert nem könnyed és fecsesuhanású autók, hanem komoly automobilon voltak ezek a masinák, s magas, méltóságteljes karosszériájuk büszkén hordta az arisztokrácia és a pénzügyi élet kiválóságainak elkényeztetett testét, a jólét állandóságát, a vagyon megingathatatlanságát szimbolizálva. Ma már elképzelhetetlen méretű ivásokra hordta a nehézkes, morgós gép a braganzai és barátait, akik *akószámra fogyasztottak pezsgőt, bort, pálinkát, teketét* és kötegszámra szórták a drága, régi bankjegyeket.

A másik nagyszerű alakja a debreceni kávéházaknak gróf Eszterházy Pál volt,

a daliás 7-es huszár, egy *békében is hatalmas vagyon szelnek cserzője*. Az unalmas téli délutánokon minden vendéglős azt rakta akkor a pasziánszon, hogy elmegy-e este a helyiség termelbe Eszterházy Pál, vagy legalább is társasága, akik *az ő távollétében is folyószámlára ettek, ittak, cigányoztak*. Az éjszaka minden szórakozóhelye ebből a pazar huszártisztből élt, aki szőnyeget terítettett a sáros téli uccára, ha a primadonna promier után az Angol Királynőbe ment át és *ezüst tálcára téve, meztelenül, szerviroztatott fel egy akkor híres pesti színész-*

nőt. A művész debreceni vendégszerplése természetesen anyagilag is nagyszerűen sikerült, eltekintve attól az esztétikai sikertől, amelyet az ezüsttálcán való jelenés után az elragadtatót urak tapsorkánja jelentett. Hiszen Eszterházyt senki sem mutta felül a vallási életben;

ropogós ezres volt a honoráriuma a női baritonistának, Ferenczy Kamillának,

aki az akkori kabaréból dalolni ment fel gyakran Eszterházyék társaságába.

Eszterházy a Péterfián lakott s itt látta vendégül igen gyakran a színészvilág kitünőségeit. Horváth Kálmánnak egy mulatságosan végződött öngyilkos kísérlete fűződik ehhez a lakáshoz. A gróf vendégei voltak ő és felesége, akivel pityókás hangulatban alaposan összeveszett a népszerű bonviván.

— Bocsáss meg egyetlenem, — mondta, — mert ha nem, Isten engem, beleugrom a kutba!

— Ugyan, menjen, ne bolondozzék megint, nem bocsátok meg soha! — mondta az asszonyka, de hamar megbánta keményszigységét, mert Horváth Kálmán nagy robajjal kicsapta az ajtót és rohant az udvarra.

Utána a gróf és egy nagy erejéről, uri virtusairól ma is ismert debreceni orvos, akik sejtették, hogy a bor alighanem csakugyan beleviszi Horváthot a kutba. Nem lett baj, megfogták, épen csak két bokáját tudták meg-

kapni, amint belefordult a kutba. A két nagyerejű ember aztán kegyetlen leckét adott a lobbanékony férjnek. Két bokájánál fogva mártogatták a vízbe, amíg csak bocsánatot nem esdekelt és megfogadta, hogy sohse lesz öngyilkos.

Néha-néha szeszélyes mulatságra akadt kedve a gróf társaságának. Egyszer valaki azt indítványozta, menjenek billiárdozni. Nosza, levelet írt Eszterházy Hauer Bercinek, az Angol Királynő akkori tulajdonosának:

Kedves Bercikém, küldj azonnal egy billiárdasztalt. De a hozzávalókkal!

Megérkezett az asztal, a hozzávalókkal: dákkokkal, golyókkal és *lehetetlen mennyiségű pezsgővel* és a társaság billiárdozott, mulatott tovább.

Eszterházy társaságának mindenütt volt fentartott asztala. Ha már valahonnan nagy muri után jöttek, *lőháton lovagoltak be az asztalhoz*. Ejjél után aztán, amikor már a kávéházból hazament a család, polgári társaság, féktelenül vidámmá forralódott a hangulat. Tükrök, ablaküvegek puszultak pezsgősüvegektől és revolverlövéstől, de a vendéglős nyugodtan fekiadt le: megkeresett akkor este egy feleszteni rezsit. A lovagolva bevonulás csak egyszer nem sikerült Eszterházyknak. Az álarcosbálba lovagolt fel a Bikába s a felzudult polgárság bizony *lovastul együtt kitétte a grótot*.

Ami ismeretlen volt Eszterházyék korában

Egyébként azonban sohasem sértette senkinek érzékenységét Eszterházy és a braganzai herceg sem. Nagy örömmel érintkeztek a polgársággal s a kurzus társadalmi vívmánya nem mérgezte meg ezt az érintkezést. Szívesen mentek bizony ők el a zsidó nőgyógyász báljára is és

zsen nélkül ropták a csárdást az akkori idők szép debreceni zsidó-lányaival.

Barátaik is vegyesen rekrutálódtak. Uri tempó és becsület szabta csak meg, hogy ki lehetett mindennapos társuk, barátjuk. Zsidó volt például az a nagyerejű orvos is, akiről az imént történt említés Horváth Kálmánnal kapcsolatban. Előkelő zsidó urháza' zsuriain mindig ott voltak a huszárezredek tisztjei, mint szívesen látott és szívesen jött vendégek.

Természetes, hogy sem Eszterházy, sem a braganzai herceg nem egyedül viselték a murik költségeit. Iparkodtak velük lépést tartani uri barátaik is és bizony sok debreceni vagyont evett meg ez a barátkozás. Lehetett binni másnak azt az iramot, amit ők dik-táltak?

Mindebből a pénzből sokan meggazdagodtak.

Hauer Berci vagyont keresett, — amit el is vert aztán bizony, —és vagyont kapott Eszterházy pincérje, Árvay Berci is.

A leghíresebb magyar pincér volt ez a Berci és pincérek szerint is ma sem akad senki, aki megközelítené gondosságban, figyelemben, a vendég kiszolgálásában. Ahogy el tudta lesni arisztokrata vendégeinek minden kívánságát, nem tudja utánozni senki. A szeméből látott minden kívánságát Eszterházyknak és nagyszerűen intézett el mindent, nő-ügyet, pénzt és más egyebet. Eszterházy Párisba is külltate pénzt, hitelezőihez és Árvay Berci pénzügyminiszterhez méltó zseniáltsággal intézte a tárgyalásokat. A

gróf egy sarokházat akart venni Debrecenből távoztával hűséges pincérének, de Berci inkább a ház árát akarta. A Degenfeld-téri ház árát aztán Nagykárolyba vitte s a *szatnári uraknak alapított fényes kávéházat*. De gazdájától nagyon is megtanulta a pénz szórásának művészetét. Pezsgőzött, 3-4 koesival járt haza, egyiklen kalapját, másikon botját, harmadikon felöltőjét, negyediken uri magát vitelve. Végül is tönkrement s eltűnt a rengeteg Pestben.

De nemesak ők és a Hungária Nagyváradon sarokházat vásárolt pincére vették ki részüket, adott Eszterházy mindenkinek, boldognak, boldogtalannak. Egy hajnalban a Bika kapuján kilépve, *előbe tárukt az embervadász, tele asszonyokkal*.

— Mi lehet ez urak, — kérdezte barátait, — ki tudja?

Senki sem tudta az urak közül, nem lévén véletlenül ott debreceni. Elő hát a Bercit!

— *Napszdomos asszonyok, — felelte Árvay Berci, — méltóságos uram, várják, hogy valaki megfogadná őket.* — Megfogadom én Berci.

lizesd ki mindnek egynapi bérét és menjen mindenki haza!

És úgy történt.

Híressé vált, regényekben is feldolgozásra talált az az ötlete a nemes grófnak, hogy kiállítva a Bika elé a Magyar-bandát, a *mindenfelől összegyűjtött bérkocsisokkal francia negyest járatott a Nagytemplom előtti téren*. A hajnali ucca járókelői egerverő hahotával szemlélték az ide-oda billegő fiákerket. A négyes *„séta jobbrával”* végződött? a részvevő bérkocsik körülkocsikáztatták a városon az urakat.

Persze, hogy a nagyméretű pénzpozsekolást megérezte az Eszterházy vagyon is. A grótot gondnokság alá helyeztette családjá, ami azonban már nem Debrecenben érte, hanem Nagyváradon, ahová egy eléggé éles stikli

után helyezték át. De vidáman, uri módon élt azután is és hősi módon harcolt a világháboruban. Végül is *Behovinóban érte hősi halál*.

Amióta ő elment, elcsöndesedett Debrecen éjjeli élete, noha természetesen előtte is és utána is voltak annak más hősei is. De olyan fényes, olyan ragyogva, az aranyak csillogá-

sával vakító sohasem volt azóta az éjszaka itt. Öreg lumpok, gondban öszült vendéglősök, korcsmárosok egy szép álmukban még ma is hallják az ő nótáját és ez a nóta ismét megáryozza álmukat:

Klárinétos, klárinétos,

A nótámat huzd... (bp.)

Gulliver Párisban

— Párisi levél. —

Páris karácsony hetére díszbeöltöztött. Az egyhangu téli esőzés engedélyt tett ennek a ragyogó ünnepek és az istenke kegyesen sütni hagyta a napot. A nap, ez a melegszívű vén bohém pedig élt az alkalommal és a tulhosszas mellőzés után friss jókedvvel locsolta végig Páris pezsdítő sugárözönével. A járókelők arcáról levirt az ünnepvárás mosolya és nem meglepő, hogy többet beszélnek a legpompázóbb parisienné: *Mistinguette kisasszony* tiündöklő bokáiról, mint az unalmas kormányválságról, amely öszintén szólva, néhány nagyfejűn kívül senkit sem érdekel.

A karácsonyi látványosságok leírásához kockázatos hozzákezdeni. Itt élnek és lehetőleg jól élnek az emberek, van kedvük és idejük a látványosságok megbámulásához, a gyárak és üzletek pedig, becsületükre legyen mondva, kitétek magukért.

Fantasztikus reklámok csödlítik a közönséget az áruházak elé,

a bőség és pazarlás orgiázik a kirakatok megett és a javithatatlan gögös gall önértet seregszemlét tart a polkokon:

— *Voilà, France est la plus riche pays de la monde!*

A *Magasin Louvre*-hoz napok óta zarándokolnak az emberek. Páris szépséges plakáterejében büszkén és dacosan feketélik hatalmas papírlépedőkön:

Nézzé meg a Louvre kirakatait! Ezt csinálják utánunk a németek!

És az áruház előtti téren már kora reggeltől nyüzsgönek a báméskodók. Glódiába állnak a monumentális kirakatok előtt és órák hosszat ácsorognak, hogy sorakerüljenek. A közönség finom-vegyes: marcona szeneslegények békésen dörgölődnek a finomkodó urikisasszonykákhoz. A *Louvre kirakatai előtt teljes a demokrácia*. A tömeg nyugodtan várakzik, kettesével indul a sor a kirakatokat védő korlátok között és lassu léptekkel topognak végig a mesebeli látványosságok panorámája előtt.

Egy párisi bulvár lap megírta, hogy a nyolc kirakat negyedmilió frankjába került az áruház igazgatóságának és

negyven iparművész, mérnök, elektrotechnikus nyolc hónapig dolgozott a látványosságokon.

Réggel kilenckor álltam sorba és dél felé kerültem a megváltó korlátok közé. Elöttem egy elragadtatót termetes vidéki kofa, megettem egy ápolit szakállu, becsületrendes, kávészinü szakettebe öltözött öregur. Az első három kirakat megsemmisítése alig 15 percig tartott és nem szegyenlem, hogy ajkbiggyesztő cinizmusom már az első másodpercekben elpárolgott. A franciák századok óta nagymesterrel a játékoknak, kedélyük, jellemük alapjában könnyed és játékos, de a Louvre kirakatainak megrendezésénél önmagukat multák felül.

Az egybevont három hatalmas kirakat Gulliver utazásának leg-híresebb jelenetét örököltette meg.

A szobanagyságu térség közepén ül Gulliver, három méter hosszú óriás, egykoru divat szerint öltöztetve. Ül ijedően, szomorú kénytelenségből, nagy szeméi rémületen futkosnak üregükben, a mólók összeráncolódnak a düntől és erőlködéstől. Nem tudom, milyen nyelven beszél ez a mesebeli óriás, de látom, hogy könyörög és átkozódik, néha egészen jól beláthatni a torkába, a nedves és piros nyeldekölje szabályosan mozog, vizíószerűen élethű. Lábai és karjai ezer apró kötélrel vannak a földhöz erősítve, körülötte apró liliputiak tengerkednek, száz és száz apró, élő kis figura, nem keltnek automata benyomást, mindegyik mást csinál. Ugy látom katonák a liliputi király hadseregében, kis spádú lóg az oldalukon, kötelet húznak, fát fűrészelnek, apró dárdáikkal döfködik a Gulliver-mostrumot, létrácskákat támasztanak hozzá, a hasán szaladgálnak és egy osztag épen most engedi le csigán és drótkötélen Gulliver ezüstóráját. A háttérben liliputi civilek állnak, gyermekek és polgárok, izgatottan beszélnek és hadonásznak. Az országuton apró lovacskák ficánkolnak, rajtuk a diszkisérlet kivont karddal, utánuk a királyi család nyitott, aranyos hintóban. A liliputi királyleány szőke és sejtelmes, mint az álom, gyermekdeden csacsog és fogadni mernék, hogy szerelmes abba a deli, tüzesszemű testőrbé, aki délcegen lép tet pejlován a hintó mellett. Fent a mesék kék egén rózsás bárányfelhők szállnak, háttérben a főváros, Liliputia, tornyok és paloták tömege, a kis kéményecskek vidáman bodrozzák a füstöt. Mélyen a háttérben a tenger hullámzik, karcsu, fehér vitorlások siklanak rajta, egyik hajó árbcán pirinyó sűrűlyok csapkodnak szárnyaikkal.

Vége Liliputiának, a következő táblához értünk. Ez is egybevont három kirakat,

középkori francia város, a középen nagy tér...

A sor megállott. Elöl dihős láрма. Az áruház egyenruhás boltőrei kiáltják:

— *Midi! Két óra szünet!*

A nehéz vasredőny gyorsan ereszkedik. Még sietve bámulok, sűrű tömeg a szép téren, ott lovagok vívnak né! megszurtták az egyiket, a vendéglő lugasában szerelmes párok, amott belátni egy ház ablakán: egy férj veri a feleségét...

— A szentségit ennek a redőnynek!

Husz nyelven káromodik a közönség, a gyermekek sírnak, a boltiszolgák bocsánatkérően mosolyogva kiáltozzák tovább:

— *Midi! Két óra szünet!*

A közönség nagyrésze hazaszáled. Én itt maradok a dihősök között, várunk kettőig, hogy tovább bámulhassuk szent gyermekkorunk testetöltött álmait... *Louis Loup.*

KARÁCSONYFA.

— Ada Christen. —

Hallod te is a lány zenét,
A susogó, sok tarka gyertyát?
Felejtett ó-imák sora
Fenyőgalyakból permetez rád?

Hallod te is, hogy gyermekek
Csöngtetnek vig kacaj-haranggal?
Látod te is, tisztán, fehéren,
Mint suhan át a néma angyal?

És látod te is tenmagad,
Álom-alakként lengve távol?
Feléd is int mese-szemével
Gyermekkorod e csoda fáról?...

Kardos László műfordítása.

Móricz Zsigmond: Pillangó

— Regény, Athenaeum kiadás. —

A magyar irodalmi gyáripar koros fűs felhőkben már alig látni a jószándékú művészek tisztá és egyenes útját. Dicséret a magyar olvasógárda egy maroknyi csoportjának, hogy az üzletes, kérészetű klikk-kritikák hazug bombardója sem szakította le Móricz Zsigmond mellől és friss örömmel várja és fogadja ennek a hatalmas erejű művészek minden munkáját, mert tudja, hogy Móricz mondanivalóját nem mállasztja el az idő a könyv papírával, hanem megmarad időközön és korokon keresztül, mint a magyar írásművészet telje, amelyet az óriások vésőjével vágtak a tiszta irodalom sziklafalába.

Sorrend szerint a „Pillangó” a legutolsó könyve Móricz Zsigmondnak s az író idillnek nevezi azt a munkáját. Ugyalátszik, sokalta a regény elnevezést ettől a lehelletfinom vonalakkal megrajzolt, játékosan könnyed munkától. Mert egy nagy, boldog nevetés ez a könyv, a förtelen életkedv hatás minden sorában, még ott is, ahol Híves Zsuzsika napszámosság és Darabos Jóska napszámosság szépségesen-szép szerelmének egén néhanapján feltornyosulnak a köznapi kicsinyes bajok, vagy a mérges, nagy indulatok ónszínű felhői. A termő, magyar nyár zihál ebben a könyvben és a drága meleg élet, olyan rubintosan piroslik át a háboru utáni rongyosságunk, rosszkedvűségünk és fátárságunk kényszerzubbonyán, amitől a mosolygó cseresznye tiszta ízét érezzük szánkban.

Könnyebb kézzel, egyszerűbb eszközökkel írt munkáját nem ismerünk ennél Móricz Zsigmondnak. Az édes történet magávalragadó sodrában nem keresik az irodalomtanároscodó megállapításokat, szerkezetéről, stílusról, cselekményről és problémáról. A bőkezű teremtő természet kristályvízi patakja ez a könyv, amely várgonc hanyavetiséggel tör fel a mélyből, hogy szomjat oltsa, földet terméknnyítsen és visszatükrözze az ég kékljét, amint júniusban a Hortobágyra borul.

Híves Zsuzsika és Darabos Jóska Debrecen határában ismerkednek meg a buzapergető cséplőgéppel és jó, tiszta csikószívűkből hirtelen lobbanással csap fel a szerelem tüze. Aratás után hazajönnek Debrecenbe és az emésztő szerelem boldogságos kínjával marják, égetik egymást, míg összeforrnak. Ez az idill magva és ami közben körülöttük történik, az színművi, utánozhatatlan foglalat a mindentelbíró parasztszerelem drágakövének. Benne nyüzsg Debrecen ebben a könyvben, házaival, tereivel, uccáival, embereivel és Híves Zsuzsika szemén keresztül mi is olyan szépnek látjuk egyszerre ezt

a várost, amelynek a valóságban is szeretnénk. Mert Híves Zsuzsika vad, bolond szerelmén keresztül minden megszépül: a két szerelmes fiatal földhözragadt proletárcsaládjának izzadságos élete, az 1920-as évek bágyadt és reménytelen nyomorúsága és új értelmet nyer maga az élet, amelyhez mégis csak érdemes ragaszkodni, mikor a nagy eszmájú, rosszködmönű, behemót pa-

rasztlegény és takaros kis párja is olyan belülről jövő, fékevesztett energiával tapadnak hozzá.

Igaz üdülést, megfrissülést jelent a Pillangó elolvasása. Tágabb horizontu, elmélyedőbb írást adott és ad még Móricz Zsigmond, de a Pillangónál izesebb, dusfürűbb szöveget már alig termelhet ki a legnagyobb élő magyar regényíró istenáldott gyümölcsös-kertje. Farkas Lajos.

Püspökladányban traktorral szántja a kisgazda a földet és kereskedésből él, ha nincs termés

Több iparosa van Püspökladánynak, mint békében volt — A ladányi magyarok vándorlása országszerte a kenyér után — 32,000 hold határból 21,000 hold a vallásalapítványé — Ahol a születések elérték a békebeli szaporulatot

Püspökladány, 1925 december hó. Kisközség ugyan csak, de városnak is beillik, sőt város voltaképpen Püspökladány, a hírhedt vasuti elágazási pont, amelynek állomásról annyi szórakozott utast vitt már a vonat Biharkezes felé. Isten tudja mért, ezek a szórakozottak csaknem kivétel nélkül Debrecenből kerülnek ki. A pesti ut kellemes emlékei tündönek-e el, vagy vidám és szórakoztató utitárs bilincseli le figyelmüket, nem tudni. Annyi azonban bizonyos, hogy Biharkezeses valóságos keresztje a szórakozott utasnak. Primadonnát is, ügyvédet is vitt már a budapesti gyors lekapcsolt kocsija Biharkezeses felé, sőt akadnak komoly kereskedelmi utazók, a menetrendnek valóságos tudósai is, akik bennefelejtik magukat a biharkezesesi kocsiában.

Természetes, hogy mind — a biharkezesesi idegenforgalom kényszerűségéből fellendítői, — úgy szidják Püspökladányt, mint a bokrot, noha nem a kedves városka szépségei terelik el figyelmüket a kocsi felírásáról. S ezenkívül Püspökladány nem is érdemli meg, hogy becsméléssel szóljanak róla. Az állomásról befelé vezető ut hosszú és imponáló fasorának vannak ugyan szépségei s kellemes benyomást kap a szemlélő a hatalmas piactér egymás mellé sorakozó házacskáinak, a nagy, egyemeletes városházaépületnek láttára is, de Püspökladánynak mások az erősei mégis.

Lakosságának szorgalma a legimponánsabb, az a vas-szorgalom, amely kipréseli a ladányi feketeszikföldből 15000 ember számára a kenyérré válót,

vagy, ha nem adja a szik, messze vidékeket megjáró batyus, szekeres kereskedővé teszi a ladányi magyarokat, akik, ha török, ha szakad, megkeresik a kenyeret a minden családban gyakori apró nép számára. Itt tűnik ki, hogy megvan a magyar népben a kellő üzleti szellem, mindenkivel szemben tartani a versenyt, ha egyszer nem jutott számára egyetlen szerelmének, a Földnek kis darabkája sem, vagy ha mostoha esztendő megfosztja munkája gyümölcsétől. Mindenáron megkeresi a kenyeret a ladányi, földnélküli magyar, de megkeresi ezenfelül még a továbbiakat, a kultúrára való is. Mintaszerű iskolaépületekben tanítják Ladányban a jövő nemzedékét s a városkának nincs mit szégyenkeznie középületei miatt sem. Polgári iskoldja olyan népes, hogy nagyobb városok is megirigyelhetnék. És még valami ráadás: azok az apró házacskák tiszták, rendesek ám. Nincs benne talaja a magyar népet pusztító nagy betegségeknek, csak a boldogságnak: Püspökladányban a születések száma ebben az évben utólérte a legutolsó békebeli esztendő születésinek számát.

A szorgalmas, józan városka háborus szenvedéseiről háboru után lassankint újraerősödéséről

vitéz Bujdosó László főjegyző-helyettes

mondotta el kiküldött munkatársunknak a következőket:

— A háboru alatt felébredt a püspökladányi népben az üzleti szellem, amelynek ma már kitünő eredményei vannak s amelyekkel mindig hajlamos is volt a ladányi magyar. Azért volt hajlamos, mert szegény. Van ugyan a községnek 32000 katasztrális holdnyi határa, azonban ebből 21000 hold a vallásalapítványé, úgy, hogy a 15000 lakosu községnek bizony kevés jut belőle. A lakosság nagyrésze így napszámából kénytelen élni, de hál istennek, elég okos és ügyes arra, hogy a több irányban is kinálkozó lehetőségeket kihasználja. Batyuzásból, házalásból rengeteg ember él itt s rajtuk kívül jelentős számú baromfikereskedő és kofa is van.

Rendkívül nagy Ladányban a vasutasok és ezek családtagjainak száma,

ezeknek meg épen megadja a módot az olcsó vasuti jegy ahoz, hogy messze vidéket bebarangoljanak gyümölcsért és főzelékért, ami nem terem a ladányi feketé szikes földben. Ceglédől Szabolcsig mindenütt otthon vannak s viszik a gyümölcs helyett azt, ami Ladányban megterem és kereskedelmi cikk lehet, a tefelt, turót, baromfit.

— Kifejlődött aztán a kézműiparosság is. Ma kétszer, háromszor annyi kispáros van Püspökladányban, mint békében, ami több is, mint kellene. Tuláságosan nagy a konkurenciájuk egymástól nem tudnak élni. Ez viszont természetesen egyes iparcikkek árait nyomja le olyan alacsonyra, hogy idegen az első pillanatra szinte kétkedve hallja.

— De megéreztek az idők jelét ma már a kisgazdák is. Ugy is mondhatjuk ezt nyugodtan, hogy

modern alapokra fektetik itt lassan a mezőgazdaságot még a legkonzervatívabb réteg a kisbirtokosság tagjai is.

A kisgazdák itt ma már bérszántással művelik a földet, mert elhiszik hogy a jó, mély szántás után, amit csak gép tud elvégezni, jobb a termés s belátták, hogy a gép olcsóbban dolgozik, mint a ló, az ökör. Összel leszántják a földet tavaszi mag alá s hogy csak egy példát említek, — Baranyi Mátyás kisgazda petroleum traktort vásárolt, hogy bérbe szánt-hasson a többi kisbirtokosnak. És nem is bánta meg. Annyi a munkája, hogy alig győzi, kitünően él a traktor után.

— Ennek az évnek a termése? Nagyon rossz volt bizony, nem termett bu-

za, csak tengeri s ennek folytán nagyon sok a munkanélküli napszámosság, a nyomornak kitéttek száma. A helyzet azonban nem olyan veszélyes, mint másutt, mert nálunk enyhíti a munkanélküliséget az, hogy Püspökladány vasuti csomópont. A ladányi ember ennek folytán nagyon hozzászokott az utazáshoz és nem ül otthon, ha nincs munkája. A mi embereink ilyenkor a Dunántúlra s az ország minden részébe elszélednek, ki napszámosság, ki köszénbányába, ki meg kubikosnak.

A vasut maga is sok embert foglalkoztat itt helyben, Most talpatelepet állított,

nagy magántelepünk is van és van még egy exportra dolgozó gözmalom is, amely szintén sok embernek ad munkát.

— Van ezenkívül egy munkaalkalom még, az építkezés. Miután 1924—25-ben 850 házhelyet kiosztottak az igényjogosultak között, rohamosan indult meg az építkezés, amely itt is egy új városrészt teremtett. De bent a városban is szépen épül a tisztviselőtelep, amelynek szintén sok lakója van. Ezekkel az építésekkel, amelyeket most más magánépítkezések követhetnek, jelentékenyen enyhült a lakásínség, sőt jóformán elmondhatjuk, hogy legyőztük a lakásínséget. Pedig ez nagyon nehéz munka a sok menekült miatt, akik közül a háboru utáni évekig összesen mintegy 300 család telepedett le.

Ma 2000—2500 a menekültek száma s velük együtt van 15000 lakosa Püspökladánynak.

Igen sokan kaptak közülök helyet, — mint minden közalkalmazott — a tisztviselőtelepen.

— Ami a földbirtokreformot illeti, itt óriási az igénylés, ami az előbb mondottak után természetesen is. Eddig 10000 katasztrális hold föld került kiosztásra, mert az Országos Földbirtokrendező Biróság mindenkinek igényét megszavazta, de nagyjából csak 25 éves bérletekben. Ez a föld 3000 igénylő között eszlott el. Jobbára megelégedettek az új birtokosok, csak a rossz esztendő nehéz nekik. De reménykednek, a jövőben.

— Az erkölcsi viszonyokról csak annyit mondhatok, hogy a háboru alatt bizony hanyatlottak, de azóta nagy javulás tapasztalható. A bűnesetek száma hanyatlott, ami nem mindenütt tapasztalható, ugyebár?

— A gyermekek? Hála istennek, ebben az esztendőben elérték a születések száma tekintetében a békebeli szaporulatot.

Isten adja, hogy tul is haladák s a jövő nemzedéknek legyen is miből kenyerezni, derék ladányiak, hangyaszorgalmu, keménynyaku magyarok! (rt.)

REMETE.

— Stephan George. —

A tárt ablakra bölöngtek a bodzák,
Virult az első szőlőtő vigan.
Csodák földjéről így jött vissza
hozzám

És így pihent el mellemen fiam.

Meggyónattam vele a but, a könnyet,
A csüggedt gögöt, kóborlásait —
Örömmel adtam volna néki könnyed
És bátor békeségem, nálam, itt.

De odafönt másképp rendeltetett el —
Az ég ily gazdag váltástgot se von...
Ő ment tovább egy győztes, ifju
reggel,

Csak pajzsát láttam messzi a mezőn.

Kardos László műfordítása.

Polgári iskolát építenek Kabán

Barabás Samu nemze gyűlési képviselő a kabai népről

Kaba, 1925 december hó.

A hajdusági városok, községek között hírnév tekintetében nem utolsó helyet foglal el Kaba. Babonás szólás-mondás szerint mindenütt idézik a kabai asszonyok állítólagos mondását, amelyet minden valamirevaló borissza ember ismert Magyarországon: „Igyunk egyet komámasszony!”

Nem szabad a szememre vetni, ekörül forogtak a gondolataim, amikor autóm nagyokat zökkenve futott a vasutól befelé vezető úton s ugyan-csak kíváncsian kerestem a híres kabai asszonyokat, mende-monda szerint a jó borocska kedvelőit. De a kabai asszonyok rehabilitása előtt is, — amelyet a község szeretett református lelképásztora, Barabás Samu nemzeti gyűlési képviselő végzett el félórával később, — az első pillanatra is kétkedtem és bizony a hírhedt mondás-ban.

Tiszta és rendes házak sorfala vonult el kétoldalt az autóm mellett

s kidült, bedült kerítést, papirossal beragasztott ablakot egyet sem lát-tam én, már pedig jól tudom, hogy a férj, vagy háziasszony iszákosságá-nak rendesen ezek feltűnő következményei. A kulcsért kocogtatván ugyanis betűri a férj az ablaküveget, a felség pedig a kerítéskaróval szokott érvélni a maga mámorában, vagy pedig a férj italossága miatt férjürem előtt. Józán életre mutatott biz ott minden.

Egész nyakig sáros lett az autóm, mikor beérkeztünk a tiszta, új meszeléstől fehér templom mellett fekvő parókiaira, ahol meleg, magyaros vendégszeretettel fogadott Barabás Samu a kolozsváriak egykori esperese, akir erdélyi menekültből választott református lelkészévé Kaba. Az ő szavai-ból ismertem meg Kaba népét s tudtam meg, hogy egyáltalán nincs igaza annak a bizonyos, tréfás szólás-mondásnak.

— Dehogyan van úgy, — mondta a kabaiak papja, akir felekezeti különbség nélkül szeretnek és tisztelnek Kabán lelképásztorkodásának gondosságáért és emlekedett gondolkozásáért. — A kabai nép nagyon szorgalmas, felette józanéletű és ezenfelül áldozatkész, jóra való nép is.

Csendes békeességben, munkában folyik itt az élet s nem voltak bizony a fájvédelemnek sem kilingésel, hiába az egyik vezér volt Kaba képviselője.

Néha-néha egy-egy jótékony célú mulatság, vagy előadás egyesíti is azokat, akiket a multban annyira törekedtek szétválasztani. Ezek Kaba eseményei és azok a mozgalmak, amiket ujabban indítottunk polgári iskola létesítésére. Ugyanis erre is telik a kabai földekből, ha muszáj. Most pedig muszáj, mert az egyre fejlődő községnek halaszthatatlan szüksége van a polgári iskolára. Az előzetes lépéseket már meg is tettük ebben az irányban és minden reményünk meg van arra, hogy az illetékes fórumok jóindulatúan segítségére sietnek Kabának polgári iskolája létesítésében. Most tíz tanerős iskola látja e az elemi oktatást s ha valami hiányosság lenne ebben a tekintetben, pótoljuk azt is a magunk áldozatkészségéből.

Amikor az oláhok ágyának néztek a toronyőr kályháját.

Be is bizonyította a kabaiak pap-

képviselője, hogy ez az áldozatkészség nem mese. Megmutatta a templomot és a toronyt, amelyet nagy áldozatokkal hoztak helyre a kabaiak az oláh megszállás után jóval. Mindakettőt erősen megrongálta ugyanis a kommun alatt bevonult idegen had-erő és kijavításuk jelentős összeget emésztett fel.

Humoros história az ágyuzás. A toronyőr szobájának kályháját nézték ágyunak az oláhok s csak deputáció-ra hagyták abba a tüzelést az „el-rejtett útegre.” Most már kijavított, tiszta, fehér az egész templom, tiszteletében és tisztaságában a kabaiak áldozatkészségének, vallásosságának szimbóluma. (L.)

Tömegesen halnak meg Debrecenben a betegek orvosi gyógykezelés nélkül

Amíg megvolt a közkórház, nem volt ennyire súlyos a szegény betegek helyzete — A tanyákon, sőt a városban is egyre szaporodnak a kuruzslók — Nincs pénzük a nyomorgóknak orvosra és kimennek a patikából, amikor meghallják a gyógyszer árát

Az általános gazdasági helyzet hatása katasztrofálisan mutatkozik a közegészségügy területén is. Kiürülnek lassan az orvosi rendelők is, az üzletek és a szórakozóhelyek után, mert nincs pénze a lakosság legszegyesebb rétegeinek sem orvosra, sem patikára.

A betegek jórésze nem mehet orvoshoz, nem keresheti fel a szanatóriumokat és nem vesz gyógyszert. A háború és az utána következő zavaros gazdasági viszonyok nagyon nehéz helyzetbe sodorták az egész művelt középosztályt s ebben nem voltak kivételek a magyar orvosok. Az általános elszegényedés maga után vonta az egészség rovására történő takarékoskodást. Az orvosi rendelők üresek és az idegen, aki ennek az alapján ítélné meg Debrecen lakóit, esküdt tenne arra, hogy itt laknak a legegészségesebb emberek az egész világon, hiszen itt nincs szükség gyógyszerre, orvosokra. Pedig az üres orvosi rendelők a nyomor jelei és azt mutatják, hogy Debrecenben a betegek nagy része megfelelő orvosi kezelés nélkül pusztul el.

az emberek nem bírják megfizetni az orvost, nem bírják megvenni a drága gyógyszert

Szomorú a betegek, de szomorú az orvosok helyzete is

A betegek nélkül maradt orvosok egyre üléseznek és panaszkodnak, hogy üresek a rendelők. A fiatal orvosok nem tudnak prakszist teremni maguknak, a régiek pedig nehezen küzdenek a gazdasági helyzettel. A panasz nem használ és üresek lesznek a rendelők addig, míg a szegény embereknek nem lesz pénzük ismét orvosra, patikára. Debrecenben különösen szomorú az orvosok és betegek helyzete egyaránt, itt a népesség nagy része ezelőtt sem volt eléggé kulturált arra, hogy orvoshoz forduljon és

a nehezen megközelíthető, nagy kiterjedésű külsőségi helyek a multban is nagyon megdrágították az orvosi látogatást.

Egy külsőségi telepi beteglátogatás költsége pedig ma meghaladja a 300,000 koronát és ezt az összeget lehetetlen előteremteni annak, aki csak a legnagyobb erőfeszítéssel tudja megkeresni a mindennapi kenyérré való.

A tanyák népe még keservebben nélkülözi az orvost. Régebben a tanyai nép nem szive-

és végső szorultságban csak akkor hívnak betegeik mellé orvost, mikor már késő. A betegsegélyező pénztáraknál a rendelők előtt sorfalat állnak és valóságos harc folyik a betegek közt az ingyenes klinikai rendelők előtt is. Beteg tehát van, több mint kellene, de nincs elég segítség számukra. Tömegesen akadnak betegek, akik nem vehetik igénybe a jóakaratu betegsegítő intézeteket s nagy nyomorukban orvos kezelés nélkül pusztulnak el, pedig talán kis segítség megmenthette volna az életnek a szegény páriákat.

Amíg megvolt a városi közkórház, talán jobb volt ezen a téren a helyzet, mert a súlyos betegeket legalább felvették és ápolták,

de most, mióta főleg csak a tanulási célját szolgálják a régi termek, s a vidék betegek lépik el a klinikákat, a nincstelenség meghalhatnak a klinikai kapuk előtt.

A kormányzat, amely nem adja meg az egyetemnek azokat a javakat, melyeknek segítségével beválhatná a városi kórház átvételekor magára vállalt kötelezettségeket, rendkívül súlyos helyzetbe sodorta Debrecen.

sen állott szoba „a mérge drága” orvossal és inkább népies gyógy módokhoz fordult, sem hogy az orvosnak fizessen. A háború alatt már javult a gazdák vagyoni helyzete és már szívesen fordultak doktorhoz is, ha a baj úgy hozta magával.

A gazdasági helyzet rosszabbodása azonban ismét visszavetette a tanyák népét a kuruzslók és csodadoktorok kezébe.

— A tanyasi emberek nem igen mennek orvoshoz, — mondta egy előkelő debreceni orvos, — komoly beteg alig jelenkezik és főleg csak akkor vesznek igénybe orvosi segítséget, mikor már csak a bekövetkezett halál megállapítása van hátra. A legnagyobb baj az, hogy a szegény embereknek nincsen pénzük arra, hogy gyógykezelésük magukat és az orvosi díjakat nehezen tudják megfizetni.

A legtöbb orvos pedig nem is ragaszkodik a megállapított díjtelékhöz.

A betegek legnagyobb százaléka ingyen rendelésre megy, vagy betegsegélyező pénztárakhoz. A

fizetőképes beteg pedig, ha rászánja magát arra, hogy orvoshoz menjen, akkor professzorhoz fordul. Az orvosok minden esetben a legjobban bírák az orvostársadalom krízisét és ha nem is éri el a régi látogatottságot a rendelőjük, mégis meg lehetnek elégedve, mikor a sok magánorvos rendelőjében napokig nem jelentkezik beteg.

Egy csirkéért is gyógyít a kuruzsló

Az állatorvosoknak még mindig jobb dolguk van mint a városi orvosoknak,

mert ha a parasztnak lova vagy az ökre beteg, azonnal szalad orvosért. „A pizt iró jószágot nem lehet veszni hagyni”. A Debrecen határához tartozó és a szomszédos területeken egyre szaporodik a kuruzsló vénasszonyok és az ugynevezett csodadoktorok száma, akik olcsó pénzért, egy csirkéért is hajlandók a beteg gyógyítására.

A kuruzslók annyira tért hódítanak, hogy a tanyák területéről már kezdenek befelé terjeszkedni a városba is

és számtalan eset fordult már elő, hogy városi lakosok is igénybe vették a kuruzslók olcsó tanácsait és elfogadták azok kétesértékű orvosságait. Azok az orvosok, akiknek még van valami kis praksziséjük, nem nagyon örülnek, sok a betegek közt az ismerős, a jóbarát, aki nem mulasztja el az alkalmat, hogy — tekintettel a nehéz viszonyokra — engedelményt kérjen, vagy teljes elengedését a kezelésnek. A részletfizetés, mint mindenüvé, az orvosokhoz is bevonult. A felgyült költségeket nagyon sokan bizony

csak részletenként fizetik meg és nem ritkák a hathónapos törlesztések sem.

Ha a beteg nem megy az orvoshoz, nem megy a patikába sem. A gyógyszerárak forgalma is alaposan megcsappant. A gyógyszerek mindig drágák voltak és természetes, hogy most még inkább elkerülék az emberek. Egy jönevű gyógyszerész a következőket mondta:

A nyár óta negyedére csökkent a forgalom, még megközelítőleg sem készítettünk el az idén annyi receptet, mint tavaly ilyenkor.

Jellemző, hogy a legkelendőbb cikk, az aszpirin sem fogy most úgy, mint ezelőtt.

A pipere és testápoló szerek még csak fogynak valahogy.

Nincs pénz, megtörténik gyakran, hogy bejönnek orvoságot venni és előbb megkérdik, hogy mennyibe kerül és bizony sok beteg — mikor meghallja az orvosárát, — zavartan jelenti ki, hogy nincs annyi pénz nála és később jön vásárolni. Természetes, hogy nem tér vissza az ilyen vásárló soha. Az emberek nátházások és mégsem vesznek orvoságot, forró teával gyógyítják magukat, mert az olcsóbb. Ez mutatja, hogy mennyire hiányzik a pénz.

A rossz gazdasági helyzet a közegészségügynek ártott a legtöbbet Debrecenben.

Oláh Gábor: Patkánybűvölő

I.

„Ta'án fölfoghatját k
szent személyem.”

Amint megkondítja haragos szavát, az első pillanatban megtudjuk róla, hogy hisz magában. A vátesz-hífi költők közül való, az Ady-szabásnak közül, akik az elhivatottság szent gőzével feszülnek a halandók tábora fölé. Titkok rémítik, rejtelmek riasztják, de sose bántja kételey a maga talentumának titka felől. Az a szuggesztív erejű döllyf, amely vaskarral nyul ki döngő soraiból, tüstént mellen ragad és térdre szorit. Hiszünk benne, mert ő is hisz magában. Nem szerény, nem szemérmes. Égi parancs készíti, hogy felvonja szilpjeit és büszkélkedve zuggassa ránk kincses folyamát. Nem takar, nem stilizál, nem idomít, nem szabályoz: természeti erő.

II.

„Vérem lobogva udvarol...”

Ez romantikus költő. Versei javában szerelmes férfi vére csobog, árad Modern líráknak egyetemes jellemzője az erotizmus. De csak kevés költőnkél hallani azt a férfias dallamot, amellyel az Oláh Gábor szerelme harsan elő. Elpuhult és feminin a modern szerelmi líra, panaszló, raffinált és élvezeg. Oláh erdőzugasos vágyakkal tör ki, ösztönösen, robbanva, lendület-ernyesztő skrupulusok nélkül. Ady nem volt ilyen férfias. Az ő szerelmét ezer filozófikus kétség mérgezte tóva-betegzé. Oláh is filozófus hajlandósága költő, de nem székepszis-marta önkínzó. Hittel vallja, hogy a szerelem kéje szent, szabadító ajándéka Istennek. „Egy ölélsben az idő megáll — Ki ezt nem érzi, céltalan kerengés Fájához lánolt bus barom, öröklő Vakságok holt bol ndja, akít árnyék Fantom vadit, míg a szerelmes Élet Tisztes orra előtt kacagva surran el.”

III.

„De jaj, magyarnak jöttem...”

Busmagyar poéta, akinek a nemzet-hez pontosabban, a fajhoz való tartozóság nem szokványos öröm, nem szokványos bu. Az Ady-típusu, új — és mégis oly ősi — magyarság feszíti verseit, az a hazafiság, amely egyszerre kél és kin! Az a magyarság dühörög itt, amely a féltett fajtát világ vezérévé, nemzetek élére szeretné sarkantyuzni, amely gyűlöljöje az öröklött hibáknak, de — rajongója is. A sirva-vidadás kettősége bélyegzi ezt az indulatot — s van-e ennél magyarabb? Kívágnai a nagyvilágba, elirigvelni a gögös Nyugat és a dus Kelet kincseit, magunknak, magyaroknak, szent harácsolással — ez ennek az érzésnek a veleje. „Oh fáj nekem e dal! Vértük, míg mondja szám. Magyarnak mért szülél, anyám, szegény anyám?”

IV.

Csupa láng, csupa kép. Csorduló bőség, fény és forróság dagálya az egész kötet. Lótuszt ettől és mézet itál rá, ki elolvastad. Valaki már régen Vörösmarty rokonának mondta e költőt s ma ez a rok nság világosabb, mint akkor. Az égtől földig és vissza cikázó fantázia dúslakodása, a kép és zene nábobí tékozlása Vörösmartyra emlékeztet. De rokon Oláh Adyval is, hangban, nyelven.

A Patkánybűvölő egyébként Oláh költészetében a gondolati elem térhódítását is jelenti. Az Erotika például filozófiai költészetünk legeslegjavához tartozik.

K. L.

Korom dicsérete

Cimpánkat vérszag rengeti, rossz tüdűnk
vérgőzt lehel, vér foszlik a ronda sár
húsból talpaink alatt, — s nagy
homlokokon felujjong pirosan

mégis a hajnal! Még a lengerelt
terek a téboly vaskerekét nyögik,
de volt merszünk, időnk, erőnk a
helyke vizek szügyeit vasöklü

páncélszörnyek hámjába hajtva, kevély
karunkkal a hig légben evedzeni,
retleneles szavunk a villám
szárnya alatt robog égi pályán,

s ha szívünket a csattanó fájdalom
botozza is még, lám a viléz kövek
merész formákba domborulnak,
ifju színek keverednek elő

harmóniákká, rőt riadóit az
új zene zenői, új szavak ércmezű
burkát, a csöbös Gondolat, mint
mai madár veri messze zajjal — —

dicsérlek, ósárolt korom! ennyi vért
és ennyi könnyet mely kor adott nekünk,
lelkünk jódo malmát zubogva
hajtani ily palatoknak árját?

Mely puha kor zengette a jainak ily
orkoszerét? és hullahegyek padán
a gyász mikor sirt így, a nézők
bús idegét csigaként csavarva?

Ugy szór a vas szikrát, ha verik! kemény
korbácsod szíjját korhatag életünk
singlette és ma már csodákra
száll, dali fegyvere csatlóg, álmos

vérünk megindult, mint gyöngyörű fo'yam,
s ha görnyedünk még, olyan e görnyedés,
mint startoló futó ha görbül,
ére inait rohanásnak ajzva.

NAGY ANDRÁS

Téli ut a Hortobágyon

Lágy, opálosan fehér és kék az ég mindenütt. Fehéresen kék a zenith körül, mintha a fehér föld visszénye szelidítette volna ilyenre és a hó színe a távolban, mint az ég aljájé, kékben villódzó fehér köd olvasztja össze a horizontot. Ez a lágy fény nem bántó, olyan, mint a villanyé, ha tejüveg takarja el. Tágranylik a szem és szinte issza be a képet, önkénytelenül vetődik a közel nézéséből mindig a távolba, a horizont felé. De a szó: távol, redukálódott itt. Aligha látni messzibb mint egy, vagy félkilométer, tovább már minden egybefoly, csak sejtene lehet a messzeségben az ég- és föld-választó vonalt.

Fehér a hó, lágy hullámokat vetett, a föld szelid emelkedését és a szél szeszélyét követve, az ég tetején egy világoskék karkával és a kékes tiszin távollal ez az egyetlen látnivaló, amíg a szán végigrepül a porzó, ropogó havon. Nincs fa, nincs kunyhó, ház egy félóra óta, a lovak és a kocsis ösztöne vezet a ködben, amely ugyan ritka, de egy kilométerre hátra és előre mindent takar. Megnyílik a szán előtt és bezárul, mint a földi élet az ember előtt. Mi van túl a ködön?

Innen rajta semmi, mint a hó lágy hullámu földeken, mert a szán a nagy pusztán röpül, a Hortobágyon. Törtetlen, szüz a hó mindenütt, szinte fáj, amint a három ló patája éles sebet váj bele s mint két fájdalom ostoresapás a széles szánkatalpak nyoma. De gyönyörűség ez a fájás.

Csönd. Nincs egy varjúkárógás, még a szél sem süvölt. Jacklondoni, alaszka csönd. Az élet elnémult itt,

alszik a félméteres hó alatt, amely fel-felajdul a szánkatalpak nyomása alatt. Kívül vagyunk a világban, benn az ősi, zsarnok pusztában, amelyet nem szelidített meg a civilizáció. A messzi pusztaság itt az ur, betolakodottak mi: két ember, a lovak és a szán, az emberkitalálta szállító eszköz. Az is amolyan kezdetleges, ezeresztendő szán. Széles talpakon löcsökkel tartott, ősi szerszám. Ha nem bricseszadrág van a kocsison s a zsebemben egy skabulya sztambul, el is hittem volna, hogy akár öt-száz évvel ezelőtt szánkázunk az Alföldön. Milyen messze távolodott innen a vasut, városok, autómobil, villamos! Szük és örökké egyforma körben vágat a szán a mindig változó hullámaival örök egyforma havon.

Egyezre megváltozik a kép. A semmiből, minden átmenet nélkül egész magasságában, kunyhó merül fel a ködből. Perc alatt ott van a gyors szán. Elhagyott a kunyhó, senkisék lakja. Tul rajta töltés, mögötte náddal szegélyezett, két-három holdas kockák: vége a pusztának, itt az emberi élet határa. A hortobágyi halastavakhoz értünk. Most üresek a kockák, iszapjukat takarja a hó. A lövőre hagyott halak a mélyvízi telelőkben várják a jég megnyitását. Pár kilométer még, házcsomó üdvözöl, benn meleg, forralt bor, chéd. Kinmaradt a pusztá mint a tornácra lerázott hó: ismét emberc vagyunk, 1925-beliek. Villany ég a sötét folyosón. Milyen meglepő!

Nyáron is meglepne a ha'astó berendezése. Modern haltenyésztés az óriási pusztá közepén. Óriási üzem,

amely a maga vitzartályos vagonjában, élő halakat szállít Varsóba, Berlinbe, Prágába, Bécsbe. A tenyésztett halak képe ott függ egy irodában. Ponty, kecsge, fogas, nemesített, kitenyésztett fajták. Iparvasut fut körül a tavak között s szállítja az őszit, nagy behalászaskor a szállításhoz, a telelő gödrökbe a halakat.

Csodája a pusztának a csárda is. Széles, teremnek illő szobáit többnyire libázó vadászok lakják, már amikor évadja van vadkacsának, libának. De teljes kényelem várja a kirándulókat mindig. Széles ambitusa hosszan nyul el a nagyhid mellett, amely átíveli a tófolyasú Hortobágy fo'yót. Mellette nagy paita, menedék a pusztán átmenő sz kerek számára, ha jön a vihar. A virágos ab'aku, nagy ivós-obában, — az urak számára tartják ezt fön, — vendégekönv várja az utast. Min'szterek, egy-egy fenséges név, filmszínészek. Egy szénakazal mögöl három széles kalapos, revolveres cowboy-nő l'selkedik elő: német filmszín'szek jártak a Hortobágyon, a rajz a rendező skicce. Alatta írás: „Die Grüne Manuela.“ Sohasem láttam ezt a filmet. Valószínűleg a délamerikai szteppék helyett szerepelt rajta a Hortobágy.

A nagy ivó ab'akán, a nyiló muskálilik mögöl előf'érlik a pusztá végte'len hava. Mindig messzebb lát el a szem, lassankint kibontakozik az opálos ködből a hőmező: szél indult meg, amely felegekbe hajtva tereli a gyér ködöt. Mire indulni kell az átlomás felé, ahonnan a vonat elvisz a városba, tiszta az ég, a messze távolodott szemhatár szélén pirosra festi a földre lapuló ködfelhőt a nap. A hideg egyre nagyobb lesz, néha egy-egy puskalövésforma hangzik. Egyezre közvetlen mellettünk, az árok szélén robban egy dörrenés. Odakapok a kocsis karjához.

— A fa — mondja. — A fa rüfög. Megfagy a fiatal akácban a víz, szétbukkan. A Hortobágyon azért van a fákön annyi széles forradás.

Érdekes lenne leszállani a szánról, megnézni a most szétrebbant fít, de élesen fu a szél, jobb behuzódni a bundába s a lebbenő gallért fordítani a szél csipős ostora ellen.

Amíg az állomás-n a vonatot várrom, nem lehet bennmaradni a főnök meleg szobájában. Épen most megy le a nap s a láthatár ködel fölött lebegő vörös golyó kivonza a sínekre oda, ahonnan a törtetlen hőmezőn át lehet nézni a napra. Épen lenyugvóban van, f'nyve előre rajzolja a dermedt mezőt. Pár percre rózsaszínű hótenger hullámlázik-el'f'ettem, a fehér szín eltűnik s meleg, gyöngéd, szinte virágszerű lesz a hó. Nem egyforma már a vidék. Árnyékok húzódnak meg, barnán és kékesen a hódombok alatt, a gerinceken a nyargaló szél kavarja, fízi, tépi habosra a havat. Itt is, ott is egy-egy foszlányosan nyargaló felhőske, mint a víz a hullám taraján. Egy perc múlva kimu'k az élet. Visszanyerte uralmát a fehérség és barnás kék foltok jelentek meg a hódombok aljában: az éjszaka előőrsei. A szél dermesztően fújt és mohó szájjal tépte a hódombokat, a földhullámok ger'nceit, hogy holnap reggelre átalakítsa a táj képét. Ho'napra már, lehet, betemeti az utat, amelyet a pusztában mi vágunk ma. Ujra szüzen találja a holnap vándor a pusztát, amelyen csak muló nyomot hagyhat az ember. A pusztá örök.

Thury Levente.

Az Augusztá-szanatórium, a tuberkulózis ellen folytatott harc debreceni fellegvára

Az internacionális orvosi szakirodalom is elismeri a debreceni Augusztá-szanatórium nagyszerű eredményeit — Szanatórium, ahol simmit táncolnak a betegek — A betegek gyógyítása mellett nagyszerű orvosi munka is folyik a szanatóriumban — Gruber dr. főorvos a tüdővész elleni küzdelemről és a tüdővész gyógyszereiről

Közvetlenül Debrecen közelében, néhány ezer lépésre a város közponjától fekszik egy hatalmas intézmény, amelyben Debrecen régi kulturális tradícióhoz méltó hatalmas munka folyik, amely nagyszerű eredményeiről nemcsak Magyarországon, hanem a külföldön is híres s amelyről mégis olyan sajnos keveset hallunk a város alföldi város közéletében: az Augusztá tüdőbeteg szanatórium. Holott a városnak éppen porossága révén, tüdőbetegeinek óriási száma révén mindig érdeklődése fókuszában kellene tartania a szanatóriumot s vele a speciálisan magyar problémát, a tuberkulózist. A nemzetrontó kór elleni harcnak fellegvára ez a szanatórium Debrecenben s mindig új akciók kiindulási pontja is ez a város nagyszerű, az erdő egy katlanában s kitűnő felszerelése, vezetőinek hivatottsága és szorgalma adták meg a szanatóriumnak a lehetőséget, hogy internacionális szakirodalmi példáká váliának eredményei s zálogai legyenek annak, hogy

egyszer Debrecenben is a nyugati, nagykulturájú városok példájára meginduljon a harc, az egész frontot felőléző küzdelem a tuberkulózis ellen.

Annak, aki az Augusztá szanatórium igazgatófőorvosának, dr. Geszti Józsefnek, alig egy hónapja a debreceni tuberkulózisról nyilvánosságra hozott borzalmas statisztikájára gondolva ballag a szanatórium felé vezető úton, hallatlanul megnyugtató érzés belépni az Augusztá világos, szellős halláiba.

Nagyszerű tisztaság, az ablakokon beragyogó téli napban tüdőfalak azt az impressziót ösztökélik meg, hogy a szanatórium elsőrendű munkát kell, hogy végezzen s kitűnően kell, hogy értsék dolgukat azok, akik vezetik.

Ennek a tisztaságnak láttára milyen neveléses a laikus közönség túlzott idegenkedése a tüdőbeteg-szanatóriummal szemben. Igen sok ember visszatartja a lélekzetét, ha tüdőszanató-

rium mellett megy el s igen sok beteg vonakodik szanatóriumba menni, mert fél, hogy megkapja a tuberkulózist. A közönség igen nagy rétegeiben gyökerezett meg ez az idegenkedés a szanatóriumoktól, noha, — ezt pozitív bizonyossággal lehet állítani, —

egy gondosan vezetett szanatóriumban a fertőzés lehetősége majdnem nullával egyenlő.

Sokkal inkább ki van téve a fertőzésnek a közönség kint az életben, a poros utcákon, — Debrecenben nappal is állandóan sepernek, — s a poros, füstös levegőjű szórakozóhelyeken.

Az Augusztá szanatóriumról az

nem dicsekvő természetű férfi. Tudósokhoz illő n. sőt túlzottan szerény és csak a szanatórium orvosaitól sikerül nehéz és fogas kérdésekkel megtudni, hogy a nemzetközi gyógyászati szakirodalom állandóan foglalkozik kísérleteinek kitűnő eredményeivel, amelyek egyik, másik téren irányadók voltak internacionális orvosi körökben is. Az ő és a dr. Gruber, dr. Szepessy, dr. Vaida és dr. Kopár orvosok vállain nyugszik az orvosi kezelés, amelynek eredményeiről lelkesedéssel és megnyugtató bizalommal beszél a szanatórium minden betege. Mert eredmények nagyszerűek vannak. Lép-ten-nyomon egészséges arc-

DR. GESZTI JÓZSEF

első benyomás a higiéné, a tisztaság biztonságos érzése és ez első benyomás nem is csal. Aki valaha végigjárta a hatalmas kórtermekeket, a pompás fekvésű, imponáló méretekben elnyúló kurafolyosókat, — rajuk a fekvőszékek hosszú sorával, — megnézte a konyhát, amelynek kolosszális szélességű üsteiben az izletes ebéd kitűnő fogásai főnek, kátlanaiban étvágygerjesztően illatos pecsényék sülnék, a parkot, amely a szanatórium háta mögött nyulik le messzire, máris meggyőződhet arról, hogy tüdőbetegek gyógyítására ideális hely az Augusztá-szanatórium. Többet aztán nem is igen tudhat meg hivatalosan. Mert a szanatórium igazgatója, Geszti József dr.

szinü, vidám arcú betegekkel találkozik a látogató, a testsúlygyarapodás eredményéről pedig a konyha adhatna statisztikát, amely

egy egész tortát ad jutalmul azoknak a betegeknek, akik tíz kilót híztak a szanatórium kószóján. És egyáltalán nem ritkák ám ezek a torták, ünnepélyes átadásuk egészen megszokott ceremónia a szanatóriumban.

Amint végigjártuk a kórtermekeket, megsemmeltük a modern Röntgen-berendezést, tíz órára gyűlnek a betegek. Ez az Augusztában 11 órakor járja az első, reggel 8 órától tartó fekvőkúra után. Nem szabad azt hinni, hogy a szabadban fekvés után dideregve gyülekeznek ösz-

sze a szanatórium betegei. Valamennyi frissen, csöppet sem fázósan bontakozik ki a takarók közül, amelyekbe az ápolók csavarták be őket s áldásos étvágygal tódul az ebédlőbe. Amíg a látogatótélkabátban didereg, ők egy-egy szwetterben sem fáznak. Frissek, edzettek, jobban is szeretik a telet, mert télen, — mint mondják — jobban lehet hízni. Tei, sejt, vai, kenyér vár rájuk az étterem asztalainál s zenfelül hangverseny is, mert

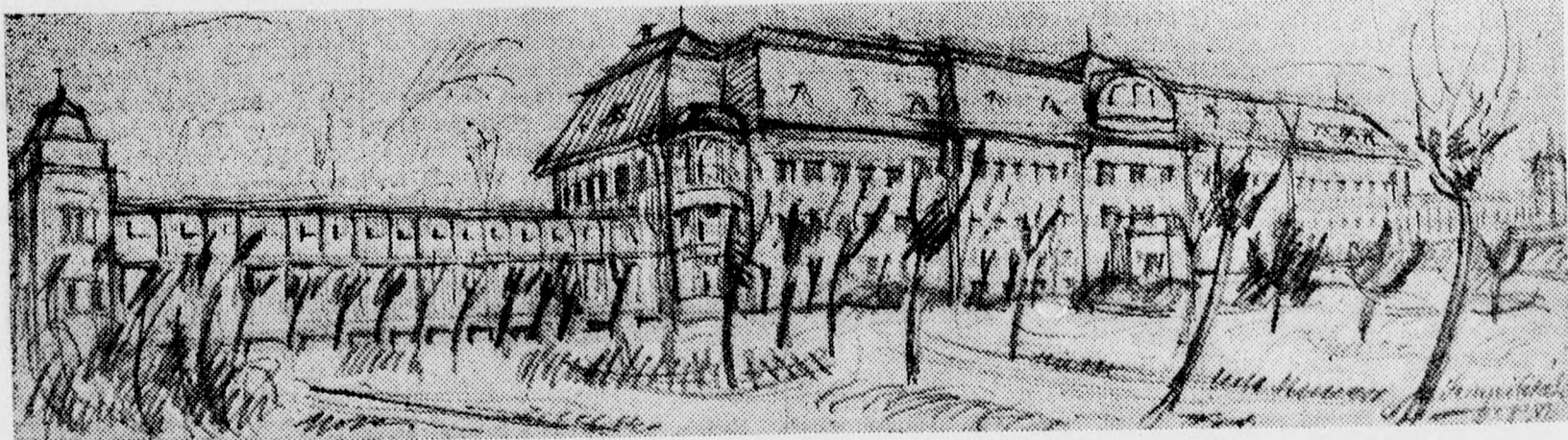
a szanatórium ebédlőjében rádiókészülék is van felszerelve.

Tízórai, vagy vacsora után nem ritkák a rögtönzött táncmulatságok, nem így ebéd után, mert ilyenkor a beteg csöndes, néma fekvőkúrát köteles tartani egészen négy óráig. Ha még hozzáteszük hogy félhatkor úszonna és sétaidő van, ettől félnyelőleg fekvőkúra, azután vacsora és pont 9 órakor lefekvés, meg is adtuk egy szanatóriumi ápoló útmutatót. Mindezeket a kurákat kedélyes beszélgetés kíséri. Alig van vidámabb hely egy-egy ilyen szanatóriumnál. A külvilággal alig érintkezik a beteg, minden gondja, baja kívül marad, odabenn csak egy célnak él, a gyógyulásnak s az osztályostusaival való együttélés szinte feledteti a betegséget, amely ellen a szanatóriumban gyógyulást keresett. Nagyszerűen rugalmas valami az emberi lélek, minden csapás és baj között is lábra áll ismét, ha pihenést, nyugalmat élvez. És erre, a kedélyre nagy szüksége van a tüdőbetegeknek. A legalkalmasabb minden gyógyszer között arra, hogy megáradott szervezete ismét összeszedje magát, megerősödjék.

Körülbelül 250 beteget lehet elhelyezni az Augusztá-szanatóriumban s ez a létszám úgyszólván állandóan be is van töltve.

Legnagyobb részt szegénysorsúak ezek a betegek, úgy, hogy a szanatóriumot ma szociális intézménynek lehet tekinteni.

Az államvasút, posta, a betegsegélyzők küldik ide betegeiket, úgy, hogy alig van hely fizető, magánbetegek számára. Leg-

Az Augusztá-szanatórium.

ujabban a budapesti államrendőrség foglalt le egy kis pavillont 20 ágy számára s rendőrlégénységének betegeit három hónapra kénytelen felváltva küldi ide. Ezenkívül a központi, József főherceg

A sanokrysin, a tuberkulózis csodaszere

És mindenki hizik, gyógyul erősödik, panaszt seholsem hallani. Milyen eszközökkel folyik ez a munka, mik a sanatórium gyógyító módjai, ezek felől folytattam beszélgetést

dr. Gruber Ernő főorvossal,

aki megragadóan érdekes gondolatfűzésben mondta el az alábbiakat, kezdve a tuberkulózis legújabb csodaszereiről, a sanokrysinról, amelyről az én kíváncsiságomra beszélt hosszasan:

— Az Augusztus-sanatórium a betegek kezelésében mindig lépést tart a modern orvostudománnyal s így természetesen, hogy kipróbáltuk a tüdőtuberkulózis legújabb gyógyszerét, a rendkívüli szenzációt keltett sanokrysin is. Mölgard dán professzor találta fel ezt a rendkívül intenzíven ható szert, amely

vízben oldható aranyvegyület s a vénába, vívírbe kell befecskendezni.

A sanokrysin aztán eljut a megbetegedés helyére és elpusztítja a baktériumokat. Mölgard feltevése szerint szere anynyira biztosan hat, hogy föltétlenül előidézi a baktériumok kipusztítását. Az elpusztított baktériumok azonban annyi toxinnal árasztják el a szervezetet, hogy ez végtelen hatása lehetne s ezért Mölgard gyártott egy antitoxikus szérumot, amelyet második oltásként alkalmazott és ezáltal a keletkezett baktérium-mérgeket közömbösíteni igyekezett.

Dr. Geszti nyomain gégetuberkulózis ellen Krysolgant használnak mindenütt

— Hogy más chemotherápiás szerekek foglalkoztunk-e? Természetesen igen s Magyarországon az elsők között dr. Geszti igazgató ur foglalkozott például a Krysolgan-nal, egy másik aranyoldatnak az alkalmazásával. Kezelésével rendkívül érdekes és instruktív példákat hozott fel a világirodalom számára s ma Geszti nyomain különösen gégetuberkulózis eseteiben használják a krysolgant.

— A dezinficiáló szerek harmadika

a Lecutyl, egy réz-lecythin-vegyület,

amelyet Gräfin von Linden vezetett be a terápiába. Főleg felületes tuberkulózis megbetegedéseket lehet vele kedvezően befolyásolni.

— Formalin befecskendezéseket is alkalmaztunk egy időben.

Érbe fecskendeztük a formalint, amely kiváló konzerváló és dezinficiáló szer. Hogy eredményt hoztak-e a kísérletek, azt nem lehet határozottan állítani, de tény, hogy sok esetben szintén mutatkozott a beteg állapotában némi javulás

— Thymol injekciókkal is próbáltunk és resorcin intravénás infúziókkal is.

sanatóriumegyesület, amelynek elnöke Lukács György v. b. t. t. szintén fentart 30—40 helyet szegénysorsú betegek számára, akiket az egyesület illusztris elnöke utal be.

— Heroikus szer ez, csak individualizálva, a beteg egyének szervezetének alapos megismerése után lehet adagolni.

hosszu kísérletek vezettek bennünket annak megismerésére, hogy melyik az a dózis, amelyben a legeredményesebben adható. Ez nem Mölgard nagy dózisa, hanem annak csupán tízed, huszadrésze.

— A mi eredményeink néhány esetben egészen felülnő javulást mutattak. Súlyos, kilitástalanok itélt tuberkulózis eseteinél amelyek a beteg nagy lesoványodásával, magas lázzal és éjszakai izzadással, stb. jártak,

a láz a második oltásra lecsökkent s hosszabb ideig láztalan lett a beteg.

Hogy teljes gyógyulásra vezethet-e a sanokrysinoltások igénybevétele, arról az igen rövid idő alatt, amely első kísérleteink óta telt el, nem tudunk meggyőződni. Kavernák például még nem gyógyultak be. Azonban már az is nagy eredmény, hogy a betegek láztalanodtak. Sok esetben azonban nem mutatott nagyobb eredményt a sanokrysinval való kezelés, mint amennyit a rendszeres sanatóriumi kezelés felmutatni szokott: az étvágy visszatérését, testsúlygyarapodást. Az ilyen eredmények természetesen nem irhatók teljes egészükben a sanokrysin javára.

Tömegesen végeztünk még más szerekekkel is kísérletet, azal azonban ma már tisztában vagyunk, hogy

a dezinficiáló a vérben órási hígításnak lesznek alávetve, amely hígítás pedig éppen az antiseptikus hatást csökkenti.

Mégis, ha nem is fejt ki e sokféle antiseptikum direkt a bacillusokra nézve ártalmas hatást, a szervezet azért a bevitt idegen anyagokra oly módon reagál, hogy a vének és a szöveteknek sejtjeit új ingerrel tudja befolyásolni, amely ezeket fokozottabb védőtevékenységre serkenti.

Ez az úgynevezett inger-, vagy serkentő terápiának a lényege,

illetve csak a lényegnek egy hányada, mert a lényeg az, hogy a szervezetet elsősorban megerősítsük.

— A roboráló eljárás a fekvőkúrákból és a jó, erőteljes táplálkozásból áll. Leggyakrabban észlelt jelenség az, hogy

az így megerősödött szervezet önmagában is képes lesz legyőzni a betegséget.

Az ilyen spontán, a természet erejéből bekövetkezett gyógyulás szokott a legeredményesebb, legtartósabb lenni.

A pneumothorax és a phrenicotomia

— Ahol a természet már maga segíteni nem képes, ott kell a szakorvosnak szinte művészetel határos készséggel beavatkozni, hogy a legmegfelelőbb eljárással a beteg életét megmenthesse. Az ilyen beavatkozások leginkább

operatív természetűek.

A tüdőtuberkulózis műtéti beavatkozásai nem állanak abból, hogy a beteg, megamadtott tüdő részét eltávolítsák. De igenis, operative el lehet azt érni, hogy a beteg tüdő működését teljesen kirekesszük. A működésből kirekesszett tüdő abszolút nyugalmi állapotban van, légzési kitéréseket csak minimálisan végezhet és hosszas nyugalmi helyzetbe — heggesedésre, illetve könnyelven szólva elmeszesedésre készíti. Ezen alapul például

a mesterséges légmell, a pneumothorax létesítése.

Itt a beteg tüdőt a mellkasba történő levegőbeírás által hozzuk nyugalmi helyzetbe, úgy, hogy ez a tüdő eredeti térfogatának csekély hányadára zsugorodik össze. Ez a kezelés természetesen hosszabb időt igényel, nem következik be 1—2 hónap alatt gyógyulás. A gümös szövetek teljes eltökölődése, köőszövettel való körülvevése, vagyis az úgynevezett elheggesedés csak hosszabb idő után lehetséges. Ennek a folyamatnak végső stádiuma az úgynevezett elmeszesedés. A gümös folyamat akkor gyógyul meg,

ha a góccok teljesen el vannak zárva.

— Egy újabb, szintén kitünő eredménnyel használatos módszerünk a

nervus phrenicusnak átmetszése.

Ezen ideg átmetszése azon az oldalon lévő rekesz teljes hűdését okozza. A hűdött, megbénult rekesz fellelé nyomul a mellkasba, légzési kitérést nem végez többé s ezáltal szintén nyugalmi helyzetet teremt a mellkasiében. Jelenleg is 6 phrenicotomia — ez az idegmetszés terminus technikus — betegünk van és valamennyinél felülnő javulás állott be, tetemes hizás, luzalanodás, a köpet megszűnése, satöbbi.

— A gyógyulás lényege az, hogy a beteg idejekorán szakorvos kezébe kerüljön,

mert beavatkozásra lehetőség csak akkor nyílik, ha megfelelő időben, megfelelő szakorvos helyesen itéli meg a beteg állapotát. A diagnosztikának a baj felismerésére az eszközei a mi sanatóriumunkban is a legmodernebb követelményeknek felelnek meg. A Röntgenvizsgálat megfelelő fizikális vizsgálat egybekötve majdnem csálhatatlan adatokat szolgáltat a betegség felismerésére. A betegségek lekorábbi stádiumban való felismerésére, bármennyire nehéz feladat is, ma már segédeszközök tömegével rendelkezünk. Így például diagnosztikus oltásokat végezhetünk a betegnek, valamint vérvizsgálatot

Kúra-folyosó.

is alkalmazhatunk, amely aztán majdnem kétséget kizáró biztonsággal megmutatja, hogy az illető szervezet bármely rejtett pontján beteg-e vagy nem? — A tüdőbaj sokféle formában jelentkezik s nemcsak abban nyilvánul meg, hogy valaki köhög, vért köp, lázas, vagy sápadt. Rendkívül sok tüdőbajos van, aki rózsás arccal jár s ő maga sem sejtí, hogy údeleiben már ott lappang a rejtelmes kór. Hány ember mondja, hogy csak egyet-kettőt költöt, de egyébként „makk egészséges”, pedig, ha a köpetét megvizsgálják, talán milliószámra találják baciillust benne. Nagyon sok, látszólag egészséges, kitünő erőben lévő férfit találtam már, akik évszámra ürítették a bacillusokat s csak egy véletlenül megtartott vizsgálat derítette ki róluk a kórt.

Az ilyen bacillus ürítők jelentősége óriási, mert a fertőzésnek ezer és ezer alkalmát szórják szét gyanútlan környezetükben.

Nemrég fordult elő a praksziosomban, hogy egy hölgy férjének zsebkendőjét hozta, vizsgálom meg ti okban, nincs-e valami baja férjének, mert a férj állandóan köhögött. A végrehajtott mikroszkopikus vizsgálat döbbenetes eredménnyel járt, mert a köpet látókörönként százszámra tartalmazta a bacillusokat.

— A tuberkulózis veszélyének száz rejtett és nem rejtett veszélyét látja maga körül az ember s valójában sohasem tudja, mikor lesz a gyilkos kór áldozatává.

Azonban tény, hogy

a jól kiművelt és a higiéné szabályaival tisztában lévő tüdőbajossal szemben a társadalom túlzottan óvatos.

Amikor egy ilyen tüdőbajos előveszi a vasuti koszában dettweilerét és abba üríti köpetét, mindenki elhúzódik tőle, de nem húzódnak el, ha csak a zsebkendőjébe köpne. Holott az előbbi esetben teljesen higiénikusan járt el, az utóbbiban pedig bepiszkíthatta kezét és ezzel alkalmat nyitott a továbbterjedésnek. A profilaktikusnak, az előre védekezésnek elsősorban arra kell irányulnia, hogy a pozitív tuberkulotikus kioktassák arra, miként kell a higiéné szabályai szerint élnie, hogy mit sem sejtő embertársait a fertőzéstől megóvják.

Tudományos alapossága mellett, vagy ellenére is szinte drámai erejű volt Gruber főorvos elbeszélése. Horátius költői képe fordított eszmény, amint felarult előttem hazafelé haladtomban a Simonyi-ut fásora, már a város nyomott levegőjét leheltem:

Post equitem sedet atra cura... Mindnyájunk háta mögött ott ül a sötét rém, minden lépésünk-nél hozzánk hajlik és felénk tárja karját. Emberek, egészségesek és jómóduak, nagy emberi közösség, állam, egyház és társadalom! Mit tesztek megmentéslinkre, megmentésekre?

(bér)

Debrecenben könyvet ma már alig vásárolnak, egyes könyvtárak forgalma ellenben vezet az országban

A közönség az erotikus írókat és az orosz regényeket veszi — Móricz Zsigmond a legkeresettebb magyar szerző — A könyvtárak Jókai-kötetei iránt rendkívül nagy az érdeklődés — Az egyetemi hallgatókon kívül csak a munkásság olvas tudományos műveket

A könyv valamikor épen olyan fontos elsőrendű szükséglet volt a kultúremler számára, mint a hus, vagy a kenyér s azok a statisztikai táblázatok, amelyek a háború előtt kimutatták például egy tisztviselő családjának havi szükségletét, épen úgy számoltak a könyvre előirányzott összeggel, mint a liszt árával, vagy a háziorvos honoráriumával. A helyzet azóta szomorúan megváltozott; nem-hogy könyvre jutna, de még ennyivalóra is csak a legszükségesebbek telik. A legnagyobb könyvfogyasztó réteg, a középosztály gazdaságilag teljesen szétmorzsolódott az utolsó tíz esztendő megújuló ádáz rohama alatt s helyét nem pótolja senki a könyvkereskedésekben.

Könyvet ma már alig vásárolnak Debrecenben.

Eltűntek a könyvesboltok szeretetreméltó alakjai, akik polcról polcra járva simogaták végig az egymás mellé sorakozó köteteket, becéző ujjakkal, mint a szerelmes ifjú kedvese finom vállát s alig tudják közöztük választani, hiszen mindet meg szeretnék volna szerezni könyvszekrényük számára. Új könyvre nincs pénzük ez nekik az igazi könyvbarátoknak s a könyvkereskedésekben csak néha tűnnek fel újra egy-egy kötetért. Azt is csak ritka esetben veszik maguknak, rendszerint ajándékba szánják, mert mit adhatnának kedvesebbet, mint ami előttük legbecesebb: könyvet. Ez a réteg, a művelt közép-sztály az, amely még mindig ragaszkodik a könyvhöz, megbecsüli és áldozatok árán is vesz, amennyit tud. A könyv egyébként nem divat, a lázas kor nem kedvez az elmélyedést kívánó olvasásnak. A világ a táncritmus örületében ráng s alig van valami jellemzőbb a mai viszonyokra annál, hogy a kora az utolsó években a könyvkereskedések eladási kimutatásában fölényesen veri a könyvet. Nem a komoly zeneművek, hanem a táncdarabok s hogy csak egy eset álljon például: a vidék legnagyobb könyvesboltja, a Hegedűs és Sándor részvénytársaság az egyik világirodalmi súlyú magyar író új könyvéből csak három példányt tudott addig eladni, míg a Marica grfnő kótáiból száz darabot és a Titine-kapléból nem kevesebbet, mint öt-százat.

A debreceni közönség könyvkiválasztó ízléséről egészen feltűnő képet ad, hogy a könyvkereskedők statisztikája szerint csaknem kizárólag kétféle szépirodalmi mű fogy: a csak félig irodalmi erotikus szerzők s az orosz regényírók.

Bettauer és Meres'tovszkij könyvelből adnak el legtöbbet a debreceni könyvkereskedések

s ez a két véglet csak jobban kiemelkedik, ha tudjuk, hogy utánuk rögtön Guido da Verona, Dzsoltovszkij és Csuhov következnek. A tragikus véget ért Bettauer és az olasz Verona könyveit, a több merészséggel, mint művészettel írt erotikus regényeket — mert hiszen hol vannak ők ketten ennek a kevésbé szimpatikus műfajnak igazi reprezentánsai, az elvitathatatlanul irodalmi kvalitású Hanns Heinz Ewers-től? — tisztán csak a divat dobta a felszínre. A kor lelke van bennük,

a lelkhasadásban szenvedő kor lelkének egyik fele; azok érzik magukhoz közel, akik a bárok izzó levegőjében tapadnak össze az idegpályák élén végigfutó muzsikára és szédülten élvezik a robogó autók száguldását. Az orosz regényírók iránti szokatlannul nagy érdeklődésnek kettős oka lehet. Oroszország ma inkább terra incognita, mint valaha s a fantázia érdeklődve fordul felé, másrészt pedig az orosz realista regényírók évtizedek óta uralkodóan rányomták bélyegüket az európai regényirodalomra s a kulturált olvasó épen ezért megy vissza szívesen a mintaképekig.

A magyar szerzők közül Móricz Zsigmond vezet,

a pompás, mély és zamatos magyarsága mellett is a legnagyobb emberi távlatokat átfogó regényíró. Már csak azért is, mert Móricznak közeli kapcsolatai vannak Debrecenrel s a közelmúltban két debreceni tárgyú regénye is jelent meg: a Légy jó mindhalálig és a Pillangó. Rajta kívül Gárdonyi posthumus munkái kelnek és Erdős René regényei, amelyek a magyar irodalomban körülbelül azt a helyet töltik be, mint amit például az olaszban a Verona munkái. Versiket egyedül az Ady Endréné vásárolja a közönség: a költőzsene véresen igaz emberi írása ma talán még aktuálisabb, elevenebb és modernebb, mint amikor először jelentkezett s jellemző az ő nagyszerűen tragikus élete iránti érdeklődésre, hogy életrajza s az Ady-breviárium épen olyan kelendő, mint a versei. Az természetes, hogy

tudományos munkákat egyáltalán nem vesznek,

hiszen a tudományos munkássággal foglalkozók vannak gazdaságilag a legsanyarubb helyzetben. Egyedül Wells világtörténelme iránt mutatkozik szinte szokatlannul nagy érdeklődés, egész kivételesen. Az már azonban feltűnő, hogy a teljesen könnyed szórakoztató állirodalom, a Courths Mahler- és Marlitt-könyvek egészen kimentek a divatból és nem kelnek Ujhelyi Nándor erotikus regényei sem. Helyükbe, ugy látszik, Bettauer, Verona és Erdős René nyomultak fel, osztotva a divatosság gyorsan tűnő sikerében.

Az a szomorú körülmény, hogy a közönség széles rétegei az általános pénztelenség miatt nem tudnak könyvet vásárolni, természetesen ig n megnövelte a könyvtárak forgalmát, mert az olvasni vágyó, művelődni és magasabbrendű szórakozást kapni akarók így elégitik ki igényüket. A debreceni könyvtárak közül a dr. Ecsedi István egyetemi magántanárt által kitünően vezetett

városi közművelődési könyvtár áll az első helyen látogatottság dolgában nemcsak Debrecenben, hanem viszonylag az egész országban.

Az olvasóterem legutolsó hónapjának forgalmáról készült statisztika szerint 5700 látogató közül 955 olvasott könyvet, a kölcsönzök száma pedig a 4400 beiratkozott közül ugyanabban a hónapban 2236 volt, akk 3191 művet olvastak 3698 kötetben. A kölcsönzök közt 590-el a kis-korú fiúk vezettek, utánuk következnek

405 tisztviselő, 297 kereskedő és 115 iparos, a többi megoszlik. Gazdálkodó mindössze 28 szerepel a kimutatásban, tanító ellenben 46, pedig Debrecenben valamivel több a gazda, mint a tanító. A közművelődési könyvtár olvasó tábora átlagosan két nagy csoportra osztható. Az egyik, a szélesebb réteg, még csak most kezd olvasni s érdekes, hogy ezek inkább a klasszikusok iránt érdeklődnek; belőlük kerülnek ki például Vas Gereben és Jósika, vagy Victor Hugo nagyszámú hívei. A műveltebb, kisebb értékei iránt érdeklődik s az újdonságokért ostromolja a könyvtár igazgatóságát, mert a frissen megjelent könyvekre nincsen pénze, az irodalom szeretete pedig ösztökéli ezek olvasására.

Egyébként Jókai ma is őrzi első helyét az olvasott írók között. A könyvtárnak több példányban vannak meg Jókai művei, de ez sem elég, mert az olvasók 90 százaléka keresi a ragyogó romantikust, aki így ma is a nemzet egyik legnagyobb hatású nevelője. Jókai után Jack London alakította ki a legnagyobb és legegységesebb olvasótáborát, hiszen a meggyötört emberek vágyanak az egészséges és különös kalandokkal tele élet iránt, aminek forró levegője a London könyveiből árad. Anatole France szépeképus szellemének is sok hódolója van épen úgy, mint Zola hatalmas oeuvrejének s Maupassant nagyszerűen logikus, világos írásai is nagyon népszerűek. Kivülők D'Annunzio felé fordul még az érdeklődés. A magyar szerzők közt természetesen Móricz Zsigmond és Gárdonyi Géza előkelő helye az olvasott szerzők statisztikájában s érthető, hogy nagy közönsége van Csathó Kálmán deris írásainak; Debrecen írója, Oláh Gábor szintén az élen jár, Herczeg Ferencel egysorban. Az ismeretterjesztő könyvek iránt kisebb az érdeklődés, jóformán csak az olvasóterem forgalmában szerepelnek s a kikölcsönzöttek csaknem kivétel nélkül uti írók. Az ifjusági könyvtár látogatottsága igen nagy, itt Verne Gyula és May Károly ma is verhetetlenek s keresik Bársony István hazai utelírásait is.

A kollégiumi könyvtár

párját riikító hatalmas állománya sajnálatosan jóformán holt anyag. A városi közönség köréből alig látogattá néhány ember, úgy hogy a kütűő könyvtár forgalma csaknem kizárólag a tanulóljuságra szorítkozik. Az egyetemi hallgatók a tanulmányaikban szükséges szakkönyveket keresik, a szépirodalmi rész forgalma pedig az iskolában előirt kötelező olvasmányok jegyzékének keretében mozog, legfeljebb csak egy-egy iskolai dolgozathoz szükséges előtanulmányokhoz kérnek még a tanulók könyvet.

Az egyetemi könyvtár forgalmát már a jellege meghatározza: szakkönyvtár s az egyetemi hallgatóknak áll rendelkezésére a tudományos kiképzésben a maga teljesen szakszerű anyagával. Az egyetemi könyvtár mellett

egy könyvtár van még Debrecenben, ahol tudományos és szakkönyveket olvasnak s ez a Munkás Otthon.

Az 5000 kötetes könyvtár állományának igen jelentős része társadalomtudományi és általános ismeretterjesztő mű s az olvasott könyvek statisztikájában természetesen ezek vezetnek. Alig van társadalmi réteg, amelyben olyan céltudatosan hirdetnek a könyv hasznát és propagálnak azt, hogy a tudás hatalom, mint épen a munkásosztályban s a Munkás Otthon könyvtára igen nagy forgalmat

s ér el. A látogatottság természetesen hullámzó, mert nyáron, a nagyobb munkaalkalom időpontjában jóval kevesebb az olvasó, mint télen. Az idén a forgalom téli, rendez emelkedéséhez hozzájárult a munkanélküliek szomorúan nagy száma is. Az 1200 munkanélküli, debreceni, szervezett munkás napjának nagy részét a Munkás Otthonban tölti, olvasással és a kölcsönzés is szép eredményt mutat fel. A szépirodalmi művek közül elsősorban azoknak az íróknak a könyveit olvassák, akiknek szociális tendenciájuk van, tehát nagyon érthető, hogy

az olvasott művek statisztikájában Zola és utána Antole France állnak az első helyen. Ady verseinek is nagy tábora van a munkásság körében s nemcsak olvasásuk, de nincs olyan ünnepélyük sem, amelyen ne szavalnának Ady-verseket.

Amilyen örvedetes, hogy egyes könyvtárak szép eredményeket tudnak felmutatni, épen olyan szomorú, hogy a könyvkereskedések megközelítőleg sem érik el azt a forgalmat, ami normálisnak mondható. Hiszen a könyvvel csak akkor van igazán és bensőséges kapcsolata az olvasónak, ha az az övé és saját magához tartozónak érzi, már pedig arra, hogy a könyvvásárlás ismét meginduljon, csak a gazdasági viszonyok senki által sem sejtett időben bekövetkező javulásával lehet számítani. A ma csak könyvtárban olvasók tábora akkor előreláthatólag ismét általános könyvvásárlóvá s talán még ki is bővül a könyvbarátok száma azokkal, akik most a könyvtárakban szeretik meg a könyvet. S ha valamire, akkor erre igen nagy szükség van a magyar kultúra érdekében, hiszen a mai rossz könyvkonjunktúra idején nemcsak a fiatalok, hanem sok elismert magyar író sem tud ahhoz hozzájutni, hogy a könyveit kiadják.

Béber László.

A politikai kérdések tengelye: a középosztály problémája

Írta: HEGYMEGI KISS PÁL nemzetgyűlési képviselő.

A szeretet és békeesség ünnepeére szeretnék a legfőbb sebünykről írni azzal a melegséggel, amellyel ezt a kérdést épen a középosztály érdekében mindig kezeltem, aggodalommal figyelve a társadalmi osztályok szembeállításának nemzeti életünkre káros következményeit.

A politikai élet tengelye: a magyar középosztály problémája, amely hatalmi kérdés. Két irányzat áll egymással szemben. Az egyik oldalon a mai rezsim, amelyik ténylegesen a középosztály kezébe adja a politikai hatalmat, szembeállítja a többi társadalmi osztályokkal, sőt a felsőház által külön kamarát is akar neki szervezni. Mindezt azért, mert azoknak a hatalmi céloknak a biztosítását, melyek e rezsimnek fenntartásához szükségesek, csakis ilyen módon látja biztosítottak. A másik oldal

a demokratikus irány, amely tagadja a hatalmi rendszer zárt keretében való felépítésének helyességét.

Tiltakozik az ellen, hogy gyűlölködő problémákkal és jelzőszavakkal időnként fel-feltépjék a behégedt sebeket. Bünynek tartja, hogy a birtokos középosztály, a hivatalnok szembeállítását a földműves, a kereskedő, az iparos, a lateiner és a munkástársadalommal, különösen a világháború és a gazdasági válság után. Elismeri, hogy megilleti a közép-

osztályt a vezetős szerep, de nem a többi osztályoktól elkülönítetten, hanem azokkal együtt a közös munkában, a műveltség és a szélesebb látóköri jogán.

Ez az irányzat kétségbeeséssel látja a jövőt, hova az önző hatalmi politika vezethet s félti a középosztályt attól a veszedelemtől, mely a többi társadalmi osztályokkal való szembeállításából származhatik.

A Habsburgok uralma előtt a köznemesség a nemzeti király háta megett állott. Az országzászlónak legerősebb támasza volt úgy kint a határokon, mint bent az országban az oligarchákkal szemben. E köznemesség jóviszonyban volt a fejlődő városi polgársággal, jól bánt jobbágyaival. A Hunyadiak nagyságának ez az összefogás adott erőt.

Az 1500-as években a fejlődő gazdasági és társadalmi élet, a megújulás korszaka, a reformáció és a felfedezések hatadottabb szellem érvényesülését kívánták a jogok terén is. Magyarországon ez nem ment. A Dózsa-féle lázadás ide vezethető vissza, mely ugyan irgalmatlanul elfojtatott, de a nemesség és a jobbágy-ség közé a gyövtések kegyetlensége, Werbőczynek jobbagyellenes törvényei rettenetes éket vertek. E meg nem értő helyzetnek volt következménye Mohács, hol a nemesség véreztek egyedül. Így történetes, hogy a nemzeti érdek-

kel szöges ellentétben álló Habsburg-ház a magyar koronát elnyerhette, jöllehet a török nem akarta tőlünk elvenni az országot. A jobbágyokkal meghasonlott magyar uraknak szükségük volt az idegen zsoldosokkal rendelkező Habsburgokra. E meg nem értő helyzet eredményezte, hogy a nemzeti felkeléseink idején a magyar nemesség két részre oszlott: az egyik része labancoként harcolt az ország jövője ellen, a Habsburg-uralkodó érdekekért, míg a másik, jelentékenyen kisebb rész a félnemesekkel és a parasztsággal egyetemben támogatta a nemzeti vezéreket. A nemesi insurrekció a Dózsa-féle lázadás után megszűnt jelentős katonai alakulat lenni, mert a nemesek örizkedtek a hadbavonulástól az elnyomott s titokban elégedetlenkedő jobbágyok miatt.

1848-ban változott a helyzet.

Kossuth és társainak évtizedes munkája rábírta az akkori középosztályt, hogy önként felszabadítsa jobbágyait, s szorgalmatában álljon a jogok kiterjesztésének.

Ez eljárásnak meg is lett az eredménye. A magyar nemesség, a jobbágyok s a városi polgárság összefogásából kialakított nemzeti hadereg leverte az osztrákokat s ha az orosz ellenünk nem hozták, az idegen igróm alól végleg megszabadultunk volna. 1848-ban a középosztály megmentette önmagát, vezetője lett a nemzetnek.

Az 1867-es kiegyezés után sajnós, Tisza Kálmán vezetése alatt a magyar dzsentri-társadalom nagy része új rendszert inaugurált, amely a gazdasági

SZENT FERENC CSODÁI ETTÉL

Írta: MÓRICZ ZSIGMOND.

A templom nagy bolthajtása alatt kongtak a szavak, de a nép roppant figyelemmel hallgatta a barna kámszás barátot, aki Szent Ferenc csodáiról beszélt, a „Fioretti”. Szent Ferenc Virágoskertje alapján.

— „Akkor Fráter Szilveszter mádságba merült. — mondta a barát. — s átátossága közben steni kinvilatkoztatásban részesült, hogy isten azt akarja, hogy Ferenc testvér ne csak önmagáért éljen, hanem a világ minden népeinek predikálion, hogy öröme s gyönyörűsége s üdvössége legyen általa az élő lényeknek.”

„Mikor Masszeusz testvér és Szent Klára és mások ezt megmondták Szent Ferencnek, ő lehajtotta fejét és elindult predikálni.”

„Ösvénytelen uton indult kedves testvéreim, s elérkezett egy faluba, ahol a nép nagyon istentelen volt s nem akarta őt meghallgatni.” „Miért nem figyeltek az én beszédemre?” kérdezte Szent Ferenc. „Azért, mert nem halljuk a hangodat, olyan sok fecske van itt s annyit csicseregnek, hogy nem halljuk a beszédedet.”

„Szent Ferenc felnézett az ereszre és a fákra s csakugyan tömegtelen sok fecskét látott s akkor megszólalt: „Testvéreim, fecskék. — mondta nekik. —

hallgassatok egy kicsit, míg beszélek!”

„És a fecskék elhallgattak és az emberek igen álmétködtak ezen.”

„Akkor Szent Ferenc tovább ment az uton és amint megy, az erdő szélein ahogy fölveti a szemét, látja, hogy az ut mentén a fák tele vannak madarak méhetei seregével. A mező is tele volt, csakugy nyüzsgöttek. És ő predikálni kezdett nekik: „Hugocskáim, madarak! — mondta. — lássátok, hozzátok jövök, mert ti jobban megértitek a szavamat, mint az emberek. Mert az emberek csak a saját jóllétükre gondolnak, hogy szép ruhájuk legyen és szép lakásuk legyen és veszedelem ne érje őket. Mert az emberek természetellenes fák és virágok akar-nak lenni és gyönyörködni akarnak fájdalom nélkül és kejelegni, megtermékenyülés nélkül. De ti, kedves madár hugaim, sem nem veitek, sem nem aratok, nem szöttek és nem fontok és a jó isten mégis megtart titeket, bő tenverén táplál s ti csak a jóra és a jövőre gondoltok és szaporodtok, mint égen a csillagok...” Iveneket beszélt a szent s a madarak egyre közelebb tödultak és a lába elé szállottak és a vállára sereglettek.”

„Akkor tovább ment Szent Ferenc és az emberek még istentelenebbek voltak s nem akarták őtet meghallgatni.” „Miért nem figyeltek rám?” kérdezte a

szent. „Azért, mert egy veszett farkas pusztítja a nyáujukat, fáj a szíviük a sok veszteségért.”

— Akkor a szent kiment a pusztába s találkozott a farkassal, aki rárohant. De a szent felemelte a kezét és azt mondta neki: „Farkas testvér, gyere ide! Krisztus felől parancsolom, hogy se nekem, se másnak ne ártsál!” S csodálatos dolog, a rettenetes farkas berekesztette a száját és megszűnt rohanni: ahogy a szent a szemébe nézett, úgy fekiúdt a lába elé, mint a hü kutyva és megnyalta a szent jobb kezét és szerződést kötött vele és soha többé nem tépte szét a juhokat és a bárányokat, hanem még két esztendeig házról házra koldulva járt a faluban s akkor szép szeliden meghalt.”

„De az emberek, bár csodálták a dolgot és hire kelt az egész országban s Szent Ferencnek a nevét uton utfélen emlegetni kezdték. — azért még mindig nem hagytak fel az istentelenséggel s nem hallgatták az ő igazságait.”

„S akkor Szent Ferenc elment a tenger partjára. Riminibe, Olaszországban, ezelőtt épen 700 esztendővel. — és az eretnekek ott is kinevelték és gunvölták s elfordultak tőle és voltak, akik három éves gyermeknek mondták, akinek szava nem számít és csakugyan egyetlen asszony se bizta volna rá az életét, mert szegény szent nem ismerte a pénzt és

nem tudta, hogy pénzzel a legszébb nőt is meg lehet két hétre vásárolni és más egyebet sem tudott az élet dolgaiból és a gazdag kalmárok, akik havipénzt adnak a tündéreknek, mosolyogtak rajta. — és akkor a szent elbusult és a folyópartjára ment, mely a tengerbe torlik és így predikált a halakhoz: „Testvéreim, halak! ... hallgassátok az én imádságomat, amit az emberek nem akarnak befogadni...”

— S ahogy a szava elhangzott, nagy és kicsiny s közepeszerű halak rögtön oly csapatosan usztak feléje a parthoz, hogy sohasem láttak még együtt a vízben ennyi halat! És a kis fejüket kidugták a vízből és a legtökéletesebb rendben foglaltak helvet Szent Ferencel szemben, aki predikált nekik: „Atvámiai hajak...”

És a halak mindent végighallgattak s tátogattak szájaeskájukkal s bólogattak fejcsékájukkal s a tisztelet minden jeleivel dicserítették istent, aki szólott Szent Ferenc által, aki halálat adott istennek, mondván: „Ezzel vizsgálta hát meg isten az én lelkemet, hogy ha nem tudom meghódítani s elvárásolni az emberi szívet, aki után epedek: ime a süket halak is gyönyörködnek az én szavaimban...”

Iveneket predikált a barát a nagy alföldi templomban s mikor az istentiszteletnek vége

életben képviselte a haladot-
tabb szellemet, de a népképvi-
seleti rendszerre béklyót kö-
tött. Ez a rendszer kezébe
fogta a közigazgatást és nem
arra törekedett, hogy a közép-
osztály értelmiségénél fogva
domináljon, hanem hogy a ha-
talmat, mint megszervezett
kompakt egység, a kezében
tartsa. Felfelé megázkodó
volt, szolgálta még a véderő
törvény erőszakos megszava-
ztatása által is azt a monarchi-
gus nagyhatalmi hóbortot,
amelyért tönkrementünk, lefelé
határozott és erőszakos.

Kérdés, lehet-e a világháboru
után a demokratikus haladás
közepette ezt a politikát foly-
tatni? Végzetes bűn volna ez a
nemzet és a középosztály el-
ellen. Hiszen

**e politikának sarkpontja: meg-
akadályoztatni a hatalmon lévő
középosztállyal a népképviselői
rendszer elveinek és a demokrati-
kus iránynak érvényesülését.**

Ebből folyólag doppingolni a
középosztálynak a megrázkód-
tatásokból eredő, sok tekintet-
ben jogosult elkeseredését, a
fajvédő gondolattal, mint speci-
ális középosztálybeli problé-
mával elhomályosítani a nem-
zetet összefogni akaró de-
mokratikus irányzatot, sőt el-
rettenteni attól a középosztályt.
Elhítni vele, hogy a haladó
korszellem dacára a régi idők
fenntarthatók, sőt visszaállit-
hatók: a jogokban az alsóbb
társadalmi osztályokkal osz-
tozkodnia nem kell.

Aki a középosztályt szereti
és becsüli, az kalandokba nem
viheti. A potemkin-rendszerek
önmaguktól összeomlanak. A
társadalmi osztályok szembe-

volt, a nép eloszlott a templom-
ból.

Egy család egvált ballagott
hazafelé a város hosszu, nagy
utcáin. Két férfi s két asszony.
De az egyik sógor kálvinista
volt, Debrecen tájékaról, ka-
tonakorában elszerelemesedett
ebben a nagy pápista városban
s itt ragadt.

— No sógor, — mondta a
katholikus sógor a kálvinistá-
nak, — mit szól kend a barát
predikációjához?

Ez nagyokat bólogatott.
— Azir jó vót, Igen fájni jó
szavaltat vót... Csak azir vót
benne egy ami nekem nem
tetszett.

— Micsoda sógor? — s fél-
tékenyen támadt fel a két asz-
szony és a másik férfi, védték
a vallásukat a pogány sógor-
ral szemben. — Tán hogy a
madarakkal beszélt Szent Fe-
renc urunk?

A kálvinista gondolkozott.

— Nem... A madarak nem...
Mer ha az ember a madárnak
szól, tubi, tubi, a madár az rá-
száll az ujjára... Azt hiszem,
hogy a szent szavára mind oda
gvültek, mint a buzaszemre.

— Hát a farkas?
— A farkas?... Asse... A
farkast is elhiszem. Az is hü-
séges. Egy szentnek az is meg-
nyalja a kezét.

— Hát a halak?

állítására rettenetes bűn. Fokozza
az elkeseredést, a nemzeti
összefogás helyett szétzüllés
következik be és veszedelm-
be juthat a nemzeti társada-
lomnak eme értékes rétegei: a
magyar középosztály.

A mai idők politikusainak
nagyon is meg kell szívlelni
azt a szót, melyet a vá-
lasztó jog titkosságának tárgya-
lása alkalmával a nemzet leg-
tiszteltebb férfija: Apponyi
Albert hangoztatott, aki

**előre megjósolta a veszedelmet,
amely a középosztályra nézve
bekövetkezik, ha párhatalmi ér-
dekből a többi társadalmi osztá-
lyokkal szembeállítják.**

A rendi országgyűlések kora
lejárt. Botor gondolat tehát
ezért külön kamarát létesíteni
a törvényhozásban. S hihet-
len lekicsinylése a nemzeti gé-
niuszunk, ha a törvényalkotás
és az országzás vezetésében a
műveltség és az intelligencia
érvényesülésének lehetőségét
kétségbevonják.

A mostani idők középosztá-
lya előtt ugyanazon szempon-
toknak kell lebegni, mint ame-
lyek a 1848-as időkben előde-
inknél érvényesültek. A megbé-
külés gondolatát kell hirdetni
a különböző társadalmi osztá-
lyok között, össze kell forrasz-
tani a társadalom minden ré-
tegét, szeretettel kell ébresz-
teni maga iránt, hogy művelt-
ségénél fogva valódi vezetője
lehessen ennek a nemzetnek.
Azt be kell látnia, hogy az idő
halad és a demokratikus el-
vek elől ma már elzárkózni
nem lehet, sőt ez éppen a sa-
ját szempontjából bűn volna,
mert nemzetvédő szerepét
veszthetné el.

— Az... A hal.
— Azt nem hiszed?
— Nem. Azt nem.
— Há mér nem hiszed?
— Csak... nem hiszem.
— Hazudik a pap?
— Én nem mondtam, hogy
hazudik.

— MÉR IS HAZUDNA!... Meg
osztán hallottad, hogy mikor
esőt ez?... Hétszáz eszten-
dővel ezeltől. Az olasz tengő-
be. Hát tudod te, hogy mien
fajta halak laknak ott?

A kálomista magyar elgon-
dolkozik.

— Nem tudom. Azt sose lát-
tam, mer én nem vótam olasz-
fogságba. Én csak a tiszai ha-
lat ismerem... De a tiszai hal,
— meg az isten!... ammán
ezeresztendővel ezeltől se
dugta ki a fejét a fiútyentisre,
azt tudom!

Az igék pedig hullanak s né-
melyek esnek az utra, némely-
ek az utszélre s némelyek a
tisza szivbe.

De mi szegény gyarlandó sze-
mű emberek, csak azokat látjuk
meg, amelyek utra-utafélre, kö-
vekre esnek s a felszínen ma-
radnak, de azt nem, amelyek
a jőföldbe hullanak s kicsiráz-
nak és tiszteres százsoros
magot hajtának... és szivhez
hajtják a sziveket...

Morfium- és kokainmentes a debreceni éjszaka

A világváros éjszakáinak rendes tü-
nete, a kábítószeres szenvedélyes sze-
retete az utóbbi években jelentkezett
a magyar fővárosban s a rendőrség
gyakori közbelépésére volt már ebben
az évben igen nagy szükség, hogy a
kokain és a morfiumenteskedők kap-
zsi seregét kissé megfékezzék. A leg-
jobb üzletnek, sokszáz perccel ke-
csesgető vállalkozásnak bizonyult min-
den nagyvárosban a kokainárúsítás és
sehol semmiféle eszköz nem tudta
visszatartani huzamosabb ideig az éj-
szakai élet söpredékét attól, hogy ki-
használja ezt a kitűnő üzletet. Pá-
ris, London és Bécs rendőrségeinek
állandó és minden lehető eszközt meg-
ragadó munkája époly kevésbé tudott
boldogulni a kokain és morfiumentes-
vedély vámszedőivel, mint a kisebb
külföldi városok közbiztonsági szerve-
zetei, amelyeknek szintugy résen kel-
lett állaniok. Hiszen

**a kokaint és a morfiument az éj-
szakai élet pillangói szétvitték
mindenütt a vidékre is és ahol
megjelent a kokainista, ott mind-
lárt utána megjelent a kokain-
líána is.**

hogy kihasználja a kínálózó üzleti
alkalmat. Vidéken talán könnyebb
volt az ellenőrzés, de teljes sikert
hozó nem volt seholsem s az éjszakai
élet a kábítószeres mámorával min-
denütt megfertőzte a nappali életet is,
a családi életet, a dolgozók társa-
dalmát.

Amikor a bűvös kokot először kezd-
ték árúsítani a budapesti bárókban s
amikor a kokain és morfiumenteskedők
után a budapesti rendőrség teljes erő-
vel vetette magát az éjszaka hiénái-
ra, adva voltak a lehetőségei annak,
hogy a vidéki városok, így Debrecen
is megkapják a koko-terfőzést a ren-
des uton, az éjszakán keresztül,
amelynek könnyelmű népe szerte csa-
pong az országban. Budapesti artis-
tanok s a náluk is röpkébb egyéb-
fajta pillangók egyremásra cserélőd-
nek ki Debrecen és Budapest között
s így csak idő kérdése volt, hogy
mikor vájlik Debrecenben is égető kér-
désre a koko.

Talán az állandóan sulyosbodó
gazdasági helyzet, talán a fővárosi
rendőrség erőlyes munkája, vagy va-
lami más, még ismeretlen ok ered-
ményezte:

**Debrecen eddig még mentes a ko-
kain és a morfiumenteskedélytől.**

Legalább is ezt a megállapítást ered-
ményezte az a kutatás, amelyet az
éjszakai életben végeztem s erre en-
ged következtetni azoknak a szakem-
bereknek a véleménye, akik kötele-
ségéből az éjszakai élet útőerén tart-
ják a kezüket. De nemcsak az éjszaka
kokainmentes Debrecenben, hanem a
társadalomban is igen kevés lehet
azoknak a száma, akik a betegség
okozta tájadalom, vagy szellemi dep-
resszió elől menekülnek a kábítósze-
rekhez. A nagy pusztítók: a morfiument
és a kokain nem kezdtek még ki Deb-
recen, rabjainak száma egy évtized
sok szenvedése után sem nagyobb,
mint volt a béke gondtalan napjaiban.

Két hária van Debrecennek, csalá-
dok újabb időben kedvelt szórako-
zási helyei, amelyeket comme il faut
társaság látogat és tölt meg ugyszól-
ván minden este. Ezeket a helyeken
hiába indul keresni az, aki a kokot
vagy a morfiument akarja megtalálni,

közönségük sokkal polgárabb és sokkal
tisztességesebb, semhogy megfészkel-
hetné bennük magát a kábítószeres
szenvedélye. Jó családok szórakozó-
helyei ezek, ahol kinéznék a morfi-
nista és rendőrközre adnák a kokain-
kereskedőt.

A táncosnő védi a kokot

Sokkal könnyebb fajsúlyu közön-
ség látogatja már a régi debreceni
Bonbonniere utódját, amelyet most
iparkodnak új alapokon népszerű éj-
szakai lokállá fejleszteni tulajdonosai.
Kutatásomban a koko után ez a hely
volt az első állomás, ahol némileg
valószínűnek látszott az eredmény.
Ha nehéz a kokainhiénát megtalálni,
nehéz a kokainélvezőt is, — az első
kérdésre nagyon lassan oldódott fel a
a bizalmatlanság s jutottam el odáig,
hogy — végre engem nézett kokainis-
tának a földi egyik csillaga. Nem til-
takoztam, de nem is válaszoltam a
kérdésre, amit a szöke — vajon csak-
ugyan szöke volt? — táncosnő inté-
zett hozzám. A hallgatást vallomás-
nak vette s most már bizalmatlanság
nélkül, nyiltabban felelt kérdéseimre.
A megszokott, üzleti mosoly eltűnt
ajkáról, az asztalra könyökölve kez-
dett vallani.

— Nézze, — mondta a szinpad le-
eresztett függönyére meredő szemmel,
— nem lehet szemére vetni valaki-
nek, ha bánata van s a kokohoz ker-
geti a bánat. Élni, egyre mosolyogni
és — kénytelen szeretni olyan szo-
morusággal, amely egyre összeszorít-
ja a szívünket és minden pillanatban
könnyeket sajtol a szemünkből, tudja,
mit jelent? És tudják-e az emberek,
a „tisztességes“ emberek? Hiszen ez
már maga is, hogy mi félig, vagy
egészen kívül állunk a társadalmon,
ez nem elég teher ahoz, hogy egy
nyomasztó percben hozzá kelljen
nyulni valamihez, ami mámort ad?
Bor, vagy a koko, vagy pálinka,
mindegy az.

**a mámor, azaz hogy nem is má-
mor, a feledés a fontos.**

És, — látja, — mindenki talál ment-
séget magának, vagy magában, vagy
az emberekben. Hogy megáll-e a
mentség, hogy jogos-e a szemrehá-
nyás, amelyet mi mind szemére ve-
tünk magunkban mindkinek, az egé-
szen egyremegy. Ha az én... nem
az én, ha egy lány lelkiállapotát
akarja megítélni, amikor a morfiument
hoz nyul, akkor mellékes, hogy jogos
vádolója-e a társadalomnak. Ő érzi,
hogy vele méltatlanság történt, hogy
neki kevesebb jutott a szeretetből, a
tisztességből, mint a szerencsésebbek-
nek s amikor ezt érzi, én úgy hiszem,
jogosan nyul a morfiumenthoz. Vagy a
kokohoz... vagy a borhoz.

— De mégis, — feleltem, — mégis
csak öngyilkosság ez, jogos hát, hogy
kiveszik a kezéből és nem engedik
meg, hogy hozzájusson, hogy megkap-
hassa a mérget.

— Jogos? Nem tudom, morfinista-e
maga és morfiument keres, vagy erény-
csősz, aki prédikálni akar, vagy csak
újságíró, aki riportot csinál. De fi-
gyelmeztetem, hogy csak a maga ne-
vében van joga beszélni. Maguknak,
— mondta haragosan, — kell ez a
rendőrségi ellenőrzés, magukat meg
kell, hogy védje a társadalom, de
minket ne védjen meg, ha nem védett
meg mindattól, ami idehozott. Nekem

hagyja meg maga a kokot és a morfi-
umot...

— Szóval maga kokainista?
— Ezt nem mondtam. Azoknak a
nevében beszéltem, akiknek a kokain
kell. Azoknak hagyják meg és

**meg se vessék őket, hiszen meg-
vetül csak a privát morfinistákat
lehet**

— legalább én úgy gondolom, — akik-
nek minden megvan, ami egy ember-
nek kell: pénz is és tisztesség is és
remény igazi szeretetre, ami nekünk
nincs meg. A maga fajtajának, aki
dolgozik és szenvedés nélkül jár
az uccán, nem szabad megengedni a
morfi-umot, nekünk lehet. Egyebünk
nincs, csak a pusztá életünk, mi gond-
ja hát rá, ha megölik magunkat egy
édes méreggel?

Büszkén egyenesedett fel és kér-
dezte:

— Az életünknek se legyünk bir-
tokosai?

— Én megértem — akartam felelni,
de ő közbevágott:

— Igen, maguk mindent megérte-
nek, maguk nihilisták és rosszabbak,
mint mi, ha vétezőnk is. Maga most
eljött ide, látom már, csak riportot
írni s hideg szívvvel és hideg kézzel
szedi fel a témáját. Nem is tudom,
miért beszélek magával, de ha már
megkezdte, mondja, mit akar?

Gögösen és közönyösen felelt az-
tán a kérdéseimre: Nem, Debrecen-
ben nincsen kokainszervezet. Nem is
keresnek annyit a lányok, hogy tel-
nék a méregre, amelyet csak Pestről
lehet hozni. Pesten kapni a lokálok-
ban, vagy másutt is, — ehhez nekem
semmi közöm, — de itt nagyon ne-
hez szerezni. A helyzet az, hogy ha
kezdő kokainista jön le ide a mű-
vésznők között, leszokik a méregről.
Az igazi kokainista viszont szedi a
sátorfáját és visszamegy Pestre, ahol
mégis csak lehet szerezni. Sem ko-
kaint, sem morfi-umot nem fogyaszt
ma senkise a lokálban s ha van is
valakinek kokainos fiolája, üres egy-
től egyig.

— Remélem, nem írja meg, — fe-
jezi be, — nekem is van kokaintar-
tóm. Nézze.

**Rövid, két végén aranyba foglalt
ívűveses vesz első retküllőből,
clém tartja s mutatja, hogy nincs
benne az ismert fehér por.**

Egy lokálban találtam még egy nyo-
mot, amely után érdemesnek tetszett
elindulni. Karcsu, szőke lányról volt
szó, aki külföldön is járt, Németor-
szágban, Olaszországban s legutóbb
Mildánóból jött haza. A lányok erősít-
gették, hogy morfinista, vagy ko-
kainista.

— Ugyan, honnan vesz ilyesmit? —
felelte. Ne adjon semmit arra, mit
fecsegnék a lányok, sokszor jóakarat-
ból is, hogy érdekesebbé tegyenek en-
gem és ezt a lokált. Persze, hogy
kóstoltam már kokot és morfi-umot,
meg ópi-umot is szittam.

**Nem is tájálkoztam az éjszakai
életből valóval itt, aki kokainista
lelt volna, sokkal is butábbak
ennél. Ahol pedig nincs kokai-
nista, ott nem is lehet kapni.**

— A múltkor volt itt egy alak, aki
dicsékedett, hogy kokainja van. Lehet
az is, hogy el akarta adni. Megnéz-
tem, megízleltem, dehogya volt az
koko. Köhögés elleni por volt, hogyis
hívják...

— Codein?

— Az, az. Valami apró szélhámós
lehetett.

A rendőrség egyik tisztviselője

ugyanazt mondta, amit a mulatókban
hallottam:

— Nincsen kokain és ópi-umszerve-
zetély a debreceni éjszakai életben. És
nincsenek olyanok sem, akik keres-
kednének a veszedelmes méreggel. A
rendőrség ebből a szempontból is fi-
gyelemmel kíséri a lokálok és kizárt
dolog, hogy meggyökerezessék Deb-
recenben ilyesmi. Az első pillantásban
észrevesszük a dolgot és a legnagyobb

szigorúsággal járnánk el. A méreg
terjedésének ennyire figyelemmel
tartható helyen, mint a debreceni éj-
szakai lokálok, nagyon könnyen ele-
jét lehet venni.

Arról, hogy a polgári Debrecenben,

**a társaság Debrecenben vannak-e
kokainisták és morfinisták,**

egy elismert debreceni ideggyógyost kér-
deztünk meg.

— Hosszu idő óta nem volt már új
esetem, — felelte. A háboru után vol-
tak morfinisták s még ma is vannak,
akiket a legnagyobb gonddal igyck-
szem megmenteni az életnek, — több-
nyire sikerrel. Kokainista Debrecenben
nagyon kevés lehet s ha van, aligha
szerezheti be Debrecenben a mérget
Előfordulni előfordul az eset, de csak
igen szórványosan. (brt)

Az automobil Debrecenben

Az első kocsik két orvoséi és a braganzai hercegé voltak. — A 25 kilo-
méteres sebességtől a 120 kilométeres sebességig

A különböző közlekedési eszközök
között egyszer csak megjelent a ve-
locipéd. Ki az, aki még ült rajta,
vagy aki emlékszik is erre a mon-
strumra: elől embernél magasabb ke-
reke volt, kicsi hátsókerékkel. Me-
részt fia volt akkorában, aki föl mert
reá ülni. Szép sportöltözékben,
sportsapkával ült a nyeregbe a ve-
locipédista s a suszterinasok, a mai
cipésztanoncok, ha ugyan vannak
még ilyenek, nagy hajcihóval futották
a kerék után. De a publikum is mo-
solyogva, vagy fejcsóválva nézte a
fura kereket, amelynek nyergében
ugyanacsak meg kellett ülni, mert a
vékonytalpu kerekek, tömör gumijuk-
kal keményen ráztak s hamar lebil-
lentették a félrenézdegető, ügyetlen
velocipédistát, aki bizony nagyot
puffanva pottyant le a földre. Hozzá
kell tenni, hogy az is, hogy a vá-
rosok meg nem igen ismertek akkor
utburkolási programot és még ke-
vésebb kiskocská, meg aszfaltburkolat-
ot. Kegyetlen élvezet volt a kereke-
zés, amelynek utolsó, dalás művelője
Gyürky Sándor, ma már Gyürky
bácsi, a nagy sportember és futó-
bajnok volt.

A kerékpár

Ő volt, aki a legközelebb feltűnt
és használatba került bicikli gárdáját
versenyre fölvezette, persze ő maga
még velocipéden ülte. A velocipéd
ekkor végleg nyugalomba került. A
DTE őri egyik utolsó példányát,
mint muzeum az ichtiosaurus csont-
jait. A bicikli — akkor még nem ke-
rékpár volt az — rövidesen nagy
hódítást tett. Könnyebb volt kezelé-
sét megtanulni, a légtömölős gum-
kerék kellemesebb ülést biztosított,
gyorsabb is volt. A közönség ezt is
megcsodálta. Lassanként a bicikli-
ből kerékpár lett, sporteszközből —
mint ilyen az örökös hajtott és
számátalan szerencsétlenséget okozó
volt — közlekedési eszközzé, amely
ma már egyáltalán nem luxuscikk,
hanem fontos, olcsó és okos, kevés
igényű közlekedési eszköz. Ma már
a kerékpár is kezd leszorulni. Leszo-
rítja, nem az autó, hanem a motor-
kerékpár, mert gyorsabb, jobb, erő-
sebb, kényelmesebb, használhatóbb.

Az első autó

Debrecen uccán a kerékpár elő-
kelőségi korában egyszerre forradal-
mat idézett elő a közlekedésben egy
új közlekedési eszköz: az automobil.
1898-ban, talán június havában meg-
jelent Debrecen uccán az első auto-
mobil. Ha látjuk ma az olasz, ame-
rikai, német, osztrák s ma már az
igen szép és jó magyar autókat s az
első márkának ismert angol Rolls
Roycs kocsikat, bizony nagyon, mo-
solyogni valóan primitív volt az első
kocsi. De hát a legnagyobb és leg-
erősebb fa is valamikor csenevész,
kis hajtás volt csak.

1898-ban megjelent tehát Deb-
recenben az első autó, pardon, akkor

még automobil. Szentpály Benjámín
dr. debreceni orvos vett meg és hoz-
zott Debrecenbe egy egyhengeres
francia De Dion Bouton kocsit,
amely zakatolásával, puffogásával s
nyszerűségével óriási feltűnést keltett.
Az emberek megállottak, csodálkoz-
tak, fejet csóváltak. Azonban csak-
hamar megjelent a második kocsi is
és az is orvosé: dr. Moskovits Mik-
sáé volt.

Autót kap a braganzai herceg

De ha már orvosoknak volt ko-
csija, nem maradhatott mögöttük
Debrecennek akkor legnevezetesebb
huszártisztje: a braganzai herceg,
Dom Miguel sem. A herceg két
kocsival is kísérletezett, szintén De
Dion Boutonnal. Az első kocsija egy
hengeres, láncos, bordás, csőhűtéses
automobil, a másik kéthengeres,
ugyanilyen rendszerű kocsi volt,
egyik sem különösebb értékű.

Az első komoly kocsi 1910-ben je-
lent meg Debrecenben s azt a király
küldte. Ez is a braganzai hercegé
volt, I. Ferenc József király, a bra-
ganzai hercegnek keresztapja, akinek
a keresztfia sok bosszúságot okozott
s akinek e keresztfiúért sok adóssá-
got kellett kifizetni, ajándékozta ked-
vencének ezt a komoly kocsit, egy
különálló, négyhengeres, láncos,
Lorrain—Dietrich automobilt. Érde-
kes, hogy éppen Ferenc József aján-
dékolt autómobilt, aki tudvalevően
nem szerette az autómobilt és nem is
ült föl autómobilba soha.

Az első karambol

A szép és drága gépkocsit egyene-
sen Párisból hozták Debrecenbe s
annak külön nevezetessége az volt
Debrecenben, hogy szerencsén sofförje
volt, aki maga is a kocsival együtt
jött Párisból. Ennek a kocsinak még
egy nevezetessége lett Debrecenben.
Ez a Lorrain Dietrich csinálta az
első autószerelőközt. A Nagy-
templomnál ugyanis az automobil,
amelyen Dom Miguel is benne ült,
nekiszaladt a kisvasut pufferjének és
megsérült. Komoly baj nem történt,
hiszen az akkor volt autómobiloknak
a rohanása is lassu sétakocsizás volt
a mai autók rendes menetéhez képest.
A herceg kiszállott, előhívatta a 4-es
számu hordárt, a közsímet Kovács
bácsit, kocsit hozatott, beleült és ki-
hajtattott a lakanyába, az autót pe-
dig egy másik konflissal hazahuzatta.
De a sofförre megharagudott, a sze-
recsént elcsapta és másik francia
soffört hozatott, aki azonban szintén
több karambol csinált s akit Dom
Miguel éppen azért szintén elcsapott.
Ekkor került a herceghez Debrecen
egyik legrégebb és legjobb, ma is élő
sofförje és autószerelője Philipp Ru-
dolf, akivel Dom Miguel meg is volt
elégedve és meg is tartotta, míg a
keresztapa a herceget el nem paran-
csolta Debrecenből tulságosan joviális

élete, no meg az adósságok halmo-
zása miatt.

25 kilométeres maximális sebesség

Ez az automobil volt a legmoder-
nebb autó sokáig Debrecenben. Fo-
galmat lehet azonban alkotni az autók
teljesítő képességéről, ha megemlít-
jük, hogy ennek az akkor elsőrangú
kocsinak is 25 kilométer volt a maxi-
mális sebessége és ma a kocsik,
még az egyszerűbbek is, 100—120 ki-
lométeres sebességgel is haladnak,
nem említve azt, hogy az olasz
versenypályákon 220 kilométeres se-
bességen felül versenyeznek automo-
bilok.

Több kocsi is megfordult persze
Debrecenben és ezek közt nevezete-
sebb tulajdonosa volt egy De Dion
Bouton egyhengeres, csőves alvázu,
hátsómotorral bíró autómobilnak:
Könyves Tóth Mihály dr. mezőrend-
őrkapitány, a későbbi kultúrtańács-
nok, festőművész.

Jönnek az autótaxik

Az automobil népszerűsítése azon-
ban nehezen ment: a beszerzési ár ma-
gas volta, az üzemeltetés, a helyi
utak rosszasága, a javítás nehézségei
s maga az a körülmény, hogy Ma-
gyarország nem gyártott még auto-
mobilt mind hozzájárult ahoz, hogy
az automobil, mint közlekedési esz-
köz nehezen és lassan terjedjen el.

1912-ben azonban mégis megjele-
nek Debrecenben az autótaxik. Ek-
kor állanak ki rendes taxaméteres
autóval Barna József és Philipp Ru-
dolf sofförök. Barna József egy lan-
dauer karosszériás Benz, Philipp
Rudolf Laurent Clement autóval.
Példájukon kedvet kap két fiákeres
is: Major István és Mészáros József
és ők is autótaxit állítanak ki.

Megnyílik a szerelő- műhely

Az autójavitó és szerelő ipar is
lassan megindult, Piac ucca 58. szám
alatt megnyitja garázsát és műhe-
lyét Szigeti József, akinek apja Pá-
risban szabó volt. Ott tanulta ki
autógyárakban a szerelés technikáját
s ő volt az, aki a szerencsén sofför-
rel a braganzai herceg kocsiját Deb-
recenbe hozta. Szigeti kiváló szere-
lőnek bizonyult, nála tanultak azok
az idősebb sofförök, akik ma is
Debrecen legjobb autóvezetői és sze-
relői közé tartoznak: Philipp Rudolf,
Barna József, Szentpéteri József,
Munkácsi István és kívülök Simonyi
Ferenc, aki a Lovcsenen autójával
együtt ágyutüzben pusztult el. Egy-
másután nyitlak meg a garázsok: a
Weiszberger-féle, a Vértessy, Gyar-
maty-, Bleier-féle s az Arany Biké.

A német autók

A háboru folyamán az autóbeho-
zatal természetszerűen megcsappant,
sőt meg is szűnt. 1918-ban az át-
vonuló Mackensen-csapatok hoztak

egy sereg német autót Debrecenbe. A németeknek területekre is volt, hogy autójukat magukkal cipeljék, másrészt nem tudták, milyen kézre jutnak s ezért utközben potom áron veszítették el kocsijaikat. Több debreceni ember vett is a németektől autót, de ezekkel tulajdonosaik rosszul jártak, mert később ezeket az oláhok minden térítés nélkül elrekriválták.

Terjed az autóforgalom

A háború után az autóbemhozattal megnehezítették a viszonyok s a kormány maga is. Az autók ára felszökken, a külföldi autók számát kontingentálták és kedve sem igen volt az embereknek autót vásárolni. Csak két év óta lehet észrevenni, hogy az autók nagyobb mértékben tértek hódni. Még két év előtt 15 autót szalagált Debrecenben, ma már 114 autómobil van és 45 motorkerékpár.

Az autók elterjedésére jellemző, hogy minden gyerek ismeri a különféle autómárkákat s jobban tájékozott azokról, mint egy felnőtt. Akárhány-szor hallja az ember a szakkifejezéseket: differenciál tengely, Bosch gyújtó, Bosch-kürt, szánzmán, négygyertyás, ballon, Michelin, kompresszor és ezer meg ezer ilyen szót. Az idők jele.

Megálapítható, hogy az autók Debrecenben is kiléptek a luxustárgyak köréből és szükséges közlekedési eszköz lett. Az autók közlekedés első idejében három nap kellett, amíg valaki Debrecenből Budapestre ért. Ma már akármelyik jobb autót négy-négy és fél óra alatt, tehát előbb, mint a gyorsvonat Budapesten lehet. Ennek oka nemcsak a gyorsaságban rejlik, melyet a technika mai fejlődése fokán az autók elértek, hanem az autók izembiztonságában is. Az autók ma már 10.000—20.000 kilométeres utra a legnagyobb nyugodtsággal vállalkozhatik anélkül, hogy nagyobb defektus iránt az utasnak aggályai lehetnének. Példa erre a tavaly és az idén lefutott afrikai turaut. Van akárhány jobb debreceni autót, amelyek már ugynevezett generális javítás nélkül megfutotta a 20.000 kilométert.

A debreceni autós bajai

A debreceni autósoknak legnagyobb baja az út. A városban magában is, ahol egyébként az utjavítás megkezdődött, még sok megjavítani való van. A környéken azonban annál több. Pedig a debreceni autóforgalom ma már jogosan fölléphet a kívánsággal, hogy igényeit figyelembe vegyék. Szomorú példa a debreceni autósok, ha Nyíregyházára megy, a Téglastól Nyíregyházáig vezető éles, apró köves 30 méter hosszú út. Pompás utjuk lesz az autósoknak a Hortobágyra. Sok bajt okoz a debreceni autósoknak a sok homokos út, amelyek túlerőltetés következtében a kis kőrös és kis könnyű kocsikat teszik tönkre. Végül nagy baj a szekerek ügyemlensége, sőt rosszakarata. Csak az autóvezetőknek köszönhető, hogy a mai nagy autóforgalom mellett súlyosabb baleset nem történt.

Most mozgalom indult meg Debrecenben, hogy autós egyesület alakuljon meg Debrecenben, amelynek azután célja és hivatása is lesz, hogy az autós érdekeket megvédje. Kilátás is van arra, hogy már tavasszal a megalakulás meg is történhetik.

Egy nagy autóbaleset

Érdemes ennél a pontnál megemlíteni, hogy Debrecenben különösebb és nagyobb autószerencsétlenség nem

történt, ami kétségtelenül a debreceni autóvezetők lelkismeretességét, és ügyességét dicséri. Egyik legnagyobb autóbaleset, amely azonban emberáldozattal nem járt, tavaly történt. Egy autót, amely Debrecenből a környékre ment ki s amelyet Szabó József sofőr vezetett, át akart futni a sorompón. Amint a pályateszten volt, robogott el a síneken a személyvonat. A sofőr már nem tudta az autót keresztben átvezetni a síneken, hanem az autót abba az irányba fordította, amerre a vonat haladt s teljes sebességet adott az autónak. A mozdony így is elkapta az autót oldalát s toltta maga előtt, míg a mozdony meg nem állott, de el nem taposta. Az utasoknak baja nem történt. Az autót tönkrement, a sofőr, aki még sötét hajnalig fiatal ember volt, megöszült s ma fehér hajjal jár-kel.

Olcsóbb az autók gyorsvonatnál

Sajnos Debrecenben is, mint általában Magyarországon, nagy akadály a autók elterjedésének az autók viszonylagos magas ára és sok költsége. Horribilis árak terhelik, benzinköltség, olajköltség, luxusadó. Pedig — ismételnünk kell — az autók nem luxuscikk. Látjuk azoknál a kocsiknál, amelyek Debrecenben futnak. Mai adói és kiadásai mellett az autók nem lehet versenytársa ugyan a gőzmozdonyoknak, azonban például hat személy egy autón ma is olcsóbban mehet Budapestre, mint a gyorsvonat II. osztályán — kivéve persze, ha a gyorsvonatra szabadjegye van. Ott pedig, ahol az idő drága, ügyvédnél, orvosnál, kereskedőnél és iparosnál is az autók, amelyek akkor indul, amikor gazdája akarja, megbecsülhetetlen közlekedési eszköz.

Milyen kocsikat vesz a közönség?

A debreceni közönség leginkább a kis kocsikat és olcsókat keresi és sohasem veszi figyelembe a debreceni és környéki utakat, a kocsik élettartamát. Lassanként azonban a debreceni autósárló közönség is ráeszmélt arra, hogy legjobban beválnak Debrecenben a középkocsik. A márkák közt — rengeteg márká van forgalomban — alig lehet rangbeli különbséget tenni, mert minden gyár igyekszik folytonos javítással az általa gyártott gépet tökéletesíteni. Legutóbb nálunk Debrecenben is az amerikai kocsik hódítottak, mert jól beváltak a Buick, Hudson, Essex, Chevrolet, Ford, amely a 16 év óta gyártott egységes típusú kocsiról, modernebb kocsikra tért át, a Locomobil kocsira, amely a legdrágább amerikai kocsi, a Locomobil nevű után következik. Ez időszerint azonban még a Buick vezet elterjedtség terén.

De tért hódítanak a magyar kocsik is, amelyek kiállítás és teljesítményképesség dolgában versenyképesek. Így Debrecenben több Rába kocsi van; így az Arany Bikának, a Németh-családnak személyautója, a tüzelőszágnak két, a mentőknek egy kocsija. Rába kocsija van az Alsószabolcsármentesítőnek, a Hortobágyi Malomnak, az István Malomnak. Magyar gyártmányú Magomobil kocsija van Ungerleidernek, Medgyaszaynak, Szentmiklóssynak.

Van Debrecennek országos viszonylatban is figyelemre méltó autósversenyzője is: Steinfeld István és Halmágyi Béla dr. Ismeretesebb kocsik és tulajdonosok Debrecenben: Steinfeld István Steyer, Halmágyi

Béla dr. 579-es Fiát, ifj. Balogh István Alfa supersport, dr. Rézler Ervin 510-es nyitott Fiát, Csiky József dr. 510-es csukott Fiát, Kovács Gyula p'roskombiné Alfa Romeo, Németh-család nagy Mercedes és amerikai karosszériájú Rába, Hartstein István 510-es verseny supersport Fiát kocsijával. Ismeretesebb amerikai kocsik az Egyesült Fővárosi Takarékos Buick-ja, dr. Hüttl Tivadar Essex-je, Reviczky József Hudson-ja és Barnfeld Sámuel Protos-a. De van még igen sok szép a autók Debrecenben.

Ma sem bizonyítja jobban az autók közlekedés jelentőségét, mint az, hogy a nyírbátori vasút 10—20 személyes autót állít be a közlekedésbe, a Debreceni Hélyi Vasút pedig a Nyilas-telpre két darab autóbussz járatot tervezte.

Végül, hogy az újságíró társadalom se maradjon ki az autórdekeltségből, megemlítjük, hogy egyik kollégánk, Balassa Sándor egy négy üléses Talbot és egy 2 üléses Citroen kocsit vásárolt s azokat mint taxikat állítja ki a standra (p. d.)

1200 munkanélküli tölti meg naponta a Munkás Otthont

A népjóléti hivatal nem ad fát a munkanélküliek melegedőjének

A debreceni Munkás Otthon helyiségeiben régóta nem volt olyan nagy forgalom, mint a karácsony ünnepét megelőző napokban. Minden helyiség el van foglalva és naponta 1200 embernél több fordul meg a termekben. Az országnak a vidéken legjobban berendezett munkás otthona azonban nem mutatja azt a képet, amelyet a város többi egyesületi helyiségei. Az emberek itt nagyon csendesek, nem lehet egész nap egy hangos, vidám nevetést hallani.

Hatalmas természetű, életérős férfiak százai járnak-kelenek szótlanul, komoran, mint a fogadalmat tettek volna, hogy soha vidámság nem üt tanyát ott, ahol ők járnak.

Az otthon könyvtárszobái zsúfolva vannak egész nap és azt az 5000 könyvet, amit a könyvtár állomány, alaposan is igénybe veszik. A város egyetlen könyvtára sem tud most olyan forgalmat felmutatni, mint ez. Rengeteget olvasnak itt és nemcsak szépirodalmi munkákat, hanem a tudományos és szakkönyveknek is nagy a kelete. A hosszú asztalok mellett órák hosszáig ülnek és mikor az ember így látja a könyv mellett a munkások seregét, erőt vesz rajta az az érzés, hogy itt valami nagy baj van és a könyvolvasás merev nyugalma csak takarja azt a nyugtalanságot, amely kiélgetetlenül arra hajtja őket, hogy kezükbe vehessék a szerszámot, amelynek forgatása kenyeret és nyugalmat biztosít.

A könyvtárszobákkal szomszédos termekben is, ahol kártyáznak és más társasjátékokat üznek, ugyanaz a lapangó nyugtalanság uralkodik. A játékok heve itt nem ragadja magával az embereket és bizony gyakran előfordul, hogy a játékos türelmetlenül földhöz csapja a kártyát és keserű kifakadással magyarázkodik:

— Ne haragudj pájtás, nincs kenyér odahaza és nem tudok így játszani!

A munkások mostanában nem tudnak gondtalanul szórakozni, a nagy rém,

a munkanélküliség hatalmába kerítette őket és kicsikarja kezükből az utolsó garast, kitépi fejük alól a párnát

A munkás szakszervezetek titkára, Holló János, akihez kérdést intéztünk, mi az oka annak, hogy a Munkás Otthon termében nincs meg az a kedves vidámság és a műkedvelő előadással egybekötött táncestélyek, melyek oly vonzóvá tették az embereket előtt, — szomorúan jelentette ki:

— Nagy a munkanélküliség, a munkáscsaládok a legnagyobb nyomorban vannak. Azok az emberek, akik mostanában itt töltik az idejüket, mind munkanélküliek és ez az oka annak, hogy olyan szomorú itt a hangulat.

Debrecenben jelenleg körülbelül 1200—1300 munkanélküli van.

Ezek nem tudnak hozzájutni ahhoz,

hogy kenyeret keressenek. Az építőipari munkások közül mintegy 600 van munkanélküli és ehez jön még a többi szakma. Míg a hideg idők be nem álltak, a munkanélküli szakmunkások nagyrésze napszámos munkára járt, de ma már napszámos munka sem akad. A panasz és az elkeseredés igen nagy. Az építőiparban teljesen megszűnt a munka. Ennél a szakmánál az a baj, hogy a munkások az egész évben ügyeslőlván alig kerestek valamit, mert az építkezések csak a nyár dereka után indulnak meg és hamar megszűntek. Pár heti munka után a legnagyobb nélkülözés és küzdés a részük, nem tudnak munkához jutni. A hosszú téli napokat most itt töltik el a Munkás Otthonban és reggel 8 óratól este 10 óráig azért mostanában oly népes az otthon. Minden eszközt felhasználva igyekszünk segíteni a helyzetükön, de amit elő tudunk teremteni, bizony nem elegendő ahhoz, hogy nyugodt megelégedést biztosítsunk.

Az otthon termelt, tekintve a nagy látogatottságot, ájjandóan ültetni kell, ami ólási megterhelést jelent a Munkás Otthonra.

A népjóléti hivataltól már egy hónappal ezelőtt kértük, hogy adjanak fát a fűtéshez, tekintettel arra, hogy a város munkanélküli munkásainak a melegedőjéről van szó. Az ország többi városaiban ilyen esetben mindig adnak fát, de a debreceni népjóléti hivataltól kérésünkre választ még egy hónap múlva sem kaptunk.

A Munkás Otthon pedig az idén nagyon nehéz helyzetben van, mert tekintélyes jövedelmektől esett el. A diszteremben rendezett bálók és táncestélyek ugyanis szépen jövedelmeztek a Munkás Otthon javára, de most ettől a bevételtől elestünk. Nincs pénz ennyivalóra sem, nemhogy tánca, bál mulatságokra. A diszteremben az utóbbi hónapokban tánc és műkedvelő előadások helyett

sorozatos ismeretterjesztő előadásokat tartunk a munkásságunk.

Az előadások teljesen díjtalanok: az általános műveltséghez szükséges ismereteket adják meg élvezetes előadás keretében azok a tanárok és más szakfőriak, akiket az előadások megtartására felkértünk. Az ismeretterjesztő előadások iránt a munkások körében rendkívül nagy érdeklődés nyilvánul meg, minden egyes előadás alkalmával zsúfolásig megtelik a diszterem. A Munkás Otthonban csak szomorú arcokat lehet látni és keserves panaszokodásokat hallani. Nincs szomorúbb és lehangolóbb annál, mikor a nélkülözés munkások serege munkanélküli tétlenül kénytelen ülni és egymás panaszait hallgatni. A nélkülözés megviselte arcokra rá van írva a kétségbeesett kérdés:

— Lesz-e családomnak, lesz-e a gyermekeknek ebédje a szeretet legnagyobb ünnepén? (b. m.)

Szállj le, szállj le

Szállj le, szállj le, angyalok szavára,
Égi béke, szállj szívünkre le,
Bellehemi csillagok sugára,
Hintse lényvel éjszakánk tele.

Ah, de régen nem tudunk örülni,
Messze szálltak gyermekálmaink,
Megtanultunk könnyeket törölni
Bánattánk míg hulló lombbal ing.

Már nekünk a boldogság csak álom.
A karácsony: szép tündérmese.
Csak merengünk sárguló virágon
Mint a multak bus szerelmese.

Jaj, ha egyszer egy varázsütésre
Gyermekké válnánk sorba, mind
S kis szívünknek dalba csendülése
Angyalajkon sirna fel megint.

Ránk, tudom, az égbolt lehajolna.
S míg köszönténénk a nagy napot:
Bethlehemnek jászolát ragyogva
Tükröznék a boldog csillagok.

BAJA MIHALY.

VIGILIA.

— Rainer Maria Rilke. —

Lágy álom üli már a tájat,
Virraszt a szívem zenve halkán;
Vitorlát bevonta már a fáradt,
Piros alkony.

Ó boldog csillagmütem!
A puha Éj suhan éppen:
A hold, a hószin lilium,
Virággzik ében tenyerében.

Kardos László műfordítása.

FECSKE-SZICILIÁNA.

— Liliencron. —

Anyakar, mely kicsinyjét ringva
tartja,
Csak szálldogál a fecske fel s alá,
Május, bohókás-bus szerelmi hajszu,
Csak szálldogál a fecske fel s alá,
A férfi harca: dícsé vagy kudarcu,
Csak szálldogál a fecske fel s alá,
Koporsó, rög, néhány maroknyi, rajta,
Csak szálldogál a fecske fel s alá.

Kardos László műfordítása.

HARAGOS GUTI FOGADÁSA

Irtá: MÓRA FERENC

Haragos Gutí István Rákóczi Ferencnek a lovaskapitánya volt. Debrecen történetében kétszer is van róla emlékezet. Egyszer az, hogy ott hajtotta keresztül a fejedelem tokaji táborába méltóságos gróf Pekri Lőrinc ur önágyaságát, aki híres császármadár volt az időben s Erdélyben esett a kuruc kapitány kezébe. A másik feljegyzés meg azt mondja, hogy ökegyelme még a kurucok közt is kivált, mint káromkodó talentum, ami bizonyára megcsodálni való volt.

— Gutí István nevű kurucnak, — mondják az 1703-as debreceni jegyzőkönyvek — ki nemrég jött ki Törökországból s ki szörnyű hallatlan irtóztató káromkodó ember, egy új farkasbőrt ezüstgombostól, lánccostól csináltattunk.

Hát ez a nagytermészetű ember, akinek három jelzőt is kíván egyszerre a káromkodásbeli virtusa, nemcsak a debreceni magisztrátus fejét akarta leharapni, hanem egyszer magát a fejedelmet is azzal ijesztette. Igaz, hogy akkor —

Mi jöhet?

Irtá: Dr. NAGY VINCE nemzetgyűlési képviselő

Év végével minden üzletember és minden gondos családapa mérleget készít. Összeadja bevételeit és kiadásait, megállapítja vagyonállapotát és az elmúlt év tapasztalatai alapján számvetést csinál a jövőre: mit remélhet a következő esztendőben.

Ezen a módon kellene az ország gondozására hivatott legfőbb szervnek, a kormánynak is elkészíteni munkássága elmúlt évi mérlegét. De nemcsak a pénzügyit, hanem az erkölcsit és a politikait is.

Am ha maga az erre köteles kormány ezt nem teszi, tegyük meg helyette mi. Számoltassuk meg nyilvánosan: mit tett és mit nem tett, hogyan gazdálkodott a gondjaira bízott óriási anyagi és erkölcsi javakkal, miképp viselte gondját ennek a nyolcmillió nagy családnak? És az elmúlt év tapasztalatainak, anyagi, erkölcsi és politikai mérlegének alapján állapítsuk meg: mit remélhetünk a jövőendőben?

Szomorú esztendő után szomorú karácsonyfa alá szomorú mérleget kell odalennünk a magyar állampolgár elmúlt esztendeiének.

Csak az elmúlt hetekben mutatta ki Bethlen miniszterelnök Genfben, hogy a „szanálás” milyen fényesen sikerült. És a külföld gratulált a sikerhez.

De a miniszterelnök ur nem mutatta be a Népszövetségnek a hivatalos közlöny egy éves kötetét, hogy abból a csódtömegek, kényszerezvességek, végrehajtások és árverések borzalmas tömegét is megláthatta volna a külföld.

Bizony ez a közlöny-évfolyam maidegen olyan fájdalmasan gvászos föllánsunk mint a világháború alatt a veszteséglistának egy-egy kötete volt. Anyagi tönkremenések egész sora van benne, amelyekhez a

fizikai, idegbeli pusztulás, sokszor az öngyilkosság is járult.

És obiekтив megállapítás, hogy a vagyonvesztések, anyagi leromlás eseteinek legtöbbit nem a spekuláció, nem a könnyelműség okozta, hanem az állami közterhek elbirhatatlan sulya és aránytalan nagysága. Erre még nem volt példa a külföldön, hogy egy állam, illetve annak kormánya legyen a maga kiméletlen adócsavarásával saját állampolgárai egész tömegének anyagi megrontója.

Hát ehez tapsol, ehez gratulál a külföld?

Mit ér az, hogy rendben az állampénztár? Mit ér, hogy hatalmas feleslegek gyűltek össze az állam vaskasszáiban? Ha közben tönkre megy az ipar, tönkre a kereskedelem? Ha a kis- és középgazda, aki maga művelő földiét, nem bír olesó termelési hitelhez jutni és az eladósodásnak még a háboru előttinél is ijesztőbb réme nehezedik reá?

Ha közben a megélhetés irtózatoss terhe alatt összeroppan a szabad pályán működő diplomás osztály, a mérnök, ügyvéd, orvos, művész, tudós? Mi lesz, ha közben, — míg egy darabig még rakásra gyűl a bankó az állampénztárban, — a magántisztviselő, az állami és magánnyugdíjas a koplalás és leruhátlanodás sportját üzi családjával egyetemben?

Ezzel szemben az „udvartartás” költségeit, a miniszterek és államtitkárok fizetését soknok milliórd összeggel felemelték. És felemelték — szegyenel, de kimondom és hibáztatom — a képviselői fizetéseket is.

És mi lesz az árvák pénzével, akiknek jó aranykoronáit, kis örökölt vagyonkájukat, hadikölcsönkötvényekbe fektették az árvaszékek — kormányparancsra? Mi lesz jó aranyáival a harctérről csak

mint horgon a potyka, de megszólalni nem tudott.

— No igen, magyarázkodott Rákóczi, — hallom, hogy baja van kendnek velem. Én vettem el a kend vezetéklovát, ki is lőtték alólam azt is. Hát itt a fejem, tessék, le lehet harapni, Hadd látom, hogy fog kend hozzá.

Azzal nevetve meghajította hullámos üstökű oroszlánfejét. A hadnagy pedig már akkor térdelt a porban és a saját fejét veregette vasóklével.

— No, no, hívem, — csitította a fejedelem — azért ne egye ám meg kend a saját fejét sem. Szükségem van még nekem arra, Hanem tudja kend, mit? Koccintsunk egyet erre a nagy ijedtségre.

Haragos Gutí elsápadt az örömtől, mint a gverek, hogy csikóbőrös kulacsát a fejedelem ezüst tábori kulacsához koccinthatta. Le se tette, míg nyakkal győzte. Akkorra pedig gyönyörű fehér paripát vezetett eléje a fejedelem két lovásza.

— Kendé legyen Gutí uram, — veregette meg a vállát a fejedelem, — olyan kurucot nevelien kend belőle, mint kend maga.

Ugy lett, ahogv Rákóczi ki-

olyan feltétellel szabadságot embereknek, hogy hadikölcsönt kell jegyezniök?

A kormány még ezek hadikölcsöneit sem akarja valorizálni.

Hát ha tönkre megy az adófizetők legnagyobb része, legtöbb kategóriája, akkor ki fog itt jövőre adót fizetni, miből fog jövőre megtenni az állampénztár?

És mindez miért történt?

Mert a kormány nem akart a nagy vagyonokhoz hozzányulni. Sem egy erős és komoly földreformmal az ingatlan nagy vagyonhoz, sem egy erősebb és fokozatosan emelkedő vagyonadóval az ingó nagy vagyonhoz, a banktőkéhez, gvári és vállalati tőkéhez.

Kimélte a nagy vagyonokat és ráfeküdt teljes erejével a közép- és kispolgárok, a dolgozók tömegeinek nem is meglevő, csak képzelt, feltételezett jövedelmeire és a fogyasztási adókkal ugyancsak ó rájuk és a legszegényebb osztálynak, a munkásságnak millióira.

Az így kivetett adókat azután ezek a rétegek már nem is képesek magából a jövedelmükből vagyis keresetük feleslegéből fizetni, — pedig ez volna az adófizetés erkölcsi alapja, — kénytelenek tehát nagy, borzasztó terhes adósságszínalásból fedezni, — ha ugyan van hitelük, illetve az ehhez szükséges magántulajdon fedezetük; — vagy pedig közvetlenül vagyonátárgvaiknak, ingatlanrészeknek, ingóságoknak, szőnyegnek, butornak, ruhának, párnának eladásából kénytelenek az ehhez szükséges összegeket előteremteni.

Ez a pénzügyi helyzete a magángazdaságoknak, magánháztartásoknak, a mérleg tehát hiányt, mínusz, adósságot mutat az állampolgárok legtöbbiténél, kinél nagy, kinél még nagyobb mértékben.

És mit mutat a tisztelt kormány politikai mérlege?

Mit adott legfőbb gondvise-

vánta. Moresos, — mert a haragos Gutí lovának nem is lehetett más neve, — nemsokára emberszámot tett a kuruc táborban. Rugta, harapta a labancot, ahol érte. A szagát pedig messziről megérezte, mint komondor a farkasét.

Egy esztendő múlva annyira ki volt tanulva Moresos a haditudományokban, hogy Gutí már az őrállást is rá merte bizni. Megeselekedte néha portyázáskor, hogy bevette magát egy utszéli csárdába a legényeivel együtt s nem állított egvébb strázsát a Moresosnál.

— Ne féljete, tőri ezt a nehézség, ha a hetedik határból orrontia is a labanc-bűzt.

Egyszer azonban mégis megeseett, hogy meglepett a lóstrázsza az őrhelyről. Elveszett szőrén-szálán, Gutí kapitány dörgött, morgott, végig káromkodta az egész martirologiát, utolára kiadta a parancsot nagy toporzékolva:

— Le kell löni a bestét! Szökevénynek ez a büntetése!

— Először meg kellene találni, hé! — csendesítették a cimborái, — aztán majd te is alá adod, ha megkerül.

— Mit? — csapta földhöz Gutí süvegét. — Hát minek néz-

lönk, szanáló kormányunk cserébe a polgárságnak és munkásságnak azért, amiért ez utolsó papirkoronáit is beszállította adóba?

Adott-e legalább jogokat neki, közjogokat, amelyek minden más állam minden egyes polgárát megilletik?

Megadta-e az általános, mindenkit megillető, titkosan gyakorolható választói jogot? Mert ez legalább markotikum, bódító szer volna, amelynek birtokában legalább abban az illúzióban ringathatná magát a pártját a zálogba hurcoló polgár, hogy majd csak másképp lesz, jobban lesz egyszer, ha majd a titkos szavazással a dolgozó állampolgárok milliói olyan törvényhozói többséget fognak beválasztani az ország házába, amelyek demokratikus meggyőződésénél fogva, meg az ország anyagi erőinek ismeretében is, inkább meg fogja védeni a kisémbert, az anyagiilag gyöngébbet és közterheinek egy részét át fogja hárítani a vagyonosabbak fölébire bíró vállaikra.

Hát megadták ezt az általános és titkos választójogot?

Dehogy. Még abból is lefaragtak, ami megvolt. És olyan választói törvényt csináltak, amelynél sötétebb és reakciósabb nincs egész Európában.

De hát van-e gyűlekezési jog, egyesítési jog? Van-e sajtószabadság?

Aki azt merné mondani, hogy van, az vagy álmjáró fantasztá, vagy nemzetgyalázó hamisító, aki el akarná hitetni erről a jobb sorsra érdemes nemzetről, hogy meg van elégedve mai jogtalan helyzetével: el akarná hitetni, hogy ez az ország a jog és szabadság teljességének hazája, itt már jogkiterjesztésre szükség nincs és hogy ez a nemzet többre, haladásra, az európai jogrend minden áldásos intézményének bevezetésére nem vágyakozik.

Ezzel szemben azonban vannak kivételes jogok. Még min-

dig kivételes elnézésben részesül az u. n. „fajvédők” csoportja. Nekik szabad büntetlenül bejelenteni, hogy egyenruhába fogják öltöztetni embereiket és fokossal fogják őket felszerelni. Vagyis fasiszta különítményeket fognak felállítani.

Nekik szabad a magyarokat gyűlölő és elnyomó Cuzákkal szövetséget kötni, holott én már akkor is hazaáruló vagyok, ha Herriot-nak, vagy Mac Donaldnak táviratban azt kötöm a felkére, hogy legyen mindenkor jóbarátia Magyarországnak.

És körömszakadtig védik a „numerus clausus”, amely az állampolgárok egy tekintélyes részének fiait sújtja indokolatlanul és egy egész felekezet magyar anyanyelvű tagjait igyekszik — szerencsére eredménytelenül! — elidegeníteni a magyar „fajtól” és a keresztény magyarságtól, magától a nemzeti eszmétől.

Ime: jogok helyett kinövések ápolása és bilincsek fentartása.

A politikai mérleg is erős minusz mutat tehát, akármelyik balkáni állam jogrendjéhez mérjük is a magunk helyzetét.

Ez a mult esztendő képe.

Sötét, szomorú kép ez. De nem a festő pesszimizmusa teszi olyan komorrá azt. Maga a valóság olyan szomorú, olyan sötét, hogy Rembrandt esetje sem volna elég merész, az ő palettájának színei sem volnának elég barnák és feketék ennek a mai magyar gazdasági és politikai helyzetnek vászonra vetéséhez.

És mi jöhet? Mi lesz? Mit remélhetünk?

Én a magyar polgárság elé bizony nem tudok rózsás reményeket vetíteni.

Még nehéz idők nehéz próbái következnek.

Mert a kormányzat az eddigiekből nem tanult és gazdasági politikáin — csekélyebb változásoktól eltekintve, ame-

lyekre már mint haldoklóknak az éther-injekcióra, olyan szükség van a polgárságnak, — nem is fog változtatni.

Hiszen nem is adhat ő sem mást, „csak mi lényege.”

A demokratikus politikától és ennek adórendszerétől ez a mai kormány pedig olyan távol esik, mint Mussolini az alkotmányosságtól.

És mégis bízunk kell és reménykedünk. De nem a kormányban, hanem magunkban és a nemzet élettörténetében.

Kinek-kinek egy jobb sors reményében keresztül kell vergődnie ezeken a politikailag és gazdaságilag nyomasztó, súlyos esztendőkön. Tünnünk, dolgoznunk és bizakodnunk kell.

Elvégre sok rosszat megélt, sok külső és belső veszedelmet keresztül szenvedett már ez a nemzet.

Élet egy darabka jégen, a népkönyha előtt

Déli tizenkét óra van. Kemény hideg idő. Az emberek fázva huzzák össze magukat, az orrok zinkét fogták, mindenki siet. Látszik mindenkin a didergő hideg hatása. A Miklós uca jól-rosszul letakarított gyalogjáróján meg-megcsuszának a sötét gyafogások, a kocsiuton szánok siklanak tova és nehéz, terhés szekerek kerekei csikorognak a megfagyott havon.

A csuira nyezett akácok kopaszra száradt, csenevész ágain szürke kis verebek gömböc huzódnak össze és felborzolt tollakkal, némán, magukba roskadtan gondolnak vissza az aranyos júliusi, augusztusi napokra, amikor aratás előtt és aratás után terítve várta őket a szántóföld s ők meleg napsütésben kövérré híztak a jó, ingyen kosztón.

Lenn a szürke, piszkos aszfalton, a népkönyha háza előtt egy kis darab, jégcsikon és akörül szintén tépett, jég csikon és akörül szintén tépett, rongyos, szürke kis verebek vannak. De ezek annál hangosabbak annál éjevebbek, minél fázósabbak, esendesebbek, némák azok odafönn a fán. Egy csomó rongyos gyerek kiabál, mozog, ugrál, csuszka ott. A legtöbbször könyv, írka, nagyritkán vállukra madzagolt kis hátitáska, rongyból. A vörösre fázott kis kezek hadonásznak a levegőben, a szemek élénken csillognak, egy-kettő a gyerekek közül átesuszik nagy nekilírálás után a jégen, egy csapat várja, hogy reákerüljön a sor. Egy nagyobacska, könyv nincs nála, bizonyosan már nem iskolás gyerek, hirtelen visszafordul és visszafelé is végig csuszka a jégen. Fölzudul a gyereksereg, tiltakozik a csendes megállapodással létrejött jogrend megzavarásán, de aztán a tiltakozás lassan belevész a játékos kedv csacsogásába, a káoszról visszazúleik a régi jogrend, a csuszkaálás folyik tovább.

A legnagyobb gyermek talán tíz éves, de a legtöbbje hat-hét esztendő. Soknak nincs téli kabátja, amelyiknek van régi ruhából otthon varrt kabátkája, van jobb csizmacskája, cipője, mint verebek közé tévedt kanári, úgy tűnik ki. Ki is tűnhetik, mert kevés van ilyen. Egyiken egy vékony nyári zakkó potója a felső kabátot, amelyet valamikor két-három ember hordhatott, most alsó széle a földet seprí a kis csöppsen. Ártani már nem árt a kabátnak ez sem. Annak már semmi sem árthat. A másikon régi gyermek télikabát — lyukain

Nem az lesz a sorrend, amit a miniszterelnök hirdet, hogy előbb gazdaságilag megerősödik a nemzet és azután majd — talán, esetleg, ha muszáj, — jöhet a demokrácia.

Ellenkezőleg. Logika, történelmi mult, a világhelyzet jelene parancsolóan diktálják a sorrendet: a demokráciának kell előbb eljönni, hogy az magával hozza a gazdasági vélejárót, az anyagi megerősödést, jólétet és megelégedést.

De ezt nem imádkozással fogjuk elérni, sem fokosokkal, hanem kettős munkával: *verejtőkező gazdasági termelő munkával és öntudatos, elszánt, bátor politikai szervezkedéssel, amelyben az elvek, a végcél és azok önzetlen harcrai után kell mennünk*, nem pedig a pillanatnyi előnyök és kortesédek horgára akadva a jobbra-balra kapkodók, kormánykegyet lesők és parolázó nagvságok után.

át fúj be a fagyasztó hideg szél a kicsi testre. A harmadikon nincs felsőkabát, legényesen jár. De cukor-spárgán a nyakába akasztva hordja egy muíi maradátkát. Hogy minek, a jó Isten tudja, mert a téglaszínű, piszkos kis kezek soha sincsenek benne. Foltok és rongyok. Nagy emberek félretaposott, elnyírt cipői, különböző párból összeszedett nő lábbeliek, a kicsi lábszárakon spárgával helyettesített harisnyatartókkal tartott harisnyák és harisnyaszárak, minden lábszáron más színű.

Egyik még egy darab kenyeret majszol, amit a népkönyhai habebéd mellől mentett át a játékhöz. Ép most csuszka. Két gémberegett ujju kezével hiába egyensúlyozik, nagyot esik s a kényerével együtt végigcsuszka a havon, kacagás, semmi baj. A kenyeret bekapja azon havason és piszkosan, majszolja tovább és csuszka tovább. Majdnem mindegyik kezében, vagy zsebében, vagy kis zsákjában ott van az ütött-kopott plékanál.

A jó kedv, mozgékonyosság, a nyomorult, nélkülözö élet nem látása, a nincs irtóztató tudatának távolléte feledtetni a csikorgó hideget. Az egész képet mintha csupa rongyból vetítette volna oda a szürke aszfaltra, a kis darab jégre az élet. Magyarországnak egy része mozog ezekben a rongyokban itt, a jövő Magyarországnak. Csupa kedves melegség, derű és boldogság. Csak egy esetvonás fájdalom e szürkeségben is derűs, színes képen: a kicsi arcokon, még ha kerekdedek, pufokok is, ott ül a rossz lakás, a nélkülözés szürkés-sárgás színe, amely a hidegben sem tud pirosra virulni...

Egyszerre megrebbenek a fák s lenn a jégen a kis szürke verebek. Azok elszállanak, ezek szétfútnak, a láрма elhallgat, a csicsérgő kis lilára fázott ajkak elnémulnak, a rongyos kabátok, rongyos topánok elszaladnak. A jég üresen marad, a rendőrhácsi közeledik s hangosan szól:

— Mit kerestek itt? Mentek mindjárt haza.

A verebek az aszfalton most már érzik a hideget, a kicsi rongyokba behuzódnak, fájdalmas esendben eloszlik a szürke, kis verébcsoport. Megjelent előtte a hideg, könyörtelen élet.

A jövő Magyarországnak népe kapkodja kis lábait nagy sariban az ismeretlen jövő felé.

Isten, te Mindenható Ur, ki táplálsz az ég madarait és felruházod a mezők lillomait. . .

tek engem, az istennvila csipkézze ki a fületem gombját! Úgy segítsen meg engem az öreg Isten, ahogy én egy petákért odaadom azt a dögöt, ha még egyszer megtalálom.

A peták nagyon kis pénz volt. Kettő ha ért belőle egy mai ezrest. Gutti kapitány fogásának hamar híre futott a táborban s heten nyolc felé szaladtak a Morcsost keresni. Olyan löért senki se sajnálta volna a petákot s gondolták, hogy kis idő alatt nem téveleghetett el messzire.

Utoljára mégis csak a gazdája találta meg a lovat. Meszsziről meglátta fehérteni és az is ráismert őrá, mert elvihogta magát. Meg is indult felé lassu kocogással, de egyre visszafelé csavarta a nyakát.

— Kít bolondít az a beste? — lapult meg Gutti kíváncsian az árokban.

Hát biz az valami kőborló labancot bolondított, aki lopva csuzzott utána.

Odáig csalogatta, ahol a kuruc megbui az árokban. Ott aztán nagy vigan röhentett egyet s vágatott be a kuruc táborba, mint a nyíl. Tudta hogy a gazdája most már majd elbánik a labanccal.

El is bánt, nyakánál fogva huzta be a táborba a nyavalyást.

Ott nagy kacagással fogadták a cimborái, csörgetve az erszényüket:

— No, állia-e kend még a szavát?

A kuruc szügyvébe vágta torzonborz fejét s elbusultan felelte:

— Állom!

Azzal kezét-lábát összekötötte a labancnak, felhajította a Morcsos hátára és kantáriánál fogva végigvezette a lovat a táborban, harsány hangon kiabálva:

— Eladó egy ló egy petákért, meg egy labanc száz tallérért, de csak annak, aki mind a kettőt megveszi!

Persze mindenki nevetett, sőt mire befejezte a sétát, akkorra haragos Gutti István is elnevette magát. Kiszabadította a labancot és barátságosan megpaskolta a hátát a kötőfékkel:

— Te pedig, fiam, labanc, mehatsz, amerre látsz. Hadd csodáljon meg a fajtád, hogy olyan labanc is van a világon, aki száz tallért ért egyszer.

Baltazár püspökék mult évi amerikai karácsonya

A karácsonyi csillag fénye összekapcsolja az óhazai és amerikai magyarokat.

A debreceni kálvinisták templomgyűlésében több ízben tartott már előadást *Baltazár* püspök amerikai utjáról, a fáradoalmokról, az amerikai életéről s utjain hűséges kísérője, *Baja* Mihály, a Kossuth ucca templomának lelkésze. Különös véletlenség volt, hogy ezekből mindig kimaradt egy, az amerikaiak karácsonyának ismeretése. Hogy töltötték *Baltazár* püspökék a mult karácsony ünnepét Amerikában, milyen az amerikai karácsony képe, erről kérdeztük meg a népszerű költőpapot, *Baja* Mihályt.

— Tulságosan nem kedves nekünk ez az emlék, kezdte *Baja* Mihály, — mert éppen

a karácsony miatt félbe kellett szakítani misszionát.

Nem tudtunk ugyanis gyűíteni.

zástól szentelési ünnepén. Karácsonyra *csak vendégként* mentünk s ott töltöttük az időt január elejéig, amikor a püspök ünnepélyes fogadtatása ki volt tűzve a másik clevelandi templomban.

— A magam részéről abban a kiváló szerencsében részesültem, hogy az elliriai református egyház lelkésze, ifjú *Kalassay Sándor* hívott meg legátusnak, *Cleveland* tőszomszédságába. Karácsony előtt néhány nappal mentem ki oda és a nagyhéten, ünnepeken szolgáltam, prédikáltam vagy *kilencszer*. A legáció pénzbeli eredménye úgy jött össze a hívektől, hogy Amerikába kiszállított „*A babyloni vízeknél*” című verseskötetem példányait osztottam el a hívek között s azok adtak érte anynyit, amennyit akartak. Lev jött

lyeznek a vasárnapi iskolákra, tehát az ifuságnak a karácsony ünnepébe való bevonására. A templomban hatalmas, díszes karácsonyfát állítanak fel, amelynek ágain villanykörtek szórják a szívirvány minden színét.

— A tulajdonképeni karácsonyia ünnepély mindig karácsony este végbe a templomban.

Ez alkalommal színültig megteltek a gondosan fűtött templom, mert Amerikában másféle templomot nem is ismernek. — s amint megszólal a harang, a gyermekek körülállják a fényben ragyogó fát. A fa alatt terítve vannak az ajándékok a szegény gyermekek részére. A ruhák, kalácsok, sütemények, könyvek halmaza. Mindenki kap valamit, aki a magyar iskolának, vagy vasárnapi iskolának tagja volt. Leicsavariák a templom nagy villanylámpáit, csak a karácsonyfa ég, amely alatt áhitattal zendít rá a gyermekcsereg az örökszép karácsonyi énekekre:

*Krisztus urunknak áldott születésén,
Agyali verset zengünk szent ünnepén...*

Azután a lelkész, vagy a karácsonyi iskola vezetője beszédet mond.

Megemlékezik az elhagyott óhazáról, a távollevő rokonokról s így köti össze a karácsonyi csillag fénye az itthon ünneplő magyarok lelkét az Amerikában bujdosó magyarok százezreinek lelkével.

Minden gyermek magyar verset szaval ezután s a szavak alatt a szülők és a templom közönsége a meghatottságtól csendesen sirdogál. Végül kiosztják az ajándékokat s a gyülekezet áldással, énekléssel búcsúzik el egymástól, hogy a másnapi karácsony ünnepére uiult lélekkel felmelessenek.

— Annak ellenére, hogy az amerikai karácsonyt felekezetek a legközelebbi vasárnap ünnepére teszik, a közvéleménybe élesen be van vésve a karácsonyi ünnep fontossága. A társadalom igenis ünnepel s például

Cleveland város legforgalmasabb uccáin és terein, szabad térségen óriási karácsonyfákat állítanak fel,

amelynek fénye messzire elvilágít s a zsbongó, városi élet zajában a karácsony áhítatávalandtól Elliriáig. — 35 kilométeres uton. — *hat ilyen karácsonyfát olvastam meg.* De ezenkívül a különféle egyletek is ünnepelemek.

— Karácsony előtt két héttel *Philadelphíában* voltunk, ahol a nagy *Wannamakernek* szintén van egy hatalmas üzlet-palotája. A palota középső, óriási halliában karácsonyi vásár volt. Minden cikk karácsonyi volt ebben az óriási helyiségben, amelynek balkonián áll a világ egyik legnagyobb orgonája. *Pontosan 12 órakor, amikor öt-tízezer ember van a hatalmas hallban, megszólal az orgona. A vásárlók*

tömegei megállnak, az alkalmazottak külön erre a célra készült énekeskönyvet adnak kezükbe a látogatóknak s

egy perc alatt templomná varázsolódik az óriási helyiség.

Az orgona hangjai mellett mindenki karácsonyi éneket énekel. Így készítik elő a lelkeket Amerikában a nagy ünnepre. A kiáróknál nagyszakállu, jelmezes kapusok, mint *Mikulások* gyűjtötték a vásárlókat a karácsonyi aukcióra.

— Karácsony előtt egy hónappal a bankok felhívásokat tesznek közzé, hogy mindenki gyűjtsön karácsonyi alapot, *Christmas Foundot*, vagyis, hogy mindenki a keresetének bizonyos százalékát tegye be a bankba, hogy legyen miből karácsonyi ajándékokat vásárolni ismerőseinek, rokonainak. Milliók gyűlnek össze ilyenkor a bankokban, mert ahol a világon nem dívik annyira a karácsonyi ajándékozás, mint Amerikában. Az a boldogtalan ember, aki nem kap karácsonyi ajándékot. A szülők gyermekeiknek, a gyermekek a szülőknek, a tanítványok a tanítóknak, a jóbarátok egymásnak minden esetben ajándékot adnak. El lehet aztán gondolni, hogy amikor a társadalom így ünnepel, az egyházak is milyen bensőséggel, melegséggel ülnek meg a legközelebbi vasárnap, a munka szünetelésének napján a karácsonyi ünnepet.

Dr. Tartakower: A debreceni nemzetközi sakkverseny. A felszabadított sakk

A debreceni nemzetközi sakkverseny világszerte fontos eseménye volt a sakkéletnek s az első európai klasszist képviselő mestereknek ezt a fontos mérkőzését idézi most vissza dr. *Tartakowernek*, a világhírű nagymester-teoretikusnak a debreceni versenyről megjelent könyve: „*A középidék tankönyve.*” Amilyen érdekes volt a debreceni verseny lefolyása, éppen olyan érdeklődést kelt ez a könyv a világ sakkozói között. — ezt meg kell állapítani az első pillanatban, mert nemcsak a nagymester keze alá került anyag volt értékes, hanem hasonló érték a keret is, amelyet feldolgozásában kapott. A teória és a tudomány természetszerűen kesernyvs izü fejezeteit ugyanis színes, szép, csaknem lírai részek tarkítják a könyvben, amely így a sakk himnuszát zengí a sakk tudomány rajongóinak. A laikusok számára is érdekes olvasmány dr. *Tartakower* könyve, teljes mértékben alkalmas arra, hogy belőle a sakk és a sakkozók pszichéjét megismerhessék.

A könyv bevezetésében *Chalu. netzky* Ferenc tollából közöl terjedelmes ismertetést a debreceni versenyről s ez a bevezetés így külön érdekesség a debreceniek számára. Ezt a részt dr. *Tartakower* bevezetése követi, amely részletesen feltárja a debreceni verseny tanulságait a modern megnyitásmélet szempontjából. Ez a rész épolv tanulságos, mint a következő, amely fordulók szerint adja a

DR. BALTAZÁR DEZSŐ püspök.

Amerikában az a szokás, hogy az egyházak és kiváltképen a magyar egyházak *ilyenkor szokták biztosítani anyagi létüket*. Az adventi időt használják fel arra az egyházak, hogy *karácsonyi akciók, vásárok* rendezésével némi töképenzt gyűjtsenek. Az ilyenkor a perselypénzből, templomi és egyéb adományokból álló jövedelmek tartják fenn voltaképen az egyházakat. *Nem számíthatunk tehát arra, hogy a templomi szereplésünkből betolvó adományokat a debreceni kollégium javára adják át.*

— De legáltalában megvolt az a kilátásunk, hogy a karácsonyt olyan szerető szívek társaságában töltjük el, mint *Csutoros Elek clevelandi* református lelkész, akihez hivatalosak voltunk.

Pár nappal karácsony előtt érkezünk *Ohio államba, Clevelandba,*

Pensylvánia államból, ahol — éppen karácsony miatt. — akciónk nem járt kielégítő sikerrel. *Clevelandban* már járt egyszer a püspök, egy magyar egylet

össze *hatvanöt dollárom.*

— A püspök és fia *Csutoros Elek* vendégei voltak. Karácsony szent ünnepén a püspök prédikált a templomban mindeinek szíve gyövörüségére.

— Ami a karácsonyt illeti, ezt az ünnepet az angolnyelvű egyházak nem úgy ülik meg, mint mi.

Ha nem esik véletlenül karácsony vasárnapra, meg se nyitják a templom ajtót.

A gyárak dolgoznak tovább és a karácsonyt a legközelebbi vasárnapon ülik meg.

— Annál melegebben és a mi szokásainkhoz híven, sőt fényesebben ülik meg aztán a karácsonyt a *Magyarországból kivándorolt, mindentéle teleketteti népek, tehát a reformátusok* is. Már jóval karácsony előtt hozzákészülnek az ünnephez s az ünnepelés központja mindig a templom. Az egyházak kebelében működő ifjusági egyletek, nőegyletek, férfiegyletek tagjai vállvetve működnek azon, hogy minél fényesebb legyen a karácsony megünneplése. Különösen nagy sulvt he-

verseny történetét, megvilágítva a változó esélyeket előidéző okokat.

„Wunden und Wunder” címen dr. Tartakower játszmaelemzéseit következnek ezután, amelyeket minden parti után megszakítanak frappáns, s anélkül, hogy a tudományosság igényéről lemondanának, a poézis régióiba emelkedő, aforizmaszerű tanulságai. „A felszabadított sakk” címet viselik ezek az „el-vek, megfigyelések és tanácsok” s finom gondolat-arabeszkjeikkel, mély analízisükkel mindenkit meg kell, hogy ragadjanak. A közéleti köréből vett gondolatoknak ugyanez az értékük van meg s a röviden sokat mondásuk — az első olvasásra frappáns. Általában az egész könyv magán hordja dr. Tartakower elmélyült tudásának, borotvaéles analitikai készségének és ragvató lekszikális felkészültségének bélévét s elragadóan visz keresztül az ezek termelte szépségek során.

A bevezető tanulmányokat, a már említett Chalupetzky Ferenc fordította igen jó magyarsággal, magát az anyagot pedig a Magyar sakkvilág mutatós, szép kiállításában a kitűnő dr. Tóth László, kecskeméti hírlapíró és becsült alakja a magyar sakkéletnek. — rendezte sajtó alá. A könyv a Hegedűs és Sándor könyvkereskedésben kapható.

ÉLMÉNY.

—Hugo von Hofmannsthal.—

Ezüstös-szürke illat űlte meg az alkony völgyét, mint mikor a hold felhőn szüremlik át. De mégse volt éj. A barna völgy ezüstös illatával elusztak méla gondolatjaim s lesüllyedtem a kristályisza, renző tengerbe és az életről leváltam. Ó mily csodás virágok nyitak ott, homályos-izzó kelyhek! Dus hozót amelynél át topázok rozsdaténye omolt-bomolt meleg nyaldbba. Mindez betelt borongva-bugva duzzadó, mély, méla muzsikával. S tudtam én, bár érthetetlen most, de tudtam akkor: ez a Halál. Zenére változott s most édesen zug, izzón és homályon, — a bu legalja zeng így.

Amde furcsa! Egy névtelen vágy sirt fel hangtalan a lekem allán: élni! — s sirdogál, mint sirdogál, ki szállva lenge gályán vitorláját feszíti s alkonyattájt a mély-kék vízszínen tovább sikamlik a város mellett, hol világra jött, s az uccát látja, kutyugást fűl, az orgonák szagát megérzi, lent a parton kisfut lát, önmagát, sírós gyerekszemekkel s újra látja szobája ablakán a lámpa fényét — De már tovább röpi őt a gálya, a mély-kék vizlapon pühán sikamló s feszül a sárga, furcsa-nagy vitorla.

Kardos László műfordítása.

Ha örömet akar szerezni karácsonyi ajándékával vásároljon
CORILIA
kölni vizet
a REX-DROGUERIÁBAN

Az intellektuális bűncselekmények száma emelkedett, a közönségeseké süllyedt 1925-ben, Debrecenben

50 százalékkal több az öngyilkos, mint tavaly s négyszer annyi a rágalmazás, becsületsértés — A debreceni rendőrség modern alapokon, preventív intézkedésekkel akadályozza meg a bűntevést — Ma már nincs nagyobb lopás az országos vásáron

Az ország egyik legnépesebb vidéki városának, Debrecennek a rendőrsége lassanként kezd már alkalmazni a modern nyomozásnak azokat az eszközeit, melyek nélkül a nyugati országokban el sem tudnak képzelni rendőrséget.

1925 nyarán megszervezték a kerékpáros rendőrsztagokat.

A nagy kiterjedésű város területén a létszámszökkenés következtében alaposan megcsappant rendőrlétszámával ugyanis nem lehetett megnyugtató módon ellátni a szolgálatot, nem sikerült volna biztosítani a rendet és a vagyonbiztonságot. A kerékpáros rendőrsztagok megszervezésével azonban elejét vették minden bajnak. A kerékpáros rendőrsztagok sokkal gyorsabban és ami a legfőbb, gyakrabban járják az utcákat és így az uccák ellenőrzése jobb, mint a nehézkesen mozgó gyalogos járőrök korában. Az éjszaka sötétjében zaj nélkül suhannak át a város uccáin a lámpánélküli kerékpáros járőrök és percek alatt száguldják be azokat az utcákat, melyeknek figyelése máskor egy órát vett igénybe. Hol itt, hol ott tűnnek elő és nem marad olyan pontja a városnak, melyen meg ne fordulnának. Az üldözéseknél és kiszállításoknál pedig gyorsaságukkal óriási szolgálatokat tesznek.

A debreceni kapitányságon szeptemberben bevezették már a fényképezést is.

Azokat a bűnösöket ugyanis, akiket a kapitányság területén már többször elfogtak lopásért, betörésért vagy más bűncselekményért, fényképezik és fényképeiket megőrzik, hogy újabb bűncselekményeknél a fényképek segítségével könnyebben lehessen a tettesek nyomára akadni és kilétüket megállapítani. A rendőrség még csak szeptemberben kezdte meg a bűnösök arcképeinek a gyűjtését és máris nagy gyűjteményre tett szert.

A legutóbb elkövetett lopások tettesének egy részét már a rendőrségen lévő arcképek alapján sikerült kézrekeríteni

és a panasza ment károsultak közül nem egy kiáltott fel meglepetve, mikor az albumot nézte:

— Ez volt a lakásomon! Ez a tolvaj, ráismerek.

A rendőrség az ujlényomatokat is gyűjti már és ezáltal sokkal gyorsabban és eredményesebben teszi a nyomozást. Nem kell a drága időt poszékolni s a fővárosba írni minden ügyben.

A debreceni rendőrség tagadhatatlanul fejlődik és az agyon-szanálás ellenére is derekasan dolgozik. Munkája akad bőven. A nyomor szokatlanul nagy számban termeli a bűnösöket és különösen az intellektuális bűncselekmények terén akad sok dolga a rendőrségnek. A nyomozók létszámát pedig alaposan lecsökkentették.

A városban összesen 23 detektív és 12 polgári rendőr dolgozik, hétképpen 50-en végezték el ezt a munkát.

Tóth Gyula rendőrkapitány, a bűn-

ügyi osztály vezetője a rendőrség ez évi munkájáról a következőket mondotta:

— A rendőrségnek ez évben sok dolga volt, különösen az intellektuális bűncselekmények terén. Régen egy előadó elintézte, most kettő is alig bírja az anyagot elintézni.

Sok volt a hitelezési csalás, sikkasztás, és ami régen alig fordult elő, most bizony gyakran jön feljelentés hivatali sikkasztás miatt is.

Az emberek nagyon ingerlékenyek, sok a gondjuk, idegesek és ezért van aztán, hogy régen két évben nem volt annyi becsületsértés, rágalmazás, mint most egy fél év alatt.

— A közönséges bűncselekmények, lopás, betörés lényegesen kevesebb számban fordult elő, mint az elmúlt években. Nagyobb arányú lopás és betörés nem is történt. A hideg idő és a téli nagy nyomor azonban az utolsó hetekben emelte a bűnesetek számát, de ezek is csak kisebb arányúak.

Az öngyilkosok száma 50 százalékos emelkedést mutat a tavalyihoz képest.

— A bűnesetek ritkulásának okát abban látom, hogy sikerül preventív intézkedéssel elejét venni a bajnak. A bűnöző embereket megfigyelés alatt tartjuk és sikerült ilyen módon elérni azt, amire már évek óta nem volt példa, hogy a debreceni országos vásáron sem követtek el pár darab jelentéktelen lopáson kívül semmit. Régebben napokig irtak a lapok a vásári bűnkrónikáról. A rendőrség ez évben már a modern nyomozati technikával dolgozik és valószínűleg rádiók is lesz nemsokára.

Tolvajfogás egy külvárosi korcsmában

Arra vonatkozólag, hogy milyen alapos felkészültséggel rendelkezik már a debreceni rendőrség, magunk is meggyőződünk egy razzia során. Este 11 órakor elmentünk a rendőrség központi ügyeletére, ahonnan razziaira indultak a detektívescsoportok. Az ügyeleti szobában alig ültünk le, mikor hirtelen felpattan az ajtó és az egyik fiatal detektív lelkendezve bekiáltja:

— Jön egy rajcsos, jó fogás lesz az éjszaka!

Pár pillanat múlva tényleg belép a rajcsos és a csoportvezető detektívhez fordul mondja:

— A Fekete Józsi mecénjétől hallottam, hogy egy rajzost kiszemeltek, nagy balhé volt és a sajrénmost már osztozkodnak is, mert félnek a hekusoktól.

A detektív csoportvezető látva, hogy nem egészen értem a különös beszédet, lefordítja rendes nyelvre a nyakatekert tolvajnyelvet. A rajcsos, a besugó jelenti, hogy a Fekete Józsi szeretőjétől hallotta, hogy egy sok pénzü pasast kiszemeltek és meglópták, az ellopott értékeken hamar osztozkodnak, mert félnek a detektívektől. A rajcsos bemondása alapján pillanatok alatt kiszárgultak a helyszíne a kerékpáros rendőrök, hogy körülzárják a megjelölt épületet még idejében. A zsaruk után két detektív

és egy „móka hekus”, egy áruház detektív sietett le, hogy „rajcsosbe”, fogházba juttassa a „sazarén” osztozókat.

A móka-hekus belépett a rajcsos által megjelölt épületbe, egy rosszhírű, külvárosi korcsmába és az ott tartózkodó emberek közé egyeledett. Egyszerre csak füttyszó sívít, előrohannak a rendőrök és az ablakon, ajtókon menekülni igyekvőket lefogják. Félóra múlva már a rendőrség központi ügyeletén, a rendőrfogalmazó előtt álltak a tolvajok, számszerint négyen, élükön Fekete Józsi, val, akinek a szószátyár „mecénje” idézte elő az egész „machlojkát”. A pasik eleinte konokul tagadtak, de az egyik „fiatalra készített falazó” később beismerte a „melózást”, lopást és elmondta, hogy egy részeg falusi „rajzost” fogtak és megkopasztották minden dohányától.

A „begazol” falazó, mikor szembeállították Fekete Józsi-val, aki a balhét csinálta, szinte hogy magát igazolja, mondta:

— Józsi, hiába minden, ha nem ismerjük be, egy-két évvel több „kiló” esik le a „rajcsosbe”.

Ami azt jelenti, hogy: egy-két évvel több fogházat kapsz, ha tagadsz. Két óra leforgása alatt el volt intézve az egész ügy és a melózók már lent ülték a fogdában, hogy onnan induljanak másnap a „rajcsosbe”. (b—m)

SZERELMI AJÁNLAT.

— Frank Wedekind. —

Játsszunk a szerelmi tüzzel,
Lángjával szerelmi lának,
És a vak mélytől ne üzz el,
Hol a zord szörnyek tanyáznak.

Embersziv sok bestidja,
Vad sakál hiána-haddal,
Mely a hullát veszi-völja
Véres és mohó fogakkal.

Hadd riadjon minden állat,
Vágjuk, szurjuk, öszököljük,
Vess a vas kupakra zárat
S lángoljon királyi kéjünk!

Kardos László műfordítása

Női kalapok

színes bársony

150 ezer K től 180 ezer K-ig.
Kétféleképpen vásárol, egy
szép iparművészeti ajándékot kap.
Alakítások modell szerint a legolcsóbban készülnek

Schimmer Mórénál, Piac-u. 2.

BUTOROK

elsőrendű kivitelben, nagy választékban
olcsóbban mint bárhol
beszereshetők

Lefkovits butoráruházban
Simonffy u. 6., a tejiacccal szemben.

HA REUMÁS,
használjon iszapot a
MARGIT-
fürdőben

Debrecen pénzügyi vezetői a szomorú gazdasági helyzetről és a kibontakozás lehetőségeiről

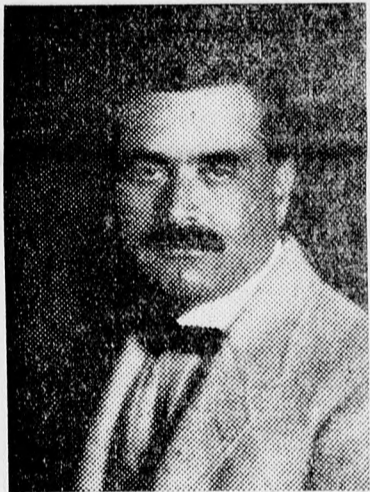
Az elmúlt gazdasági év sok-sok nyomorúsága szomorú karácsonyt eredményezett. Kedvtelenség, depri-máltóság, pesszimizmus: ez a három szó jellemzi a dolgozó polgárság és munkásság millióinak hangulatát.

Megszólaltattuk ezeken a hasábo-kon a legjelentékenyebb debreceni pénzügyi vezetőköt, hogy mondják el véleményüket a helyzetről. Érde-kesek, tartalmasak és rendkívül jel-legzetesek az alábbi nyilatkozatok, amelyeknek végén mégis feleslegesen az optimizmus. Mi is szeretnénk hinni a nyilatkozatok végén kiesendülő op-timizmusban, amely bizonyosság arra, hogy nem szabad reményvesztetten, elcsüggedve feladni a harcot az or-szág gazdasági talpraállításáért.

Versényi Tibor

a Debreceni Első Takarékpénztár
vezérigazgatója

— Az igen tisztelt Szerkesztő Ur azt kívánja tőlem, hogy az épen utolsó napjait élő év gaz-dasági és pénzügyi helyzetéről, a jelenlegi viszonyokról s az említett helyzet jövőbeli kilátá-sairól mondjak valamit. Az el-múlt évről és a mai helyzetről nagyon könnyű volna akármily-en sokat beszélni, de azt hi-

VERSÉNYI TIBOR,
kormányfőtanácsos,
a Debreceni Első Takarékpénztár
vezérigazgatója.

szem, hogy ez tán felesleges, hi-szen abban mindannyian benne voltunk, eseményeit mindannyi-an átéljük s bár az elmúlt időkre vonatkozóan a sok bajnak aligha segít a miértje — a jövő szempontjából még sem árt visszapillantani azokra:

— Évek óta tudjuk, éveken át mondtuk, hogy nincsenek ked-vező konjunkturák, hogy mind-az, ami annak látszik, nem egyéb, mint a pénzünk romlása folytán előálló természetes számtani látszat, tudtuk és mondtuk, hogy egyszer csak véget érnek a betvár idők, amikor semmi más nem nyújt boldogulást, mint a munka s komoly eredménye nem lesz, csakis ennek s az okos gaz-dálkodásnak. Évekkel ezelőtt egy felolvasást tartottam itt Debrecenben, amelynek során azt mondtam, hogy

ne szaladjanak az emberek olyan utakon, ahol a mesterségükhöz nem tartozó módon akarnak meg-gazdagodni,

mert ez nem természetes folya-mat: a világ rendje nem ismeri

a munka nélkül, máról holnapra való meggazdagodást, mégis nagyon sokan, akár volt hozzá tőkésük, akár nem, a börzén akarták boldogságuknak meg-venni az alapját. Ma mindenki sir és kétségbeesve néz a jövő elé, mindenki ártatlannak érzi magát a sorsa roszaforulásá-ban, pedig hány ember van, aki figyelmeztetés és jószó ellenére felesleges tőkét nem a maga gazdálkodása keretében gyü-mölesztette, nem elégedett meg azzal, hogy békebeli nehéz tei-heit könnyen lerázta magáról, hanem rohant a meggazdagodás gyors lehetőségei után. Hány-szor hallottam okosan mondani, hogy ezeknek a csalóka időknek elmúltával, jönni fog egy nehéz átmeneti korszak, amely évekig is eltarthat, amikor az ember vagyona nem fog jövedelmezni, vagy csak nagyon keveset.

ugy kell tehát berendezkedni, hogy most gyűjtsünk az átmeneti idők szükségleteire.

Az okos szó azonban csak szó maradt s ugyan hány ember van, aki meg is tette ezt? Most aztán itt van a baj, amelynek egyrésze persze a veszített há-boru természetes velejárója, más-ik és pedig nagyrészt az azonban magunk vagyunk az oka. Tudom, érzem, hogy so-kan kétségbe fogják vonni azt, amit itten mondtam. Pedig így igaz. Mondhatok példát is rá: Ismerek gazdát, kereskedőt, aki előttem vásárolt a gazda-ságából kikertült tőkefeleslegéből nagymennyiségű papírt a tőzs-dén, amely ma nem éri meg a vételár egytizedét és a mostani gazdasági szükségleteire köl-csönt kell felvennie. Többen kö-zülök a szükségletüket, igé-nyüket messze meghaladó fé-nyes berendezési házat vásárol-tak hitelbe, ezeknek értéke szin-tén nagyon összezsugorodott. Most ott van a kisértékű, de fé-nyes házon a nagy adósság, amely elnyeli a házat is, a birtokot is. Hiába volt ezeknek minden figyelmeztetés, az em-berről azt mondták, hogy túl sötétben nézik, látják a világot. Most aztán jönnek késői bánat-ukkal, de aligha lehet rajtuk segíteni. Ha mégis volna mód reá, azt csak egyféle képen le-het elképzelni:

le kell szállítani az igényeket és dolgozni az izmok legvégső megiesztésével.

Nagyon sokan vannak, akik azt panaszozzák, hogy nem lehet boldogulni, mert semmi-féle termelési ág nem bírja el a drága kamatokat és minden reményük ennek leszállításá-ban relik. Ez azonban óriási tévedés. A kamat mértéke ma nem bír döntő befolyással a gazdálkodásra. Ne feledjük, hogy

az elmúlt időkben ép a legmaga-sabb 35—40%-os kamatlábak ide-jén volt a legnagyobb keresetek, nyereségek valóságos orgiája.

Most mindennek vége van, a kamatok is elég alacsonyak,

hiszen jó anyag már 12—14% mellett könnyen elhelyezhető s két tényező az, amely segít-het a nehéz helyzeten: az egyik, hogy komoly munkával produkáljunk a másik, hogy a produktumok elhelyezést ta-láljanak.

Nem vagyunk szegényebbek, mint évek óta vagyunk, csak olyan fordulópontján van az ál-talános gazdasági helyzet, ami-kor nincs már mód a magunk át-tatására s be kell látunk, hogy szegények vagyunk.

Ehez a szegénységhez mérten kell élnünk is, dolgoznunk is, hogy átmentsük magukat abba a normális időbe, amikor a munka vagyongyűjtésre is mó-dot fog nyújtani, mert a mai helyzetben boldog kell legyen az ember, ha annyit keres,

Dr. Keller József

a Magyar Általános Hitelbank igazgatója

arra a kérdésre, hogy mik voltak ezen év jellegzetes köz-gazdasági eseményei és mi várható a jövő évtől, a követ-kező választ adta:

— A most vége felé közeledő év kimagasló közgazdasági eseményei közül a legjelentősebb és a legnagyobb hord-erejű tagadhatatlanul az állami pénzügyek teljes konszolidá-ciója.

— Az állami pénzügyek rendezettsége, amely elsősor-ban az állampolgárok súlyos áldozata révén, ebben az évben fejeződött ki először az állami

mely a legszükségesebb megél-hetést biztosítja.

A közel jövőtől pedig ne vár-junk semmi különösebb jót vagy javulást.

Éz megint csak önámítás volna. Hosszu ideig eltart még ez a folyamat s csak késő évek múlva jutunk el egy nyugod-tabb, biztosabb révbé. Bizto-sat — persze — nem tudhat, nem mondhat senki se: egy azonban valószínűnek látszik, hogy

még nehezebb idők előtt állunk az eddiginél.

Ettől azonban nem szabad el-csüggednünk, mert ez célhoz úgy sem vezet soha el. A leg-okosabb, amit tehetünk, hall-gatni és követni a Madách sza-vát: „Mondottam ember: Küzdj és bízza bizzá!”

101—102%-on cserélnek gaz-dát. Állami hitelünk szempont-jából igazán döntő jelentőségű, hogy megcsontított hazánk ál-lamkötvényei eredményesen vehették fel a versenyt egyik a legnagyobb hatalmak barátsá-ga és védelme alatt álló és már évek óta rendezett pénzügyek-kel bíró állam financiaival. Ime a legalaposabb bizonyítéka annak, hogy a legtekintélyesebb külföldi pénzügyi körök a ma-gyar állam financiainak rende-zését előrehaladottnak és a leg-jobb úton levőnek látják.

— A magángazdaság szem-pontjából a most végződő év-nek a legkiemelkedőbb fontos-ságu eseménye kétségen kívül

DR. KELLER JÓZSEF,
a Magyar Általános Hitelbank igazgatója.

költségvetés bevételi és kiadási tételei közt megvalósult ará-nyosságban, magyar állam hiteltét kifelé is szilárd alapokra fektette. Kifejeződik ez a napi-lapoknak abban az igen örven-detes legújabb híradásában is, hogy a jóval 100%-on alul em-mittált 7 és fél %-os Népszö-vetségi kölcsönünk ma a lon-doni tőzsdén már al pari je-gyez ugyanakkor, amikor pl. a csehslóvák 8%-os állami jára-dékkölcsönkötvények ugyanot

pénzünk stabilizációja. Ez álli-totta meg és szorította vissza az áruk áremelkedését, ez ve-tett véget a gazdasági élet bi-zonytalanságának, ez szolgálta-tott nyugodt alapot az egész-séges és szolid produkcióinak, megszüntette az ugvnevezett konjunkturális hasznokat, he-lyesen a pénzünk rohamos el-értéktelenedéséből levonható gazdasági előnyök értékesíté-sét. Azonban míg pénzünk érté-kének állandóságától a gazda-

sági életünk megújítását reméltük, valutánk értékének stabilizálása révén ennek — sajnos — szomorú kísérő zenéje is jelentkezett. Míg a pénz az infláció alatt a legnagyobb konjunktúrális hasznot ígérő fórumra a tőzsdére tolt, a stabilizáció megindulása után hirtelen kivonult onnan és termelési terén keresett jobb elhelyezést. Ezzel megindult a pénz árnak, a kamatlábnak az esése és folytatódott addig, míg a Magyar Nemzeti Bank okt. 22-én a leszámítási kamatlábat a közgazdasági körök legnagyobb örömtelies meglepetésére 7%-ra szállította le. A konjunktúrális remények szétfoslása után a tőzsdéről kivont tőkék a tőzsdéipapírok iránti érdeklődést lassanként a minimumra csökkentették és megindult a nagy kínálat és az ezzel szemben alig számbavehető kereslet hatása alatt a papírok áresése, amely folyamat még ma sem állt meg. A nagy áresések, az önkéntes és executív eladások elsősorban a közepes társaságok éreztették hatásukat, a tegnapi nagy vagyonoknak csak füstölő romjai maradtak meg. A konjunktúrális hasznok eltűntek és pedig nemcsak a tőzsdéi jövedelmek, hanem a produktív termelési terén is és ezek révén a jövedelemelosztás tovább lett, a szükségletek megszorultak és míg egyik oldalon a Magyarország termelői faktorai folytatták produktív munkájukat, addig a Csonka-Magyarország fogyasztóinak részén erőhiány, tehát a termelésben túlprodukción állt be. A fogyasztás válsága természetesen maga után vonta a termelési válságát is. Ennek folyamánva ismét a termelés megszorítása, a termelési költségek leszállítása, az úgynevezett „leépítés”, amely pedig az állástalan munkások és tisztviselők tízezreit tette ki a nyomor és szenvedés prédájává. A fogyasztásban és a termelésben beállt pangás

megakasztotta a forgalmat, a termelvények csak gyéren kerülnek piacra és nehezen helyezhetők el, nem lévén kereslet és csak természetes, hogy az így mutatkozó pangás épít, mint néhány évvel ezelőtt Csehszlovákiában, majd Ausztriában, a gazdasági indíciók nagy részének bukását okozza. Néhány hónappal ezelőtt még hasábos cikkek számoltak be a kereskedők és iparosok sorában bejelentett fizetésképtelenségekről és kényszerelvezésekről. Marx Wirth, a gazdasági válságok legalaposabb ismerőjének és a krízisek története hű festőjének élelntollára való események játszódtak le és a szomorú események, nagy és évszázados cégek megroppanása és az ezzel kapcsolatos személyi tragédiák még ma sem ritkák.

— Arra a kérdésre, hogy mit hozhat a jövő, a válságok nagy teoretikusára, Max Wirthre utalok, aki a krízist egy vilámmal, mendörgésekkel és felhőszakadással párosult zivatarhoz hasonlítja, amely embereket csap agyon, zöldelő termőföldet önt el, százados tölgereket csavar ki tövestül rettenetes károkat tesz állatokban és növényekben, de: jön a termékenyítő eső, amely elmosza a romokat és a földnek új táp-erőt ad. Ennek a „termékenyítő eső”-nek kell jönni a krízis okozta szenvedések után. A krízis ezen reakciójának jönnie kell és már hosszúra nyúlt válságra jön is most már hamar és ez fogja meghozni a megújított gazdasági élet új termését, a fogyasztásnak erős növekedését, az egészséges és arányos termelést, a forgalom megindulását, a helyes jövedelemelosztást és ezekkel gazdasági életünk gyors megerősödését.

Ungár Jenő

az Általános Forgalmi Bank vezérigazgatója

— Az elmúlt esztendőben a szanalási törvényhez fűzött

mindazon várakozások, melyek az állam pénzügyeinek egyensúlyba hozatalára és a magyar pénz stabilizációjára vonatkoztak, teljes mértékben beváltak, de ez amint előrelátható volt nem hozta magával a javulást, sőt az év 2-ik felében a gazdasági viszonyok kedvezőtlenebbül alakultak, mint ahogy azt remélni lehetett. Ennek főokát abban látom, hogy az egyes országok részben termése gyenge, sőt helyenként nagyon rossz volt, amihez a gabonaárak folytonos csökkenése járult, úgy hogy a

UNGÁR JENŐ,
az Általános Forgalmi Bank
vezérigazgatója.

termés jelentékeny része ma is értékesítésre vár. Így dacára annak, hogy a lakosság fogyasztó képessége megvolt, a bevásárláshoz szükséges pénzek hiányában az ipari termékek forgalma erősen megcsappant.

— Előállt tehát az a helyzet, hogy az áru elhelyezésének lehetősége elmaradt, ami a normális termelési és kereskedelmi forgalom kialakulását gátolta és minden vállalkozási kedvet megölt. A gazdasági alakulatoknak nagy gondot okozott a megélhetési problémája. A folyton fokozódó közterhek mellett a vállalatok termelési költségeinek apasztása vált szükség-

gessé, ami a kereskedelmi és ipari vállalatok üzemei és adminisztratív kiadásainak leépítése által volt csak elérhető, ami viszont a munkanélküliség számát szaporította.

— Összegezve az elmondottakat.

nagyon szomorú képet mutat a gazdasági helyzet mai állapota a termelés minden ágában.

Gazda, kereskedő, iparos egyaránt panaszkodik nincs megfelelő forgalom.

nincs elég jövedelem, de van leépítés, a szükségletek folytonos korlátozása és kedvetlenség.

Igy végződött az 1925-ik esztendő általában.

— Mi várható az 1926-os évtől?

— A gyakorlati életnek számottevő egyéniségei csaknem mind egyetértenek abban, hogy

a mai nyomott hangulatot egy kedvezőbb és bizalomteljesebb éra fogja felváltani.

Mindenekelőtt meg kell említenem, hogy a külföldi Magyarország gazdasági életét igen kedvezően ítéli meg, ami biztató kilátás arra, hogy a hosszú lejáratú, így tehát állandó külföldi hiteleknek az országba való beözönlése a jövőben folytatódni fog. Az utóbbi időben számottevő akciók indultak meg ez irányban és ezen tranzakciók kedvező kilátással kecsegtetnek. A külföldi olcsó hitel, melyre az ország békében is rá volt utalva, nagyban javította a gazdasági életet.

Az új tőkék képződésének folyamata megindult a belső piacon is.

Erre legjobb bizonyíték a takarékbetéteknek ebben az esztendőben történt erőteljes szaporodása.

— Az idei termés nem értékesített részeinek piacra kerülése csak tavaszra várható és így előállhat a jövő évben az a különös helyzet, hogy egy esztendőben két év termése fog értékesítésre kerülni.

BESZÉLGÉTES EGY BANKIGAZGATÓVAL

— Direktori ur, kérek egy cikket lapunk karácsonyi közgazdasági mellékletéhez.

— Cikket? Soha! Még csak az hiányzik, hogy „az állami és társadalmi rend elleni büntetés”, „nemzetgyalászás”, „hadseréggyalászás” vagy a jó Isten tudja milyen paragrafusba ütközzen belé, amelyer a törvényhozás az újságírók szórakoztatására az utóbbi években alkotott. Én már csak maradok az én szakmámmal, melyet bőségesen kimerít a „tisztességtelen verseny” vagy a még szebben hangzó „hitelrontás” fogalma. Különbösen is, mondja, kedves szerkesztő ur, mind a 17 helybeli pénzügyi és mellékigazgatóitát fölkererte a közreműködésre?

— Nem, csak az első 16 intézetét.

— Nna, képzelem, milyen rózsás színekben fogja látni a jövődöt olvasóközönsége ezeknek a közleményeknek a hatása alatt. Aztán mondja, szerkesztő ur: soronként?

— Hogy tetszik ezt érteni? — Ugy értem, hogy soron-

ként fizetnek-e a bankok az igazgatók közleményei után?

— Nem. A közlés díjtalan, a hirdetési rovat pedig a kiadóhivatalra tartozik.

— És mi lesz a sajtójogi felelősséggel?

— A közlemények teljes név-aláírással jönnek, tehát mindenki felelős cikkének tartalmáért. De ha direktori ur úgy parancsolja, interjú alakjában, névtelenül jöhet a közlemény, vonal alatt, tárca rovatban.

— Jól van. Akkor gyereünk a vonal alá. Tessék kérdezni.

— Hát először is, kedves direktori ur, mi a véleménye...

— Nincs véleményem, mert nem merek gondolkozni. Aki a mai állapotok mellett gondolkodik és véleményét ki is fejezi, vagy a bolondok házába kerül, vagy pedig meggyűlik a baja a hatóságokkal.

— Mért van ilyen keserű, hogy ne mondjam, ellenzéki hangulatban?

— Mért nem vagyok és nem is lehetek semmivel sem megelégedve. Megmondta azt már Madarász apó jó 30 évvel ezelőtt, hogy mindennek az „átkos kormány” az oka. Ezt ki-

egészítem azzal, hogy nemcsak a mi kormányunk, hanem az összes kormányok okai annak, hogy az emberek elégedetlenek. Mert ha nem tudják országuk ügyét úgy intézni, hogy a polgárok meg legyenek elégedve, mért nem adják át helyüket másoknak és mért ragaszkodnak olyan makacsul a hatalomhoz? Különbösen miről is akarta a véleményemet hallani?

— Arról, hogy mi volt a legfontosabb esemény Debrecen pénzügyeinek életében a lefolyt esztendő alatt és milyenek a kilátások a jövő évre.

— Hát erre, azt hiszem, még megfelelhetek. Mindenekelőtt a város nagy külföldi kölcsönének az a része, melyet nem tudtak azonnal elköltetni, jótékonyan hatott a pénzpiacra, mert a helyi intézetek körülbelül 40—50 milliárd betétbe jutottak és azt kihelyezhették ügyfeleik között.

— És mi lesz a tavasszal, ha ezek az összegek a város részéről felmondás alá kerülnek, hogy az előirányzott építkezéseket megkezdhessek?

— Erre jobb nem is gondolni, de 12 év óta megszoktuk, hogy

máról holnapra éljünk, ki törődik tehát a holnapután? Különbösen erre is van egy mentőötletem.

— Bizonyára arra gondol, direktori ur, hogy ezek az összegek az építkezések és egyéb befektetések révén csak visszafolyanak a közgazdaság csatornáiba és tovább is termékenyítőleg fognak hatni.

— Nem egészen, mert ezek a csatornák nagyon cikornyásak és sok levezető csővel bírnak, hanem inkább arra, hogy itt van a Nemzeti Bank kitünő főnöke. — Uj seprő, jól seprő — és majd csak átsegít a nehézségeken.

— Én is sok jót hallottam felőle, csak azt szeretném tudni, hogy direktori urék mért „dícsérik”?

— Hát először is azért, mert megvalósította, amit eddig lehetetlennek tartottunk: kondíció-kartellbe egyesítette mind a 17 pénzügyintézetet.

— Mi az a kondíció-kartell?

— Olyan egyesülés, mely megszabja az alkalmazható legmagasabb kamatlábat úgy a betétek, mint a kihelyezések tekintetében. — Amely intézet a megállapodást nem tartja be,

— Igen biztató jelnek tekinthető a konszolidálási folyamat, mely úgy az ipari, mint a mezőgazdasági hitelek terén már most észrevehető olcsóbbodásban jut kifejezésre s meg van minden remény arra, hogy ez az olcsóbbodási folyamat a jövő évben folytatódni fog.

— Az aranymérlegek megjelenése a konszolidált jó vállalatok iránti bizalmat erőteljesen növelni fogja, aminek a gazdasági életre való kihatása az elhanyagolt tőzsdei értékek iránti kereslethez fog megnyilvánulni.

— Nagy jelentőséget tulajdonítanak annak, hogy az állam a rekonstrukciót kölcsönző hatalmas összeget fog a gazdasági életnek juttatni, ami az építkezési munkálatok megindulásával és így a munkaalkalmak megeremtésével fog járni.

— Az élelmiszerek olcsóbbodása mellett, az ipari cikkek olcsóbbodása is várható, ami a fogyasztóképesség növelését fogja fokozni s ez a termelés és forgalom megélénkülésével fog kifejezésre jutni.

— A javulás főjelentőségének azonban ezen kedvezőbb kilátások dacára is a takarékosági szellemnek további mélyítését kell tartani, mert ennek bekövetkezése járhat kizárólag azon konzekvenciával, hogy az elpusztult tőkék pótlást nyerjenek, ami a végső javulás egvedüli feltétele.

— Mindezekből megállapítható, hogy

a javulás útján vagyunk.

Ha ez a folyamat lassu és nehéz megpróbáltatásokon keresztül vezet is a célhoz, vég eredményben a magángazdaságnak talpra kell állani és a jobb gazdasági helyzetbe vetett bizalomnak gyökeret kell verni.

attól megvonja a Nemzeti Bank a hitelét. Csak egy hibája van a megállapodásnak, hogy arra nem terjed ki, hogy milyen esetben igényelhető a hitel felemelése. És, látja, kedves szerkesztő ur, erre lesz majd alkalom akkor, ha városnak szüksége lesz a pénzére.

— Az általános helyzet?

— Nem rosszabb és nem jobb, mint bárhol a kontinensen. Mindenki nyög a terhek alatt és huzza az igát végkimerülésig abban a reményben, hogy valami csoda előbb-utóbb segíteni fog.

— Direktur ur miben látja azt a csodát?

— Locarnoban és a többi Locarnoban, amelynek ezután következnie kell.

— Tehát az „Európai Egyesült Államok“?

— Ha nem is az európai, de legalább is középeurópai, mert nézzen ide erre a térképre. A Dunától északra és a Rajnától keletre három nagy gazdasági és politikai egység volt, amelyet a párisi békeszerződés felbontott és lett a három helyett tizenegyféle udvartartás, rengeteg minisztérium, külügyi képviselő a világ minden álla-

Létay Lajos

az Általános Forgalmi Bank vezérigazgatója

— Az elmúlt gazdasági év a szanálás jegyében folyt le. Koronánk úgy küll, mint beföldön megerősödött, államunk pénzügyei is konszolidálódtak, ami azonban távolról sem jelenti, hogy az ország egvedüli viszonyai nem sivarak, mert a rendkívül terhes adók és kereseti lehetőségek csökkenése rendkívül súlyos teherként nehezdedtek az egvénekre. Ez minden vonalon érezte hatását és változatlanul rettenetes bizonytalanságban tartja a polgárságot.

LÉTAY LAJOS,
az Általános Forgalmi Bank
vezérigazgatója.

— Súlyos gondokat okoz az új pénzügyi megállapítása is, mert bizonyos tekintetben ez is bizonytalanságot vált ki a lakosságnak. Általában majdnem teljesen szünetel minden üzleti vállalkozás és nemcsak a tőzsdei értékek, de az ingatlanok értéke is alaposan csökkent miután épen a készpénz hozadéka látszik a legbiztosabbnak. Külföldi kölcsön elenyészően kis mértékben áll rendelkezésünkre és az is csak rövid lejáratra,

mában, sokszorosan hosszabb vámvonalak, vámrészekkel, utlevélkényszerrel, szárazföldi, légi és víziörsegekkel és úgy agyonadminisztrálják ezt a szerencsétlen világrészt, hogy itt csak egy csoda segíthet. Ennek tulajdonítható, hogy előbb jött a fogyasztás válsága, azután és ennek következtében válságba jutott a termelés, ma pedig itt van mind a kettő.

— Megbocsát, direktur ur, de ennek a kérdésnek további fejtegetése annyi helyet foglalna el, hogy egész karácsonyi mellékletünk is kevés volna hozzá. Nincs valami aktuális üzenete lapunk olvasói részére?

— Az is van és pedig: a 26.000/1925. I. M. sz. rendelet, mely a Hivatalos Közlöny ez évi május 30-iki számában jelent meg.

— Mire vonatkozik ez?

— Arra, hogy folyó év végével a háborus moratórium rendelkezések utolsó maradványának is búcsút kell mondani, amennyiben az 1926 január 1-től lejártó váltók óvási határideje már nem 15 nap, hanem 48 óra. Egyébként boldog karácsonyi ünnepeket!

mert bár az országban a pénzügyi készlet elegendő, a tőke mégis rendkívül tartózkodó és a fökkihelyezés távolról sem közelíti meg az igényeket. Ezért általános pangás uralkodik és az egvének az általános bizonytalanság nyomása alatt állnak, ami a gazdasági életre káros hatással jár.

— A kibontakozás útját legfőként az adók csökkentésében látom, ami csak úgy érhető el, ha az állam szükségleteit megfelelően lecsökkentik, mert ez az ország nem bírja el azokat a terheket, amelyekkel ma meg van rakva. Elismerem azt, hogy e tekintetben már sok időves intézkedés történt és remélem, hogy ez fokozott mértékben folytatódni fog, amely esetben feltétlenül javulás lesz észlelhető.

— Általában a többtermelést emlegetik a bajok orvosságaként. Ez a felfogás helytelen, mert a többtermelés nem segít egy olyan országban, ahol a vevők nem tudnak vásárolni. Először tehát az adófizetők helyzetét kell gyökeresen megjavítani, amelynek természetes folyománya lesz a többtermelés.

Frigyesi Jenő

a Magyar Leszámitoló és Pénzváltó Bank igazgatója

A gazdasági helyzet vizsgálatánál és a jövőre való kilátások mérlegelésénél még igen hosszú ideig a világháborút kell kiindulási pontul venni. Gazdasági okai voltak a háboru kitörésének és csak eszközül szolgált annak megindítására egyes politikai desperádók felhasználása. Katonai harcra ugyan az összeomlás által 1918 végén befejeződött a háboru, azután két évig kaotikus volt a helyzet, ami fegyverszünet jellegével bírt, hogy az erőszakos békédiktátumok által a gazdasági háboru egyenlőtlen fegyverekkel tovább folytattassék. Ujabb négy esztendőnek kellett eltelni, míg végre rájöttek arra,

a háboruban nincs győztes és annak következményeit az összes résztvevők megsínylik.

— A gazdasági harc most már nem az előbbi hadviselő csoportok egymás elleni háboruja, hanem mindenkinek a háboru mindenki ellen a gazdasági boldogulásért úgy az egyes államok keretein belül, mint az államok és államesoportok között. Csak a legújabb időben vették át a vezetést a gazdasági szakemberek és most már kilátás van arra, hogy néhány év leforgása alatt konszolidálódni fognak a viszonyok. Németországban a Dawes-tervezet, nálunk és Ausztriában a külföldi kölcsön és az arany fedezettel bíró önálló Nemzeti Bankok létesítése volt az első lépés a rekonstrukció megkezdéséhez. Szigorú takarékoság úgy az állami, mint a magángazdaságokban, a termelés fokozása a földművelés és ipar terén és a kereskedelem felszabadítása internacionális viszonylatban az alapfeltételei annak, hogy a 10 éves pusztításban tönkrement tőke viraképződjék.

— Nálunk az államháztartás egvensulva, óriási áldozatokkal

bár, de helyre állított bankkamatlábunk a nyugati államok nivåján áll és a javulás további követelménye, hogy rideg fiskális szempontok helyett a józan államrezon érvényesüljön és a közvetett adók csökkentessenek, a szomszédos államokkal kereskedelmi szerződések létesítsenek és a kereskedelmi forgalmat többszörös bírság jellegével bénító forgalmi adó mérsékeltsék. Az árak csak akkor fognak leszállani arra a nivåra, amely megfelel pénzünk internacionális értékének, ha e három irányban eredményeket tudunk elérni.

— A deviza- és valutaforgalomban nálunk minden korlátozás megszűnt és ezzel a lépéssel megelőztük a „győztes államokat“, melyeknek valutája még rendezetlen.

Még egy nagy becsületbeli tartozása van a pénzügyi kormánzatnak az állam polgáraival szemben és ez: az államadósságok valorizációja.

— Körülbelül 8 milliárdot tesz ki a valorizálandó hadikölcsön és koronaiáradék, melyet, ha minden kategorizálás nélkül maximálisan 5%-al valorizálnánk és helyette 50 éven belül törlesztendő új 5%-os állami áradékok bocsátásának ki, ez mindössze 28 millió arany korona évi megterhelést jelentene, amire fedezetet kell találni egy körülbelül 800 millió aranykoronás budgetben, amelyben csak mintegy 100 millió foglaltatill államadóssági terhek címén. Ez a valorizáció megoldaná a biztosítások és magántermészetű nyugdíjak méltányos valorizálásának kérdését is, talpra állítaná a legiobban suított kistőkéseket és újra megerősítené a bizalmat esetleges későbbi kibocsátások iránt.

FRIGYESI JENŐ,
a Magyar Leszámitoló és Pénzváltó
Bank igazgatója.

— A jövő év feladatait gazdasági tekintetben a fentiekben foglaltam össze és nézetem szerint

a legrosszabb perióduson már túl vagyunk

és sokkal több alappal használhatjuk most azt a jelszót, amelyet a háboru idején elég gyakran volt alkalmunk hallani, hogy „kitartani, csak még rövid ideig kitartani“ és minden jóra fordul.

Fischer Jenő

az Alföldi Takarékpénztár igazgatója

— Meg kell állapítanom, hogy gazdasági helyzetünk nem a legkedvezőbb. Az államháztartás egyensúlyának helyreállítása érdekében roppant súlyos terheket kellett elviselelnünk és oly áldozatokat hoznunk, melyek nagy kihatással voltak magángazdaságunk helyzetének kialakulására. Iparunk és kereskedelmünk a fogvasztás hiánya miatt pang, az exportlehetőségek hiánya következtében pedig mezőgazdaságunk produktumait a legnagyobb nehézséggel tudja elhelyezni. A termelés általában még mindig tökéhiánnyal küzd.

— Ezen állapotok megváltoztatására

egészséges gazdasági politikára, főleg a velünk szomszédos államokkal kereskedelmi szerződések kötésére, a vámtételek csökkentésére, az egyenes adók he-

FISCHER JENŐ,

az Alföldi Takarékpénztár igazgatója.

lyes kiépítésére, a fogyasztási adók megfelelő reduklójára, továbbá termelési ágaink, földmívelésünk intenzívebbé tétele céljából nagyobb tökére és olcsóbb hitelre volna szükségünk.

Biztató, hogy e téren a kezdeményező lépések egy a kormány, mint a magángazdaságok érdekképviselői részéről megtörténtek. A kereskedelmi szerződések megkötésére vonatkozó tárgyalások a szomszédos államokkal folyamatban vannak és remélem, hogy ezek érdekeinknek megfelelően fejeztetnek be. A forgalmi adó 3 százalékról 2 százalékra mérsékelte, a mezőgazdasági termelés céljára már kísérleteznek ugyan hosszú lejáratú altruisztikus hitelekkel, a kamat és törlesztési feltételek azonban nem a legkedvezőbbek.

— Ezek, sajnós, mind csak kezdeményező lépések. Szükséges volna, hogy

a megkezdett uton erélyesen haladjunk magángazdálkodásunk szanálása felé,

mert különben oly értékek pusztulnak el, amelyeknek visszaszerezése már lehetetlen lesz.

— Sürgősnek tartanám az állam és törvényhatóságok részéről tervbevett beruházási programok keresztülvitelét, miáltal az ország adózó közönsége visszakapná egyrészt azon súlyos összegeknek, amelyek tőle, illetve a magángaz-

dálkodástól elvont és amelynek hiánya nem kis részben oka a mai gazdasági pangásnak.

— Ami a pénzüzetek közgazdasági szerepét illeti, megállapítható, hogy országunk régi, kipróbált teljesítő képességű pénzüzetei ezen válságos időkben is helyükön voltak, élénk tevékenységet fejtettek ki a termelés érdekében külföldi tőkék megszerzésével és nagyban hozzájárultak ahhoz, hogy a külföld mind nagyobb bizalommal viseltetik a magyar piac iránt. — Nem feledkeztek azonban meg arról sem, hogy a stabilizáció következtében beállott tökegyűjtést úgy irányítsák, hogy a szétforgácsolt inaktív tőkék az egyes termelési ágak rendelkezésére álljanak. A hitelek olcsóbbá tétele érdekében pedig kamattételeket áldozatok árán is erősen mérsékeltek.

Remélem, hogy a mobil tökegyűjtés továbbra is folytatódik s így nemsokára várható a kamattételeknek teljesen normális keretbe való visszafejlesztése.

— Bár gazdasági viszonyaink ma még kedvezőtlenek, mégis rendületlenül bizom jövőnkben, különösen a magyar föld öserejében;

regi, értékes tapasztalatokkal bíró kereskedő társadalmunkban, képzett iparosainkban, a kik leromlott közgazdaságunkat képesek lesznek oly színvonalra emelni, hogy méltó helyünket ismét elfoglalhatjuk a nyugati kulturállamok sorában.

Felbermann Zsigmond

a Belvárosi Takarékpénztár igazgatója

— Azt kéri tőlem, hogy a kárcsonvi számban a nagy bankvezérek mellett én is adjam le nyilatkozatomat a pénzüzetek jelenlegi és jövőbeni helyzetéről.

— A bankok háboru előtti élete sima volt, mint a víztükr. Nagy-Magyarország elbirta meglevő bankjait, sőt kevésnek is bizonyultak. A meg-

FELBERMANN ZSIGMOND,

a Belvárosi Takarékpénztár igazgatója

csontított Magyarország azonban sajnós, nem bírja el a rengeteg pénzüzetet és tanui vagyunk, hogy a fővárosi intézetek napról-napra kénytelenek a megmaradt csonkaházában fiókokat felállítani, hogy így fedezhessék óriási kiadásait. Közismert tény, hogy a bankok

az egvedüliek, amelyek nem voltak abban a helyzetben, hogy tőkéiket megfelelően varrolizálhassák és így sokkal rosszabb helyzetbe jutottak az inari vállalatoknál és a földbirtoknál. Ezért a bankok kivétel nélkül tökéhiányban szenvednek és így lecsökkent tőkéjükkel kénytelenek megkeresni sokszorosan növekedett kiadásait. Láthatjuk, hogy minden bank szanália önönmagát, illetőleg leépít, ahelyett, hogy építene, de erről nem az intéztek, hanem Trianon tehet. Fővárosi bankjaink méretei nem a csonka hazához, hanem nagy Magyarországhoz készültek és csak az integrálás visszaállítása után tudom elképzelni a magyar pénzüzetek új fény-

korát. Ha ez sokáig késne, akkor a bankok kénytelenek lesznek egymásba olnadni, mert talán még 1—2 évig megkeresik horribilis kiadásait, de tovább nem.

— Ebben a töke-szegénységben keresendő a bankok kamat politikája is, mert kevés tökéhez viszonyított horribilis kiadások miatt kénytelenek magasabb kamatot szedni. Öröndetes jelenség, hogy a bankoknál a tökegyűjtés megindult, az emberek kezdik a bankokat betéteikkel felkeresni és remélik, hogy gazdasági helyzetünk javulásával a tökegyűjtés nagyobb tempót vesz, ami után a bankok abban a helyzetben lesznek, hogy feleiket olcsóbban fogják kiszolgálni.

Dobos Gábor,
az utolsó debreceni betyár

A régiek közül sokan emlékeznek még a híres debreceni betyárra, Dobos Gáborra, akinek a személye köré egész legendák szövődtek az idők folyamán. Dobos Gábor a híres régi betyároknak volt az utódja és egyesítette magában az igazi betyárok minden jó és rossz tulajdonságát.

Hosszu éveken át rettegett alakja volt hét vármegyének és bandájával egész sorát követte el azoknak a bravuros rablásoknak, melyek még az akkori féltelmetes csendbiztosokat is bámulatba ejtették.

Három tagból álló bandája vakon követte parancsait és elkísérte kalandos útjain a vezért a fővárostól a temesmegyei mocsarakig. A bandájával szemben szigorú volt, de a szegény embereket soha nem bántotta és csak azoktól rabolt, akiknek „főlösege is volt a földi javakból”. Ha szegény emberekre akadt az országuti csárdákban, megvendégelte őket. Ezt jórészt hiúságból tette: hadd emlegessék meg a vele való találkozását.

A híres betyár karrierje 1857-ben kezdődött, amikor az addig békés embert, aki kupeckedéssből élt, katonának fogták és besorozták a József főherceg ezredébe. Dobos, akit kötéllal fogtak katonának, nem sokáig tűrte a császári gunyját és megszökött ezredétől. Háromszor szökött meg és mind a háromszor elfogták. A büntetéseket Komáromban, Aradon és Olmützben töltötte ki. A fogság az amugy is szilaj természetű Dobost még jobban megvadította és kiszabadulása után nem tért többé vissza foglalkozásához, hanem lopásra adta a fejét.

Eleinte csak kisebb tolvajlásokat követett el, később azonban már rablásra vetemedett és bandát toborzott magának.

Ugy élt, mint egy kiskirály, szabadon járt egyik vármegyéből a másikba. A csendbiztosoktól nem félt; tudta, hogy ha szorul a hurok a nyaka körül, idejében szólnak neki a szegény emberek, akik szerették a gavallér betyárt.

Dobos nem volt amolyan tépett ruhájú szegény legény. Mindig fényes volt a csizmája és szép szeretőt tartott magának Budapesten, Turcsányi Johannát, akihez hű maradt egész életében. Ha megunta az Alföldön a rablást, vagy eleget összerabolt már, egyszeriben Pesten termett és ki se mozdult a szeretője házából két hétig.

Az összerabolt ékszert, drága ruhát a szeretőjének ajándékozta. A bandája is elkísérte ilyenkor és azok is kedvükre mulattak Pesten. Dobos a szeretője előtt gondosan eltitkolta, hogy kicsoda, más néven szerepelt és a szép Turcsányi Johanna csak akkor tudta meg az igazat, amikor a csendbírók őt is elfogták. A szeretőjével soha össze nem vezett, csak egyetlen egyszer. Akkor sem ő volt a hűs, hanem egy vén korcsmárosné, aki vendéghaját viselt, hogy nézzék valakinek. Az eset ugy történt, hogy az egyik báhari faluban kirabolták a korcsmárosnét, bizonyos Behm Rosenfeld Linát, akitől sok drágaságot és 1238 forintokat raboltak el. A sok sok drágaság közé volt becsomagolva az öregedő hölgynek a vendéghája is. Emiatt történt a baj. A szerelmes betyár a drágaságokat nem igen vette szemügyre, máris vágatott Biharból fel Pestre, hogy a szép Johannának kedveskedjék. Mikor azonban kirakta előtte a holmikát, nagy lett a harag, mert

a szép Johanna rátalált a vendéghajra és kellemetlen célzást látván a dologban, komolyan megharagudott érte.

Nem volt mindig jó napja a betyárnak, nem igen becsülte meg a pénzt és sokszor kenyér nélkül volt bandájával együtt. 1874. decemberben is szomorú napok jártak rá. Hetekig hiába várt prédára fegyveresen a monostorpályi erdő mélyén, a Cserecsákó környékén. Egy reggelen a banda legvadabb tagja, a hatúmas termetű Blága Juon szekérszörgegre lett figyelmes. Szólt a társainak és azok segítségével elfogott egy szekeret, amelyen Tamássy Lajos debreceni református lelkész utazott a feleségével. Azok a prédát igen keveselték és el akarták venni a lelkész szekerét és lovait is. Dobos látta, hogy

csak egy szegény pap került a kezükbe, visszaadatta a négy pengőjét és barátságosan utnak engedte.

Becsuzól még a lovakra is rácsapott, hogy minél gyorsabban vigyék a lelkész barátságosabbi tájak felé. A következő év január 2-án véghez vitte a legora urosabb rabását. Harmadmagával alaposan felfegyverkezve délután megjelent Nagylétán és négy óra leforgása alatt ugyszólván a falu szemeláttára kirabolt nyolc házat. Rengeteg értéket vittek akkor el és

BANÁN-BEHOZATAL**ÉRETT NYUGATINDIAI BANÁN
A LEGJOBB TAPLALÉK****B.P. TELEFON: 182-85**

mire a nagy lövöldözéstől halálra rémült lakosok magukhoz tértek, Dobos már túljárt a határon. Az esztelenül vakmerő rablás megtette a hatását. Statáriumot hirdettek Bihar megye területére és 600 forintot tűztek ki a Dobos fejére. A nagylétai híres rablás után Dobos Debreczenbe jött és itt bandájával a legelőkelőbb fogadóban, a Fehérlóban szállt meg. Debrecenből Pestre ment a szeretőjéhez, onnan pedig Temes megyébe, mert ezen a vidéken már nagyon szorult a hurok a nyaka körül. Temes megyében a bandája a szakáhiázi erdőben embert ölt.

Egy fiatal leányt, Mayer Anna Máriát ölték meg, a vele utazó bátyját pedig életveszélyesen megsebesítették.

A vérrel moeszkolt rablás nem tetszett Dobosnak és keményen le is hordta érte társait. Temesből ismét felhúzódtak Debrecen környékére és itt a Gorove tanyán követték el azt a rablást, melynek egy mozzanatát ma is mesélgetik a cselédek. Az uradalom bérletjére, Kepess Jakabra egy éjszaka rátörték az ajtót és minden értékét elrabolták. Hogy mennél hamarabb el tudjanak menekülni, befogattak az uradalom egyik kocsiába. A hideg éjszakában egy Horváth János nevű kocsis, akinek meglehetősen hiányos volt a ruhája, fogvacogva szerszámozta a lovakat. Amikor Dobos látta a hidegtől reszkető kocsis, rádobta a cifra szűrét, hogy ne fázzék.

— Ha a gazdád nem ad gunyát, nekéd adom én a magamét, — mondta — hadd tanuljon emberiséget a taplószívű.

Dobos, miután egész sereg rablást követett el a vidéken, ismét felment Pestre a szeretőjéhez. Épen a Kerespesi uton sétálgatott vele, mikor a csendőrök rajta ütöttek. Dobos elmenekült, de a szeretőjét elfogták. A csendőrök közül a szeretője lakására ment s épen a sok drágasággal rakott vasládáját akarta elszállítani, mikor

Ujra rajtaütöttek és elfogták. Az uccán azonban Dobos elbánt kísérőivel és gyalogszerrel bejött Debrecenbe.

Innen Bihar diószegre egyik barátjához ment, aki orvul megfogta és 600 forintért csendőrkézre játszotta.

Dobosnak és hurokra került társainak a bünperét hat napig tárgyalták Debreczenben, óriási érdeklődés mellett.

Az ügyész halált kért a 47 rablással vádolt Dobos fejére, de a betyár aki a tárgyaláson olyan derekasan visel-

kedett, hogy még az elnök dícséretét is kiérdemelte, megszabadult a kötél-től. Sok évi fegyház után a dallás betyár, mint megrokkant öreg ember új életet kezdett és dísznőkereskedő lett. Az éles eszű, három nyelvet tö-

kéletesen beszélő ember könnyen boldogult és szép kis vagyont szerzett. Dobossal kivesszt a betyár és akik utána jöttek, azok csak amolyan futóbetyárok, haramiák voltak.

B. M.

Hajduszoboszló a járda, közvilágítás, fürdő, uccarendezés és a kultura kérdéseit akarja megoldani a csodaforrás jövedelmeiből

Debrecen város közvetlen közelében egy nagyjövőű, beláthatatlan fejlődés távlatait megnyitó világfürdő bontakozik ki. Hajduszoboszló az új gyógyfürdő városa és szinte meglepő, hogy a forrás felfedezése óta eltelt rövid idő alatt mennyire beleélté magát ez a hajduváros jövőjébe. Pedig a Hajduság általában nehezen mozduló vidék, a maradandóság városának környéke lévén. Sok a hiány kulturális és közigazgatási tekintetben egyaránt s nem egy évtized, hanem harminc-negyven esztendő mulasztásait kell mindenütt pótolni.

Azaz, hogy voltaképpen kelene. Mert hol van az a város, amelyiknek elég anyagi ereje lenne ehhez, beleértve Debrecen is, a közöttük leggazdagabbat. Most

Hajduszoboszló úgy érzi, hogy megkapta a méltó, szükséges fejlődéséhez kelendő kincsforrást.

Hajduszoboszló kulturális viszonyai és kívánságai

Hajduszoboszló kiváló lelkipásztora, *Béteky Lajos* mondta el munkatársunknak a következőket:

— Kulturális viszonyokról Szoboszlón ez idő szerint alig beszélhetünk, mivel nincs kultura. *Debrecen szomszédságában teljesen gazdasági életet élve, nagyon elmaradt ez a város fejlődésében.* Nincsenek meg a kultura külső kellékei sem: járda, közvilágítás, fürdő, uccarendezés, stb.; még ma is

sárban és szuroksötétségben botorkálunk, ha beállanak az őszi, nedves idők.

— Talán jövőre a földgáz s meleg forrás kihasználásával tudunk létesíteni valami haladást s pár év alatt remélhetőleg megváltozik a város külső képe.

amely iódos és brómos víz formájában dusan ömlik a nemrég felfedezett kútból. És emellett minden igyekezet is megvan benne arra, hogy kiaknázza a nagy kincset s okos programját alkossa meg a város kulturális, közegészségügyi és szociális felelősségének.

Több ízben hírt adtunk már arról, hogy a hajduszoboszlói forrás földgáz tartalmát villanyvilágításánál óhajtja értékesíteni Hajduszoboszló és hogy amikor országos pályázatot hirdet egy nagy gyógyfürdő terveinek elkészítésére, egyúttal a fürdő és a víz után várható jövedelemből a járda, a közvilágítás, a fürdő és az uccarendezés kérdéseit is meg akarja oldani. Nemcsak helvi érdekességi tehát, hogy a nagy jövő előtt álló hajduváros milyen kulturális viszonyok között él ma, amire vonatkozóan a város mindenki által tisztelt és szeretett lelkipásztorát kérdeztük meg.

Hajduszoboszlónak már a reformácló kezdő századában is volt latin iskolája

s mint a debreceni kollégium pártikulája működött az. Ezelőtt 50—60 évvel azonban a kalvinista algimnázium előbb községi, majd állami polgári fiúiskola lett, amely pár éve leány-polgárrival is kibővült. Az algimnáziumot s később

a polgári iskolát majd minden jobb módú gazdafi elvégezte s közülök kitéző östehetségek váltak ki, mint például Gönczy Pál államtitkár, a hirneves nagy pedagógus és dr. Högyes Endre orvos, a budapesti Pasteur-institúzet nagyneve megalapítója.

— Tösgyökeres hajduszoboszlói családból származtak az utóbbi időben: néhai Kovács Gyula alispán, dr. Czeglédy Mihály kormányfőtanácsos, volt vármegyei főügyész s dr. Kenéz Gyula egyetemi tanár, a hirneves nőgyógyász.

És még ki tudja mennyi kiváló östehetség került volna ki az egykori lovas hajduk ivadékból, ha lett volna helyben felsőbb iskolája, hol a szegényebb fiúk is tovább tanulhattak volna.

— Az elemi iskoláztatás ma is felekezeti alapon áll: van református, róm. kath. és izraelita iskola.

A református egyház 1911-ben modernül berendezett, palotaszzerű új épületet emelt a népnevelés szolgálatára s a többi felekezetek is megfelelőleg helyezték el iskoláikat.

— De a tanyai gazdasági rendszer miatt még most is több mint 200 tanköteles marad évente iskolázatlanul. A közok-

tatásügyi kormány 6 tanyai körzet szervezését vette tervbe s ezek közül két helyen már az iskola és a tanítói lakás is felépül a jövő nyáron.

— A Levente-oktatással kezdetben elégedetlenek voltak a gazdák, mert vasárnapra összesen 21 éven alóli cselédjüket begyűjtötték oktatásra és így maguknak kellett hétfőn reggelig jószágukat gondozni a távoli tanyákon. De lassankén sikerül e kérdést is megegyezéssel elintézní a Levente Egyesület vezetőségével.

— Legfőbb óhajtása ma minden Hajduszoboszlón lakó embernek, hogy az Isten különös adományából a város szélén megtalált hőforrás vize, egy gyógyfürdő kiépítésére s a kíséretében feltűró földgáz villanytelep táplálására felhasználható.

a modern kultura legegység követelése: fürdő, világítás, azután a járdahálózat megvalósuljanak, amelyek után következzenek a kulturember által megkívánt egyéb eszközök is. Terjedne a világosság nemcsak az utcákon és a házakban, de a szivekben is.

— És ezeknek megvalósulására alapos a reménye a városnak.

A földgáz kutatásokat végeztető pénzügyminisztérium kedvező ígéretek tett a hőforrás vizé-

Kereskedők, iparosok könyvelését

saját üzletükben elvégzi, leltárát, pengő mérlegét elkészíti, könyveit felülvizsgálja, restanciáit feldolgozza **potom olosón** és az irodánkkal könyveltető cégek összes adó, adófellebbezési, forgalmi adó stb. ügyeit díjmentesen elintézi a

KÖNYVVITELI SZAKIRODA

KANDIA UCCA 4/b. KANDIA UCCA 4/b.

ÚJÉVKOR FEKTESSE FEL KÖNYVEIT! SAJÁT ÉRDEKE!

15 év óta

a legjobb a kabaré műsor a

Terézköruti Szinpadon

Budapest

Telefon 85—54.

Kezdeté fél 9.

Leszállított helyárak.

Alpár Gitta, Dullyen Klára hegedűművésznő, **dr. Székelyhidy Ferenc** együttes hangversenye január 5-én este 8 órakor a Bikában.

Jegyek válthatók Csanak József r.-t.-nál, Piac ucca 51. és a MÁV. II. Menetjegyirodában Piac ucca 56. sz.

nek és a földgáznak a város részére való átengedésére s a népjóléti minisztérium segítségével a népfürdő kiépítésében.

A villanytelep pedig a külföldi kölcsönből létesül. Az analfabéták nagy számát az épülő tanügyi iskolák lesznek hivatva a közel jövőben megszüntetni.

Állandóan nagy közönség látogatja a segéd- és tanonc-munka kiállítását

Az Ipartestület által rendezett segéd- és tanonckiallítás iránt állandóan nagy az érdeklődés, mely még fokozódni fog az ünnepek alatt, mert a kiállítás megtekintése kellemes és gyönyörködtető szórakozást nyújt azoknak, akik az ipari termékek szépségét értékelni tudják.

Ma már minden egyes tárgyon rajta van a készítő segéd és tanonc neve, ott van a munkaadó is, továbbá a bíráló bizottság döntése, aszerint, hogy a készítő mily jutalomra találtatott méltónak. Most a kiállítók tömegesen sietnek megtudni az eredményt, — mivel őket csak ez érdekli, viszont hajtja a kíváncsiság megtudni kollégáinak sikerét, amikor örömtől csillogó szemmel látja munkájának szép jutalmát. — a házonszakmabelinek szerényebb eredményével szemben. Természetes, hogy a kiállítók hozzátartozói és a munkaadók sem maradnak el s evyűtt gyönyörködnek a kiállítás sokféleségében s mintegy buzdításul mutogatják a nagyobb díjakat nyert tárgyakat.

A kiállított tárgyakból eddig is sok elkelt már, de még több tárgy megvételére lehet számítani a következő napokon. A kiállítás egyébként 27-ig lesz nyitva, naponta reggel 9 órától este 7 óráig.

— **Hazug fráter — hatalmas pofon.** Salzburgból jelentik: A községi tanács tegnapi ülésén viharos jelenetekre került a sor. A községtanács épp azt a sürgős indítványt tárgyalta, amelyet a szociáldemokraták a lakásigénylési törvény érvényének meghosszabbítása tárgyában nyújtottak be. Közben egy nagynémet tanácsos az egyik szociáldemokrata tanácsost hazug fráternek mondta. Az utóbbi erre olyan hatalmas pofont adott a nagynémet községi tanácsosnak, hogy a földre zuhant. Általános kavarodás támadt s a rendet csak nagynehezen lehetett ismét helyreállítani.

Boldog házasságok, csak KOSTYA JÁNOS ékszerész
saját készítményű jegygyűrűvel köthetők
DEBRECEN, SZÉCHENYI-UTCA 1. SZÁM.
Nagy karácsonyi és újévi vásár!
Alapítva 1885. Telefon 14 97.

„A magyar zsidóságot nemzeti kisebbséggé nyilvánítani nem lehet“

Lukács György szerint a Népszövetség a kormánynak csak rövid haladékat adott a numerus clausus rendezésére

Budapest, december 24.
Lukács György, volt belügyminiszter, a kormánypárt liberális árnyalatának tagja, akinek külpolitikai szakismeretei komoly értéket reprezentálnak, munkatársunk előtt az alábbiakban nyilatkozott a numerus clausus kérdéséről.

— Egészen bizonyos, hogy a numerus clausus a jövő évben is foglalkoztatni fogja a nemzetközi fórumok valamelyikét. A kormány szempontjából nyilvánvalóan tekintendő, hogy Klebelsberg gróf kultuszminiszternek sikerült azt kieszközölnie, hogy a nemzetek szövetségének tanácsa most nem foglalkozott a numerus clausus érdemével, mert ha foglalkozott volna, kétségtelenül megállapította volna, hogy

a numerus clausus ellentétben áll a békeszerződésekben és a kisebbségi szerződésekben foglalt kikötésekkel.

En a Népszövetség tanácsának döntését e tekintetben csak haladéknak tekintem.

Haladékat nyertünk ugyan, de nagyon erős kötelezettséget arra, hogy a nemzetek szövetsége tanácsának legközelebbi ülészakáig a kérdés véglegesen rendeztessék. En a rendezés alatt nem értek mást, mint a numerus clausus intézményének eltörlését.

A miniszterelnök nagyon bölcsen azt hirdette hogy hozzányul e kérdéshez, mielőtt a szünetedélyek elülnek.

A szünetedélyek elülését csak a felfüggesztés akadályozza.

akik egyfelől azzal fenyegetődnek, hogy a zsidóságot külön nemzetiséggé akarják nyilvánítani, másfelől kilátásba helyezik a köznyugalom olyan megzavarását, amely diktatúrát természetesen az ő diktatúrájukat tenné szükségessé.

A magyar zsidóságot nemzeti kisebbséggé nyilvánítani nem lehet.

mert a közjog századok óta zsidó honfitársainkat csak mint felekezet ismeri. A zsidókat külön nemzeté csak az utódállamok deklarálták, egyszerűen azzal a céllal, hogy ezáltal kevesbbségek a magyarok számát és statisztikáikban keve-

sebb magyart mutathassanak ki. Megítélhető ezután, mennyire helytelen, ha az utódállamok utánzására adja magát a felfüggesztés.

Megkérdeztük még Lukács Györgyöt, nem tartja-e szükségesnek, hogy a jövő év folyamán a kormánypárt pádsorából nyitson be határozati javaslatot a numerus clausus eltörléséről. A következő választ kaptuk:

— Nem hiszem, hogy szükségessé válnék kormánypárti határozati javaslat benyújtása, a numerus clausus eltörlése érdekében. Bizonyosra veszem ugyanis, hogy

a kormány maga fog jönni ilyen javaslattal

mert a nemzetek szövetségének legközelebbi tanácsülését, a mely 1926 szeptemberében lesz, a numerus clausust a kormánynak eltörltetni, vagy legalább is lényegesen módosítani kell.

Tamás Aladár versei

Egy aktivista költő

Megjelent: a 365 kiadásában Budapestben, 1925.

Ezt a vörössel tarkozott sárgafedelű verseskönyvet, melynek címlapjáról busan mereng rám a költő ifjú arca, jóhiszemű odaadással olvastam végig. Fiatal ember írta, biztosan nem azért, hogy pénzt keressen vele, hanem ennél, főleg az irodalomban diszkreditált célnál nemesebb vágyakkal.

Jóhiszeműen. A szétrobbant világot szavakkal abroncsolni össze jóhiszemű és nemes vállalkozás. Tamás Aladár kitárta karját, hogy átölelje a mindenséget, mezőt és csillagokat, várost és gépeket, szépséget és nyomort. A kitárt karok szétfele mutatnak és szemünk bizony megkacsalodik, ha tekintetünkkel befogni keressük képei tarkaságát. Az újszerű asszociációk ránkömlő tömege elkébit, de feltétlenül igazsága nem sebzí fájdalommá a megtámadott érzékeket. A jelzők és igék kincses tomlója nem tép lázadásba magát. — Raffinált metaforák mérgei nem hagyják nyünkön új mámorok ízét. Nagyon készült egyszerűség az, mely megübből bemutatókozásra szorul, így: én kérem primitív vagyok. — Ezek mind hihetetlen színű fátylok, me-

lyeknek fénye vak és világuknál nem látjuk jelkünk elre tett, szörnyű álmaikat. Mutatja nekem lények és tárgyak százféle csoportjának panoptikumját, de vallom: én, az ember, szégyény, nem vagyok közülük való.

Valami baj van.

A költő téved. A szigorura szorított a kak mögöl égzengés törhet elő, de tátott száj lehet a dadogó. Tamás Aladár irányt követ, melynek poétikáját untig ismerjük s melyben élv és program a tátott száj és a nagyzási hóbort. Furcsa büvészkedés ugyan egekbe hajtani súlyos szavakat, hogy azok véletlenül se essenek a földre vissza, de Tamás Aladár mégis úgy toppant a velőmre, ha leválik azokról a tükrökről, melyeken holtan merednek a „Ma“ vagy most a „365“ groteszk keretei s lárt csizmákban bár, de saját lábán ropja a ritmust.

Egy meglódult tudat keresett egyensúlyt a mindenségben. Emékek hihetetlenül kivittottak a víz éppen az ablakokig ért. Egyszerre mindenki tisztában lett mindennel. A falu mellett magas ut épült és fénylett és zengett. Ünnepe és hajnal csokrai forrtak össze és átlátszó sugarat dobtak minden ablakba.

Mert hiszen így is lehet. Kassák Lajos, akinek Ady Endre jerichói harosága után nehéz volt kiürszóval szólni, letagadhatatlanul tiszta szövegeket is vegyített a magyar líra szimfóniájába. A „Mesteremberek“, „Monoton“, „Anyaság“ föld alól feltörő, gigászi hangverseny. És még: Walter Mehringnek van egy dadaista kabarédala, a „Berlin simultan“, mely a legkiegyensúlyozottabb emésztésű polgárban is felkavarja a dobostortát, ha véletlenül vacsora után olvasni próbálja.

Két egyidőből való régi forintos között én nem lelek különbséget. A numizmatikus megtalálja. Egyforma tovuhabohu a laikus olvasó fülenek a dadaista költemény, de ha mégis megkísérlem Tamás Aladárt skatulyába rakni, azt írom a tetejére: Itt nyugszik egy aktivista költő.

És kiosztályozom beöle a visszatérő képek csömörletes sokaságát: acél, hid, fém, torony és napok folytonos átló, melyek mind az új, kötelező világgazdaság dinamikusan dörmögelmének szimbolumaivá váltak és szükreszabott közökben ismétlődő sorakozásukat kényte'enné teszi az ipari szempont. Felismerem azon dogmákat, miknek következtében világszerte nyakát szegi a fiatal líra és sa'nálattai állapotom meg, hogy kár volt Tamás Aladár tiszta szívének tízprancsolatját cinikus, szikkadt és meghasonlott vallások ákombákos költésébe vésni.

Az a zengő forrás, mely ennek az

Kabát, Kosztüm, Ruhaszövetek, selymek, divatflanelék és mindenféle OSZI DIVAT UJDONSÁGOK
naponta érkeznek!
Kirakatainkat sziveskedjenek figyelemmel kísérrni!
Aszódi és Róth divatáruháza
A Községi Tisztv. Országos Szöv. szerződéses szállító.
Tisztviselőknék 5% kedvezmény!

Pálinkafőző- mosó, lekvárfőző rézüstök
legolcsóbban beszerezhetők — részletfizetésre is
MÁNDOKI FERENC rézművesnél, Debrecen, Arany János ucca 13. TELEFON 12-42.

uj költőnek torkán fakad, izzadtan ázott csatornák medrébe szorult. Pedig, ha utját nem zárta volna előirt formák börtöne szorosra, öblös folyammá dagadva szikráztatná a nap és az ivilámpák ezer színét. Mert sokszor be tudja tölteni érzéscinek bőséges áradásában még e feneketlen örvényeket is. És a gondolat gályája zeng a vizeken.

Tamás Aladár első könyve a „Bódog híradás” volt. Az elindult partok után örömmel üdvözölném a maga lobogójával révbé érkező hajót.

Békés István.

Egy magyar város születése 1925-ben

Hajduhadház küzdelmei a várossá átalakulás után

A nemsokára hátunk mögé kerülő esztendő rendkívül nehéz gazdasági helyzetet teremtett, amely aztán az állami és községi élet minden ágazatában éreztette hatását, megnehezítve a fejlődés, sőt a meglevő értékek épségben tartásának munkáját is. Ilyen helyzetben, a mai viszonyok mellett, milyen nehéz küzdelmeken kellett és kell végigmenni annak a barátságos, csaknem egészében falusias jellegű hajduvároskának, amely Debrecen közvetlen közelében anélkül él napjait, hogy akár szomszédjai is hangot hallanának felőle: Hajduhadháznak! Elképzelhető, hogy Hajduhadház 1925-ben várossá lépése nem járt minden nehézség nélkül s elképzelhető az is, hogy a várossá nyilvánítás tényével még nem szűntek meg ezek a nehézségek.

— Hajduhadház most, hogy várossá lett, — mondta munkatársunknak dr. Wespéry Zoltán polgármester — lakosságának nagy többségében nem éri, hogy voltaképpen mi haszna van abból, hogy város. Olyan óriási nagy a teher, amely a lakosság vállát nyomja, hogy egyelőre nem bontakozhat ki az önkormányzat előnye adta lehetőségek, nincs kilátás arra, hogy a most már önállóan folytatott fejlesztő munka éreztesse áldásait. Nincs anyagi erő a legszükségesebb és a legsürgősebb javítani való elvégzéséhez sem, a katasztrófálisan rossz termés és a terményárak alacsonyossága annyira elszegényítette a legfiatalabb magyar város népét.

— Pedig megoldást váró feladat csöstell van, hiszen még városházja sincsen Hajduhadháznak, a régi község házában szorong a rendőrséggel együtt a közigazgatás. A járdakérdés egyáltalán nincsen még rendezve, a sár sokszor lehetetlenné teszi a közlekedést — gyalogszerrel a város főbb utvonalaiban is. A villanyvilágítás bevezetése hasonlóan égető problémája Hajduhadháznak, de ezeken kívül számos létesítendő intézmény és szanálendő kérdés is van, amelyek felvetése most kilátástalan lenne.

— Bizonyos, hogy a kezdés zűrzavaraiból nehezen bontakozunk ki, noha a jóakarát és az egyetértést nem hiányzik a község lakosságából és képviselőtestületéből.

— A kibontakozás útja? Egyelőre még nem látuk, csak reménykedünk, de azért természetesen minden lehető módon és eszközzel igyekszünk azon, hogy a most várossá lett Hajduhadházat valamiképpen kivesszük zavaraiából és boldoguláshoz juttas-

suk. Ha a közgazdasági viszonyok megjavulnának, ha a lakosság jó termés és kellő értékesítési lehetőségek folytán jobb anyagi helyzetbe jutna, természetesen sokkal kilátásosabb lenne a mai viszonyok mellett is teljes odaadással folytatott munkánk. — Reméljük, hogy a jövő esztendő megadja a boldogulás lehetőségeit Hajduhadház számára.

A legfiatalabb magyar város uccái szinte alszanak már, amikor a Deb-

recen felé induló gyorsvonathoz kibandukolok. A lassan-lassan mindent betakaró ködbe burkolóznak a falusiasan nyájas házaeskák, az imponáló fronttal terpeszkedő urilakok. Csönd, pislákoló világosság az ablakokban, amelyeket majdnem mindenütt muskátli díszít. Hajduhadház petróleum világítás mellett álmadozik a legfiatalabb magyar város jövőjéről, amely nehezen, lassan közeledik az országos nyomorúság és részvétlenség ködében.

Felhőszakadás, árvíz, elöntött községek

Nagyvárad külvárosai árvíz alatt — A Szamos hidakat sodor — Karánsebesen 80 ember esett az árvíz áldozatául

Békésgyula, dec. 23. Az árvízről a következőket jelentik Gyulavári községből:

A Körös áradása Gyulavári község felé közeledik. Eddig a Solymosi-major, a Szigetmajor egy része, továbbá a gróf Almássy-féle uradalomhoz tartozó mintegy 4000 hold került a víz alá. Emberéletben sehol se esett kár, mivel a szükséges óvintézkedéseket idejekorán megtették és a tanyákat, majorokat kiűnitették. A gát Gyulavári községet magát védi és még idejében betölték a gátnak szakadékeit, úgy hogy remélik, hogy a víz nem árasztja el a községet. A munkaképes embereket autón szállítják a gátakra, hogy a mentési munkálatokban részt vegyenek. A gyulai cserkészek 48 óra óta permanenciában vannak és segídeknek a munkálatoknál.

Nagyvárad jelentés szerint a hirtelen hóolvadás következtében nagy víztömegek zudulnak a Körösre, amely hatalmas folyamommá duzzadt. A Körös áradása Nagyváradra nem jelent közvetlen veszedelemet, azonban az egyik partok, amely a Körös mellékfolyója, a múlt éjszaka kiöntött és nagy riadalmat keltett. A víz körülvette az egyik telepét és a házakba is behatolt. A veszedelemben forgó házakból szekéren vitték ki a lakosságot. A víz percről perc re nőtt és a Kertész uccát is elöntötte. A veszélyeztetett területre egy század lovas katonát rendeltek ki, akik behatoltak a vízbe.

A vízzel borított házakból az asszonyokat és leányokat nyeregbe tették és szekéren szállították be a városba.

Két ház és egy asztalosműhely összeomlott. A veszély az árterületen a tegnapi nap folyamán egyre nagyobb méreteket öltött.

Sok utcán magasan áll a víz.

A Körös több helyen kilépett medréből és elöntötte a part közelében lévő házakat.

Kolozsvári jelentés szerint a környékbeli hegvek hótakarójának hirtelen elolvadása következtében az amugy is magas vizállású Szamos annyira megduzzadt, hogy több helyen kilépett medréből és elöntötte a környéket. Eifél tájban jégzárlás támadt a város környékén.

A hatalmas jégtömbök az áradatta kiszúrtak lefele és hajnali 3 óra tájban elérték Kolozsvárt. Utközben a hidakat mindenütt magukkal sodorták.

A belvárostól alig 200 méternyire az áradat egy hidat elsodort és a szemtanúk állítása szerint

a hidon épen egy nő és férfi akartak átmenni, akik mind a ketten a jégzárlásba zuhantak és elmerültek.

Az árvíz magával sodorta a vízörre berendezett villamosüzemet is és így a város világítás nélkül maradt. A városból katonaságot rendeltek ki a veszélyeztetett területekre.

Karánsebesen szintén nagy pusztítást okozott az árvíz.

Eddigi jelentések szerint 80 emberélet esett áldozatul a hullámoknak.

Mindenféle emberi és állati hullákat sodor magával a víz. A vasuti forgalom is sok helyen megakadt. Két század katonaság dolgozik a mentési munkálatok körül.

Marosvásárhelyen nincsen közvetlen árvízveszedelem, de a megáradt Maros a környéken nagy pusztításokat okozott.

— **Karácsonyi amnesziák.** Budapestről jelentik: Magyarország kormányzója a karácsonyi ünnepek közeledtével 48 elítéltnak adott kegyelmet. Kegyelemben részesült többek kö-

METROPOL GARAGE

Budapest, Lehel-utca 25.
Sürgőny cím: Metrogar.
Telefon: 112-23-24-25-27.

BERLIET

TEHERAUTÓK
350—6500 kg. teherbírásig

AUTÓBUSZOK

BERLIET

4 kerékfűrés, 4 üléses, 7/18 lóerős
SZEMÉLYAUTÓK

zött egy halálraítélt, akinek ezt a büntetését szabadságvesztésre változtatta az államfő, továbbá a proletárdiktatura idején elkövetett büncselekmények miatt súlyos fegyházbüntetésekre ítélt négy egyén, akiknek büntetésük hátralévő részét engedte el.

HIREK

Karácsonyi istentiszteletek

Karácsonyi istentiszteletek.

Az istentiszteletek sorrendje karácsony első és másodnapján és december 27-én a református templomokban a következő:

Karácsony első napján:

Nagytemplomban délelőtt 9 órakor prédikál dr. Baltazár Dezső, ágendázik Szele György, délután 5 órakor Rác Béla, Kossuth uccai templomban délelőtt 10 órakor Baa Mihály, ágendázik: Perpéth Ferenc, délután 5 órakor Gulyás András, Árpádtéri templomban délelőtt 10 órakor prédikál Kolozsvári Kiss László, ágendázik: Peleskey Sándor, délután 2 órakor Faluscai Benjámin, Ispályi templomban délelőtt 10 órakor prédikál Mojnár Ferenc, ágendázik: Tukacs György, délután 2 órakor Módos László. Homokkerti imaházban délelőtt 10 órakor prédikál és ágendázik: Papp Imre, délután 2 órakor Lutár Sándor.

Tanyákon: Kösélyszegezen délelőtt 10 órakor prédikál és ágendázik: Juhász Jenő, Bánkon délelőtt 10 órakor prédikál és ágendázik: Siposs Imre, Macson délelőtt 10 órakor prédikál és ágendázik: Dencsházy Sándor. Nagyeszén délelőtt 10 órakor prédikál és ágendázik: Zámory Sándor.

Oh, jaj! **EGGER** Éljen!

MELLPASZTILLÁI

Köhögés, rekedtség és
elnyájkásodás ellen
65 év óta beváltak

Kapható minden
gyógyszertárban
és drogeriában

Egger mellpasztilla csakhamar megszabadított

Mégis ez az
alkalmazott köhögés

BERETVÁS PASZTILLA a legmakacsabb fejfájást is elmulasztja

ASPIRIN
0.5

Meghülésemnek már nyoma sincs!

Gyorsan és biztosan elmúlt
Bayer
Aspirin
tablettáinak
használata folytán.
Ügyeljünk a
zöld papírszállagra

Pacon délelőtt 10 órakor prédikál és ágendázik: Uray Sándor.

Karácsony másodnapján:

Nagytemplomban délelőtt 9 órakor Rác Béla, délelőtt 11 órakor Lutáv Sándor, délután 5 órakor Módis László, délután 2 órakor Gulyás András, délután 2 órakor Faluscai Benjámín. Homokkertben délelőtt 10 órakor Rác Béla.

Tanyákon: Ondód-Vedres-d. délelőtt 10 órakor prédikál és ágendázik: Kántor József, Fancsikán: Délelőtt 10 órakor prédikál és ágendázik: Kovács Pál, Belső-Ohattelekházán délelőtt 10 órakor prédikál és ágendázik: Peleskey Sándor. Halápon: Délelőtt 10 órakor Perpéth Ferenc. Ondód-Kádárdülön délelőtt 10 órakor Valda László. Szepesen: Délelőtt 10 órakor Tukacs György.

27-én, vasárnap:

Nagytemplomban délelőtt 9 órakor Rác Béla, délelőtt 11 órakor Szele György, délután 5 órakor Lutáv Sándor. Kossuth uccai templomban délelőtt 10 órakor Lutáv Sándor, délután 5 órakor Módis László. Árpádtéri templomban délelőtt 10 órakor Faluscai Benjámín, délután 2 órakor Gulyás András. Homokkertben: délelőtt 10 órakor Gulyás András.

Vasárnapi iskola délelőtt fél 9 órakor Miklós u., Jókai u., Nyilastelepen, 9 órakor Diakonissza intézetben, Széchenyi u. 4. sz. a. lelkészlakon, felső leányiskolában, Homokkerti, Leány u., Vigkedvü M. u., Csonka u., Csapókerti ref. és a vagongyári áll. iskolában 10 órakor a fűvészkerti iskolában, délután 2 órakor a Nyulási barakban és a városi szegényház imatermében (Kishegyési ut).

Serdülő Leányok összejövetele délután fél 4 órakor a Diakonissza intézetben.

A Keresztény Ifjúsági Egyesület összejövetelét délután fél 6 órakor tartja a Leány u. ref. elemi iskolában. (Rákóczi és Leány u. sarok.)

A Kálvinisták Templomegyesülete Vegyesénekara tanulási óráit hetenként hétfőn és csütörtökön tartja 6-7-ig a Tanító Otthonban (Egyházi hivatal udvarán, keresztépület.) Új tagok jelentkezését ugyanakkor és ugyanott elfogadja Szabó Lajos ref. kántor, karnagy.

— Lapunk legközelebbi száma a karácsonyi ünnepek miatt kedd reggel a rendes időben jelenik meg.

— A nemzetgyűlés közönete Debrecennek. Debrecen város nemrégiben két millióval járult hozzá ahhoz, hogy a nemzetgyűlés Kossuth-szobát rendezhessen be. A nemzetgyűlés elnöksége most megleghangú levélben köszönte meg az adományt.

— A fekete-barak gyermekeinek karácsonyi ünnepélye. A fekete-barak rideg falai közé csütörtökön délben egy órára beköltözött a szeretet szelleme: a katolikus leányklub tagjai nagyszerűen sikerült karácsonyi ünnepélyt rendeztek a nyulási iskolában, melyen részt vettek a fekete barak lakóinak gyermekei is. Az iskola termében Géressy Béla Gyula igazgató pompásan sikerült ünnepi előadást rendezett, majd a karácsonyi alatt szétosztották a gyermekeknek az adományokat cipőt, ruhát, élelmiszert.

Vecsey Ferenc februrában Debrecenben hangversenyezik

Vecsey Ferenc, a világhíri hegedűművész, aki Olaszországban él, a kultuskormány felkérésére Budapesten és a vidéken az 1926. évben 10 hangversenyt tart, melynek összes tiszta jövedelmét kulturális jótékony célokra szánta valóban fejedelmi gesztussal a hegedű nagy mestere. A budapesti hangversenye a m. kir. Operaházban lesznek. Hortly Miklósné, a kormányzó neje és József főherceg védnöksége alatt, a kormány és a társadalmi élet kitünőségeinek bevonásával.

A vidéki hangversenye 1926 február havában fognak lezajlani. A hangversenye előkelő rendezősége azt az óhaját fejezte ki, hogy a debreceni hang-

versenyt a Debreceni Zenekedvelők Köre rendezze. Ezt a jelentős feladatot a Kör természetesen készséggel vállalta úgy, hogy tagjai ezt a hangversenyt is bérletben kapiák, minden ráfizetés nélkül.

A Kör vezetősége dr. Magoss Györgyné, Márk Endre ny. polgármester és dr. Hadházy Zsigmond főispán újév után fogják a debreceni társadalom bevonásával a nagy rendező bizottságot megalakítani.

Vecsey Ferencet debreceni hangversenyére is fogja kísérni minden valószínűség ősz mestere, dr. Hubay Jenő, aki annak idején szintén nemes gesztussal debreceni hangversenye egész jövedelmét jótékony célra adta.

— Izraelita istentiszteletek a Deák Ferenc uccai templomban: Pénteken este háromnegyed 4 órakor. Szombaton reggel egyenveg 8, Muszaf-ima délelőtt fél 11, délután 3 és este fél 5 órakor. A Kápolnási uccai templomban szombaton délelőtt fél 8 órakor. Hétköznapokon mindkét templomban reggel háromnegyed 7 és este 4 órakor.

— Az István gőzmalom r. t. 1.000.000 koronát adott a zsidó reálgimnáziumnak. Az István gőzmalom r. t. évvégi zárszámadása alkalmából 1.000.000 koronát adományozott a zsidó reálgimnáziumnak. Az István gőzmalom mindig előjár az áldozatkészségben s nemes példája bizonyára számos követőre fog találni. Hír szerint számos nagy debreceni részvénytársaság szándékszik az évvégi zárlat alkalmából nagyobb összegeket kulturális célokra juttatni.

Deutsch Markus és Testvére
uri és polgári szabósága
Kossuth-u. 24. (Balogh-palota.)
Fazonmunkák kivételos olcsó árban.

— A debreceni pincérek asztaltársasága K. Kovács Józsefnek, a Kereskedelmi Csarnok főpincérének vezetésével, úgy mint a múlt évben, az idén is csendesen dolgozott, hogy jótékony munkájának gyümölcsét most karácsony estéjén az árvák és arra rászorulóknak javára kamatoztassa. A mai napon 12 családnak juttatott karácsonyi segélyt. E nemes jótékony munkájában Kovács József elnököt hathatósan támogatták Ring Ferenc, Nánási Lajos, Kiss Sándor, Tapler főpincérek és a debreceni pincérek szakcsoportha.

— Debrecen a komáromi Jókai-szoborért és az aszódai Petőfi-gimnáziumért. Debrecen város tanácsa csütörtöki ülésén két olyan ügyvel is foglalkozott, amelyek a Petőfi és Jókai centennáriummal kapcsolatosak. Komárom polgármestere ugyanis országos gyűjtést indított, amelynek eredményéből szülővárosában szobrot akarnak emelni a nagy meseköltő-

nek. A komáromi polgármester kérésére Debrecen 500.000 koronát szavazott meg a komáromi Jókai-szoborra. Az aszódai gimnázium igazgatója, dr. Osváth Gedeon pedig Petőfi aszódai diákoskodásáról szóló tanulmányát küldte meg Debrecennek s egyben kérte, hogy a város adakozzék az aszódai Petőfi-gimnázium újjáépítésére. A tanács a tanulmányt köszönettel fogadta, a gimnázium újjáépítésére pedig kétféleképpen szavazott meg.

Karácsonyi díszek, csokoládék, szaloncukorkák
legjobb választékban
Cukorkaüzletben Plac-u. 55.
(Hungári-kávéház mellett)

— Leszakadt az engedély nélkül kifüggesztett hirdetés. A hirdetés Debrecen területén tudvalevőleg a város monopóliuma. Ezt a jogot azonban nem respektálta egy Szent Anna uccai cég, amely az iskolai szezon kezdetén, szeptemberben hatalmas plakátlobogót függesztett ki az ucca szélességében, azon hirdette cikkeit anélkül, hogy a várostól engedélyt kért volna a plakátlobogó elhelyezésére. Ráadásul a súlyos hirdetés le is zuhant, szerencsére azonban nem okozott különösebb bajt. A városi tanács csütörtöki ülésén elhatározta, hogy a cég ellen megteszi a kihágási feljelentést a rendőrségen.

— Az eltiint és megkerült tehenek. Klein Imre debreceni gazdálkodó a rendőrségen két nappal ezelőtt feljelentést tett, hogy Vásárosnaményban három darab ökröt vásárolt és azokat rábizta egy hajcsárra, hogy Debrecenbe terelje. A hajcsár azonban az ökrökkel napok mulva sem jelentkezett és így alapos a gyanúja, hogy az ökröket ellopták. A rendőrség a feljelentés alapján a nyomozást megindította. Csütörtökön délelőtt a rendőrségen megjelent Klein Imre és a feljelentését visszavonta, mivel az ökröket a hajcsár már a házához hajtotta. A késés oka az volt, hogy a rossz uton a szegény ökrök csak nehezen tudtak előre hatolni.

— Karácsonyi ünnepély a tüzoltó laktanyában. A tüzoltó laktanyában csütörtökön délután négy órakor nagyszerűen sikerült karácsonyi ünnepélyt rendeztek, melyen részt vettek a tüzoltók családtagjai, gyermekei mintegy nyolcvanan. Az ünnepséget a kisgyermekek által énekelt karácsonyi énekek vezették be, majd Uray Sándor református lelkész mondott szép ünnepi beszédet. Roncsik Jenő tüzoltófőparancsnok, aki az ünnepélyt rendezte, határos beszédben mutatott rá a szeretet szükségességére és hálásan emlékezett meg azokról, akik adományaikkal segítségére voltak az ünnepély megrendezésénél. Beszéde végeztével kiosztotta az adományokat, ruhákat, cipőket, élelmiszereket, játékokat. A lelkes hangulatu ünnepséget a kisgyermekek által énekelt himnusz zárta be. Az ünnepélynek külön érdekessége volt az, hogy a főparancsnok most tüzte fel Derekassy István főorvos melljére a Magyar Tüzoltó Szövetség 35 évi szolgálati érmét.

— Házasság. Kohn Sarolta és Szenes Jenő december 27-én déli 1 órakor tartják esküvőjüket Plac ucca 58. szám alatt, melyre barátait és ismerőseiket ezután hívják meg.

— A városi muzeum Karácsony első és második napján zárva marad. Ellenben harmadik napán vasárnap a szokott órákban délelőtt és délután díjtalanul nyitva lesz.

— A sikkasztó komádi jegyző büntetését felemelte a tábla. Megirtuk hogy a debreceni vizsgálóbíró a sikkasztó komádi jegyzőt, Bartók Dénest, aki a község pénztárából 25 millió koronát elsikkasztott, le tartóztatta. A debreceni törvényszék Lakatos tanácsa egy és fél évi börtönre ítélte a sikkasztó adóügyi jegyzőt. Felebezés folytán az ügy ítéltábla elé került, melynek Oláh Miklós dr. elnökléte alatt működő tanácsa csütörtökön délelőtt tárgyalta az ügyet és a törvényszék ítéletét megváltoztatva két évi börtönre ítélte Bartók Dénest.

Legszebb
ostályi és alkalmi ruhák
előnyös árban készülnek
CSENDES és EMMI
néldivat szalonban
Plac-utca 38., főposta mellett.

— Letartóztattak egy magyar grófot, mert kicsalt egy autóbilt. Bécsi tudósítónk jelenti: A rendőrségen egy autóbiltkereskedő feljelentést tett gróf Nyáry Károly magyarországi földbirtokos ellen, hogy félvezette őt nagy vagyonával és 30 millió koronáért egy autóbilt vásárolt tőle, aztán kiderült, hogy nem képes fizetni és az autóbilon már tulajadott. A panaszos előadta, hogy a grófot bizvást fizetőképessnek tartotta, mert igazolta, hogy birtoka van Magyarországon, nagy értéket képviselő képgyűjteménye és egy olyan versenylova, amely első díjat nyert. Kiderült aztán, hogy a drága festményeket már eladta, versenylova zálogban van és a birtok sem az ő tulajdona, hanem gyermekeié és a grófnak csak hasznélvezete van rá, amelyet majdnem egészen lekötött adósságai fejében. A rendőrség le tartóztatta gróf Nyáryt.

— **Eljegyzés.** Achim L. Honkát, Achim L. András volt országgyűlési képviselő leányát Debreczenben eljegyzte Demján Andor m. kir. tüzérőrnagy.

— **A kereskedő ifjuság zártkörű bálját** — mint már több ízben jeleztük — jövő év január hó 16-án rendezi meg a Debreceni Kereskedelmi Alkalmazottak Egyesülete (alakult Kereskedő Ifjak Társulata 1867) az Arany Bika dísztermében. A táncestély iránt szokatlan érdeklődés mutatkozik. Ez az érdeklődés azonban indokolt, mert a kereskedő ifjuság még mindig remekelt táncestélyei megrendezésével. A mintaszerű felgyelmezetségeről közismert rendező gárda nagy száma és előzékenysége feltétlenül biztosítja, hogy az estély vendégei magukat jól érezzék. A rendezőség mindent elkövet, hogy ezen időnyben ez a bál legyen a legszebb és legjobban sikerült.

— **A nyugdíjas hivatásos katonai havidíjasok figyelmébe.** A vasuti arcképes igazolványok az 1926. évre ujjakkal lesznek kicserélve. Evégből azok a nyugdíjasok, kiket az megillet, egy arcképet és 20.000 koronát a Csapó ucca 15. sz. alatt szolgáltatassanak be. (Előírásos fényképet 6 és fél—10 és fél cm. nagyságban Takács fényképész, Csapó u. 16. sz. alatt kötelezte magát 3 darabot 20.000 koronáért készíteni.) A régi igazolványok beadása szükséges-telen.

— **Nemcsak Debreczenben és az egész Tiszántúlon,** hanem Budapesten, Bécsben, sőt Amerikában a magyarság körében is olvassák a Tiszántúli Ipar és Kereskedelem közgazdasági helyzetét. Ez a lap tájékoztat, ismerteti minden rendelkezésre álló utmutatást ad, a nagykereskedői árakat is közli, a KÉKOSZ és a többi egyesületek híreit, stb. Előfizetési ár negyedévre mindössze ötvenezer korona. Néklözhetetlen minden iparosnak, kereskedőnek, vállalkozónak, üzletembernek.

Lorgnettek, színházi látcsövek
olcsón
karácsonyi és ujévi ajándéku
legszebb kivitelben kaphatók
Fischer Jakab
látészernél, Piac-utca 21.

— **Kitünő hangu feketete rövid zongora 25 mázsa buzáért** eladó. Kut ucca 24. Telefon 460.

— **Butorok zománcozását, flóderozását házon kívül is vállal Schuller festő.** Simonffy u. 25. Telefon 806.

— **Gazdák figyelmébe.** Van szerencsém a gazdaközönséget tisztelettel meghívni a **Vig-színház-mozgóban** Sylvester estéjén bemutatandó **Cormick-filmhez**, mely világhírű „Cormick” traktorok nagyserű teljesítményeit fogja ismertetni. Kiváló tisztelettel **Ráhrer Sándor** Debrecen, Piac u. 43. sz. Telefon 962. A „Cormick” petróleumtraktor és Bächer-Melichar gépgyárok kizárólagos képviselője.

— **„Az Orlov” Granichstaedten bájos zenéjü operettje 2 füzetben kapható Hegedüs és Sándor r. t. zeneműkereskedésében.** — **Karácsonyi Okkassiót** rendez Frank Ede.

— **Berzéki fényképészeti műterme** ünnepnapokon is nyitva. Tisztviselő igazolványba képek új rendelet szerint készülnek, előnyös árban.

— **Vigyázzunk a pénzinkre.** A háborus években sokat kellett nélkülöznünk s leszoktunk arról, hogy az áru minőségét tüzetesebben megvizsgáljuk. Ma már azonban válogatgatunk a szebbnél szebb holmikban. Nagy baj azonban, hogy közönségünknek nincs meg a kellő áruismerete s különösen háztartási eszközök-nél s gépeknél ki vagyunk a kereskedő lelkiismeretének szolgáltatva. Már pedig csakis oly háztartási gépeket vegyünk, melyeknél úgy az árral, mint a minőséggel konkurrál a kereskedő és gyáros. Mai számunkban megjelent Alexanderwerk—Riceer hirdetéséből látható, hogy ezek a huszárök a legkiválóbb kovácsolt nemes acélkészekkel és tárcsákkal vannak ellátva s a gépek öntése mintaszerű s ónozása is annyira tökéletes, hogy ennek utánzása eddig egy gyárnak sem sikerült.

— **Uri hölgyek öröme a szép kézimunka.** Ezért állandóan új mintákkal rajzol elő, gépen endliz, ajouroz, plisséroz, montéroz, gombot áthuz és remek gyapjufonalakat párnákhoz, szőnyeghez stb. tart raktáron Szilágyi Lajos kézimunka és műhímző vállalata Debrecen, Széchenyi ucca 1.

— **Köhögés és rekedtség** sok ember életét keseríti meg; aki a 65 év óta köhögésvétségnek örvendő Egger mellpasztillákat használja, megszabadul ezen ártól, mert a köhögést, rekedtséget, hurutot elmulasztja és a légutak esetleges lobosodását enyvéti. Legelső szaktentévely a nálak, mint megbízható készítményt, amely az étvágyat, emésztést nem rontja. Az Egger mellpasztillák kellemes ízűek és gyógytárakban, drogeriákban kaphatók.

— **Tükkörgyártás, üvegszólás, kirkatok tükrözése. Sipkovits, Sziv u. 14—15. Telefon 356**
— **Hócipők, sárcipők javítása** Molnár Testvéreknél, Nagytemplomnál. Telefon 727.

— **Megkezdődött a nagy karácsonyi vásár** Acél Henrik antikváriumában, ahol legolcsóbban szereshetők be karácsonytájszék, emlékkönyvek, képeslap-albumok, szórakoztató társasjátékok, széthyitható képeskönyvek, mesekönyvek, ijjusági iratok, szépirodalmi művek, karácsonyi zenealbumok, kath. és rei. imakönyvek és zoltárok.

— **4850 ember énekel** Molnár Testvéreknél gramophon lemezen, legújabb gramophonok, tánclemezek nagyválasztékban.

— **Legszebb karácsonyi ajándék egy fénykép** Liener műterméből Csapó ucca 1.

— **Lemezedények, öntöttvasedények, korcsolyák** legolcsóbban Kovács Gyula vasüzletében, Bika mellett sarkon.

— **A Margit-fürdő ünnep** 1, 2, 3. napján is déli 1 óráig nyitva van.

— **Krisch Károly cserépkályha** rak-tára Debrecen, Piac ucca 89. Telefon 12—18.

— **Perzsaszőnyegek, legfinomabb kivitelben,** bármilyen méretben kaphatók, megrendelhetők Hiteleképes vevőknek kedvező fizetési feltételei. Jablonszkyknél, József kir. herceg-utca 40. szám.

— **Ügyvédek, takarékpénztárak, bankok figyelmébe!** Minerva ügyvédi határidő napló hosszú és széles alakban. Pénzintézeti napló a szokott kivitelben az 1926. évre megjelent, kapható Hegedüs és Sándor r. t. könyvkereskedésében a főposta mellett. Telefon 54.

== SZÍNHÁZ ==

MŰSOR:

Péntek délután: **A cigánygrófnő.** Este: Dolly.

Szombaton délután: **Jancsi és Juliska.** Este: **Offenbach.**

Vasárnap délután 3 órakor **Orlov,** operett. Olcsó helyárak. Este fél 8 órakor **A régi jó Budapest,** operett. Bérletszünet.

Hétfőn: **Hannele.** Átomkép és **A rózsá leke,** balett. Saltanova és Nikitin fellépte. A) bérlet.

Kedd: **Marika,** vigjáték. Premiere. D) bérlet.

Szerdán délután 3 órakor **Pintyőke** operett. Jaczkó Cia vendégfellépte. Este 7 órakor **Marika,** vigjáték. C) bérlet. Este fél 11 órakor **nagy szilveszteri kabaré** Jaczkó m. v., a színház-társulat, Saltanova és Nikitin.

— **Jancsi és Juliska.** A Csokonai színházban kedves, vidám bemutató volt karácsony szombatjának délutánján. Végig nevető, tapsoló gyermekserg előtt mutatták be Szathmáry Endrénének, a Csokonai-színház karnagyának bájos gyermekdarabját, a Jancsi és Juliskát. A mesejáték ügyes librettóját Hetényi Elemér írta s a formás szöveghez Szathmáry szerzett hangulatos, finom szöveű muzsikát, amelynek melodikája, mint hangszerelése kitünő. A szereplők legjobb tudásukkal állottak a darab szolgálatába s a nagy siker természetesen is volt.

A színházi iroda hírel:

Karácsony ünnepi előadások a Csokonai-színházban. Az idei szezon slágerdarabjaiból állította össze a színház igazgatósága az ünnepek repertoárját.

Olvassa el a hirdető oszlopokon a színház nagyszerű karácsony ünnepi előadásainak műsorát.

Előre váítsa meg jegyét a színház ünnepi előadásaira, mert csak így jut biztosan jó helyhez és a tolakodás kellemetlenségeitől kíméli meg magát.

Hétfőn A) bérletben a gyönyörű Hannele mestermű és A rózsá leke, a szenzációs balett, Saltanova és Nikitin bámulatos produkciója.

Marika a legpoétikusabb magyar levegőjű vigjáték, mely a fővárosban a Siit a napot és A vén gazembert is tulszárnyaló sikert aratott, kedden D) bérletben kerül bemutatásra.

Jaczkó Cia a csodagyermek primadonna fellép a szilveszteri nagy kabarén a színházban.

Szilveszterre ne igérkezzenek el se-hová, mielőtt a színházban tartandó kabarén fellépő művészek névsorát és műsorát nem olvasta el.

Óvás!!! A Csokonai-színház művészei csak a színházban féltizenegy órai kabarén lépnek fel külön műsorral, máshol nem! Jegyek már hétfőtől válthatók.

Timár Ila csodaszép ruháinak, amelyeket az Orlov-ban bemutat, csodaszép festési díszítését Kun Lily, a Relief fővárosi iparművészeti festőműhely debreceni fiókjának vezetője készítette.

Mozgósínházak!

APOLLÓ: Henny Portennel „Höstenor” vigjáték 7 felvonásban. Kísérő: Buster Keaton

költözködik, burleszk 2 felvonásban.

URÁNIA: Két sláger egy előadásban. 1. Tom Mix, a modern Don Quilote. 2. Aki kétszer hal meg.

VIGSZÍNHÁZ: Pola Negrivel A sárga ördög, dráma 7 felvonásban. Kísérő: Fuss, vagy kuss, burleszk 2 felvonásban.

Szombat, december 26-án:

VIGSZÍNHÁZ: Sevilla szírnije, egy toreador regénye 7 felvonásban. A főszerepet Priscilla Dean játssa. Kísérő: Buster Keaton, a csodamaajom, burleszk.

URÁNIA: Vig-est! Zoro és Huru: A patagoniai alkirály. Megelőzi: Mi van eladó, burleszk.

APOLLÓ: Taníts meg szeretni, Constance Talmadgeval a főszerepben. Kísérő: Pilotti a hős torreador, burleszk. Vasárnap: Ossi Oswaldával A szerelmi express, filmregény 7 felvonásban. Kísérő: Buster Keaton, mint a technika csodája, burleszk.

URÁNIA: A szalonbetyár, társadalmi dráma 7 felvonásban. Kísérő: Dupla, vagy semmi, burleszk.

VIGSZÍNHÁZ: Az élet tékozlói! Az évad legnagyobb filmje e napon kezd meg remélhetőleg ragyogó pályafutását. Hétfő és kedd, december 28. és 29-én Apolló: A legérdekesebb cowboy-film: Az ördöglovas, Thomsonnal, a világ legjobb lovasával a főszerepben. Kísérő: Pilotti a fegyvámban. Vigszínház: Az élet tékozlói.

METEORBAN karácsony első napján: „Aki a pofonokat kapja”. Világattrakció! Karácsony másodnapján: „A kenyér”. Világláger! Vasárnap: „A farkasok csordája”. Világattrakció. Előadások mind a három napon délután 3, 5, 7 és 9 órakor.

SPORT

István bácsi

Debreczenben nincsen olyan sportember, aki ne ismerné István bácsit, a DTE klubszolgáját, aki több, mint három évtized óta szolgálja hűségesen egyesületét.

— Hát bizony régen volt, — mondja pohár bor mellett István bácsi, ezelőtt vagy 32 éve, hogy a DTE szolgálatába léptem 5 forint fizetéssel, mint fiatal házias ember. Akkor még nem volt meg a DTE pálya, hanem a tornacsarnokban dolgoztak a tagok; tornáztak és súlyt emeltek. A legjobb súlyemelő Rudolffy Imre volt, csak mindig sokáig emelte a súlyokat. Megtörtént Nyiregyházán, a bemutató versenyen, hogy olyan sokáig emelte a súlyokat, hogy a közönség meguntta és kiment a teremből. Később a DTE fuzionált a Margit-fürdő telepén működött Kerékpáros Klubbal és így kapták aztán a várostól a mostani pályát. Ha jól emlékszem, 1907-ben nyílt meg az új pálya és attól kezdve nagy sportélet fejlődött ki a DTE-ben.

Akkor kezdődött az atletizá-

lás is. A régiak közül Szarukán Sándor urra emlékszem, ő volt az első futója a DTE-nek. A későbbiek közül Zöld József, Vadon Géza, Jámbor, Szabó Béla urak voltak a legkiválóbbak, a kerékpárosok közül pedig dr. Hajnal Dezső ur és testvére, Artur, akit mindenki Turinak hívott, meg Rott János ur. 1910 után egyik legjobbatlétánk volt dr. Fényes Jenő ügyvéd ur és jók voltak a futó Senyei Oláh István ur, Gyarmathy Miklós ur, a súly- és diszkoszvető és Izsák detektív-főfelügyelő s dr. Szilágyi Dezső urak, mint kalapácsvetők.

Híres volt akkor a DTE gárda. Őt olyan magasugrója volt, aki a 175 centimétert megugratta, egy másik ötös csapat meg a 165 centimétert, Fényes doktor ur pedig 3 méteren felül ugrott helyből távolra.

1909-ben én voltam a DTE legjobbjának gerelyvetője: nekifutva 5 métert, helyből 43 métert dobtam. Csak hogy egy szolgál nem szívesen versenyeztek, így aztán nem indultam a versenyen. Egy furcsa eset is megtörtént velem. A versenyeken én dobáltam vissza a gerelyt a versenyzőknek. Persze jóval tudtam őket és a közönség lelkesen megtapsolt. Erre odajött Horvay Róbert tanár ur és leintett, hogy ne dobáljam vissza a gerelyt, mert az megsejrija, hogy engem jobban megtapsolnak, mint az urakat.

1915-ben bevonultam katonának s 1917-ben, mint rokkant kerültem vissza. Azóta újra a DTE-nél vagyok. 32 éve, hogy a DTE-nél vagyok az egyetlen szolgája, a fizetésem mindig kevés volt, de sportszerető ember vagyok és ezért szolgálok hiúsággal a DTE-vel.

Panasz sohasem volt ellenem, a tagok mindig szerettek. Nem is tudnék már én megválni az egylettől, hozzánőtt már a szívem. Őt gyermekem van, de egy tucat volt, 13 darab!

— István bácsi, egy tucat 12 darab, nem 13!
— Kérem szépen! mindenből 12 egy tucat, csak a gyerekből 13! — mondja nevetve István bácsi.

— Isten tartsa meg a jó szokását tekintetes ur! — kiáltja utánam bucsuzóul. Nyilván arra értette, hogy borral kínáltam megégy látszik, hogy amellet a bort sem veti meg a derék István, aki harminc éve szolgálja a DTE-t — sportszeretőből.

Szántó Miklós.

KÖZGAZDASÁG

A tiszántúli gabonapiac helyzete

A tiszántúli gabonapiacnak Nagymagyarországon is Debrecen volt a központja és így az a súlyos gazdasági válság, amely közgazdasági életünk valamennyi ágát súlyos helyzetbe sodorta, fokozottan érezhető a tiszántúli gabonapiacra is.

Kérdést intéztünk erre vonatkozólag Fülöp Sándorhoz, a Debreceni Ipar és Kereskedelmi Rézvénytársaság igazgatójához.

akinek a helyzetet kiválóan jellemző választát alább közöljük:

— A tiszántúli terménypiac helyzete rendkívül súlyos. Az általános gazdasági helyzet ezer gondián és báián kívül speciális akadályok tornyosulnak a tiszántúli terménypiacra. zökkenéstelen működése elé. Mindenekfelett

hazánk megcsönkítése teszi súlyossá a helyzetet és én ezt tartom a legtöbb baj kuforrásának.

— A trianoni határok elvágják a tiszántúli terménypiacot üzleti területeinek legnagyobb részéről. Ma Kelet-szlovénköval állunk a legelénkebb üzleti összeköttetésben. Tiszántul gabonafeleslegének túlnyomó részét odaexportáljuk és elképzeltető, hogy a mai vám és szállítási viszonyok mellett milyen rendkívül sok akadályon kell keresztülverődni az üzletkötések lebonyolításánál.

— A tiszántúli terménypiac elmúlt évi üzletmenetét a gyenge termés szomorú következménye jellemzi.

— Csonkamagyarországon épen errefelé volt az idén leggyengébb a termés és ez nemcsak a termelők tekintélyes részét sodorta válságba, hanem következképpen rendkívül megnehezítette a gabonakereskedő cégek helyzetét is. Le kell számolni már azzal a téves felfogással, hogy az agrár-társadalom teiben-vajban fürdik.

A termelők legnagyobb csoportja eladósodott és a piacon az üzleti erkölcsök messze elmaradtak az ugynevezett „békebeli” erkölcsök mögött.

— Egyre szaporodnak a csődök, fizetéképtelenségek és az országos helyzetet tekintve, a sok koniunktura alakulat mellett bizony gyakran komoly, évtizedes egzisztenciák is áldozatul esnek a válságnak.

— Gombamódra szaporodtak el a tiszántúli gabonapiacra a terményüzletek és a területében súlyosan lecsökkent piac természetesen nem tudja eltartani a tucatszámra alakult vállalkozásokat.

Óriási a konkurrenca, kicsi a forgalom, rendkívül magasak az üzleti kiadások,

tehát nézetem szerint a most dühöngő válság tovább szedi áldozatait mindaddig, amíg a piac való helyzetéhez képest nem csökken le a gabonakereskedelemmel foglalkozók száma. Tagadhatatlan, hogy a kipróbált, szolid cégek is nehezen viselik el a mai súlyos időket, de megalapozottságuk legtöbb esetben sikeresen birkózik meg a viszonyokkal, míg az alkalmi vállalkozásokat elsodorja a gazdasági élet kiméletlen sodra.

— Be kell vallanom, hogy a közeli jövőtől nem sok időt várok.

Biztató jelenségek mutatkoznak ugyan, de a javulás menete rendkívül lassu.

— Én azok közé tartozom, akik hideg szemmel rá mernek mutatni a bajokra, amelyekkel szemben kizárólag három fegyverrel lehet küzdeni: szoliditással, takarékossgal és kitaritással.

Kalap . . 85 ezer

Bokavédő 50 „

Börkeztű 120 „

(Kutyabőr) Színes ing 95 „

2 gallérral

Wernernél,

Piac-utca 72. sz.

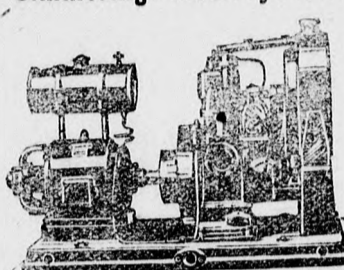
Parókát

raktáron tart egyévi jótállással

Komáromi

hőlygfodrász, Arany Bika-bérház

Simmeringi motordynamó

1-24 HP.

Önálló villanytelep

gazdaság, község, mozik világítására 30 500 lámpáig.

Ajánlattal szolgál Récz F. mérnök, Budapest, V, Fark Miksa utca 8.

EREDETI MODELLEK,

alakítások, vasalások legolcsóbban eszközöltetnek a

„KORZÓ” nőikalapszalomban

Piac ucca 42.

DÉNESNÉ, az Erzsébet kézimunka-üzlet volt vezetője és SCHVARTZ ETA.

Utleveleket

leggyorsabban és legolcsóbban vizumoztat

Máv. II. Menetjegyiroda

Piac-u. 56. Telefon 12-03.

Bel- és külföldi fürdők képviselője.

Vasuti jegyek kiadása reggel 7-től este 9-ig

A debreceniek találkozóhelye Budapest legelsőrendű, modern családi szállója az

István Király szálloda

VI., Podmaniczky-utca 8.

Mérsékelt árak, figyelmes kiszolgálás, modern berendezés, központi fűtés, melegvízszolgáltatás, lift.

A Nyugati pályaudvar közelében.

Alföldi nagy gőzmalom keres

Szabolcs vármegye területére Debrecen székhellyel kaucióképes

lisztszakmában és bizományi raktár kezelésében jártas

több évi gyakorlattal bíró

képviselőt

Ajánlatok »AGILIS» jellegre a kiadóhivatalba küldendők.

Kereskedelem

tárgyát képező

mindennemű áruk

a legelőnyösebb árak és fizetési feltételek mellett

megrendelhetők a

Debreceni Közvetítőbank R.T.

áruosztályánál

Aranybika bérház I. 6.

Bankosztálya

Pénz- és buzakölcsönöket, Árulombarakat a legelőnyösebb kamat és fizetési feltételek mellett megbízásból kihelyez.

A Debreczeni Független Újság karácsonyi divatrevüje

A kötött ruhák

Kétségtelen, hogy az iparművészet tette széppé és divatosá a gyermekruházkodást és a régebben megvetett, mellőzött gyapjút a divat egyik fontos tényezőjévé avatta. Miután kitűnt, hogy az eddig mellőzött pamuttal, melyet csupán kézimunkákra használtak, gyönyörű színhatást és művészi tökélyt lehet elérni, a nagy kötőgyárak is arra a meggyőződésre jutottak, hogy a pamutruhák a sportdivat nélkülözhetetlen iparcikkei lesznek. Hogy a gyapjuruha csak akkor szép és hatásos, ha azt megfelelő keretek közé helyezzük, az természetes.

Kötött ruha, jumper vagy kabát már nélkülözhetelenné vált minden nőnek és bizonyára nem akad egy hölgy sem, kinek garderobjában ne foglalna helyet ez a ruha darab. Kenyérkereső vagy sportot űző nők különösen favorizálják a kötött holmikát, melyek nemcsak praktikusak, de szépek és egyéniek is. Azonban a kötött ruhadarabok bármily finom anyagból készültek és bármily elegánsak is, délutáni vagy látogatórúhának már nem alkalmasak.

Az ideai tél különösen kihangsúlyozza a kötött divatot. Kosztümök, sálak, kabátok, cepek, az úgynevezett pulloverek szoknyával, különböző ruhák vannak forgalomban a legfantasztikusabb színhatásokkal. Az ideai télidivat egyik legújabb vívmánya, a kötött szövet, az úgynevezett „Jacquard” anyagok, amelyek selyemből és pamutból készülnek. A nagy divatházak be is mutattak egy pár feltűnően bájos pijamát selyem-

disznek leginkább különböző

A szoknya és a pulloverszerű bluz, egész egyenes szabásuak, de a kabátka alul kicsit gloknis, ami nagyon fiatalosan hat.

Hogy mily előnyösen nézhet ki egy gyapjukabát, ha egy mintás kötött anyagot sima jaquard-szövettel kombinálunk, mutatja az utolsó fazonunk, melynek egyszínű (sima) gloknijai, úgy mint a manzetta és gallér, amerikai oposszonnal vannak díszítve.

jaquardból, melyek simulékonnyabbak és tartósabbak bármely selyem anyagnál.

Az anyagból a házivarrónő segítségével kevés pénzzel és kis fáradsággal divatos és elragadó kis reggeli öltözetet állíthatunk össze. A kötött divat töméntelen változataiból itt mutatunk egy pár modellt:

1. Az első helyen egy elegáns kötött ruhát mutat ábránk, mely a holfaltuis részekkel a mai divatnak felel meg és a szőrmediszitásával a galléron, ujjakon és a ruha alján, kétségkívül pótol egy szövetruhát, azonkívül eredetibb jellegű.

2-3. A két középső ábra bájos kötött kompletet mutat, amelyet ha a kabátkával viselnek, uccára és korcsolyázásra nagyon alkalmasak. Vigyázni kell azonban, hogy az együttes ne legyen túl élénk színekből választva, egyrészt praktikusság szempontjából (az élénk színek hamar piszkolódnak) másrészt kerüljük a túl feltűnő színeket.

Legsikerültebb összeállítások pl. drapp és barna, mohazöld és rozsdabarna, sötétvioletborvörös mintázással. Szőrmediszitű nyulprémet használnak.

A szoknya és a pulloverszerű bluz, egész egyenes szabásuak, de a kabátka alul kicsit gloknis, ami nagyon fiatalosan hat.

Hogy mily előnyösen nézhet ki egy gyapjukabát, ha egy mintás kötött anyagot sima jaquard-szövettel kombinálunk, mutatja az utolsó fazonunk, melynek egyszínű (sima) gloknijai, úgy mint a manzetta és gallér, amerikai oposszonnal vannak díszítve.

A himzett szövetruha

Himzés a szövetruhákon mindig nagyon appatan hat, különösen ha azt nem mindennapra szánjuk.

Látogatásra mindig a legelegánsabb volt a szövetruha, mely csinos himzéssel teljesen selyemruha benyomását kelti. Kis alkalmi öltözékek, például színház vagy koncert látogatására is megfelel, még praktikusság szempontjából is, miután az ideai szezonban nagyon elhanyagolják a nyilvános termék fűtését és bizony bármily elegáns és diszes is legyen az estélyi ruha, nem óv meg az esetleges meghűléstől. Hogy tehát az ilyen alkalmi szövetruha a célnak megfelelően, vigyázni kell, hogy a szín, szabás és himzés teljesen elűssön a mindennapi megszokott ruhától.

A szabás épügy lehet jumper-szerű, mint holos vagy gloknis, csak arra ügyeljünk, hogy ne legyen tulságosan feltűnő. Színekben bőven van választékunk, a lila minden árnyalata, az intenzív buzakék, sőt a föld színek is nagyon közkedveltek. Idősebb hölgyeknél inkább a szürkét ajánljuk.

Különösen azonban a szép himzésre kell figyelni, miután ez adja meg a ruha karakterét. Sötét tónusu ruháknál élénk színű selyem, arany vagy ezüst szálakkal alkalmazható, világos színűknél a ruha színének megfelelő árnyalatokkal tarkítva, mely izléses sattrozás különös effektet hat.

Közkedvelt a géphimzés, de ha fémszálakat alkalmazunk, kézzel is himezhetjük, helyenkint színes pamuttal, ami egész

melynek felsőrésze színes pamuttal van himezve, csupán az alsó részen, az ujján és a háton egy keskeny sáv van simán hagyva, ami eredeti benyomást kelt. A szoknya gloknis szabásu és sugárszerű bevasalásával az eddigi fazonoktól teljesen elütő. Borvörös vagy kékeszöld szín.

iparművészeti jellegűt kölcsönöz a ruhának. Applikációk, jó színösszeállítással is gyakoriak.

Középső képünk egy ilyfajta ruhát mutat be, mely pávazöld ripszből, jumperszabással készült. A szoknya holfaltuisba van rakva, mely a közeli divatot hirdeti. A felsőruha selyem és szövet komplikáció, a szövetrészek színes bórplikációkkal vannak díszítve, a selymreszek azonban simák. Különösen kedves rajta az újszerű gallér, mely szürke vagy barna prémmel van szegélyezve. Az első helyen bemutatunk egy elegáns asszonyöltözetet, szintén himzéssel díszítve. Keresetlen és finom eleganciájával, minden alkalomra megfelel. Az elején egészen sima, oldalt gloknis, tehát egy mult szezonbeli ruhából is alakítható, annál is inkább, mivel a ruha kabát-szerű és miután nem csukódik, elől himzett alsóruha látszik. A keskeny prémsikokkal díszített gloknis tesz ki tökéletessé ezt a kevés anyagból összeállítható kis ruhát.

Utolsó ábránkat fiatal lányoknak ajánljuk. Jumperfazon,

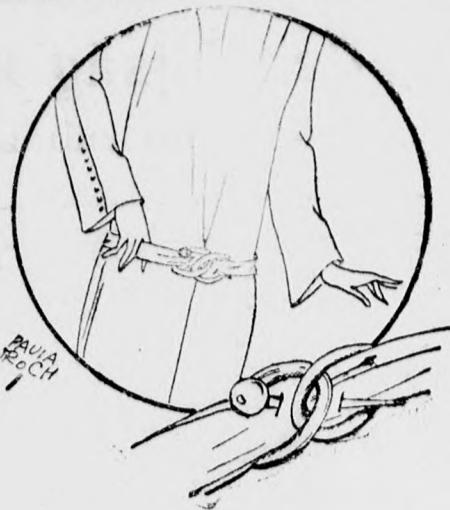
Teák-gyöngye
Békebeli minőségű legjobb teák vegyülete, a legkényesebb izlésnek megfelelő, kapható

DEUTSCH ALBERT és FIA
fűszer- és csemege üzleteiben (Alapított 1886. évben.)
Főüzlet: Ferenc József-ut 1. Fióküzlet: Péterfia-u. 42.
Telefon 278 és 662.

A legújabb szezonkalap

két oldalt hosszukás, elől mélyen arcba jön és vagy holland, vagy turbánszerű. Főleg a nagyon rövidhajú nőknél előnyös, miután a hajnélküli fület is eltakarja. Ábránk a legújabb estélyi kalapot mutatja, ripsz vagy fényes selyemből készült.

Szép övek,

ujra divatba jönnek. Az egyszerű ruhák fődíszé ismét az öv, mely különböző színösszeállítású és a legfantasztikusabb formákban látható. Ép úgy hordható színes csikokból összefont szarvasbőr, mint strasszkövekből, színes himzésekből, vagy más anyagokból előállított öv is. Különösen kedvelt az ábránkon bemutatott túszerű színes fa tű, mellyel az öv elől, egészen originális hatástkeltőn, össze van tűzve.

A hosszú csipkeujjak

nagyon divatosak, még pedig estélyi ruhákhoz is, még a legnagyobb és leghatásosabb estélyi toiletteken is gyakran fordul elő a hosszú ujj, arany vagy ezüst csipkéből, vagy a ruha színéhez megfelelően. A szűk csipkeujjakon sokszintű karkötőket hordanak.

Uj! Gómosó, kelmepestő és vegytisztító megnyílt! Uj!
Plac ucca 9. és Varga ucca 1.

Felelősséggel vállalja férfi és női ruhák festését és tisztítását.
Fehérneműek 8 napon belül készíttetnek.
Következő reklámárak:
Férfi kemény lng 10,000 K Férfi puha lng 6,000 K
Gallér és kézelő 1,500 K

Debrecen szab. kir. város Világítási Vállalata

Legolcsóbb napi áron szállít:

Békebeli minőségű gázkocszot, kátrányt, elsőrendű porosz kőszent! Salgótarjáni és szuhakállói magyar szent.

Városi üzletében legolcsóbban árusít:

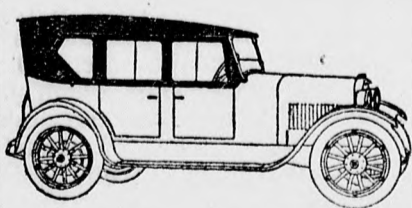
Izléses kivitelű csillárok, izzólámpákat, villamos és gázfűzőket, vasalókat, gőzkályhákat. Legolcsóbban készít villamos és gőzberendezéseket.

Költségvetés díjtalan, megtekintésnél vétel nem kötelező.

TELEFON:

Gyári iroda 74.

Városi üzlet 90 vagy 8—53.

Alapítva 1918.
RIESZ HENRIK
KOCSIGYÁRA
DEBRECEN, HATVAN-UTCA 58. sz.
Gazdasági kocsik, hintók
minden alakban.
Automobil karosszériák!

**Legszebb karácsonyi és ujévi ajándék
szücsáruban**

NAGY JÓZSEF szücsmesternél

kapható
SZENT ANNA-UTCA 3. SZÁM.

A GYÜMÖLCSFÁK TÉLI ÁPOLÁSÁRA

egyedül az Avenarius-féle

DENDRIN

vízben oldható gyümölcsfa carbolineum alkalmas.
Kiváló védőszer a gyümölcsfákat pusztító levéltetvek, vértetű, oajzstetű, faragó-pille, gyűrűspille, pókhálósmoly stb. kártevőse ellen.

Kérjen ismertetőket. — Magyarország részére gyártja: Mrausz Moskovits Egyesült Ipartelepek r.-t., Budapest, VIII., Örménygy ucca 8.
Forgalomba hozza: Magyar Növénymentő R.-T., Budapest, VII, Dohány ucca 20.

Rádió

készülékek és alkatrészek, audion csövek, fejhallgatók, accumulator és anód-telepek stb. Rádió amatőr készülékek javítása és átalkítása, accumulator töltés a

Földvári-féle Debreceni I. elektrotechnikai gyárban Széchenyi ucca 55. szám. Telefon 168.

Ékszer javíttasson, készíttessen, Ékszer, órát vásároljon
VÁGI ékszerésznél,
Plac-utca 73.

Fournér

épület- és butorvasalások
Bészler Lajosnál
Széchenyi-u. 2.

**Egyesült Budapesti
Fővárosi Takarékpénztár**
debreceni fiókja

(ezelőtt Debreceni Ipar- és Kereskedelmi Bank)

Debrecenben, Szent Anna u. 13.

(saját ház)

Telefon: 603, 81 és 23.

Üzletágai:

Takarékbetétek, csekkszámok, váltóleszámitolás, jelzalog kölcsönök, értékpapírok és külföldi pénzek vétele és eladása, tőzsdei megbízások, áru-osztály, foglalkozik mindennemű termény, toll és gyapju adás-vételével.

KÁRTEVŐ GOMBÁK ELLEN
a Bayer-féle

SOLBAR-ral

permetezzünk, melyet az egész világon alkalmaznak. Eipusztítja a vánkospénészt (Monilia), lisztharagot, a varasodás gombáját, a legjobb ellenszere a szőlőlevél fodsodásnak.

Dr. MOLNÁR SZANATÓRIUM
kedély- és idegbetegek részére
SÁTORALJAUJHELY.

HORTOBÁGY MŰMALOM RÉSZVÉNYTÁRSASÁG Iisztraktárai:

Csapó ucca 6 szám.
Telefon: 9-15.

Hunyadi ucca 12. sz.
Telefon: 9-00.

Böszörményi út 1.
Telefon: 1-79.

Árpád tér 10. szám.
Telefon: 15-15.

Diószegi-ut 10.

Liszt, korpá, tengeri,
tengeridara, árpa,
árpadara, só és
élesztő eladás nagy-
ban és kicsinyben.

A LEGJOBB ÉS LEGSZEBB VARRÓGÉPEK, KERÉKPÁROK

kedvező részletfizetésre is kap-
natók. Alkatrészek gyári raktára,
nagy javítóműhelye

SCHWEIZER-féle varró-
gépraktárban, Piac ucca 56.
(Megyeháza mellett.)

Nappali frizura.

Divatos
parókkák
Speciál beby
hajvágás
Henne
hajfestés
Örök ondolás
Párisi
hölgyfodrász
Tejplac.

Esteli frizura.

Schuschitzky János és Társa

szénnagykereskedés, DEBRECEN. Telefon: 1428, 1262.

Szállít mint a Salgótarjáni Kőszénbánya
R. T. kerületi kizárólagos képviselője

salgótarjáni darabos szenet,

továbbá porosz kőszén, kokszot és tüzfát
kicsinyben és nagyban.

Brüll S. havi vagy heti részletfizetésre!

áll. vizsg. fogász
fogműtermében
javíttassa fogait

Készít: arany hidakat, arany és műarany
fogkoronákat, fogtömést, foghuzást stb.

Debrecen, Piac-utca 72., Deák Ferenc-utca sarok.

Fabehozatali és Kereskedelmi R. T.

házhoz szállít **apritott és hasábos tüzfát,**
elsőrendű porosz szenet. Ugyanott mindenféle
asztalos- és építő deszkaárú kapható.

Telep: Homokkert (Gázgyárral szemben). Telefon: 13-96.

Fáj az anyaszív,

Ha gyöngye:

*Kis gyermeke vézna, gyöngye,
S azon töpreng, mit is tegyen,
Hogy a gyermek erős legyen?
Nem kell a szomszédba menni,
Jó tanácsot kéregetni:*

**Szent István maláta-
kávén tartsa**

*S piros-pozsgás lesz a gyer-
mek arca.*

GYERMEKDIVATHÁZ

ÜZLETHELYISÉGÉT

VÁROSHÁZ-ÉPÜLET,

főkapu mellé helyezte át!!

Lámpaállványok

asztallappal, sakkok, biliárd-
golyók és dákkók, fakulacsok,
hordócsapok nagy raktára.

Mindenemű faesztergályos
munkák vállalása

Heller Jenő és Társa

faesztergályos

iparvállalatának lerakatában
Széchenyi-u. 1.

Egy jó GRAMOFON

és néhány kitűnő lemez egyetlen klubból, kaszinóból, ifjusági, kulturális köznevelődési egye-
sületből sem hiányozhat.

A családi otthonban

zenekulturát terjeszt, művészi élvezetet nyújt, **tánchoz kíséretet szolgáltat.**

Télen

a gazda házát szórakoztatja.

Pótolhatatlan

tánc tanároknak, zenekarvezetőknek, nem hiányozhat szállodákból, vendéglőkből, kávéházakból,
mulatókból.

Izléses dobozban elhelyezve, bárki magával viheti, akár egy fényképezőgépet. Sulya 3 kg.

Kapható:

HEGEDÜS ÉS SÁNDOR

irodalmi és nyomdai részvénytársaság hangszerosztályában Debrecen, Piac ucca 34. sz.

Tessék megtekinteni és meghallgatni.

TEARUMOK,

likőrök, gyümölcs-pálinka különleges-ségek, uradalmi fajborok legjobb minőségben, olcsó árban beszerezhetők a

SZILÁGYSÁGI
szeszereskedésben
Csapó ucca 7.

Kérje
uj rádió-árlapunkat!

DÉRI EMIL ÉS ALFRÉD
elektrotechnikai gyárak képviselője és raktára,
mérnöki iroda, Budapest, VII., Thököly ut 8.
Telefon József 50-95.

Dávidházy Kálmán

könyvkötészet és dobozgyár
r.-t, Debrecen, Fűvészkert-
utca 9. Alapított 1851-ben.
Telefon 201.

Elsőrangú munka, jutá-
nyos árak, gyors szállítás.

Karácsonyi és ujévi
ajándéktárgyak.

Manikűr- és fésű kazetták, puderek,
parfümök, kölnivizek, dísz tárgyak. —
Francia és angol parfümkülönlegességek.
150,000 korona vásárlásra
ingyen manikűr-bérlést ad
az olcsóságáról előnyösen ismert

„Parfumerie Ilona“
Szent Anna 1. Külön manikűr.

Szücs munkák

legolcsóbban és pontosan,
kész- és nyersárak szolid
árban beszerezhetők

ALTMANN szücsné
Miklós-utca 22.

Butorraktáramat

vétélkényszer nélküli tekintse meg.
Olcsó leszállított áram fölülmulhatatlan!

Fenyves

butoráruház, Kistemplomnál.

Kötött gomb

gomboló, butorpaszomány,
harisnyafejelés gyapjuból is
SCHWARCZ ÁRMIN

Paszománygyárban
Ferenc József-u. 32., udvarban.

Autogén hegesztés

jutányosan

Sipos István lakatosnál

Csapó-utca 81.
Kész tűzhelyek kaphatók.

Máthéi János

szereplő- és bádogosmester
DEBRECEN, CSAPO-UTCA 24.
Telefon 321.

A legjutányosabb napi áron
készítik garancia mellett

vízvezeték, csatornázás,
központi gőz- és melegvízfűtési be-
rendezéseket, épület, bádogos mun-
kákat és javításokat.

Ha jó munkára van szüksége,
forduljon cégemhez.

Mindenkinek érdekében áll cipő szükségletét
NEUMANN TESTVÉREK cégnél

a Tisza-palotában beszerezni.
Ezen 26 év óta tisztességben fennálló cég garanciát nyújt arra nézve, hogy nála
mindenféle bel- és külföldi **rámán varrott, valamint házilag készitte-**
tett szegezett női, férfi és gyermek

CIPŐK

a legegyszerűbből a legegánsabb kivitelűig csak **megbízható** minőségben
és emellett a **legjutányosabb árakban** szerezhetők be.

Tisztviselők, egyesületek és ipari munkások 5% engedményben részesülnek.
Megbízható egyének garancia ellenében részletfizetésre is vásárolhatnak.

Debreczeni Kölcsönös Segélyező
Egylet mint Szövetkezet.

Alakult: 1884-ben. Befizetett tőke: 500 millió.
Tagjainak száma 12,000.

A szövetkezet **pengő** hetibefizetésekből alakított évtár-
sulati könyvecskéivel 4 év alatt **tőkét gyűjthet** magának
vagy családjának. **Takarékbetétek** a legelőnyösebb fel-
tételekkel. Tagjai részére kedvező **kölcsönök** folyósítása.

Dívat-keztük

(Párisi minták szerint) minden szín-
és kivitelben kaphatók, esetleg rende-
lésre rövid idő alatt készülnek

Schön Sándor

keztük-, kötszer- és orvosi műszertá-
rában **Debrecen, Piac ucca 14.**
Csapó ucca sarok.

WEISZ FERENC ASZTALOSMESTER

Fürdő ucca 4., bejárat közvetlen a Margit-fürdő után.

*Készít elsőrendű műbutorokat, egyszerű butorokat, üs-
let- és irodaberendezéseket, épületasztalos munkákat.*

TELEFON 10-89.

FEST LENGYEL TISZTIT

mindennemű férfi és női ruhát szépen és legolcsóbban
Csapó-utca 28.

A karácsonyi könyvpiac szenzációs ujdonsága!**Művészeti Lexikon**

Építészet Szobrászat Festészet Iparművészet

Hatalmas kötet ezernél több képpel.

Művészi diszkötésben.

Ára 375.000 korona (30 pengő).

Hitelképes egyének az eredeti árban kényelmes részlet-
fizetésre is megkaphatják **HEGEDÜS ÉS SÁNDOR**
irodalmi és nyomdai rt. könyvkereskedésében.

Hölgyek részére

a legkedvesebb
karácsonyi
és **ujévi**
ajándékok

Kölnivíz, parfüm, szap-
pan, fésű- és manikűr-
kazetták, illatszersző-
rók csiszolt üvegből
stb. legolcsóbban nagy vá-
lasztékban beszerezhetők a

Korzó droguériában
Plac ucca 42.

Kedvező fizetési feltételek
mellett készít

vízvezeték,
csatornázást,
fürdő-, mosdó-,
closett berendezéseket
a legmodernebb kivitelben
Emerich Vilmos

szereplőmester
Hatvan ucca 10.
Telefon 10-12.

Felszerelések minta raktá-
raimban megtekinthetők —
Költségtérítéseket díjtalanul készítet.

E heti könyvujdonságok:

*Dekobra: A hátkocsik an-
gyala. (Skócia. Páris
Berlin. Monte Carlo.
Konstantinápoly. Batum
a színtere ennek az iz-
galmas, érdekfeszítő re-
génynek, amely egy fran-
cia világi veszedelmes
kalandjait mondja el a
Cseka kaukázusi börtö-
neiben; a francia regény-
irodalom ez évi re-
génytermelésének szen-
zációja.)* 66.150.—

*Pásztor Árpád: Végig az
úton. („A vengerkák“
nagyserü írójának új
regénye.)* 47.800.—

Emil Ludvig: Napoleon.
(Az eddigi kutatások fel-
használásával, száz meg
száz levél, emlékirat és
egyéb forrás alapján drá-
mai közvetlenséggel és
páratlan nyelv képzelet-
tel eleveníti meg Na-
poleont, az embert, a
hadvezért, az államfér-
fit. A könyv értékét
még növeli a mellékelt 21
ritka Napoleon kép.) 147.000.—

Strindberg: Házasságunk.
(Strindberg világhírű há-
zassági története. Az
első teljes magyar ki-
adás.) 58.800.—

*Raoul Francé: Az élet
könyve. (A kiváló ma-
gvar származású tudós-
nak a világirodalomban
páratlanul áll ez a
tudományos alapon nyug-
vó, az írásművészet leg-
magasabb ormain mozgó
regényes életbölcesség:
Az élet könyve.)* 117.600.—

*Erdős Renée: Egy szerel-
mes nyár története. (A
kiváló írónő regényvé-
nek III-ik kiadása.)* 51.500.—

*Révész Samu: Technikus
szótár III. kötet. füzve.*
A két kötet finom famen-
tes papíron mintegy 680
oldalal két részben ma-
gvar-német német-ma-
gvar rész.) 661.500.—

Kapható:

Hegedüs és Sándor rt.
könyvkereskedésében a főposta mellett
Telefon: 54.

25-50 millióval
 esetleg többel társulnék
 biztos üzletre.
 Bővebbet: Dr. Kertész
 Endre ügyvédnél
 Teleki-u. 102.

**Kék zománcdények és
 más vasárak**
 legolcsóbban beszerezhetők
FARKAS vaskereskedésében
 Debrecen, Csapó u. 18.
 Telefon 11-46.

PIAC UCCA 9.
 Lakatos műhely és
 gyermekkocsi javító üzem
Róth Mór és Vas Márta.

Leitner és Römer
 cégt. LEITNER DEZSŐ.
Elismert szolid árak!
 Rövid, szövött, kötött,
 norinbergi árukban
 dusan felszerelt raktár!
*Karácsonyi és
 újévi cikkek!*

FESTÉKET,
 padlóakkot, brunolint, terpen-
 tint, firniszt, zománcakkot és
 minden színű porfestéket ki-
 váló minőségben, nagyon olcsón
 vásárolhat
STERN festéküzletében,
 Piac-u. 10., a Bikával szemben.

GYENES ANTAL
 központi fűtés, vízvezeték, csatornázás
 és fürdőberendezési vállalata
 DEBRECEN, ARANY JÁNOS UCCA 27.
 TELEFON 9-37.

Alapítva 1902-ben.
 24 év óta fennálló műhelyem
 biztosíték arra, hogy csak
 jó munkát készítek.
GLATSTEIN kárpitos
 Püspöki palota.
 Állandóan nagy raktár.

HAAS LIPÓT szőnyeg- és linoleumárúháza
 Ferenc József ut 58. — Telefon: 9-63.

Kókuszfutók	Futószőnyegek	Nagyszőnyegek
legjobb gyártmányu		
65 cm. széles K 60- 90 cm. széles K 80-	Spárga futók K 35- , 40- és minden árban. Gyapju boucle 65 cm. széles K 135- Gyapju boucle 90 cm. széles K 160- Nyírott futószőnyeg 65 cm. széles, kitűnő minőség, gyönyörű mintákban K 170-	200/300 nyírott K 1.400- 200/300 gyapju boucle K 1.200- Függönyök, átvétők és taka- rók nagy választékban. Padlólinóleumok minden szé- lességben.

Árak ezer koronákban.

Hó- és sárcipők, férfi, női és gyermeknagyságban
 óriási választékban.

Szenzációs olcsó cipőárusítás
Újévi ajándéknak
 a Turul Cipőgyár R. T.
 fiókjában
 Debrecen, Piac-utca 48. sz.

Női kiváló jó minő-
 ségű barna bagaria **210** ezer
 fűzős félcipő . . .

Fé. fi amerikai és francia
 rendkívül szép és tartós
 varrottalpu godyar cipő **295** ezer
 csak

Női Antilop oipők,
 különlegességek, legújabb
 formákban, olcsó ár. **275** ezer

Turul cipőgyár, Piac-utca 48.

Ruhafestésben, tisztí-
 tásban és mosásban
utólérhetetlen
Biró Arany Bika, mozi-bejárat.
 Értékesebb ruhákat felelősséggel
 vállal.

Nagy karácsonyi és újévi vásár!!
Killer Ede butoráruházában
 Debrecen, Ferenc József út 68.
 előnyös részletfizetésre is olcsón vásárolhat

Csakis
 valódi
ALEXANDER
WERK
RIEGER
HUSÖRLÖGÉPET
 VÁSÁROLJON
 Tökéletes önozó
KOVÁCSOLY
 ACÉL kések és
 társak
 a
LEGOLCSÓBB mert a
LEGJÓBB
 Minden
 jobb
 vasker-
 kedésben
 kapható

KUN JÓZSEF késműves-
 műkőszőrüs
 Széchenyi utca 1.
 Javítások jutányos áron.

Legolcsóbb **kárpitos**
 és asztalos **butorok**
 Szántónál, Színház-átjáró

Szathmáry István
 épület- és butorasztalos
 Rákóczi-utca 13. sz.
 Olcsón készít és javít minden
 e szakmába vágó munkát.

P Békebelli legjobb minőségű
Porosz szén és koks
 valamint száraz tűzifa kicsiny-
 ben és nagyban kapható Deb-
 recen legrégebbi cégénél
Gabányi-telepen,
 cégtulajdonos Láng Miklós
 Csapó ucca 28. Telefon 4-49.

Takács Imre
 hangszerkészítő
Zongora hangoló.
 Orgona és Harmonium
 javítást vállalok
 Piac-utca 56. sz.

Akar sovány lenni ?

használjon **Waldhelm-féle Soványító-teát.**
Egész világon elterjedve, mert hatása biztos, fogyasztása kellemes és a szervezetre teljesen ártalmatlan.
Életmód megváltoztatása nélkül egy hónapi használat már nagy súlycsökkenést eredményez.
Kapható minden gyógyszerárban.

Karácsonyi olcsó nagyvásár dec. 24-ig a HANGYÁBAN.

Reklámárban vásárolhatja a következőket :

Karácsonyfadiszek	Csokoládéfigurák
Szaloncukorkák	Csokoládé desszertek
Crémlikőrök	Pezsgők
Teasütemények	Tearumok
Dió, Dióbél	Mák, mazsola
Mogyoró, mandula	Narancs, füge stb.

Könyves vevőinket kérjük, hogy vásárlásaikat már is szíveskedjenek megtenni.

Megkezdődött a nagy karácsonyi és ujévi vásár !

BAGI LAJOS

:: rőtös és rövidáru üzletében ::

Batthyányi ucca 6. Városi Csokonai-színházzal szemben.

Olcsó occasio árak mellett ajánlja a raktáron lévő :

*Divat eponge flaneleket,
Neukircheni és Cosmanosi zsinór- és szövetbarcheteket,
Cosmanosi, Goldberger- és Enderlin-kartonokat,
Herman Pollák és eredeti francia sephirek. Garantált szintartók !*

*Legjobb minőségű kelengye és fehérenemű vásznak, sifonok,
damasztárak és szőttes árak.*

Női, férfi és gyermekharisnyák nagy választékban !

Szolid szabott árak !

Karácsonyi ajándéknak

alkalmas tárgyak legolcsóbban kaphatók
Szabó és Zengevald
rőtös és rövidáru üzletében Szent Anna ucca 3.
Harisnyák, keztyűk olcsó árban.

*Karácsonyi disztárgyak, gyermek-
edények, karácsonyfa állványok,
késügyesítő serssámok*

eredeti solingeni korcsolyák

megérkeztek

SESZTINA LAJOS vaskereskedésébe
DEBRECEN.

ALFÖLDI TAKARÉKPÉNZTÁR

DEBRECENBEN

FERENC JÓZSEF UT 16. - ALAPITVA 1872-BEN

Telefon :
2-32,
9-70

Áruraktár
telefon :
4-30.

Elfogad betéteket takarékkönyvecskére, folyó (cekk) számlára. **Hiteleket** nyújt árukra, jelzálogi és egyéb biztosítékok mellett. Foglalkozik a banküzlet minden ágával.

Ingyen villamos utazás a MARGIT-FÜRDŐ

vendégei számára. A Debreceni Helyivásut igazgatóságával történt megállapodás folytán a

Margit-fürdőt

látogató közönség ingyen használhatja a villamost. A villamoskalauzoknál

10,000 koronáért

a Margit-fürdőbe szóló gőz- vagy kádfürdő-
jegyek kaphatók, amelyek az összes vonalakon

a villamoson való oda- és visszautazásra is jogosítanak.

Debreceni Angol-Magyar szállítmányozási r.-t.

M. kir. államvasutak szállító hivatala.

Elvállal mindennemű szállítványozást,
transzítást a világ minden részébe.

Áruberaktározás olcsó árak mellett.

Butorszállítás szabadalmazott és garan-
tált tisztaságu butorszállító kocsiban.

Telefon 37. Ferenc József út 72. sz.

Díjtételeket a világ minden részébe díjtalanul
megad.

Ócskavasat, fémet, csontot

legmagasabb ár mellett vásárolok. Használható
adok hulladékvasért. Nagyobb tételt elszállítok.
FISCHER ANDOR TELEFON: 859.
Lakás: Szent Anna ucca 48. sz. Telep: Szoboszlói ut 24. sz.

Magyar Általános Hitelbank debreczeni fiókja Piac- utca 45.sz. saját házában

Fiókok és affiliált intézetek a nagyobb
városokban. Foglalkozik: **a banküzlet
minden ágával, elfogad betéte-
ket.** Folyószámlai hitelek, finanszírozá-
sok, értékpapírüzlet. Vásárol és elad:
**mindennemű külföldi pénzeket
és devizákat.**

Áruosztálya foglalkozik mezőgaz-
dasági termények vételével.

Az intézet saját tőkéje:
52 milliárd korona.

Telefon: 370, 1454, 427, 332.

Alapított 1867.

HEGEDÜS ÉS SÁNDOR

IRODALMI ÉS NYOMDAI RÉSZVÉNYTÁRSASÁG DEBRECEN :: TELEFON: 54.

Kiadásában megjelent:

Vevőknek legcélszerűbb ajándék. Mellényzsebben hordható

8 1/2 x 4 1/2 cm. nagyságu

Korona - Pengő és Pengő - Korona átszámítási zsebkönyvecske.

Összeállította: **Nagy Károly.**

Elől **1926. évi naptárral.**

Ára kemény papírkötésben 10,000 K, diszes vászonkötésben 20,000 K, diszes bőrkötésben 36,000 K.

Mint hogy ezen könyvecske **mindenkire** nézve **nélkülözhetetlen** lesz, úgy állítottuk össze, hogy még az elemi iskolás gyermek is könnyen és azonnal megtalálhassa a szükséges összeg átszámítását. Épen ezért **25 koronától 12,500,000 koronáig**, aztán megfordítva **0.2 fillértől 1,000,000 pengőig** a legrészletesebben fel vannak sorolva az átszámítások.

Nagyon ajánlatosnak tartjuk, ha a kereskedők és iparosok **saját cégükkel és reklámjukkal** ellátva ezen könyvecskét minden **vevőjüknek ajándékba** adják, mert ennél **jobb és célszerűbb ajándék** és egyuttal **reklám** el sem képzelhető; a már eddig beérkezett tömeges megrendelés pedig lehetővé teszi nekünk, hogy azt **rendkívül olcsóvá** is tegyük, ugyanis ezen könyvecskéket az alanti árakon szállítjuk:

	Papírkötés	Vászonkötés	Bőrkötés
1 drb megrendelésénél K	10,000.—	20,000.—	36,000.—
25 „ „ „ „	7,000.—	15,000.—	27,000.—
50 „ „ „ „	6,000.—	12,000.—	21,600.—
100 „ „ „ „	5,000.—	10,000.—	18,000.—
500 „ „ „ „	4,500.—	9,000.—	16,200.—
1000 „ „ „ „	4,000.—	8,100.—	16,200.—
2000 „ „ „ „	3,500.—	8,100.—	16,200.—

A 100 példány vagy ennél nagyobb mennyiség megrendelőinek a papírkötésű példányok **2., 3. és 4. oldalára** (tehát 3 oldalon), a vászon- és bőrkötésűeknek pedig a **2 fedél belső oldalára** (tehát 2 oldalon), a megrendelő **cégét és reklámhirdetését díjtalanul rányomjuk.** Mindháromféle kötésből 1—1 példányt 40,000 kor. előzetes beküldése ellenében mintául bérmentve küldünk.

**ÁLTALÁNOS
FORGALMI BANK
RÉSZVÉNYTÁRSASÁG
DEBRECZEN
FERENCZ JÓZSEF-UT
32**

Érdekközösségben a Magyar Általános Hitelbankkal.

Alap- és tartaléktőke:
kétmilliárd korona

BANK- ÉS VÁLTÓÜZLET.

ÁRUOSZTÁLY.

FINANCIROZÁSOK.

**Rosenberg Albert özvegye és fia
utódai Hechtmann és Társa
debreceni szállító cég**

elvállal mindennemű szállításokat, átköltözéseket, elvámolást, beraktározást jutányos árban pontos és szakavatott kiszolgálás mellett.

Telefon 63. Iroda Piac ucca 81.

**MAGYAR LESZÁMITOLÓ
ÉS PÉNZVÁLTÓ BANK
DEBRECENI FIÓKJA
PIAC-UTCA 26-28. VÁROSI BÉRPALOTA
Alakult 1829-ben.**

BANKOSZTÁLYA:

elfogad betéteket könyvecskére, folyó- és csekkszámra a legelőnyösebb kamatozás mellett. Átutalásokat eszközöl az összes külföldi piacokra. Devizákat és valutákat vesz és elad a legelőnyösebb napi áron. Elfogad tőzsdei megbízásokat értékpapírok vételére és eladására.

ÁRUOSZTÁLYA:

foglalkozik mindennemű mezőgazdasági termények nagybani vételével a legmagasabb napi áron.

Bankosztályi telefonszámok: 35. és 9-41.

Áruosztályi telefonszámok: 11-66., 11-67., 11-68. sz.

DEBRECENI ÜVEGKERESKEDELMI R.-T.

Debrecen, Rózsa ucca 2. (volt Szabó Lajos Fiai üzlet).

Üveg, porcellán, lámpa, díszműárak, háztartási cikkek és táblaüveg nagy raktára. Karácsonyi és alkalmi ajándéktárgyak óriási választékban.

**Debreczeni Első
Takarékpénztár**

(Alakult 1846-ban)

Foglalkozik a bank- és
takarékpénztári üzletek
minden ágazatával

PERZSA

és más szőnyegek, szoba-összekötők; futók, hencser-átvetők, ágy- és asztalterítők, paplanok, takarók, halinák és angóra-bőrökből stb.

Nagy Karácsonyi Vásárt rendez

Horn és Erdélyi Debrecen, Kossuth-utca 19.
a Csokonai-színházzal szemben. — Telefon 11-16.

Belvárosi Takarékpénztár

Részvénytársaság (Budapest)
debreceni fiókja

Debrecen
Hungária-palota.

Foglalkozik a bankszakma minden ágával. Kölcsönöket folyósít váltóra, folyószámlára, ingatlanokra és más értékre. Betétek után legmagasabb kamatot térít. Értékpapírok, valuták és devizák vételével és eladásával foglalkozik. Átutalásokat eszközöl a világon minden részére.

Ajánl duaan felszerelt raktárából:

porcellán étkező-, teás-, kávé- és üveg likőr-, boros-, vizes uzsonna készleteket; chinaezüst tál, állvány, vlrágtartókat; alpacca evőeszközt; alumínium, zománc, barna fay. (tűzálló) edényt; hitelesített vendéglői sörös, boros, pálinkás üveget; táblaüveget (ornament, színes, mintázott üveg és tükör) minden méretben.

APRO HIRDETÉSEK

Egyszeri közlés díja 10 szög 2000 korona, minden további szó 200 korona. — Vastag betűs szavak duplán számítatnak. — **Állást vagy foglalkozást keresőknek félárban.** — Apróhirdetéseket felvesz a kiadóhivatal Piac utca 49. II. udvar, Hegedűs és Sándor rt. könyvkereskedés Piac utca 34., Aczél Henrik könyvkereskedés Piac utca 24., Szöllősi-traffic Hatvan ucca 1., Bárdos könyvkereskedés Hatvan ucca 15., Grünne trafik Hatvan ucca 35., Meskóné-traffic Hatvan ucca 70., Kiss József fűszerüzlet József kir. herceg ucca 24. Lajos István Széchenyi ucca 50.

POSTA

HÁZASSÁGOKAT csak jobb körökben ajánl megbízható díszkrét Fischer irodája Budapest, VII., Dohány ucca 68. III. 14. 2090

KERESEK egyedül álló 37 éves intelligens asszony részére jó házból való nőiülni szándékozó idősebb izr. urakat helyből vagy vidékről, ugyszintén izr. házassági követtők sziveskedienek címüket velem közölni. Jelige: „Jól fizetve” a kiadóhivatalhoz. 2205

34 ÉVES asszony hozzáillő iparos ismeretségét keresi. Cím a kiadóban. 2298

NAPRAFORGÓ pogácsát keresek kisebb nagyobb tételben. Engel László Verbőczy ucca 3. 2305

HÁZAT veszek. Lakás nem szükséges. Cím a kiadóhivatalban. 2319

VÉTEL

VASROLLÓT iókarban megvételre keresek. kettőt. Ajánlatokat kiadóba 130x250 jelígre. 2362

TRÁGYÁT adnék szalmáért, vagy esetleg másképp is megvegyezünk. Török Bálint ucca 22. 2358

KÉNYSZER és hadikölesönkötvényeket, valamint zálogleveleket veszek. Bövebbet Miklós ucca 13. 2249

TEJET nagyobb mennyiséget megvételre keresek. Glück. Darabos 20. 2280

KÉNYSZERKÖLCSÖN kötvényeket vesz dr. Balázs Jenő bankháza. Telefon 143. Piac 89. 2025

NATIONAL ellenőrző pénztárgépet keresünk megvételre. Ajánlatot kér Dohánynagyfőzde. Piac u. 41. 2383

ELADÁS

LESZÁLLÍTOTT árak. 295 ezer koronáért elegáns férficipők kaphatók Szénássynál. Kossuth u. 13. 2332

HOL kapható jó száraz fa? Telefon rendelésre azonnal szállít Kemény fatelep 14-34. 2244

KIVÁLÓ minőségű fajok szerint osztályozott sajáttermésű ő és uiboraink, továbbá kőser boraink koadi és vámospécsi szőlőinkből beérkeztek. Legolcsóbb napi árban adjuk. Friedländer Testvérek. Hatvan u. 37. 2214

VÁLLALOK óra, autó óra, ékeszerjavítást legolcsóbban egy évi ítéállással. Ezüstpénzt veszek Braun. Piac 31. Kívó patika mellett. 1079

OLCSÓ fényképek! 6 levelezőlap 60 ezer korona, 3 arcképes igazolványba való kép 30 ezer korona Bagdi István fényképésznél. Piac ucca 9. 2172

TÖLGY aprított és hasábfá állandóan kapható hához szállítva Fischer Elek fakereskedőnél. Károly Ferenc József-ut 20. Telefon 647. 1655

FINOM illékonyatok és mérlegmentes festékek. Vegyszerüzlet. Hatvan u. 11. 2267

IRÓGÉPLEIRÁSOK, sokszorosítottak legolcsóbban készülnék a könyvviteli szakirodában. Kandia ucca 4b. 2260

KALAPOK bársonyból 115 ezer, selevmből 160 ezer, alakítás 50 ezer. Aitó ucca 20. 2302

Értesítés!

WACHA

1 olción tisztítás izlésesen vasalva **65,000 kor.,** javítás önköltségi árban számítatik. ruhafestő, vegytisztító, gőzmosó Debrecen, Simonffy-utca 55. sz. Postai megbízást kedvezményesen Intéz.

KAISER, Piac u. 7. Női és férfi divat-cikkek és vászonruház. Karácsonyi occasió eladásunk folyamatban van. A szokástól eltérően árakat nem hirdetünk, mert az árak mellett az anyagok minősége ugysem láthatók. Ezért kérük a n. é. vásárló közönséget, hogy árunkat saját érdekében tekintse meg. 2269

SZÁRAZ tüzfát akar venni? Telefonáljon 14-34. Keményhez, Deák Ferenc 24. 2243

HA nincs pénze és szüksége van vászon, zefir, kanavász, női és férfi fehéremű, szőnyeg, függöny, ággarmitura és szövetekre, forduljon Kaiserhez, Piac u. 7., hol havi vagy heti részletfizetésre vásárolhat kirakat szerint. 2270

IRÓGÉPLEIRÁSOK, sokszorosítottak legolcsóbban készülnék a könyvviteli szakirodában. Kandia ucca 4b. 2261

5,25 CM. hosszú vaskályha eladó Csapó u. 27. keresztútjélet 2337

ÁRVERÉSEN vásárolt borpresek, szeeska és répavágók és tengeri morzsolók olcsón kaphatók Weissenberg vasüzlet. Szepességi u. 39-41. 2355

TARTÓS és jó cipőket csak Glück áruházában vehet. Piac 9. 2354

ÓBOR kitűnő 13.000. uibor literenként kapható. Baross u. 20. 2368

CSEMEGÉT és fűszert legolcsóbban vásárolhat Spiró Sámuelnél. Szentanna ucca 5. 2365

TENGERICSUTKA, tüzelésre igen alkalmas, métermázsánként 8000 koronáért Közraktárban (Hid ucca 16.) kapható. 2364

A világhírű „Cormick” petroleumtraktorok, 3 vasú ekével, eredeti MELICHA-„UNIKUM-PRILL” vegőgépek, eredeti Bächer egyes és kettős ekék tüköracél kormányval, eredeti MELICHA „IMPERATOR” sortrágyázók, eredeti Melichar szabadalm. burgonyaitató és burgonyaarató gépek, valamint Bächer-Melichar egyéb gyártmányainak kizárólagos képviselője: **Ráhrer Sándornál, DEBRECEN, PIAC 43** Telefon 962.

Irodai munkaerők perfekt kiképzése

a **könyvviteli Szakirodában** Kandia-u. 4 b.

Nyolc hetes **könyvviteli, gép- és gyorsíró esti szaktanfolyam** kezdődik január 10-től. Beiratkozás január 6-ig Tisztviselő(nő)knek és állásban nem levőknek olcsó tandíj- és részletfizetési kedvezmény! **Videknek külön alkalmas időben!** — Jelentkezők perfekt irodai munkaerők lesznek kiképezve.

UJBOR, kellemes ízű, literenként 9000 kor. Geréby. Deák Ferenc ucca 13. 2369

IRÓGÉP, Ideál, alighasznált olcsón eladó Simonffy ucca 9. kapu alatt. 2352

BÁRÁNYBÉLÉSÜ férfi bekecs és báránybélésü hosszú kabát olcsón eladó Nagy József szűcsnél, Szentanna ucca 4. 2278

„BÉLYEGOTTHON” Fűvészkert u. 14. emelet. Bélyegalbumok, cserefüzet, ragasztó stb. kapható. Külföldi bélyegek a világ minden részéből érkeztek. 2239

LEGJUTÁNYOSABBAN vállalom kereskedők, iparosok könyvelését mérlegkésztését. Választ „Mérlegtechnikus” jelígre kiadóba kérem. 2824

FESTÉKEK, ruhanemű, bőr és butor házi festésére utasítással. Vegyszerüzlet. Hatvan u. 11. 2268

ELADÓ: télikabát, egy balkáni handzsár, egy bicikli pumpa és virágok zsirosbódón, nagy tükör Lehotainál, Simonffy ucca 33. 2013

SAPKAKÉSZÍTÉS. Férfi-, fiusapkák, bábí és gépelt kalapok legszebb kivitelben készülnék, sapkák készen is kaphatók. Wallerstein Antal, Széchenyi ucca 16. Keresztényület. 2187

HOL kapható jó száraz tűzifa? Kemény fatelepen. Salétrom pályaudvar. Telefon 14-34. 2242

ÖTVENMILLIÓÉRT eladom százmillió követelésemet. Befektetett tőke és kamatokért felelek. Cím a kiadóban. 2309

ZAMATOS háziibor literenként csak 12.000. Kapható vásánaponként és karácsony hetében szerdán, csütörtökön 10-4 óráig. Poroszlav-ut 53. 2254

SESTAKERT, Komlóssy-ut 66. szám alatti téli-nyári lakásul szolgáló villa egy hold szőlővel jutányos áron eladó. Értekezni Honvéd ucca 9/B. 4378

KARÁCSONYI ajándéknak bőröndök, retikülök Feuerman bőröndősnél. Piac ucca 41. 2343

LEGJOBBAK és a legolcsóbbak a Grünwald cipő üzem gyártmányai. Sas ucca. 2351

CEMENTLAPOK, betoncsövek, kutyeviruk legolcsóbban beszerezhetőek Lukács Vilmos és Testvére cementáru gvarában Debrecen. Hatvan u. 7. 2342

ELADÓ szép szobai öntöttkályha, egy gáztüvelemelőző Czitromnál Király 2. 2282

GERÉBI-telepen, Lázár ucca 7. számu ház elköltözés miatt olcsón megkapható nagy szőlőkerttel. 2282

VÁMOSPÉRCI iókarban levő egy vagy két hold szőlő eladó. Értekezhetni Honvéd ucca 9/B. 2283

RÓKABÉLÉSÉS alighasznált bunda Nagy József szűcsnél Szentanna 3. eladó. 2314

Rádió!

Western gyári készülék, Európa összes leadó állomásait veszi részletre is kapható. **ROSENBERG** és **HAMMER**, Piac ucca 8.

Függönyök és ágyterítők a legszebb kivitelben, legjutányosabban „HERA” kézimunkaüzletben (Simonffy-u. 5. sz. a.) készülnék.

Jóminőségű **butorok** olcsó áron részletfizetésre kaphatók

WEINSTOCK HENRIKNÉL Miklós-utca 2., Apolló-butorüzlet.

Hó és sárcipőt szakszerdén javít Rosenberg és Hammer, Piac-u. 8.

Tölgyfa, bükfa, elsörendű, száraz, hasábosan és aprítva

porosz szén portmentes, plombált zsákokban hához szállítva kapható a

Faértékesítő és Aruforgalmi Rt.-nél Pesti-utca 2. Telefon 1395.

Mérleget, súlyokat hitelesítve javít **BIHARI mérlegkésztő** Miklós-utca 18.

Frack, szmoking és szakel kölcsönző Intézet. Vég, Vár-u. 2.

Sodrony ágybetétet legjobb minőségben készít **NEUMANN, Péterfia-utca 19.**

Kényszerkölcson kötvényeket vesz **Dr. BALÁZS JENŐ** bankháza Piac-utca 89. Telefon 143.

OLCSÓ száraz tűzifa kapható vágva és hasábfá hához szállítva, Fülöp, Homokkert ucca 121. Telefon 7-90. 2370

ELADÓ az Ungvári hízaló mellett háromszobás családi ház, istálló, magtár, göré, 60 sertésre akol. Sipos-u. 1. Értekezhetni Hatvan u. 55. 2316

KÉZZEL szedett fajalmák, papirhajú dió, nagybányai szilva, déli gyümölcsök legolcsóbban beszerezhetőek Hatvan ucca 4., pincében. 2173

FESTÉKEK, lakkok, firnisz, zománkok, legfinomabb szoba padlóakkok legolcsóbban kapható. Klein Vilmos Arany János 10., udvarban. 2213

RÉSZLETRE ha jól, olcsón akar vásárolni keresse fel Pannonia férfiruha, cipő, kalap áruházat Simonffy ucca 7. Kövesi és Neumann. 2271

EGY szép nyaraló beköltözhető lakással, 700 négyzetögl szőlővel beültetve, magas földszintes szuterénnel ellátott külön pavillonmal. Köntöskert, Töhötöm 6. eladó. 2331

FINOM Californian Poppy parfume legolcsóbban Vegyszerüzlet, Hatvan u. 11. 2266

ELADÓ egy pézma bélelés utazóbunda. Ferenc József ut 29. Konecsnyi Lajos szabónál. 2366

FOGORVOSI villanyfűrógép eladó. Paulo, Batthyány u. 22. 2375

ELADÓ HÁZAK. Kut ucca 62. sz. 2 szoba, előszoba, konyha beköltöhető Csapókert Kisfaludi ucca 36. sz. 2 szoba, 2 konyha, kamara 350 négyszögöl gyümölcsössei. 2385

LEGJUTÁNYOSABB áron készít kabát, ruha és gyermekruhát, házakhoz is elmegy. Lövinger varroda, Hatvan u. 9., keresztút. 2389

6 és fél—10 és fél nagyságu arcképes igazolványok legolcsóbban Ruzsáknál. Piac 32. 2388

LADÁK kiváló minőségben minden nagyságban, nagy mennyiségben jutányos áron eladók. Dohánygyőzde. Piac ucca 41. 2382

GRAMOFON. jóhangú, lemezekkel eladó. József k. herceg. u. 65. ajtó 5. 2393

SINGER varrógép jókarban levő eladó. Jókai u. 36. 5. ajtó. 2396

IRÓGÉPLEIRÁSOK, sokszorosítások legolcsóbban készülnek a könyvvelési szakirodában. Kandia ucca 4/b. 2262

KARÁCSONYI és újévi ajándékokat olcsón szerezhetnek be Schiffman ékszerésznél. Piac ucca 67. 2325

20% KEDVEZMÉNY mindenkinek, ki nap- és esernyő szükségletét nálam szerzi be. Oriási választék, Ernyőüzem. Sas u. 3. Javítások és áthúzások legolcsóbban. 146.

DEBRECZENSZKY István kárpitos, Halköz 4. Kész hencserek, diványok, szalon bőr és berzsely garnitúrák állandóan raktáron. Javításokat jutányosan készít. 2275

ELADÓ jó erős faházikó istállóknak, kamarának használható. Nagy Pál ucca 11. 2326

JÓKARBAN levő Wertheim kassza eladó. Eötvös u. 110. 2336

HÓ, sárcipőt, autógumit olcsón javít Orbán. Piac ucca 9. 2338

ÖBOR, kitűnő 13.000, új 10.000 literként kapható. Baross ucca 20. 2320

GAZTAKARÉKTÜZHELY, gázfűtő Radiator igen olcsón eladó Hunyadi u. 17. 2348

BRILIÁNS kis függő és fehér koral függő eladó. Hatvan u. 4. kapu alatt lobbira. 2377

ALMA kapható kicsinyben és nagyban, Hatvan ucca 40., a pincében. 2340

KERESLET

100 MILLIÓVAL lehetőleg közreműködéssel társat vagy finanszírozót keresek 21 éve fenálló gépekkel felszerelt jól bevezetett ipartelephez. Címet a kiadóhivatal továbbítja. 2333

MAGYAR német levelező könyvelést esetleg más irodai foglalkozást keres. Cím a kiadóban. 2308

HÁZITANITÓNAK ajánlkozok hetedikézes magántanuló. Leveleket „Szerény igazvívő” jelleggel kiadó továbbítja. 2312

JOBB családból való leány elmenne urházakhoz gyermek mellé. Cím a kiadóban. 2277

NÖTLEN mérlegképes könyvvezető keresek, ki magyar német levelezésben perfekt. Kimerítő ajánlatok Zádor Benőhöz Haiduböszörményi küldendők. 2297

ENDLIZÉST (csipkebeadást) vállal Nagy Gyula műhímező, József kir. herceg ucca 3. 2221

100 MILLIÓVAL lehetőleg közreműködéssel társat vagy finanszírozót keresek 21 éve fenálló gépekkel felszerelt jól bevezetett ipartelephez. Cím, kiadóhivatal továbbítja. 2257

HÁZMESTER fölvetetik azonnal közműves vagy ács előnyben részesül. Széchenyi 50. 2327

GYAKORLOTT gépmunkás és gépfavágó azonnal fölvetetik Balog Fakereskedelmi Rt. Külsővársártér. 2302

KERESEK megbízható német Fräuleint 2 és 4 éves leánykám mellé, aki könnyebb házi munkát is vállal. Dr. Göndör, Ujfehértó. 2350

VARRÓNÓ angol és francia ruhák varrását és alakítását vállalja. Hazakhoz is megyek varrni. Bundi u. 3. szám. 2346

KÉT perfekt varrónó házakhoz ajánlkozok. Vidékre is. Pethő, Révész Piac 58. 2357

BEVEZETETT szakmaértő kötött és rövidáru-utazót keresünk. Ullmann Rt. Piac u. 69. 2378

MÉRLEGKÉPES könyvelő mérlegkészítést és bejáró könyvelést vállal. Cím a kiadóban. 2390

RŐFŐS és divatáru segéd állást keres. Cím a kiadóban. 2359

JANUÁR 1-re keresek gazdai állást jó bizonyítvánnyal. Cím Ebes Ió. Kovács Imre gazda. 2381

INTELLIGENS nőt vagy férfit lakótársul fogadok. Teleki ucca 52., keresztút. 2392

KOCSIS, megbízható fiatal ember fölvetetik szikvizvárbá. Csokonai ucca 31. sz. 2394

EGY különbejáratu butorozott szoba két izr. ur részére ellátással kiadó. Miklós u. 7. 2349

ROYAL sörházba egy hetes fölvetetik. 2345

GAZDASÁGBA, malomba, gyárba, hízáló vagy egyéb telepre, irodába ajánlkozok ellenőrnek, felügyelőnek, számtartónak, könyvelésben irodai munkákban, gazdaságban, kerteszetben, juhászatban, tehenészeten, sertéshizlalásban, állatorvógyászatban stb. iartas, végzett egyén. Szives ajánlatot kér: Nagy Kálmán Szerencs. Árpád ucca öt. 2363

KIFUTÓFIU fölvetetik Pátia textilgyár. Széchenyi ucca 42. 2361

MÁSOLÁSOKAT olcsón vállalok. Cím a kiadóban. 2371

GYERMEKTELEN házaspár házmeesteri állást keres. parkett tisztítást és vikszolást kitűnően végzek. Cím a kiadóban. 2372

ELŐKELŐ, bevezetett, hazai biztosító intézet keres hajdumegyel vezérigaznokságra részére agilis, szakmabeli főigaznoksági titkár. Ajánlatok „Biztos jövő...” jellegre ezen lap kiadóhivatalába kéretnek. 2192

JOBB családból zsidó tanulót felvesz Braun ékszerész. Piac ucca 31. 2279

IRÓGÉPLEIRÁSOK, német, francia fordítással is, legszebben, legolcsóbban több példányban gyorsan készülnek Ardónánál. Simonffy-u. 2. Telefon 13—53. 2146

JANUÁR 1-ére gazdasági ispán jó bizonyítvánnyal gazdasági állást keres, isván, kulcsár, felügyelő, eset leg gazdasági állást, gazdálkodás minden ágát jól értő akár kötött, akár homok talajon, kitűnően érti a jószág tenyésztést, hízalást, gazdálkodás teljes könyvelését. Cím a kiadóban. 2247

ÜGYES kézileány, ki több évi gyakorlattal bír, fölvetetik Modern kalapszalomban, Miklós 4. I. em. Kardos Béláné. Értekezni lehet d. u. 2—3-ig. 2272

LAKATOSTANULÓK kosztal vagy fizetéssel fölvetetek. Piac u. 9.2344

VEGYES

KIADÓ két butorozott szoba 2—3 személynek ellátással is. Piac 10. II. 2. 2336

ENDLIZÉST, csipkebeadást vállal Nagy Gyula műhímező, József kir. herceg 3. 2230

FACEMENTTETŐK javítását szakszerűen végzi Lukács Vilmos és Testvére Debrecen. Hatvan u. 7. 2341

SZABADALMAK leggyorsabban, külföldiek legmérsékeltbben elintéztetnek. Értékesítés, utbaigazítások Szabadalmi Részvénytársaságnál Budapesten, József-körút 10. 2276

KÉTSZOBÁ azonnal átadó Teleki uccán. Értekezni Külsővársártér 9. 2367

IRODAHELYISÉGNEK két szoba Iparkamarában február elsejére kiadó. Cím a kiadóban. 2356

UJKERTBEN újonnan épült házban szép szoba konyhával azonnal kiadó. Vendég u. 2. Háztulajdonos. 2373

ELCSERÉLNEM Piac uccai 3 szobás ház, fürdő és cselédszobás lakásom, esetleg átadnám egy hasonló földszinti lakásért. Szántó ruhaüzlet. 2387

ZONGORA bérbeadó. Cím Arany János ucca 62. Telefon 11—31. 2386

VÁROSHÁZ ALATTI kölcsönkönyvtárat Késes ucca 32., saját házamba helyeztem át. Tóth András szobrászművész. 2380

KÉTSZOBÁS uccai lakás azonnal átadó. Cím a kiadóban. 2379

KIADÓ berendezve kitűnően forgalmazó nagykereskedés más vállalat miatt. Érdeklődők irjanak „Kiadó üzlet” címen a kiadóba. 2376

PÉNZT nagyobb összeget keresek biztos helyre. Címmel írt ajánlatot „Nagybirtokos kölcsön” jellegre a kiadóba. 2377

KERESEK szoba, konyhás lakást külsőségen baromfi és disznótartással. Szalkai ucca 5. 2387

KÖLCSÖNVENNE tiztől—tizenötmillióig jóívedelmű háztulajdonos. Értekezhetni vasárnap. Cím a kiadóban. 2391

BUTOROZOTT garcon szoba előszobával kiadó. Cím a kiadóhivatalban. 2397

LAKÁSOMAT lelépéssel azonnal átadom. Jókai u. 36. sz. 5. ajtó. 2395

FELHÍVÁS! Mindazon igen tisztelt ismerőseimhez, kik a nálam mindenkor tapasztalt becsületes és előzékeny kiszolgálás révén a multban támogatni szivesek voltak, hogy a már általunk üzembe helyezett *Hungária hengermalom* igénybevételével a jövőben is b. pártfogásukban részesíteni sziveskedjenek. Gottlieb Dániel ügyvezető igazgató. 2398

somat, amely orvosnak különösen alkalmas, elcserelném mellékucsal 4 szobás modern lakásra vagy átadnám. Érdeklődők dr. Hódv és dr. Böszörményi ügyvédeknl nyernek felvilágosítást. Piac 77. Telefon 7—80. 2374

EGY butorozott szoba 2 izr. urienbernek ellátással kiadó. Miklós u. 7. 2258

KÉZIMUNKA előrajzolás legújabb mintákkal Korona divatruházban. Csapó u. 19. 2219

2 SZOBA, előszobás lakás Nagyvárlomás közelében átadó. Cím kiadóban. 2215

VIZVEZETÉKET, fűrdőberendezéseket kedvezményes fizetési feltételek mellett szakszerűen készít és javít Kovács Gyula szerelőmester. Szentanna ucca 2. 2144

JÓZSEF királyi herceg uccán négyszobás beköltözhető alapincézett szép családi ház nagykerttel háromszázmillió. Máté iroda, Széchenyi 55. 2284

SOFFÖRVIZSGÁRA szakszerűen előkészít Kiss gépműhely sofőriskolája. Erzsébet ucca 20. 2287

ÜZLETHELYISÉG főtérhez pár lépésre átadó. Cím a kiadóban. 2290

PÉMÁRUGYÁR Hunyadi ucca 1. korsolvákat köszörül, komplikált szerzőgépeket javít, készit, mindenféle szakmai bér munkát kitűnően, olcsón eszközöl. 2143

KIADÓ két butorozott szoba 2—3 személynek, ellátással is. Piac 10. II. 2. 2236

HUSFŐSTÖLÉS Zöldfa ucca 3. szám alatt. 2143

KÖLCSÖNVENNEK ötvenmilliót betáblázásra, jó kamatra. Cím a kiadóban. 2301

CSINOSAN butorozott uccai különbejáratu szoba kiadó 1—2 személy részére. Simonffy u. 50. Jakobovitsnál. Értekezni hétfőtől kezdve 1—3-ig. 2311

KIADÓ bolt és péksütdő, esetleg raktárnak, vagy műhelynek is. Hatvan u. 55. 2317

PIAC uccai 5 szobás modern lakás ZONGORA bérbeadó. Széchenyi ucca 46. 2313

UJ egyszobás, konyha, nagy udvarkert fősztágtartással kiadó, azonnal beköltözhető. Értekezhetni Erzsébet ucca 61. 2315

KÖLCSÖNÖKET ékszerekre, ezüstre, szőnyvekre, árukra azonnal folyósítok. Kosztvénzeket heti kamatozás mellett elfogadok. Farádi Balogh Konstantin, Budapest, Piarista ucca 5. (Váci ucca sarok.) Alapítattott: 1883.

ÜZLETHELYISÉG bármilyen szakmához kiadó esetleg lakással Arany János u. 63. 2307

EGY szoba konyha lelépéssel azonnal átvehető. Böszörményi-ut 10. sz. 2303

BUDAPEST, Üllői-ut öt. Bankház, kihelyezi pénzt legjobban. 2299

KÜLÖNBEJÁRATU csinosan butorozott uccai szoba kiadó. Vörösmarty u. 1. 2299

4 SZOBÁS modern lakást keresek lelépéssel, esetleg kávézóval. Értekezhetni dr. Jakobovits és dr. Hegedűs ügyvédek irodájában. Piac u. 47. Telefon 7—68. 2301

PÉNZÉT ma legjobban és biztosan gyümölcsözötteti a békebeli Mezey Bank és Pénzváltóüzlet Hitelesztályánál. Budapest, Magyar ucca 3. Kossuth Lajos ucca sarok.

CSINOSAN butorozott szoba kiadó egy vagy két személy részére. Széchenyi ucca 6. Grünmanné. 2330

12 MILLIÓT keresek dupla értékű kézzialog fedezetre, magas kamatra. Cím a kiadóban. 2339

KIADÓ üzlet Hunyadi u. 17. 2347

PÉNZKÖLCSÖN olcsó kamat és kedvező fizetési feltételek mellett mindennemű értékpapír, szőnyeg, ékszer, autó, bunda, butor, kereskedelmi áru, kerékpár, motorkerékpár, vagy egyéb fedezetek ellenében. Mezey-Bank, Budapest, Magyar ucca 3. (Kossuth Lajos ucca sarok.)

A LEGFORGALMASABB helven egy üzlet a legszolidabb áron átadó. Cím a kiadóban. 2321

3 ÉS 4 szobás lakás azonnalra köznonthan kiadó. Piac 46. Trafik. 2323

IPAROM fejlesztéséhez némi tőkével rendelkező társat keresek. Szakképzettségem, helvi és vidéki ismeretségem biztos garancia a megjelhetésre. Ajánlatokat „Tisztességes” jellegre a kiadóba kérek. 2295

LEGMAGASABB és legolcsóbb pénzkölcsönt folyósítok ékszerre, szőnyegre, szőrmére, olajfestményekre és vászonművekre. „Masken” Hítel, Budapest, Aradi ucca egy. 2304

SZABÁSZATI állásomból kiléptem. Lakásomon, Debrecen, Boeckai-tér 3. szám alatt vállalkozó férfiruhák kimondottan elsőrendű elkészítését, mérsékelt árak mellett. Meghívásra házhöz is megyek, továbbá szabászat terén oktatást nyújtok hosszú éveken át szerzett tapasztalatom alapján. Különösen próba nélküli és raktári darabok kiszabásában. Magyarvázzal szolgálók megismétlődő szabás hibák okairól. Mintákat beküldött méretekre szabok vidékre is. Tiszteltetl Zsibrita Flórián. 2296

BEJÁRÓNÉ délutáni órára fölvetetik. Miklós ucca 9. Jelentkezhetni 3—5-ig. 2304

16-AN a létaí vonaton elvesztettem táleszem és imaszertartási cikkeit. Becsületes megtalálóját kérem a kiadóba beszolgálatni. 2353

ZALOGHÁZBÓL kiváltak ékszerterleket, azokra nagyobb kölcsönösszegeket folyósítok. ékszereket, zálogcédulákat és könyvszerkölcsönkötvényeket veszek. „Masken” Hítel Budapest, Aradi ucca egy. Telefon Lipót 900—52.

ERZSÉBET-köruton ötszobás, komfortos uccai lakásom sürgősen átadó nyolcvanmillióért. Gellértmel másodemeleti, lépcsőházi, uccai négyosztobás luxus lakásom, minden komforttal, sürgősen nyolcvanmillióért. Szabó, Budapest, Rákóczi-ut tizenöt.

HÁROMSZOBÁS elsőemeleti uccai komfortos lakás olcsón átadó. Bövebbet: Budapest, Vilmos császár-ut 42. II. 20.